ספר ויקרא

Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
  - License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using LaTeX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

Introduction v

Usage Guide vi

פרשת ויקרא 1

פרשת צו 19

פרשת שמיני 33

פרשת תזריע 48

פרשת מצרע 58

פרשת אחרי מות 71

פרשת קדשים 83

פרשת אמור 94

פרשת בהר 112

פרשת בחקתי 122

פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי 136

פרשת במדבר 136

הפטרות 138
- הפטרת ויקרא 138
- הפטרת צו 140
- הפטרת שמיני 142
- הפטרת תזריע 146
- הפטרת מצרע 149
- הפטרת אחרי מות 151
- הפטרת קדשים 152

הפטרת אמור 153
הפטרת בהר 155
הפטרת בחקתי 157
מפטיר לשבת ראש חודש 160
הפטרת שבת ראש חודש 160
הפטרת שבת מחר חודש 163
פרשת זכור 165
הפטרת פרשת זכור 166
פרשת פרה 169
הפטרת פרשת פרה 171
מפטיר לפרשת החודש 173
הפטרת פרשת החודש 175
הפטרת שבת הגדול 178

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munaḥ legarmei* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ס in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

	English	תרגום	מקרא	
1	And the Lord called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:	וּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמַלֵּיל יְיָ עִמֵּיהּ מִמַּשְׁכַּן זִמְנָא לְמֵימַר:	וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:	ויקרא א
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the Lord, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.	מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֱנָשׁ אֲרֵי יְקָרֵיב מִנְּכוֹן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרֵי וּמִן עָנָא תְּקָרְבוּן יָת קוּרְבָּנְכוֹן:	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם:	2
3	If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the Lord.	אִם עֲלָתָא קוּרְבָּנֵיהּ מִן תּוֹרֵי דְּכַר שְׁלִים יְקָרְבִנֵּיהּ לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא יְקָרֵיב יָתֵיהּ לְרַעֲוָא לֵיהּ קֳדָם יְיָ:	אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	3

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לְדַבֵּר אִתּוֹ (במדבר ז, פט), מִדַּבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנוֹעַדְתִּי לְךָ (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו.: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קוֹל ה' בַּכֹּחַ, קוֹל ה' בֶּהָדָר, קוֹל ה' שֹׁבֵר אֲרָזִים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו וְקוֹל כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים נִשְׁמַע עַד הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר כְּקוֹל אֵל שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַכַּפֹּרֶת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים (שם): לאמר. צא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַאֲשֶׁר תַּמּוּ כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה לָמוּת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלַי לֵאמֹר(דברים ב טז, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, צא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלוס, כמו שנאמר וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דִּבֶּר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר וצאן: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרובע ואת הנרבע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד שֶׁשְּׁנַיִם מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הבאה מן המותרות (שבועות יב.):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהבאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתערבה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לצרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתערבה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבנו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כילד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.): לפני ה' וסמך. אין סמיכה בְּבָמָה:

4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְיִרְצֶה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו׃

4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.

וְיִסְמוֹךְ יְדֵיהּ עַל רֵישׁ עֲלָתָא וְיִתְרְעֵי לֵיהּ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי׃

5 וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

וְיִכּוֹס יָת בַּר תּוֹרֵי קֳדָם יְיָ וְיִקְרְבוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנַיָּא יָת דְּמָא וְיִזְרְקוּן יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר דִּבְתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.

6 וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ׃

וְיַשְׁלַח יָת עֲלָתָא וְיַפְלִיג יָתַהּ לְאֶבְרָהָא׃

6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.

7 וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ׃

וְיִתְּנוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנָא אִישָׁתָא עַל מַדְבְּחָא וְיסַדְּרוּן אָעַיָּא עַל אִישָׁתָא׃

7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.

8 וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃

וְיסַדְּרוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנַיָּא יָת אֶבְרַיָּא יָת רֵישָׁא וְיָת תַּרְבָּא עַל אָעַיָּא דְעַל אִישָׁתָא דְעַל מַדְבְּחָא׃

8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;

(4) על ראש העלה. להניח עולת חובה לסמיכה, ולהניח עולת הצפון: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד"ז, או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא מינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שניתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקבלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה זר: לפני ה׳. בעזרה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שחיטה (ס"א שחיטין) בצפון (חגיגה יא.): בני אהרן. יכול אלעזר, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם ג׳ פעמים, להניח את שנתערב במינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֶת דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד׳ רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ומי שפשר להקיף בזריקה, מי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד׳: אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להניח מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא נכיהונו, הא שם עבד נכגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם נכיהונם, הא כהן הדיוט שעבד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש נכלל בפשט, שכבר הוזכר בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז.): ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו מַגְזִירִין יוצאין חוץ למערכה:

וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל
הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ־
נִיחֹחַ לַיהוָה׃ (ס)

but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־
הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה
זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ׃

ישראל

And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ
צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

And he shall kill it on the side of the altar northward before the Lord; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.

וְנִתַּח אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ
וְאֶת־פִּדְרֹו וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃

And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.

וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם
וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא
אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ (פ)

But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ
לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ
מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ׃

שני

And if his offering to the Lord be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.

וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר
הַמִּזְבֵּחַ׃

And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.

(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשיעמטנו יהא שומטו לשם השם, וכל משה לשון שם, פוסיי"ר בלע"ז: ניחוח. נחת רוח לפני, שגמרתי ועשה רצוני:

(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. סרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:

(11) על ירך המזבח. על לד המזבח: צפונה לפני ה׳. ולפון נפנה:

(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר תָּמִים זָכָר בַּבָּקָר בַּכְּבָשִׂים וּבָעִזִּים (להלן כג, יט), תמות וזכרות בבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות, יכול אף מאוסר מאכל, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט למחלת הניסוך, שבזה ובזה שהוא פסול, שהוא גדול מאלו בני יונה וקטן מאלו תוריס:

16 וְהֵסִיר אֶת־מֻרְאָתוֹ בְּנֹצָתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשֶׁן׃

וְיַעְדֵּי יָת זְפֶקֵיהּ בְּאוּכְלֵיהּ וְיִרְמֵי יָתֵהּ בִּסְטַר מַדְבְּחָא קִדּוּמָא בַּאֲתַר דְּמַקְרִין קִטְמָא׃

16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.

17 וְשִׁסַּע אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ (ס)

וִיפָרֵיק יָתֵיהּ בְּכַנְפּוֹהִי לָא יַפְרֵישׁ וְיַסֵּיק יָתֵיהּ כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא עַל אָעַיָּא דְּעַל אִישָׁתָא עֲלָתָא הוּא קוּרְבַּן דְּמִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

II וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה׃

וֶאֱנָשׁ אֲרֵי יְקָרֵיב קוּרְבַּן מִנְחָתָא קֳדָם יְיָ סוּלְתָּא יְהֵי קוּרְבָּנֵיהּ וִירִיק עֲלַהּ מִשְׁחָא וְיִתֵּין עֲלַהּ לְבוֹנְתָא׃

II And when any one bringeth a meal-offering unto the Lord, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יביא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרנו ממול העורף
וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצצן: ונמצה דמו. לשון מִיץ אַפַּיִם (משלי ל, ג), כִּי אָפֵס הַמֵּץ (ישעיה טז, ד), כובש
בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמצה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא
מולה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם
הקטרה ונמצה דמו כבר:
(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זבחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כִּי נָצוּ גַּם
נָעוּ (איכה ד, טו), וזהו שתרגם אונקלוס בְּאוּכְלֵיהּ, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו
ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זבחים סה.). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא
באבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל:
אצל המזבח קדמה. במזרחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בוקר, ודישון מזבח
הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא.):
(17) ושסע. אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע הַגְּדִי (שופטים יד, ו זבחים סה:): בכנפיו. עם
כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו
קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׂבֵעַ ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לב'
חתיכות, אלא קורעו מגבו. נאמר בעוף ריח ניחוח, ונאמר בבהמה ריח ניחוח (פסוק ט), לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט
ובלבד שיכוין את לבו לשמים:
(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה
אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא
הראשונה שבמנחות (שם) ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפויות
קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֹלֶת חִטִּים (שמות כט, ב), ואין מנחה
פחותה מעשרון, שנאמר וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה
לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן
על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמצת
עמה, שנאמר על כל לבונתה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיציקה
ובְלִילָה כשרים בזר:

2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

וְהֶבִיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים׃ 2
וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ
וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אַזְכָּרָתָהּ
הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ
לַיהוָֹה׃

וְיַיְתֵינַהּ לְוָת בְּנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנַיָּא
וְיִקְמוֹץ מִתַּמָּן מְלֵי קוּמְצֵיהּ
מִסֻּלְתַּהּ וּמִמִּשְׁחַהּ עַל כָּל
לְבוֹנְתַהּ וְיַסֵּיק כָּהֲנָא יָת
אַדְכָּרְתַהּ לְמַדְבְּחָא קוּרְבַּן
דְּמִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

3 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons' ; it is a thing most holy of the offerings of the Lord made by fire.

וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן
וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי
יְהוָֹה׃ (ס)

וּדְיִשְׁתְּאַר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן
וְלִבְנוֹהִי קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין
מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּייָ׃

4 And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.

וְכִי תַקְרֵב קָרְבַּן מִנְחָה מַאֲפֵה
תַנּוּר סֹלֶת חַלּוֹת מַצֹּת בְּלוּלֹת
בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים
בַּשָּׁמֶן׃ (ס)

וַאֲרֵי תְקָרֵיב קוּרְבַּן מִנְחָתָא
מַאֲפֵה תַנּוּר סֹלֶת גְּרִיצָן
פַּטִּירָן דְּפִילָן בִּמְשַׁח וְאֶסְפּוֹגִין
פַּטִּירִין דִּמְשִׁיחִין בִּמְשַׁח׃

5 And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.

וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבַת
קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
מַצָּה תִהְיֶה׃

וְאִם מִנְחָתָא עַל מַסְרֵיתָא
קוּרְבָּנָךְ סוּלְתָּא דְּפִילָא
בִּמְשַׁח פַּטִּיר תְּהֵי׃

6 Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.

פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ
שָׁמֶן מִנְחָה הִוא׃ (ס)

בַּצַּע יָתַהּ בִּצּוּעִין וּתְרִיק עֲלַהּ
מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא׃

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף בי״א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:): מלא קמצו. יכול מְבֹרָךְ, מְבַצְּבֵץ ויוצא לכל צד, תלמוד לומר במקום אחר וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ (להלן ו, ח), לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג׳ אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), וזהו קומץ במשמע, לשון העברית: על כל לבונתה. לבד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ה׳. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו׳. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או רקיקין, החלות בלולות, והרקיקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחוזרן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפויות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיתה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור בה רקיקין בא עשר רקיקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא צף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות ׳מתנות, שמן יציקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבוללן בעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיתה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא.

שלישי

7 And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.

וְאִם־מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה׃

וְאִם מִנְחָתָא רָדְתָא קוּרְבָּנָךְ סֹלֶת בִּמְשַׁח תִּתְעֲבֵיד׃

8 And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the Lord; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.

וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָֹה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ׃

וְתַיְתֵי יָת מִנְחָתָא דְּתִתְעֲבֵיד מֵאִלֵּין קֳדָם יְיָ וִיקָרְבִנַּהּ לְכָהֲנָא וִיקָרְבִנַּהּ לְמַדְבְּחָא׃

9 And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

וְהֵרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה׃

וְיַפְרֵישׁ כָּהֲנָא מִן מִנְחָתָא יָת אַדְכָרְתַהּ וְיַסֵּיק לְמַדְבְּחָא קוּרְבַּן דְּמִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

10 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons' ; it is a thing most holy of the offerings of the Lord made by fire.

וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָֹה׃

וּדְיִשְׁתְּאַר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּייָ׃

11 No meal-offering, which ye shall bring unto the Lord, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the Lord.

כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָֹה לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל־שְׂאֹר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָֹה׃

כָּל מִנְחָתָא דִּתְקָרְבוּן קֳדָם יְיָ לָא תִתְעֲבֵיד חֲמִיעַ אֲרֵי כָל חֲמִיר וְכָל דְּבַשׁ לָא תַסְּקוּן מִנֵּיהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃

12 As an offering of first-fruits ye may bring them unto the Lord; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.

קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָֹה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ׃

קוּרְבַּן קַדְמַאי תְּקָרְבוּן יָתְהוֹן קֳדָם יְיָ וּלְמַדְבְּחָא לָא יִתַּסְקוּן לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא׃

13 And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.

וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח׃ (ס)

וְכָל קוּרְבַּן מִנְחָתָךְ בְּמִלְחָא תִמְלַח וְלָא תְבַטֵּיל מְלַח קְיָם אֱלָהָךְ מֵעַל מִנְחָתָךְ עַל כָּל קוּרְבָּנָךְ תְּקָרֵיב מִלְחָא׃

לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שַׁמְנָהּ צָבוּר ואין הָאוּר שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המיניס הללו: והקריבה. בעליה אל הכהן: והגישה. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג:):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להביא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עצרת הבאים מן השאור, שנאמר חָמֵץ תֵּאָפֶינָה (להלן כג, יז), ובכורים מן הדבש, כמו בכורי תאנים ותמרים (מנחות נח.):

(13) מלח ברית. שהברית כרותה למלח משפת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים

14 And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the Lord, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.

וְאִם־תַּקְרִ֣יב מִנְחַ֥ת בִּכּוּרִ֖ים לַיהוָ֑ה אָבִ֞יב קָלוּ֤י בָּאֵשׁ֙ גֶּ֣רֶשׂ כַּרְמֶ֔ל תַּקְרִ֕יב אֵ֖ת מִנְחַ֥ת בִּכּוּרֶֽיךָ׃

14 וְאִם תְּקָרֵיב מִנְחַת בִּכּוּרִין קֳדָם יְיָ אֲבִיב קְלֵי בְנוּר פֵּירוּכָן רַכִּיכָן תְּקָרֵיב יָת מִנְחַת בִּכּוּרָךְ׃

15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.

וְנָתַתָּ֤ עָלֶ֙יהָ֙ שֶׁ֔מֶן וְשַׂמְתָּ֥ עָלֶ֖יהָ לְבֹנָ֑ה מִנְחָ֖ה הִֽוא׃

15 וְתִתֵּין עֲלַהּ מִשְׁחָא וּתְשַׁוֵּי עֲלַהּ לְבוֹנְתָא מִנְחָתָא הִיא׃

16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the Lord.

וְהִקְטִ֨יר הַכֹּהֵ֜ן אֶת־אַזְכָּרָתָ֗הּ מִגִּרְשָׂהּ֙ וּמִשַּׁמְנָ֔הּ עַ֖ל כָּל־לְבֹנָתָ֑הּ אִשֶּׁ֖ה לַיהוָֽה׃ (פ)

16 וְיַסֵּיק כָּהֲנָא יָת אַדְכָרְתַהּ מִגִּרְסַהּ וּמִמִּשְׁחַהּ עַל כָּל לְבוֹנְתַהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃

III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the Lord.

וְאִם־זֶ֣בַח שְׁלָמִ֖ים קָרְבָּנ֑וֹ אִ֤ם מִן־הַבָּקָר֙ ה֣וּא מַקְרִ֔יב אִם־זָכָר֙ אִם־נְקֵבָ֔ה תָּמִ֥ים יַקְרִיבֶ֖נּוּ לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃

רביעי וְאִם נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא קוּרְבָּנֵיהּ אִם מִן תּוֹרֵי הוּא מְקָרֵיב אִם דְּכַר אִם נוּקְבָּא שְׁלִים יְקָרְבִנֵּיהּ קֳדָם יְיָ׃

2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.

וְסָמַ֤ךְ יָדוֹ֙ עַל־רֹ֣אשׁ קָרְבָּנ֔וֹ וּשְׁחָט֕וֹ פֶּ֖תַח אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד וְזָרְק֤וּ בְנֵי֙ אַהֲרֹ֔ן הַכֹּהֲנִ֖ים אֶת־הַדָּ֥ם עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ סָבִֽיב׃

2 וְיִסְמוֹךְ יְדֵיהּ עַל רֵישׁ קוּרְבָּנֵיהּ וְיִכְסִנֵּיהּ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנַיָּא יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the Lord: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

וְהִקְרִיב֙ מִזֶּ֣בַח הַשְּׁלָמִ֔ים אִשֶּׁ֖ה לַיהוָ֑ה אֶת־הַחֵ֙לֶב֙ הַמְכַסֶּ֣ה אֶת־הַקֶּ֔רֶב וְאֵת֙ כָּל־הַחֵ֔לֶב אֲשֶׁ֖ר עַל־הַקֶּֽרֶב׃

3 וִיקָרֵיב מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ יָת תַּרְבָּא דְּחָפֵי יָת גַּוָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא׃

בחג: על כל קרבנך. על עולת בהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ.):

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן וְאִם יִהְיֶה הַיּוֹבֵל וגו' (במדבר לו, ב): מנחת בכורים. במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא באה אביב בשעת בישול התבואה, ומן השעורים היא באה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח:): קלוי באש. שמיבשין אותו על האור באבוב של קַלָּאִים, (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת בריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה בעודה לחה: גרש. לשון שבירה וטחינה גורסה בריחים של גרוסות, כמו וַיַּגְרֵס בֶּחָלָץ (איכה ג, טז), וכן גָּרְסָה נַפְשִׁי (תהלים קיט, כ): כרמל. בעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהתבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן כַּרְמֶל בְּנִקְלוֹנוֹ (מלכים־ב ד, מב):

(1) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים:

(3) ואת כל החלב וגו'. להביא חֵלֶב שעל קֵבָה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חֵלֶב שעל הדקין:

4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.

וְאֵת֙ שְׁתֵּ֣י הַכְּלָיֹ֔ת וְאֶת־הַחֵ֙לֶב֙ 4
אֲשֶׁ֣ר עֲלֵהֶ֔ן אֲשֶׁ֖ר עַל־הַכְּסָלִ֑ים
וְאֶת־הַיֹּתֶ֙רֶת֙ עַל־הַכָּבֵ֔ד עַל־
הַכְּלָיֹ֖ות יְסִירֶֽנָּה׃

וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבָּא
דַּעֲלֵיהוֹן דְּעַל גִּסְסַיָּא וְיָת
חַצְרָא דְּעַל כַּבְדָּא עַל
כּוֹלְיָתָא יַעְדֵּינַהּ׃

5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

וְהִקְטִ֙ירוּ אֹת֤וֹ בְנֵֽי־אַהֲרֹן֙ 5
הַמִּזְבֵּ֔חָה עַל־הָ֣עֹלָ֔ה אֲשֶׁ֥ר
עַל־הָעֵצִ֖ים אֲשֶׁ֣ר עַל־הָאֵ֑שׁ
אִשֵּׁ֥ה רֵ֥יחַ נִיחֹ֖חַ לַיהוָֽה׃ (פ)

וְיַסְּקוּן יָתֵיהּ בְּנֵי אַהֲרֹן
לְמַדְבְּחָא עַל עֲלָתָא דְּעַל
אָעַיָּא דְּעַל אִישָׁתָא קוּרְבַּן
דְּמִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

6 And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the Lord be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.

וְאִם־מִן־הַצֹּ֣אן קָרְבָּנ֗וֹ לְזֶ֥בַח 6
שְׁלָמִ֖ים לַיהוָ֑ה זָכָר֙ א֣וֹ נְקֵבָ֔ה
תָּמִ֖ים יַקְרִיבֶֽנּוּ׃

וְאִם מִן עָנָא קוּרְבָּנֵיהּ לְנִכְסַת
קוּדְשַׁיָּא קֳדָם יְיָ דְּכַר אוֹ
נוּקְבָּא שְׁלִים יְקָרְבִנֵּיהּ׃

7 If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the Lord.

אִם־כֶּ֥שֶׂב ה֖וּא־מַקְרִ֣יב אֶת־ 7
קָרְבָּנ֑וֹ וְהִקְרִ֥יב אֹת֖וֹ לִפְנֵ֥י
יְהוָֽה׃

אִם אִמַּר הוּא מְקָרֵיב יָת
קוּרְבָּנֵיהּ וִיקָרֵיב יָתֵיהּ קֳדָם
יְיָ׃

8 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.

וְסָמַ֤ךְ אֶת־יָדוֹ֙ עַל־רֹ֣אשׁ קָרְבָּנ֔וֹ 8
וְשָׁחַ֣ט אֹת֔וֹ לִפְנֵ֖י אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד
וְזָרְק֥וּ בְּנֵ֨י אַהֲרֹ֧ן אֶת־דָּמ֛וֹ עַל־
הַמִּזְבֵּ֖חַ סָבִֽיב׃

וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ
קוּרְבָּנֵיהּ וְיִכּוֹס יָתֵיהּ קֳדָם
מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן
יָת דְּמֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר
סְחוֹר׃

9 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the Lord: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

וְהִקְרִ֨יב מִזֶּ֣בַח הַשְּׁלָמִים֮ אִשֶּׁ֣ה 9
לַיהוָה֒ חֶלְבּוֹ֙ הָאַלְיָ֣ה תְמִימָ֔ה
לְעֻמַּ֥ת הֶעָצֶ֖ה יְסִירֶ֑נָּה וְאֶת־
הַחֵ֙לֶב֙ הַמְכַסֶּ֣ה אֶת־הַקֶּ֔רֶב וְאֵת֙
כָּל־הַחֵ֔לֶב אֲשֶׁ֖ר עַל־הַקֶּֽרֶב׃

וִיקָרֵיב מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא
קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ תַּרְבֵּיהּ
אַלְיְתָא שַׁלְמְתָא לָקֳבֵיל
שַׁזַּרְתָּא יַעְדֵּינַהּ וְיָת תַּרְבָּא
דְּחָפֵי יָת גַּוָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא
דְּעַל גַּוָּא׃

10 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.

וְאֵת֙ שְׁתֵּ֣י הַכְּלָיֹ֔ת וְאֶת־הַחֵ֙לֶב֙ 10
אֲשֶׁ֣ר עֲלֵהֶ֔ן אֲשֶׁ֖ר עַל־הַכְּסָלִ֑ים
וְאֶת־הַיֹּתֶ֙רֶת֙ עַל־הַכָּבֵ֔ד עַל־
הַכְּלָיֹ֖ת יְסִירֶֽנָּה׃

וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבָּא
דַּעֲלֵיהוֹן דְּעַל גִּסְסַיָּא וְיָת
חַצְרָא דְּעַל כַּבְדָּא עַל
כּוֹלְיָתָא יַעְדֵּינַהּ׃

(4) הכסלים. (פלנקי"ן בלע"ז) שהחלב שעל הכליות כשהבהמה חיה הוא בגובה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שתחת המתניס שקורין בלע"ז לונבילו"ש, לובן הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובתחתיתו הבשר חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איברי"ש, ובלשון ארמי חַלְרָא דְכַבְדָּא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא אומר וְאֶת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לבד מן הכבד, ולבד מן הכליות יסירנה לזו:

(5) על העולה. מלבד העולה, למדנו שתקדיס עולת תמידלכל קרבן, על המערכה:

(7) אם כשב. לפי שיש באימורי הכשב מה שאין באימורי העז, שהכשב אליתו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

(8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:

(9) חלבו. המובחר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמת העצה. למעלה מן הכליות היועצות (חולין יא.):

11 And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the Lord.

וְהִקְטִירוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לַיהוָֽה׃ (פ)

וְיַסְּקִנֵּיהּ כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא לְחֵים קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃

12 And if his offering be a goat, then he shall present it before the Lord.

וְאִם מִן בְּנֵי עִזַּיָּא קוּרְבָּנֵיהּ וִיקָרְבִנֵּיהּ קֳדָם יְיָ׃

13 And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.

וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ וְיִכּוֹס יָתֵיהּ קֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

14 And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the Lord: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשֶּׁה לַיהוָֽה אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃

וִיקָרֵיב מִנֵּיהּ קוּרְבָּנֵיהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ יָת תַּרְבָּא דְּחָפֵי יָת גַּוָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא׃

15 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.

וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה׃

וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבָּא דַּעֲלֵיהוֹן דְּעַל גִּסְסַיָּא וְיָת חַצְרָא דְּעַל כַּבְדָּא עַל כּוֹלְיָתָא יַעְדֵּינַהּ׃

16 And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the Lord's.

וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֵלֶב לַיהוָֽה׃

וְיַסֵּיקִנּוּן כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא לְחֵים קוּרְבָּנָא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא כָּל תַּרְבָּא קֳדָם יְיָ׃

17 It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.

חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכֵלוּ׃ (פ)

קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן כָּל תַּרְבָּא וְכָל דְּמָא לָא תֵיכְלוּן׃

IV And the Lord spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָֽה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

חמישי ב

2 Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the Lord hath commanded not to be done, and shall do any one of them:

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא בִשְׁגָגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָֽה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אֲנָשׁ אֲרֵי יְחוּב בְּשָׁלוּ מִכֹּל פִּקּוֹדַיָּא דַּיְיָ דְּלָא כָשְׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וְיַעֲבֵיד מִן חַד מִנְּהוֹן׃

(11) לחם אשה לה׳. לחמו של אש לשם גבוה: לחם. לשון מאכל, וכן נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ (ירמיה יא, יט), עֲבַד לְחֶם רַב (דניאל ה, א), לִשְׁחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם (קהלת י, יט):

(17) חקת עולם. יפה מפורש בתורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

3 אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת׃

אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יְחוּב לְחוֹבַת עַמָּא וְיִקְרֵיב עַל חוֹבְתֵיהּ דְּחָב תּוֹר בַּר תּוֹרֵי שְׁלִים קֳדָם יְיָ לְחַטָּאָה׃

3 if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.

4 וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה׃

וְיַיְתֵי יָת תּוֹרָא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָקֳדָם יְיָ וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ תּוֹרָא וְיִכּוֹס יָת תּוֹרָא קֳדָם יְיָ׃

4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.

5 וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד׃

וְיִסַּב כָּהֲנָא רַבָּא מִדְּמָא דְּתוֹרָא וְיַעֵיל יָתֵיהּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא׃

5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.

6 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וְהִזָּה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ׃

וְיִטְבּוֹל כָּהֲנָא יָת אֶצְבְּעֵיהּ בִּדְמָא וְיַדֵּי מִן דְּמָא שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ קֳדָם פָּרוּכְתָּא דְּקוּדְשָׁא׃

6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.

7 וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

וְיִתֵּין כָּהֲנָא מִן דְּמָא עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא קְטוֹרַת בֻּסְמַיָּא קֳדָם יְיָ דִּבְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָת כָּל דְּמָא דְּתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא דִּבְתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.

8 וְאֶת־כָּל־חֶלֶב פַּר הַחַטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב׃

וְיָת כָּל תַּרְבָּ תּוֹרָא דְּחַטָּאתָא יַפְרִישׁ מִנֵּיהּ יָת תַּרְבָּא דְּחָפֵי עַל גַּוָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא׃

8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

(2) מכל מצות ה׳. פירשו רבותינו מין מטמא נאה מלא על דבר שזדונו לאו וכרת ושגגתו מטמא (שבת סט.): מאחת מהנה. ממקלת מאת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו מינו חייב מלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ועשלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי מגדה כשהכהן גדול חוטא משמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ועשתה מקולקל: פר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג׳:

(5) אל אהל מועד. למשכן. ובגית עולמים להיכל:

(6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושתה, כוון כנגד בין הבדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נג.):

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. מלמד היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלבים ויותרת: החטאת. להביא שעירי עבודת מלילים לכליות ולחלבים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא ינתחנו קודם הסרת חלבו (ת״כ פרק ד, ג):

9 וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיוֹת יְסִירֶנָּה׃

וְיָת תַּרְתֵּין כּוּלְיָן וְיָת תַּרְבָּא דַּעֲלֵיהוֹן דְּעַל גִּסְסַיָּא וְיָת חַצְרָא דְּעַל כַּבְדָּא עַל כּוּלְיָתָא יַעְדֵּינַהּ׃

9 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,

10 כַּאֲשֶׁר יוּרַם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן עַל מִזְבַּח הָעֹלָה׃

כְּמָא דְּמִתַּפְרַשׁ מִתּוֹר נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְיַסֵּיקִנּוּן כָּהֲנָא עַל מַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא׃

10 as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.

11 וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ׃

וְיָת מְשַׁךְ תּוֹרָא וְיָת כָּל בִּסְרֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ וְעַל כְּרָעוֹהִי וְגַוֵּיהּ וְאוּכְלֵיהּ׃

11 But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,

12 וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף׃ (פ)

וְיַפֵּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא לַאֲתַר דְּכֵי לַאֲתַר בֵּית מֵישַׁד קִטְמָא וְיוֹקֵיד יָתֵיהּ עַל אָעַיָּא בְּאִישָׁתָא עַל אֲתַר בֵּית מֵישַׁד קִטְמָא יִתּוֹקַד׃

12 even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.

13 וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֺת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁמוּ׃

וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוֹן וִיהֵי מְכוּסָא פִּתְגָּמָא מֵעֵינֵי קְהָלָא וְיַעְבְּדוּן חַד מִכָּל פִּקּוֹדַיָּא דַּייָ דְּלָא כָשְׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וִיחוּבוּן׃

13 And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the Lord hath commanded not to be done, and are guilty:

14 וְנוֹדְעָה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פַּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד׃

וְתִתְיְדַע חוֹבְתָא דְּחָבוּ עֲלַהּ וִיקָרְבוּן קְהָלָא תּוֹר בַּר תּוֹרֵי לְחַטָּתָא וְיַיְתוֹן יָתֵיהּ לִקְדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

14 when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו
לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (זבחים מט:) מצריכו
ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו.
כולן לשון תוספת הן, כמו מלבד:
(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אבנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר
מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, כמו
שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח.) ובסנהדרין (מב:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח,
כמו שנאמר וְהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו
אין שם דשן:
(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מותר (הוריות ז:):
הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15 וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה׃

15 וְיִסְמְכוּן סָבֵי כְנִשְׁתָּא יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ תּוֹרָא קֳדָם יְיָ וְיִכּוֹס יָת תּוֹרָא קֳדָם יְיָ׃

15 And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.

16 וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד׃

16 וַיַעֵיל כָּהֲנָא רַבָּא מִדְּמָא דְּתוֹרָא לְמַשְׁכַּן זִמְנָא׃

16 And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.

17 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֵת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת׃

17 וְיִטְבּוֹל כָּהֲנָא אֶצְבְּעֵיהּ מִן דְּמָא וְיִדֵּי שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ קֳדָם פָּרוּכְתָּא׃

17 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.

18 וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

18 וּמִן דְּמָא יִתֵּין עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דִּקְדָם יְיָ דִּבְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָת כָּל דְּמָא יִשְׁפּוֹךְ לְיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא דִּבְתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

18 And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.

19 וְאֵת כָּל־חֶלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה׃

19 וְיָת כָּל תַּרְבִּיהּ יַפְרִישׁ מִנֵּיהּ וְיַסֵּיק לְמַדְבְּחָא׃

19 And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.

20 וְעָשָׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם׃

20 וַיַעֲבֵיד לְתוֹרָא כְּמָא דַּעֲבַד לְתוֹרָא דְּחַטָּתָא כֵּן יַעֲבֵיד לֵיהּ וִיכַפַּר עֲלֵיהוֹן כָּהֲנָא וְיִשְׁתְּבֵיק לְהוֹן׃

20 Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.

21 וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטַּאת הַקָּהָל הוּא׃ (פ)

21 וְיַפֵּיק יָת תּוֹרָא לְמִבְּרָא לְמַשְׁרְיָתָא וְיוֹקֵיד יָתֵיהּ כְּמָא דְּאוֹקֵיד יָת תּוֹרָא קַדְמָאָה חַטַּת קְהָלָא הוּא׃

21 And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין אם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מח:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלבו ירים. ולא"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מויקטיר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו הן, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעף על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש בפר כהן משיח, להביא יותרת ושתי כליות, שפירש שם שלא פירש כאן, ולכפול במצות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמלינו בגיתנין על המזבח החילון שנתנן במתנה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the Lord his God hath commanded not to be done, and is guilty:

אִם רַבָּא יְחוּב וְיַעֲבֵיד חַד מִכָּל פִּקּוֹדַיָּא דַּיְיָ אֱלָהֵיהּ דְּלָא כָשְׁרִין לְאִתְעֲבָדָא בְּשָׁלוּ וִיחוּב׃

אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם׃ 22

23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.

אוֹ אִתְיְדַע לֵיהּ חוֹבְתֵיהּ דְּחָב בַּהּ וְיַיְתֵי יָת קוּרְבָּנֵיהּ צְפִיר בַּר עִזִּין דְּכַר שְׁלִים׃

אוֹ־הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים׃ 23

24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the Lord; it is a sin-offering.

וְיִסְמוֹךְ יְדֵיהּ עַל רֵישׁ צְפִירָא וְיִכּוֹס יָתֵיהּ בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יָת עֲלָתָא קֳדָם יְיָ חַטָּתָא הוּא׃

וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא׃ 24

25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.

וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָא דְּחַטָּתָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּין עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא וְיָת דְּמֵיהּ יִשְׁפּוֹךְ לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא׃

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה׃ 25

26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.

וְיָת כָּל תַּרְבֵּיהּ יַסֵּיק לְמַדְבְּחָא כִּתְרַב נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא מֵחוֹבְתֵיהּ וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃

וְאֶת־כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ׃ (פ) 26

27 And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the Lord hath commanded not to be done, and be guilty:

וְאִם אֲנָשׁ חַד יְחוּב בְּשָׁלוּ מֵעַמָּא דְּאַרְעָא בְּמִעְבְּדֵיהּ חַד מִפִּקּוֹדַיָּא דַּיְיָ דְּלָא כָשְׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וִיחוּב׃

וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם׃ ששי

28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.

אוֹ אִתְיְדַע לֵיהּ חוֹבְתֵיהּ דְּחָב וְיַיְתֵי קוּרְבָּנֵיהּ צְפִירַת עִזֵּי שַׁלְמָא נוּקְבָּא עַל חוֹבְתֵיהּ דְּחָב׃

אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃ 28

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:
(24) במקום אשר ישחט את העולה. בצפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
(25) ואת דמו. שירי הדם:
(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אצל שלמים:

29 וְסָמַךְ֙ אֶת־יָדֹ֔ו עַ֖ל רֹ֣אשׁ הַֽחַטָּ֑את וְשָׁחַ֙ט֙ אֶת־הַֽחַטָּ֔את בִּמְקֹ֖ום הָעֹלָֽה׃

29 וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ חַטָּאתָא וְיִכּוֹס יָת חַטָּאתָא בְּאַתְרָא דַּעֲלָתָא׃

29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.

30 וְלָקַ֤ח הַכֹּהֵן֙ מִדָּמָ֔הּ בְּאֶצְבָּעֹ֖ו וְנָתַ֑ן עַל־קַרְנֹ֣ת מִזְבַּ֔ח הָעֹלָ֔ה וְאֶת־כָּל־דָּמָ֖הּ יִשְׁפֹּ֥ךְ אֶל־יְסֹ֖וד הַמִּזְבֵּֽחַ׃

30 וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמַהּ בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּין עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא וְיָת כָּל דְּמַהּ יִשְׁפּוֹךְ לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא׃

30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.

31 וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּ֗הּ יָסִ֤יר כַּאֲשֶׁר֙ הוּסַ֣ר חֵ֣לֶב מֵעַ֔ל זֶ֖בַח הַשְּׁלָמִ֑ים וְהִקְטִ֣יר הַכֹּהֵ֗ן הַמִּזְבֵּ֛חָה לְרֵ֥יחַ נִיחֹ֖חַ לַיהוָ֑ה וְכִפֶּ֥ר עָלָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן וְנִסְלַ֥ח לֹֽו׃ (פ)

31 וְיָת כָּל תַּרְבֵּהּ יַעְדֵּי כְּמָא דְּאִתְעֲדֵא תְּרַב מֵעַל נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְיַסִּיק כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ וְיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃

31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the Lord; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.

32 וְאִם־כֶּ֥בֶשׂ יָבִ֛יא קָרְבָּנֹ֖ו לְחַטָּ֑את נְקֵבָ֥ה תְמִימָ֖ה יְבִיאֶֽנָּה׃

32 וְאִם אִמַּר יַיתֵי קוּרְבָּנֵיהּ לְחַטָּתָא נוּקְבָא שַׁלְמָא יַיתִינַהּ׃

32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.

33 וְסָמַךְ֙ אֶת־יָדֹ֔ו עַ֖ל רֹ֣אשׁ הַֽחַטָּ֑את וְשָׁחַ֙ט֙ אֹתָ֔הּ לְחַטָּ֖את בִּמְקֹ֥ום אֲשֶׁר֙ יִשְׁחַ֣ט אֶת־הָעֹלָֽה׃

33 וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ חַטָּאתָא וְיִכּוֹס יָתַהּ לְחַטָּאתָא בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יָת עֲלָתָא׃

33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.

34 וְלָקַ֤ח הַכֹּהֵן֙ מִדַּ֣ם הַֽחַטָּ֔את בְּאֶצְבָּעֹ֖ו וְנָתַ֑ן עַל־קַרְנֹ֣ת מִזְבַּ֔ח הָעֹלָ֔ה וְאֶת־כָּל־דָּמָ֖הּ יִשְׁפֹּ֥ךְ אֶל־יְסֹ֖וד הַמִּזְבֵּֽחַ׃

34 וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָא דְּחַטָּתָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּין עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דַּעֲלָתָא וְיָת כָּל דְּמַהּ יִשְׁפּוֹךְ לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא׃

34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.

35 וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּ֗הּ יָסִ֤יר כַּאֲשֶׁר֙ יוּסַ֣ר חֵ֣לֶב־הַכֶּ֔שֶׂב מִזֶּ֖בַח הַשְּׁלָמִ֑ים וְהִקְטִ֣יר הַכֹּהֵ֗ן אֹתָם֙ הַמִּזְבֵּ֔חָה עַ֚ל אִשֵּׁ֣י יְהוָ֔ה וְכִפֶּ֥ר עָלָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן עַל־חַטָּאתֹ֣ו אֲשֶׁר־חָטָ֑א וְנִסְלַ֥ח לֹֽו׃ (פ)

35 וְיָת כָּל תַּרְבֵּהּ יַעְדֵּי כְּמָא דְּתַרְבָּא אִמַּר מִנְכְּסַת קוּדְשַׁיָּא וְיַסִּיק כָּהֲנָא יָתְהוֹן לְמַדְבְּחָא עַל קוּרְבְּנַיָּא דַּייָ וְיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא עַל חוֹבְתֵיהּ דְּחָב וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃

35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the Lord made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כתימורי עז התמורים בשלמים:
(33) ושחט אותה לחטאת. שתהא שחיטתה לשם חטאת:
(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרבו תמורין וַחֲלָיָה, אף חטאת כשהיא נאה כשאה טעונה סְמִיכָה עם התמורין: על אשי ה׳. על מדורות המקח העשויות לשם, פוגיילי״ש בלע״ז:

ב* וְנֶ֣פֶשׁ כִּֽי־תֶחֱטָ֗א וְשָׁ֤מְעָה֙ קֹ֣ול אָלָ֔ה וְה֣וּא עֵ֔ד א֥וֹ רָאָ֖ה א֣וֹ יָדָ֑ע אִם־ל֥וֹא יַגִּ֖יד וְנָשָׂ֥א עֲוֹנֽוֹ׃

וַאֲנָשׁ אֲרֵי יְחוּב וְיִשְׁמַע קָל מוֹמֵי וְהוּא סָהִיד אוֹ חֲזָא אוֹ יְדַע אִם לָא יְחַוֵּי וִיקַבֵּיל חוֹבֵיהּ׃

V And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;

2 א֣וֹ נֶ֗פֶשׁ אֲשֶׁ֣ר תִּגַּע֮ בְּכָל־דָּבָ֣ר טָמֵא֒ אוֹ֩ בְנִבְלַ֨ת חַיָּ֜ה טְמֵאָ֗ה א֤וֹ בְּנִבְלַת֙ בְּהֵמָ֣ה טְמֵאָ֔ה א֕וֹ בְּנִבְלַ֖ת שֶׁ֣רֶץ טָמֵ֑א וְנֶעְלַ֣ם מִמֶּ֔נּוּ וְה֥וּא טָמֵ֖א וְאָשֵֽׁם׃

אוֹ אֲנָשׁ דְּיִקְרַב בְּכָל מִדָּעַם מְסָאַב אוֹ בְנִבְלַת חַיְתָא מְסָאַבְתָּא אוֹ בְנִבְלַת בְּעִירָא מְסָאֲבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחֵישׁ מְסָאַב וִיהֵי מְכוּסַּא מִנֵּיהּ וְהוּא מְסָאַב וְחָב׃

2 or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;

3 א֣וֹ כִ֤י יִגַּע֙ בְּטֻמְאַ֣ת אָדָ֔ם לְכֹל֙ טֻמְאָת֔וֹ אֲשֶׁ֥ר יִטְמָ֖א בָּ֑הּ וְנֶעְלַ֣ם מִמֶּ֔נּוּ וְה֥וּא יָדַ֖ע וְאָשֵֽׁם׃

אוֹ אֲרֵי יִקְרַב בְּסוֹאֲבַת אֲנָשָׁא לְכֹל סְאוֹבְתֵיהּ דְּיִסְתָּאַב בַּהּ וִיהֵי מְכוּסַּא מִנֵּיהּ וְהוּא יְדַע וְחָב׃

3 or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;

4 א֣וֹ נֶ֗פֶשׁ כִּ֣י תִשָּׁבַע֩ לְבַטֵּ֨א בִשְׂפָתַ֜יִם לְהָרַ֣ע׀ א֣וֹ לְהֵיטִ֗יב לְכֹ֠ל אֲשֶׁ֨ר יְבַטֵּ֤א הָאָדָ֛ם בִּשְׁבֻעָ֖ה וְנֶעְלַ֣ם מִמֶּ֑נּוּ וְהוּא־יָדַ֥ע וְאָשֵֽׁם לְאַחַ֥ת מֵאֵ֖לֶּה׃

אוֹ אֲנָשׁ אֲרֵי יְקַיֵּים לְפָרָשָׁא בְשִׂפְוָן לְאַבְאָשָׁא אוֹ לְאֵיטָבָא לְכֹל דִּיפָרֵישׁ אֲנָשָׁא בְּקִיּוּם וִיהֵי מְכוּסַּא מִנֵּיהּ וְהוּא יְדַע וְחָב לַחֲדָא מֵאִלֵּין׃

4 or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;

5 וְהָיָ֥ה כִֽי־יֶאְשַׁ֖ם לְאַחַ֣ת מֵאֵ֑לֶּה וְהִ֨תְוַדָּ֔ה אֲשֶׁ֥ר חָטָ֖א עָלֶֽיהָ׃

וִיהֵי אֲרֵי יְחוּב לַחֲדָא מֵאִלֵּין וִיוַדֵּי דְּחָב עֲלַהּ׃

5 and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;

6 וְהֵבִ֣יא אֶת־אֲשָׁמ֣וֹ לַיהוָ֗ה עַ֣ל חַטָּאתוֹ֩ אֲשֶׁ֨ר חָטָ֜א נְקֵבָ֨ה מִן־הַצֹּ֥אן כִּשְׂבָּ֛ה א֖וֹ־שְׂעִירַ֥ת עִזִּ֖ים לְחַטָּ֑את וְכִפֶּ֥ר עָלָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן מֵחַטָּאתֽוֹ׃

וְיַיְתֵי יָת אֲשָׁמֵיהּ לִקְדָם יְיָ עַל חוֹבְתֵיהּ דְּחָב נוּקְבָּא מִן עָנָא אִמַּרְתָּא אוֹ צְפִירַת עִזֵּי לְחַטָּתָא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא מֵחוֹבְתֵיהּ׃

6 and he shall bring his forfeit unto the Lord for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.

(1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד בו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות שיעיד לו:
(2) או נפש אשר תגע וגו׳. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות (ז.) נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או בביאת מקדש:
(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות: אשר יטמא. לרבות הנוגע בבועל נדה: בה. לרבות בולע נבלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או בביאת מקדש:
(4) בשפתים. ולא בלב: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבועות כו.): ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

7 And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the Lord: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.

וְאִם־לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שֶׂה וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה׃

וְאִם לָא תִמְטֵי יְדֵיהּ כְּמִסַּת סִיתָא וְיַיְתֵי יָת חוֹבְתֵיהּ דְּחָב תְּרֵין שַׁפְנִינִין אוֹ תְּרֵין בְּנֵי יוֹנָה לִקְדָם יְיָ חַד לְחַטָּתָא וְחַד לַעֲלָתָא׃

8 And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.

וְהֵבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל׃

וְיַיְתֵי יָתְהוֹן לְוָת כָּהֲנָא וִיקָרֵיב יָת דִּלְחַטָּתָא קַדְמוּתָא וְיִמְלוֹק יָת רֵישֵׁיהּ מִקֳּבֵיל קְדָלֵיהּ וְלָא יַפְרֵישׁ׃

9 And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.

וְהִזָּה מִדַּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֵה אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא׃

וְיַדֵּי מִדְּמָא דְּחַטָּאתָא עַל כֹּתֶל מַדְבְּחָא וּדְיִשְׁתְּאַר בִּדְמָא יִתְמְצֵי לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא חַטָּתָא הוּא׃

10 And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.

וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ (ס)

וְיָת תִּנְיָנָא יַעֲבֵיד עֲלָתָא כְּדַחְזֵי וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא מֵחוֹבְתֵיהּ דְּחָב וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃

11 But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.

וְאִם־לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא־יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִוא׃

שביעי

וְאִם לָא תַדְבֵּיק יְדֵיהּ לִתְרֵין שַׁפְנִינִין אוֹ לִתְרֵין בְּנֵי יוֹנָה וְיַיְתֵי יָת קוּרְבָּנֵיהּ דְּחָב חַד מִן עַסְרָא בִּתְלָת סְאִין סוּלְתָּא לְחַטָּתָא לָא יְשַׁוֵּי עֲלַהּ מִשְׁחָא וְלָא יִתֵּין עֲלַהּ לְבוֹנְתָא אֲרֵי חַטָּתָא הִיא׃

12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the Lord made by fire; it is a sin-offering.

וֶהֱבִיאָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן ׀ מִמֶּנָּה מְלוֹא קֻמְצוֹ אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה חַטָּאת הִוא׃

וְיַיְתֵינַהּ לְוָת כָּהֲנָא וְיִקְמוֹץ כָּהֲנָא מִנַּהּ מְלֵי קֻמְצֵיהּ יָת אַדְכָּרְתַהּ וְיַסֵּיק לְמַדְבְּחָא עַל קוּרְבָּנַיָּא דַּייָ חַטָּתָא הִיא׃

(8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, רינה פרקליט נכנס דורון אחריו (זבחים ז:): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא.): עורף. הוא גובה הראש המשופע לצד הצואר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הצואר:

(9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מצוי, ובחטאת הזאה ומצוי, אוחז בעורף ומתיז, והדם ניתז והולך למזבח (זבחים סד:): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

(10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:

(11) כי חטאת הוא. ואין בדין שיהא קָרְבָּנוֹ מְהֻדָּר (מנחות ו.):

(12) חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.

וְכִפֶּר֩ עָלָ֨יו הַכֹּהֵ֜ן עַל־חַטָּאת֧וֹ אֲשֶׁר־חָטָ֛א מֵאַחַ֥ת מֵאֵ֖לֶּה וְנִסְלַ֣ח לֹ֑ו וְהָיְתָ֥ה לַכֹּהֵ֖ן כַּמִּנְחָֽה׃ (ס)

וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָהֲנָא עַל חוֹבְתֵיהּ דְּחָב מֵחֲדָא מֵאִלֵּין וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ וּתְהֵי לְכָהֲנָא כְּמִנְחָתָא׃

14 And the Lord spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the Lord, then he shall bring his forfeit unto the Lord, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.

נֶ֤פֶשׁ כִּֽי־תִמְעֹ֣ל מַ֔עַל וְחָטְאָה֙ בִּשְׁגָגָ֔ה מִקָּדְשֵׁ֖י יְהוָ֑ה וְהֵבִיא֩ אֶת־אֲשָׁמ֨וֹ לַיהוָ֜ה אַ֤יִל תָּמִ֣ים מִן־הַצֹּ֗אן בְּעֶרְכְּךָ֛ כֶּ֖סֶף־שְׁקָלִ֥ים בְּשֶׁ֖קֶל־הַקֹּ֑דֶשׁ לְאָשָֽׁם׃

אֱנָשׁ אֲרֵי יְשַׁקַּר שְׁקַר וִיחוּב בְּשָׁלוּ מִקּוּדְשַׁיָּא דַּייָ וְיַיְתֵי יָת אֲשָׁמֵיהּ לִקְדָם יְיָ דְּכַר שְׁלִים מִן עָנָא בְּפוּרְסָנֵיהּ כְּסַף סִלְעִין בְּסִלְעֵי קוּדְשָׁא לַאֲשָׁמָא׃

16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.

וְאֵ֣ת אֲשֶׁר֩ חָטָ֨א מִן־הַקֹּ֜דֶשׁ יְשַׁלֵּ֗ם וְאֶת־חֲמִישִׁתוֹ֙ יוֹסֵ֣ף עָלָ֔יו וְנָתַ֥ן אֹת֖וֹ לַכֹּהֵ֑ן וְהַכֹּהֵ֗ן יְכַפֵּ֥ר עָלָ֛יו בְּאֵ֥יל הָאָשָׁ֖ם וְנִסְלַ֥ח לֹֽו׃ (פ)

וְיָת דְּחָב מִן קוּדְשָׁא יְשַׁלֵּים וְיָת חוּמְשֵׁיהּ יוֹסֵיף עֲלוֹהִי וְיִתֵּין יָתֵיהּ לְכָהֲנָא וְכָהֲנָא יְכַפַּר עֲלוֹהִי בְּדִכְרָא דַּאֲשָׁמָא וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃

17 And if any one sin, and do any of the things which the Lord hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.

וְאִם־נֶ֨פֶשׁ֙ כִּ֣י תֶחֱטָ֔א וְעָשְׂתָ֗ה אַחַת֙ מִכָּל־מִצְוֹ֣ת יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֖ר לֹ֣א תֵעָשֶׂ֑ינָה וְלֹא־יָדַ֥ע וְאָשֵׁ֖ם וְנָשָׂ֥א עֲוֹנֽוֹ׃

וְאִם אֱנָשׁ אֲרֵי יְחוּב וְיַעֲבֵיד חַד מִכָּל פִּקּוֹדַיָּא דַּייָ דְּלָא כָשְׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וְלָא יְדַע וְחָב וִיקַבֵּיל חוֹבֵיהּ׃

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ובדלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשבה או שעירה והעני, יביא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יביא ממקצתן עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויביא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הַחֲמוּרִים שבהם יהיו בכשבה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שבקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשבה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר וַיִּמְעֲלוּ בֵּאלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ (דברי הימים־א ה, כה), וכן הוא אומר בסוטה וּמָעֲלָה בּוֹ מָעַל (במדבר ה, יב): וחטאה בשגגה מקדשי ה׳. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בתרומה וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא (ויקרא כב, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:): מקדשי ה׳. המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים: איל. ל׳ קשה, כמו וְאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

18 וְהֵבִ֨יא אַ֧יִל תָּמִ֛ים מִן־הַצֹּ֥אן בְּעֶרְכְּךָ֛ לְאָשָׁ֖ם אֶל־הַכֹּהֵ֑ן וְכִפֶּר֩ עָלָ֨יו הַכֹּהֵ֜ן עַ֣ל שִׁגְגָת֧וֹ אֲשֶׁר־שָׁגָ֛ג וְה֥וּא לֹא־יָדַ֖ע וְנִסְלַ֥ח לֽוֹ׃

וְיַיְתֵי דְּכַר שְׁלִים מִן עָנָא בְּפֻרְסָנֵיהּ לַאֲשָׁמָא לְוָת כָּהֲנָא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא עַל שָׁלוּתֵיהּ דְּאִשְׁתְּלִי וְהוּא לָא יְדַע וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃

18 And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.

19 אָשָׁ֖ם ה֑וּא אָשֹׁ֥ם אָשַׁ֖ם לַֽיהוָֽה׃ (פ)

אֲשָׁמָא הוּא עַל חוֹבְתֵיהּ דְּחָב אֲשָׁמָא יְקָרֵיב קֳדָם יְיָ׃

19 It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the Lord.

20 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

20 And the Lord spoke unto Moses, saying:

21 נֶ֚פֶשׁ כִּ֣י תֶחֱטָ֔א וּמָעֲלָ֥ה מַ֖עַל בַּֽיהוָ֑ה וְכִחֵ֨שׁ בַּעֲמִית֜וֹ בְּפִקָּד֗וֹן אֽוֹ־בִתְשׂ֤וּמֶת יָד֙ א֣וֹ בְגָזֵ֔ל א֖וֹ עָשַׁ֥ק אֶת־עֲמִיתֽוֹ׃

אֱנָשׁ אֲרֵי יְחוּב וְיִשַׁקַּר שְׁקַר קֳדָם יְיָ וִיכַדֵּיב בְּחַבְרֵיהּ בְּפִקְדוֹנָא אוֹ בְשׁוּתָּפוּת יְדָא אוֹ בְגָזֵילָא אוֹ עֲשַׁק יָת חַבְרֵיהּ׃

21 If any one sin, and commit a trespass against the Lord, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;

22 אֽוֹ־מָצָ֧א אֲבֵדָ֛ה וְכִ֥חֶשׁ בָּ֖הּ וְנִשְׁבַּ֣ע עַל־שָׁ֑קֶר עַל־אַחַ֗ת מִכֹּ֛ל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֥ה הָאָדָ֖ם לַחֲטֹ֥א בָהֵֽנָּה׃

אוֹ אַשְׁכַּח אֲבֵידְתָא וְכַדֵּיב בַּהּ וְאִשְׁתְּבַע עַל שִׁקְרָא עַל חֲדָא מִכֹּל דְּיַעֲבֵיד אֱנָשָׁא לְמִחַב בְּהוֹן׃

22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֵלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֵלֶב היתה, ולא ידע אם זו של חֵלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיענש את שידע. רבי יוסי אומר (שם:) אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, צא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר עַל פִּי ב' עֵדִים או ג' עֵדִים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריה אומר כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְּשָׂדֶךָ (דברים כד, יט) וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה (שם יג), הרי הוא אומר למען יברכך וגו', קבע הכתוב ברכה למי שבאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומצאה העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו ברכה:

(18) בערכך לאשם. בערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיביא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, ב):

(19) אשם הוא אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חציו קמץ וחציו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שוה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצורע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל בה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהוא מכחש, מכחש בעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חבירו ואינו רוצה שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שביניהם: בתשומת יד. שֶׁשָּׂם בידו ממון להתעסק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,

וְהָיָה֮ כִּֽי־יֶחֱטָ֣א וְאָשֵׁם֒ וְהֵשִׁ֨יב
23 אֶת־הַגְּזֵלָ֜ה אֲשֶׁ֣ר גָּזָ֗ל א֤וֹ אֶת־
הָעֹ֨שֶׁק֙ אֲשֶׁ֣ר עָשָׁ֔ק א֥וֹ אֶת־
הַפִּקָּד֔וֹן אֲשֶׁ֥ר הָפְקַ֖ד אִתּ֑וֹ א֥וֹ
אֶת־הָאֲבֵדָ֖ה אֲשֶׁ֥ר מָצָֽא׃

וִיהֵי אֲרֵי יִחְטֵי וִיחוּב וְיָתִיב
יָת גָּזֵילָא דִּגְזַל אוֹ יָת
עוּשְׁקָא דַּעֲשַׁק אוֹ יָת פִּקְדוֹנָא
דְּאִתַּפְקַד לְוָתֵיהּ אוֹ יָת
אֲבֵידְתָא דְּאַשְׁכַּח׃

24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.

מפטיר

אוֹ מִכֹּ֞ל אֲשֶׁר־יִשָּׁבַ֣ע עָלָיו֮
לַשֶּׁ֒קֶר֒ וְשִׁלַּ֤ם אֹתוֹ֙ בְּרֹאשׁ֔וֹ
וַחֲמִשִׁתָ֖יו יֹסֵ֣ף עָלָ֑יו לַאֲשֶׁ֨ר ה֥וּא
ל֛וֹ יִתְּנֶ֖נּוּ בְּי֥וֹם אַשְׁמָתֽוֹ׃

אוֹ מִכּוֹלָא דְּיִשְׁתְּבַע עֲלוֹהִי
לְשִׁקְרָא וִישַׁלֵּים יָתֵיהּ
בְּרֵישֵׁיהּ וְחֻמְשׁוֹהִי יוֹסֵיף
עֲלוֹהִי לִדְהוּא דִּילֵיהּ יִתְּנִנֵּיהּ
בְּיוֹמָא דְּחוֹבְתֵיהּ׃

25 And he shall bring his forfeit unto the Lord, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.

וְאֶת־אֲשָׁמ֥וֹ יָבִ֖יא לַיהוָ֑ה אַ֣יִל
תָּמִ֤ים מִן־הַצֹּ֛אן בְּעֶרְכְּךָ֥ לְאָשָׁ֖ם
אֶל־הַכֹּהֵֽן׃

וְיָת אֲשָׁמֵיהּ יַיְתֵי לִקְדָם יְיָ
דְּכַר שְׁלִים מִן עָנָא בְּפֻרְסָנֵיהּ
לַאֲשָׁמָא לְוָת כָּהֲנָא׃

26 And the priest shall make atonement for him before the Lord, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.

קיא פסוקים

וְכִפֶּ֨ר עָלָ֤יו הַכֹּהֵ֛ן לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה
וְנִסְלַ֣ח ל֑וֹ עַל־אַחַ֛ת מִכֹּ֥ל אֲשֶׁר־
יַעֲשֶׂ֖ה לְאַשְׁמָ֥ה בָֽהּ׃ (פ)

וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא קֳדָם יְיָ
וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ עַל חֲדָא מִכֹּל
דְּיַעֲבֵיד לִמְחָב בַּהּ׃

The Haftara is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 138. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 165. On Shabbat HaḤodesh read the Maftir and Haftara on page 173.

VI And the Lord spoke unto Moses, saying:

צו וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.

צַ֤ו אֶת־אַהֲרֹן֙ וְאֶת־בָּנָ֣יו לֵאמֹ֔ר
2 זֹ֥את תּוֹרַ֖ת הָעֹלָ֑ה הִ֣וא הָעֹלָ֔ה
עַל֩ מוֹקְדָ֨הּ (בספרי תימן מוֹקְדָ֨הּ
במ״ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּ֤חַ כָּל־
הַלַּ֙יְלָה֙ עַד־הַבֹּ֔קֶר וְאֵ֥שׁ הַמִּזְבֵּ֖חַ תּ֥וּקַד
בּֽוֹ׃

פַּקֵּיד יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי
לְמֵימַר דָּא אוֹרָיְתָא דַּעֲלָתָא
הִיא עֲלָתָא דְּמִתּוֹקְדָא עַל
מַדְבְּחָא כָּל לֵילְיָא עַד צַפְרָא
וְאִישָׁתָא דְּמַדְבְּחָא תְּהֵי יָקְדָא
בֵיהּ׃

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:
(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוב בתשובה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (גי׳ ס״א ובדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (ב״ק קח.) רבתה תורה חמשיות הרבה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומביא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משוה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי בנו ושלוחו ת״כ) למי שהממון שלו:
(2) צו את אהרן. אין צו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר״ש ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו׳. הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא בא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא

3 וְלָבַ֨שׁ הַכֹּהֵ֜ן מִדּ֣וֹ בַ֗ד וּמִֽכְנְסֵי־
בַד֮ יִלְבַּ֣שׁ עַל־בְּשָׂרוֹ֒ וְהֵרִ֣ים
אֶת־הַדֶּ֗שֶׁן אֲשֶׁ֨ר תֹּאכַ֥ל הָאֵ֛שׁ
אֶת־הָעֹלָ֖ה עַל־הַמִּזְבֵּ֑חַ וְשָׂמ֕וֹ
אֵ֖צֶל הַמִּזְבֵּֽחַ׃

וְיִלְבַּשׁ כָּהֲנָא לְבוּשִׁין דְּבוּץ
וּמִכְנְסִין דְּבוּץ יִלְבַּשׁ עַל
בִּסְרֵיהּ וְיַפְרֵישׁ יָת דִּשְׁנָא
דְּתֵיכוֹל אִישָׁתָא יָת עֲלָתָא
עַל מַדְבְּחָא וִישַׁוֵּינֵיהּ בִּסְטַר
מַדְבְּחָא׃

And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.

לוי 4 וּפָשַׁט֙ אֶת־בְּגָדָ֔יו וְלָבַ֖שׁ בְּגָדִ֣ים
אֲחֵרִ֑ים וְהוֹצִ֤יא אֶת־הַדֶּ֙שֶׁן֙ אֶל־
מִח֣וּץ לַמַּחֲנֶ֔ה אֶל־מָק֖וֹם טָה֥וֹר׃

וְיַשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיִלְבַּשׁ
לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין וְיַפֵּיק יָת
דִּשְׁנָא לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא
לַאֲתַר דְּכֵי׃

And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.

5 וְהָאֵ֨שׁ עַל־הַמִּזְבֵּ֤חַ תּ֙וּקַד־בּוֹ֙ לֹ֣א
תִכְבֶּ֔ה וּבִעֵ֨ר עָלֶ֤יהָ הַכֹּהֵ֣ן עֵצִ֔ים
בַּבֹּ֣קֶר בַּבֹּ֑קֶר וְעָרַ֤ךְ עָלֶ֙יהָ֙
הָעֹלָ֔ה וְהִקְטִ֥יר עָלֶ֖יהָ חֶלְבֵ֥י
הַשְּׁלָמִֽים׃

וְאִישָׁתָא עַל מַדְבְּחָא תְהֵי
יָקְדָא בֵיהּ לָא תִטְפֵי וְיַבְעַר
עֲלַהּ כָּהֲנָא אָעִין בִּצְפַר בִּצְפַר
וְיַסְדַּר עֲלַהּ עֲלָתָא וְיַסֵּיק עֲלַהּ
תַּרְבֵּי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃

And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.

6 אֵ֗שׁ תָּמִ֛יד תּוּקַ֥ד עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ
לֹ֥א תִכְבֶּֽה׃ (ס)

אִישָׁתָא תְּדִירָא תְּהֵי יָקְדָא עַל
מַדְבְּחָא לָא תִטְפֵי׃

Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.

ישראל 7 וְז֥את תּוֹרַ֖ת הַמִּנְחָ֑ה הַקְרֵ֨ב אֹתָ֤הּ
בְּנֵֽי־אַהֲרֹן֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה אֶל־פְּנֵ֖י
הַמִּזְבֵּֽחַ׃

וְדָא אוֹרָיְתָא דְּמִנְחָתָא
דִּיקָרְבוּן יָתַהּ בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם
יְיָ לִקְדָם מַדְבְּחָא׃

And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the Lord, in front of the altar.

ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולן בקדש שנפסלו קודם שבאו לעזרה (כל הענין בת"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתונת, ומה ת"ל מדו, שתהא כמדתו (ת"כ פרק ב, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוצץ בנתים (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאוכלות הפנימיות ונותנן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן יריס תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מצא אבריס שעדיין לא נתאכלו, מחזירן על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שבשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַגָּבוּר בַּתַּפּוּחַ כשהוא רָבָה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח:), ואין זה חובה בכל יום, אבל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה.) שנחלקו רבותינו במנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (בר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יביאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הבוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר בה תמיד היא שמדליקין בה את הנרות שנאמר בה לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיצון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעינן שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא

8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the Lord.

וְהֵרִ֨ים מִמֶּ֜נּוּ בְּקֻמְצ֗וֹ מִסֹּ֤לֶת
8 הַמִּנְחָה֙ וּמִשַּׁמְנָ֔הּ וְאֵת֙ כָּל־
הַלְּבֹנָ֔ה אֲשֶׁ֖ר עַל־הַמִּנְחָ֑ה
וְהִקְטִ֣יר הַמִּזְבֵּ֗חַ רֵ֤יחַ נִיחֹ֛חַ
אַזְכָּרָתָ֖הּ לַיהוָֽה׃

וְיַפְרֵישׁ מִנַּהּ בְּקֻמְצֵיהּ מִסֻּלְתָּא
דְּמִנְחָתָא וּמִמִּשְׁחַהּ וְיָת כָּל
לְבוֹנְתָא דְּעַל מִנְחָתָא וְיַסֵּיק
לְמַדְבְּחָא לְאִתְקַבָּלָא בְרַעֲוָא
אַדְכָרְתַהּ קֳדָם יְיָ׃

9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.

וְהַנּוֹתֶ֣רֶת מִמֶּ֔נָּה יֹאכְל֖וּ אַהֲרֹ֣ן
9 וּבָנָ֑יו מַצּ֤וֹת תֵּאָכֵל֙ בְּמָק֣וֹם קָד֔שׁ
בַּחֲצַ֥ר אֹֽהֶל־מוֹעֵ֖ד יֹאכְל֥וּהָ׃

וּדְיִשְׁתְּאַר מִנַּהּ יֵיכְלוּן אַהֲרֹן
וּבְנוֹהִי פַּטִּיר תִּתְאֲכִיל בַּאֲתַר
קַדִּישׁ בְּדָרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא
יֵיכְלוּנַּהּ׃

10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.

לֹ֤א תֵאָפֶה֙ חָמֵ֔ץ חֶלְקָ֥ם נָתַ֛תִּי
10 אֹתָ֖הּ מֵאִשָּׁ֑י קֹ֤דֶשׁ קָֽדָשִׁים֙ הִ֔וא
כַּחַטָּ֖את וְכָאָשָֽׁם׃

לָא תִתְאֲפֵי חֲמִיעַ חוּלָקְהוֹן
יְהַבִית יָתַהּ מִקּוּרְבָּנָי
קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא כְּחַטָּתָא
וְכַאֲשָׁמָא׃

11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the Lord made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.

כָּל־זָכָ֞ר בִּבְנֵ֤י אַהֲרֹן֙ יֹאכְלֶ֔נָּה
11 חָק־עוֹלָם֙ לְדֹרֹ֣תֵיכֶ֔ם מֵאִשֵּׁ֖י
יְהוָ֑ה כֹּ֛ל אֲשֶׁר־יִגַּ֥ע בָּהֶ֖ם
יִקְדָּֽשׁ׃ (פ)

כָּל דְּכוּרָא בִּבְנֵי אַהֲרֹן
יֵיכְלִנַּהּ קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן
מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּייָ כֹּל דְּיִקְרַב
בְּהוֹן יִתְקַדַּשׁ׃

12 And the Lord spoke unto Moses, saying:

שני ג

וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the Lord in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.

זֶ֣ה קָרְבַּן֩ אַהֲרֹ֨ן וּבָנָ֜יו אֲשֶׁר־
13 יַקְרִ֣יבוּ לַיהוָ֗ה בְּיוֹם֙ הִמָּשַׁ֣ח
אֹת֔וֹ עֲשִׂירִ֨ת הָאֵפָ֥ה סֹ֛לֶת
מִנְחָ֖ה תָּמִ֑יד מַחֲצִיתָ֣הּ בַּבֹּ֔קֶר
וּמַחֲצִיתָ֖הּ בָּעָֽרֶב׃

דֵּין קוּרְבָּנָא דְּאַהֲרֹן וְדִבְנוֹהִי
דִּיקָרְבוּן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא
דִּירַבּוֹן יָתֵיהּ חַד מִן עַסְרָא
בִּתְלָת סְאִין סוּלְתָּא מִנְחָתָא
תְּדִירָא פַּלְגוּתַהּ בְּצַפְרָא
וּפַלְגוּתַהּ בְּרַמְשָׁא׃

מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהניס שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה׳. הוא מערב, שהוא לצד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחובר, שיהא עשרון שלם בבת אחת בשעת קמיצה. בר״י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז.): מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרבה שמנה (סוטה יד:): המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת״כ פרשתא ב, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונתה לאחר קמיצה ומקטירו, (ת״כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות בויקרא (לעיל ב, ב), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף הַשִּׁירַיִם אסורים בחמץ (מנחות נה.): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת״כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו בעל מום. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לֶחֶם אֱלֹהָיו מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים וגו׳ (ויקרא כא, כב), אלא לרבות בעלי מומין למחלוקת (זבחים קב.): כל אשר יגע וגו׳. קדשים קלים או חולין שיגעו בה ויבלעו ממנה (ת״כ שם ו): יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים לז:):

14 עַל־מַחֲבַ֗ת בַּשֶּׁ֛מֶן תֵּעָשֶׂ֖ה מֻרְבֶּ֣כֶת תְּבִיאֶ֑נָּה תֻּפִינֵי֙ מִנְחַ֣ת פִּתִּ֔ים תַּקְרִ֥יב רֵֽיחַ־נִיחֹ֖חַ לַֽיהוָֽה׃ 14

עַל מַסְרֵיתָא בִּמְשַׁח תִּתְעֲבֵיד רְבִיכָא תַּיְתֵינַהּ תּוּפִינֵי מִנְחַת בִּצּוּעִין תְּקָרֵיב לְאִתְקַבָּלָא בְרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the Lord.

15 וְהַכֹּהֵ֨ן הַמָּשִׁ֤יחַ תַּחְתָּיו֙ מִבָּנָ֔יו יַעֲשֶׂ֖ה אֹתָ֑הּ חָק־עוֹלָ֕ם לַֽיהוָ֖ה כָּלִ֥יל תָּקְטָֽר׃ 15

וְכָהֲנָא דְּיִתְרַבָּא תְּחוֹתוֹהִי מִבְּנוֹהִי יַעֲבֵיד יָתַהּ קְיָם עָלַם קֳדָם יְיָ גְּמִיר תִּתַּסַּק׃

And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the Lord.

16 וְכָל־מִנְחַ֥ת כֹּהֵ֛ן כָּלִ֥יל תִּהְיֶ֖ה לֹ֥א תֵאָכֵֽל׃ (פ) 16

וְכָל מִנְחָתָא דְּכָהֲנָא גְּמִיר תְּהֵי לָא תִתְאֲכִיל׃

And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.

17 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃ 17

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

And the Lord spoke unto Moses, saying:

18 דַּבֵּ֤ר אֶֽל־אַהֲרֹן֙ וְאֶל־בָּנָ֣יו לֵאמֹ֔ר זֹ֥את תּוֹרַ֖ת הַֽחַטָּ֑את בִּמְק֡וֹם אֲשֶׁר֩ תִּשָּׁחֵ֨ט הָעֹלָ֜ה תִּשָּׁחֵ֤ט הַֽחַטָּאת֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה קֹ֥דֶשׁ קָֽדָשִׁ֖ים הִֽוא׃ 18

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי לְמֵימַר דָּא אוֹרָיְתָא דְּחַטָּתָא בְּאַתְרָא דְּתִתְנְכֵיס עֲלָתָא תִּתְנְכֵיס חַטָּתָא קֳדָם יְיָ קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא׃

Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the Lord; it is most holy.

19 הַכֹּהֵ֛ן הַֽמְחַטֵּ֥א אֹתָ֖הּ יֹאכְלֶ֑נָּה בְּמָק֤וֹם קָדֹשׁ֙ תֵּֽאָכֵ֔ל בַּחֲצַ֖ר אֹ֥הֶל מוֹעֵֽד׃ 19

כָּהֲנָא דִּמְכַפַּר בִּדְמַהּ יֵיכְלִנַּהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ תִּתְאֲכִיל בְּדָרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.

20 כֹּ֛ל אֲשֶׁר־יִגַּ֥ע בִּבְשָׂרָ֖הּ יִקְדָּ֑שׁ וַאֲשֶׁ֨ר יִזֶּ֤ה מִדָּמָהּ֙ עַל־הַבֶּ֔גֶד אֲשֶׁר֙ יִזֶּ֣ה עָלֶ֔יהָ תְּכַבֵּ֖ס בְּמָק֥וֹם קָדֹֽשׁ׃ 20

כֹּל דְּיִקְרַב בִּבְשָׂרַהּ יִתְקַדַּשׁ וּדְיַדֵּי מִדְּמַהּ עַל לְבוּשָׁא דְּיַדֵּי עֲלַהּ תְּחַוַּר בַּאֲתַר קַדִּישׁ׃

Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ביום שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מבניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):

(14) מרבכת. חלוטה ברותחין כל צרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויה אפיות הרבה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחבת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מבניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמצת להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שוה לגבוה:

(19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יצא טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בבשר (זבחים צט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר בכהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויבלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שבה (שם צז:): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בתוך העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו וְלֹא יִטֶּה לָאָרֶץ מִנְלָם (איוב טו, כט), יהא נטוי:

21 But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.

וּמָן דַּחֲסַף דְּתִתְבַּשַּׁל בֵּיהּ יִתְּבַר וְאִם בְּמָנָא דִּנְחָשָׁא תִּתְבַּשַּׁל וְיִתְמְרֵיק וְיִשְׁתְּטֵיף בְּמַיָּא׃

21 וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל־בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם־בִּכְלִי נְחֹשֶׁת בֻּשָּׁלָה וּמֹרַק וְשֻׁטַּף בַּמָּיִם׃

22 Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.

כָּל דְּכוּרָא בְּכָהֲנַיָּא יֵיכוֹל יָתַהּ קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא׃

22 כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃

23 And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.

וְכָל חַטָּתָא דְּיִתָּעַל מִדְּמַהּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפָּרָא בְּקוּדְשָׁא לָא תִתְאֲכִיל בְּנוּרָא תִּתּוֹקַד׃

23 וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ (פ)

VII And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.

וְדָא אוֹרָיְתָא דַּאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא׃

VII וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃

2 In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.

בְּאַתְרָא דְּיִכְסוּן יָת עֲלָתָא יִכְסוּן יָת אֲשָׁמָא וְיָת דְּמֵיהּ יִזְרוֹק עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

2 בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָאָשָׁם וְאֶת־דָּמוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

3 And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,

וְיָת כָּל תַּרְבֵּיהּ יְקָרֵיב מִנֵּיהּ יָת אַלְיְתָא וְיָת תַּרְבָּא דְּחָפֵי יָת גַּוָּא׃

3 וְאֵת כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב׃

4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.

וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבָּא דַּעֲלֵיהוֹן דְּעַל גִּסְסַיָּא וְיָת חַצְרָא דְּעַל כַּבְדָּא עַל כּוֹלְיָתָא יַעְדֵּינַהּ׃

4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה׃

5 And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the Lord; it is a guilt-offering.

וְיַסֵּיק יָתְהוֹן כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ אֲשָׁמָא הוּא׃

5 וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיהוָה אָשָׁם הוּא׃

(21) ישבר. לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון תַּמְרוּקֵי הַנָּשִׁים (אסתר ב, יב) אשקורי"ר בלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את בליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שֶׁהַמְחַטֵּא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לְחִטּוּי:

(23) וכל חטאת וגו׳. שאם הכניס מדם חטאת החיצונה לפניס פסולה (זבחים פב.): וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, ב):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להביא עולת צבור לצפון:

(3) ואת כל חלבו וגו׳. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ

6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.

כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֵאָכֵל קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃

6 כָּל דְּכוּרָא בְּכָהֲנַיָּא יֵיכְלִנֵּיהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ יִתְאֲכִיל קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא׃

7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.

כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה׃

7 כְּחַטָּתָא כֵּן אֲשָׁמָא אוֹרָיְתָא חֲדָא לְהוֹן כָּהֲנָא דִּיכַפַּר בֵּיהּ דִּילֵיהּ יְהֵי׃

8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.

וְהַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֶת־עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃

8 וְכָהֲנָא דִּמְקָרֵיב יָת עֲלַת גְּבַר מְשַׁךְ עֲלָתָא דִּיקָרֵיב לְכָהֲנָא דִּילֵיהּ יְהֵי׃

9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.

וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל־נַעֲשָׂה בַמַּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה׃

9 וְכָל מִנְחָתָא דְּתִתְאֲפֵי בְּתַנּוּרָא וְכָל דְּתִתְעֲבֵיד בְּרָדְתָא וְעַל מַסְרֵיתָא לְכָהֲנָא דִּמְקָרֵיב יָתַהּ דִּילֵיהּ תְּהֵי׃

10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.

וְכָל־מִנְחָה בְלוּלָה־בַשֶּׁמֶן וַחֲרֵבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו׃ (פ)

10 וְכָל מִנְחָתָא דְּפִילָא בִמְשַׁח וּדְלָא פִילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תְּהֵי גְּבַר כַּאֲחוּהִי׃

11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the Lord.

וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יַקְרִיב לַיהוָה׃

שלישי

11 וְדָא אוֹרָיְתָא דְּנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּיקָרֵיב קֳדָם יְיָ׃

12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.

אִם עַל־תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה חַלּוֹת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן׃

12 אִם עַל תּוֹדְתָא יְקָרְבִנֵּיהּ וִיקָרֵיב עַל נִכְסַת תּוֹדְתָא גְּרִיצָן פַּטִּירָן דְּפִילָן בִּמְשַׁח וְאֶסְפּוֹגִין פַּטִּירִין דִּמְשִׁיחִין בִּמְשַׁח וְסֹלֶת רְבִיכָא גְּרִיצָן דְּפִילָן בִּמְשַׁח׃

המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעיה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זבחים ה: וע"ש ברש"י):

(6) קדש קדשים הוא. בתורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. בדבר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זבחים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו׳. יכול לו לבדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יום שמקריבין אותה (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

13 עַל־חַלֹּת֙ לֶ֣חֶם חָמֵ֔ץ יַקְרִ֖יב
קָרְבָּנ֑וֹ עַל־זֶ֣בַח תּוֹדַ֥ת שְׁלָמָֽיו׃

עַל גְּרִיצָן דִּלְחֵים חֲמִיעַ
יְקָרֵיב קוּרְבָּנֵיהּ עַל נִכְסַת
תּוֹדַת קוּדְשׁוֹהִי׃

13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.

14 וְהִקְרִ֨יב מִמֶּ֤נּוּ אֶחָד֙ מִכָּל־קָרְבָּ֔ן
תְּרוּמָ֖ה לַיהוָ֑ה לַכֹּהֵ֗ן הַזֹּרֵ֛ק
אֶת־דַּ֥ם הַשְּׁלָמִ֖ים ל֥וֹ יִהְיֶֽה׃

וִיקָרֵיב מִנֵּיהּ חַד מִכָּל
קוּרְבָּנָא אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ
לְכָהֲנָא דְּיִזְרוֹק יָת דַּם נִכְסַת
קוּדְשַׁיָּא דִּילֵיהּ יְהֵי׃

14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the Lord; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.

15 וּבְשַׂ֗ר זֶ֤בַח תּוֹדַ֣ת שְׁלָמָ֔יו בְּי֥וֹם
קָרְבָּנ֖וֹ יֵאָכֵ֑ל לֹא־יַנִּ֥יחַ מִמֶּ֖נּוּ
עַד־בֹּֽקֶר׃

וּבְשַׂר נִכְסַת תּוֹדַת קוּדְשׁוֹהִי
בְּיוֹם קוּרְבָּנֵיהּ יִתְאֲכִיל לָא
יַצְנַע מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא׃

15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.

16 וְאִם־נֶ֣דֶר ׀ א֣וֹ נְדָבָ֗ה זֶ֤בַח קָרְבָּנ֔וֹ
בְּי֛וֹם הַקְרִיב֥וֹ אֶת־זִבְח֖וֹ יֵאָכֵ֑ל
וּמִמָּחֳרָ֔ת וְהַנּוֹתָ֥ר מִמֶּ֖נּוּ יֵאָכֵֽל׃

וְאִם נִדְרָא אוֹ נְדַבְתָּא נִכְסַת
קוּרְבָּנֵיהּ בְּיוֹמָא דִּיקָרֵיב
יָת נִכְסְתֵיהּ יִתְאֲכִיל וּבְיוֹמָא
דְּבָתְרוֹהִי וּדְיִשְׁתְּאַר מִנֵּיהּ
יִתְאֲכִיל׃

16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.

17 וְהַנּוֹתָ֖ר מִבְּשַׂ֣ר הַזָּ֑בַח בַּיּוֹם֙
הַשְּׁלִישִׁ֔י בָּאֵ֖שׁ יִשָּׂרֵֽף׃

וּדְיִשְׁתְּאַר מִבְּשַׂר נִכְסְתָא
בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוּרָא
יִתּוֹקַד׃

17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.

18 וְאִ֣ם הֵאָכֹ֣ל יֵאָכֵ֔ל מִבְּשַׂר־זֶ֖בַח
שְׁלָמָ֑יו בַּיּ֣וֹם הַשְּׁלִישִׁי֮ לֹ֣א יֵרָצֶה֒
הַמַּקְרִ֣יב אֹת֗וֹ לֹ֤א יֵחָשֵׁ֛ב ל֖וֹ
פִּגּ֣וּל יִהְיֶ֑ה וְהַנֶּ֛פֶשׁ הָאֹכֶ֥לֶת
מִמֶּ֖נּוּ עֲוֹנָ֥הּ תִּשָּֽׂא׃

וְאִם אִתְאֲכָלָא יִתְאֲכִיל
מִבְּשַׂר נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי בְּיוֹמָא
תְּלִיתָאָה לָא יְהֵי לְרַעֲוָא
דִּמְקָרֵיב יָתֵיהּ לָא יִתְחֲשֵׁיב
לֵיהּ מְרַחַק יְהֵי וֶאֱנָשׁ דְּיֵיכוֹל
מִנֵּיהּ חוֹבֵיהּ יְקַבֵּיל׃

18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. ויזבחו זבחי תודה (תהלים קז, כא־כב), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורבוכה, ג' מיני מצה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט ברותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ביוצא וטבול יום, ומלצאת לחולין בפדיון עד שישחט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העובד עבודתו והשאר נאכל לבעלים (מנחות עז:), ובשרה לבעלים חוץ מחזה ושוק שבה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ד.):

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רבויין הרבה, לרבות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יב, א): ביום קרבנו יאכל. וכזמן בשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אבל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חצות, כדי להרחיק אדם מן העבירה (ברכות ב.):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו זו יתירה היא, ויש כמוה הרבה במקרא, כגון וְאֵלֶּה בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה (בראשית לו, כד) תֵּת וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מִרְמָס (דניאל ח, יג):

19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.

וּבְשַׂר קוּדְשָׁא דְּיִקְרַב בְּכָל מְסָאַב לָא יִתְאֲכִיל בְּנוּרָא יִתּוֹקַד וּבְשַׂר קוּדְשָׁא כָּל דְּיִדְכֵּי לְקוּדְשָׁא יֵיכוֹל בְּשַׂר קוּדְשָׁא׃

19 וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר־יִגַּע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל־טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר׃

20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the Lord, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.

וֶאֱנָשׁ דְּיֵיכוֹל בִּשְׂרָא מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּקְדָם יְיָ וּסְאוֹבְתֵיהּ עֲלוֹהִי וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ׃

20 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃

21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the Lord, that soul shall be cut off from his people.

וֶאֱנָשׁ אֲרֵי יִקְרַב בְּכָל מְסָאַב בְּסוֹאֲבַת אֲנָשָׁא אוֹ בִּבְעִירָא מְסָאֲבָא אוֹ בְּכָל שְׁקֵיץ מְסָאַב וְיֵיכוֹל מִבְּשַׂר נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּקְדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ׃

21 וְנֶפֶשׁ כִּי־תִגַּע בְּכָל־טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר־זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)

22 And the Lord spoke unto Moses, saying:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר כָּל תְּרַב תּוֹר וְאִמַּר וְעֵז לָא תֵיכְלוּן׃

23 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ׃

24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.

וּתְרַב נְבִילָא וּתְרַב תְּבִירָא יִתְעֲבֵיד לְכָל עֲבִידָא וּמֵיכָל לָא תֵיכְלוּנֵּיהּ׃

24 וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ׃

(18) ואם האכל יאכל וגו׳. במחשב בשחיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, בשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת״כ פרשתא ח, א). וכן פירושו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיצא מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הבעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם יצאו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחצר אהל מועד יאכלוה, בבשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו בכל העיר):

(20) וטמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זבחים מג:), אבל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו׳. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת״כ יד, ג. מכות יד:). ג׳ כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (ז.), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לכל מלאכה. בא ולימד על החלב שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת״כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יבוא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר

25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the Lord, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.

25 כִּי כָּל־אֹכֵל חֵלֶב מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה אִשֶּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ׃

אֲרֵי כָל דְּיֵיכוֹל תַּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקָרֵיב מִנַּהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא דְּיֵיכוֹל מֵעַמֵּיהּ׃

26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.

26 וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה׃

וְכָל דְּמָא לָא תֵיכְלוּן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן דְּעוֹפָא וְדִבְעִירָא׃

27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.

27 כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ (פ) (אין פרשה בספרי תימן)

28 And the Lord spoke unto Moses, saying:

28 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the Lord shall bring his offering unto the Lord out of his sacrifice of peace-offerings.

29 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמַּקְרִיב אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמָיו׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דִּמְקָרֵיב יָת נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי קֳדָם יְיָ יַיְתֵי יָת קוּרְבָּנֵיהּ לִקְדָם יְיָ מִנִּכְסַת קוּדְשׁוֹהִי׃

30 His own hands shall bring the offerings of the Lord made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the Lord.

30 יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֵת אִשֵּׁי יְהוָה אֶת־הַחֵלֶב עַל־הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֵת הֶחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃

יְדוֹהִי יֵיתְיָן יָת קוּרְבְּנַיָּא דַּיְיָ יָת תַּרְבָּא עַל חַדְיָא יַיְתֵינֵיהּ יָת חַדְיָא לְאָרָמָא יָתֵיהּ אֲרָמָא קֳדָם יְיָ׃

31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons' .

31 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחָה וְהָיָה הֶחָזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃

וְיַסֵּיק כָּהֲנָא יָת תַּרְבָּא לְמַדְבְּחָא וִיהֵי חַדְיָא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי׃

אין איסור חל על איסור (חולין לז.):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדס דגים וחגבים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חובת הגוף ואינה חובת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין בפ"א (לז:) מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאינה וגו'. שתהא יד הבעלים מלמעלה והחלב והחזות נתונין בה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלב על החזה: יביאנו. כשמביאו מבית המטבחים נותן החלב על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלב למטה, וזהו האמור במקום אחר שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזהו שנאמר וַיָּשִׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הֶחָזוֹת וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשי ה' את החלב על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הבשר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד):

32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.

וְיָת שָׁקָא דְיַמִּינָא תִּתְּנוּן אַפְרָשׁוּתָא לְכָהֲנָא מִנִּכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן׃

32 וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם׃

33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.

דִּמְקָרֵיב יָת דַּם נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְיָת תַּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיהּ תְּהֵי שָׁקָא דְיַמִּינָא לֶחְלָק׃

33 הַמַּקְרִיב אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה׃

34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.

אֲרֵי יָת חַדְיָא דַאֲרָמוּתָא וְיָת שָׁקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסֵיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנִּכְסַת קוּדְשֵׁיהוֹן וִיהַבִית יָתְהוֹן לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא וְלִבְנוֹהִי לִקְיָם עָלַם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

34 כִּי אֶת־חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם וָאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחָק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the Lord made by fire, in the day when they were presented to minister unto the Lord in the priest's office;

דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנוֹהִי מְקוּרְבָּנַיָּא דַיְיָ בְּיוֹמָא דִיקָרְבוּן יָתְהוֹן לְשַׁמָּשָׁא קֳדָם יְיָ׃

35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה׃

36 which the Lord commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.

דְּפַקֵּיד יְיָ לְמִתַּן לְהוֹן בְּיוֹמָא דִירַבּוֹן יָתְהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם לְדָרֵיהוֹן׃

36 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מָשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃

37 This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;

דָּא אוֹרָיְתָא לַעֲלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּתָא וּלְאֲשָׁמָא וּלְקוּרְבָּנַיָּא וּלְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃

37 זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים׃

38 which the Lord commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the Lord, in the wilderness of Sinai.

דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה בְּטוּרָא דְסִינָי בְּיוֹמָא דְפַקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקָרָבָא יָת קוּרְבָּנְהוֹן קֳדָם יְיָ בְּמַדְבְּרָא דְסִינָי׃

38 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי בְּיוֹם צַוֹּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קָרְבְּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינָי׃ (פ)

VIII And the Lord spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

רביעי ד

(32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד:):
(33) המקריב את דם וגו׳. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלביו, יצא טמא בשעת זריקת דמיס או בשעת הקטר חלביס שאינו חולק בבשר:
(34) התנופה התרומה. מוליך ומביא מעלה ומוריד (סוכה לז:):
(37) ולמלואים. ליוס חינוך הכהונה:

2 קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִם וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת׃

קָרֵיב יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְיָת לְבוּשַׁיָּא וְיָת מִשְׁחָא דְּרְבוּתָא וְיָת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא וְיָת תְּרֵין דִּכְרִין וְיָת סַלָּא דְּפַטִּירַיָּא׃

2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;

3 וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

וְיָת כָּל כְּנִשְׁתָּא כְּנוֹשׁ לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'

4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָתֵיהּ וְאִתְכְּנִישַׁת כְּנִשְׁתָּא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.

5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃

וַאֲמַר מֹשֶׁה לִכְנִשְׁתָּא דֵּין פִּתְגָמָא דְּפַקֵּיד יְיָ לְמֶעֱבַד׃

5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'

6 וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמָּיִם׃

וְקָרֵיב מֹשֶׁה יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי וְאַסְחֵי יָתְהוֹן בְּמַיָּא׃

6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.

7 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֻּתֹּנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בָּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֵפֹד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד וַיֶּאְפַּד לוֹ בּוֹ׃

וְיַהֲב עֲלוֹהִי יָת כְּתוֹנָא וְזָרִיז יָתֵיהּ בְּהִמְיָנָא וְאַלְבֵּישׁ יָתֵיהּ יָת מְעִילָא וְיַהֲב עֲלוֹהִי יָת אֵיפּוֹדָא וְזָרִיז יָתֵיהּ בְּהִמְיַן אֵיפּוֹדָא וְאַתְקֵין לֵיהּ בֵּיהּ׃

7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.

8 וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים׃

וְשַׁוִּי עֲלוֹהִי יָת חוּשְׁנָא וְיַהֲב בְּחוּשְׁנָא יָת אוּרַיָּא וְיָת תּוּמַיָּא׃

8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.

9 וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל פָּנָיו אֵת צִיץ הַזָּהָב נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

וְשַׁוִּי יָת מַצְנַפְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ וְשַׁוִּי עַל מַצְנַפְתָּא לָקֳבֵיל אַפּוֹהִי יָת צִיצָא דְּדַהֲבָא כְּלִילָא דְּקוּדְשָׁא כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שלמן מוקדש ומעומד כמורה: קח את אהרן. קחנו בדבריך ומשכהו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים בענין לעומת המלואים בועמה תצוה (שמות כט) ועכשיו ביום רביעי למלואים חזר וזרזו בשעת מעשה:

(3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה למד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:

(5) זה הדבר. דברים שאמרתי שהי עושה לפניכם צוני הקב"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי בועמה תצוה (שם):

(8) את האורים. כתב על שם המפורש:

10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.

וּנְסִיב מֹשֶׁה יָת מִשְׁחָא דִּרְבוּתָא וְרַבִּי יָת מַשְׁכְּנָא וְיָת כָּל דְּבֵיהּ וְקַדֵּישׁ יָתְהוֹן׃

10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃

11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.

וְאַדִּי מִנֵּיהּ עַל מַדְבְּחָא שְׁבַע זִמְנִין וְרַבִּי יָת מַדְבְּחָא וְיָת כָּל מָנוֹהִי וְיָת כִּיּוֹרָא וְיָת בְּסִיסֵיהּ לְקַדָּשׁוּתְהוֹן׃

11 וַיַּז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם׃

12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.

וַאֲרֵיק מִמִּשְׁחָא דִּרְבוּתָא עַל רֵישָׁא דְּאַהֲרֹן וְרַבִּי יָתֵיהּ לְקַדָּשׁוּתֵיהּ׃

12 וַיִּצֹּק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ׃

13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the Lord commanded Moses.

וְקָרֵיב מֹשֶׁה יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאַלְבֵּישִׁנּוּן כִּתּוּנִין וְזָרֵיז יָתְהוֹן הִמְיָנִין וְאַתְקֵין לְהוֹן קוֹבְעִין כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

13 וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כֻּתֳּנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.

וְקָרֵיב יָת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא וּסְמַךְ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ תּוֹרָא דְּחַטָּתָא׃

חמישי

14 וַיַּגֵּשׁ אֵת פַּר הַחַטָּאת וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פַּר הַחַטָּאת׃

15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.

וּנְכַס וּנְסִיב מֹשֶׁה יָת דְּמָא וִיהַב עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְדַכִּי יָת מַדְבְּחָא וְיָת דְּמָא אֲרֵיק לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא וְקַדְּשֵׁיהּ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי׃

15 וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃

16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.

וּנְסִיב יָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא וְיָת חֲצַר כַּבְדָּא וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלְיָן וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְאַסֵּיק מֹשֶׁה לְמַדְבְּחָא׃

16 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־חֶלְבְּהֶן וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחָה׃

(9) וישם על המצנפת. פתילי תכלת הקבועים בציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ תלוי במצנפת:
(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטוה בהזאות הללו:
(12) ויצק. וימשח. בתחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):
(13) ויחבש. לשון קשירה:
(15) ויחטא את המזבח. חִטְּאוֹ וְטִהֲרוֹ מִזָּרוּת ליכנס לקדושה: ויקדשהו. בעבודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:
(16) ואת יתרת הכבד. לבד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:

וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־בְּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.

וְאֵת תּוֹרָא וְיָת מַשְׁכֵּיהּ וְיָת בִּשְׂרֵיהּ וְיָת אוּכְלֵיהּ אוֹקִיד בְּנוּרָא מִבָּרָא לְמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

וַיַּקְרֵב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃

18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.

וְקָרֵיב יָת דִּכְרָא דַּעֲלָתָא וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דִּכְרָא׃

וַיִּשְׁחָט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

19 And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.

וּנְכַס וּזְרַק מֹשֶׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

וְאֶת־הָאַיִל נִתַּח לְנְתָחָיו וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדֶר׃

20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.

וְיָת דִּכְרָא פַּלֵּיג לְאֶבְרוֹהִי וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת רֵישָׁא וְיָת אֶבְרַיָּא וְיָת תַּרְבָּא׃

וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעַיִם רָחַץ בַּמָּיִם וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא לְרֵיחַ־נִיחֹחַ אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.

וְיָת גַּוָּא וְיָת כְּרָעַיָּא חַלִּיל בְּמַיָּא וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת כָּל דִּכְרָא לְמַדְבְּחָא עֲלָתָא הוּא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קוּרְבָּנָא הוּא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

וַיַּקְרֵב אֶת־הָאַיִל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃

שמי

22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.

וְקָרֵיב יָת דִּכְרָא תִּנְיָנָא דְּכַר קוּרְבָּנַיָּא וּסְמַכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דִּכְרָא׃

וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃

23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.

וּנְכַס וּנְסִיב מֹשֶׁה מִדְּמֵיהּ וִיהַב עַל רוּם אוּדְנָא דְּאַהֲרֹן דְּיַמְנָא וְעַל אִלְיוֹן יְדֵיהּ דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהּ דְּיַמְנָא׃

וַיַּקְרֵב אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.

וְקָרֵיב יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וִיהַב מֹשֶׁה מִן דְּמָא עַל רוּם אוּדְנְהוֹן דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן יַדְהוֹן דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלְהוֹן דְּיַמִּינָא וּזְרַק מֹשֶׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

(22) איל המלאים. מיל השלמים שמלואים נשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים בכהונתם׃

וַיַּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאַלְיָה
וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־
הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד
וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־חֶלְבְּהֶן
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין׃

וּנְסִיב יָת תַּרְבָּא וְיָת אַלְיְתָא
וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גַּוָּא וְיָת
חֲצַר כַּבְדָּא וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלָיָן
וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְיָת שָׁקָא דִּימִינָא׃

And he took the fat, and the fat tail,
and all the fat that was upon the
inwards, and the lobe of the liver,
and the two kidneys, and their fat,
and the right thigh.

וּמִסַּל הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה
לָקַח חַלַּת מַצָּה אַחַת וְחַלַּת
לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד
וַיָּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק
הַיָּמִין׃

וּמִסַּלָּא דְּפַטִּירַיָּא דְּקֳדָם יְיָ
נְסִיב גְּרִיצְתָא פַּטִּירְתָא חֲדָא
וּגְרִיצְתָא דִּלְחִים מְשַׁח חֲדָא
וְאֶסְפּוֹג חַד וְשַׁוִּי עַל תַּרְבַּיָּא
וְעַל שָׁקָא דִּימִינָא׃

And out of the basket of
unleavened bread, that was before
the LORD, he took one unleavened
cake, and one cake of oiled bread,
and one wafer, and placed them on
the fat, and upon the right thigh.

וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן
וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיָּנֶף אֹתָם תְּנוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה׃

וִיהַב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן
וְעַל יְדֵי בְנוֹהִי וַאֲרֵים יָתְהוֹן
אֲרָמָא קֳדָם יְיָ׃

And he put the whole upon the
hands of Aaron, and upon the
hands of his sons, and waved them
for a wave-offering before the LORD.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם
וַיַּקְטֵר הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה
מִלֻּאִים הֵם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה
הוּא לַיהוָה׃

וּנְסִיב מֹשֶׁה יָתְהוֹן מֵעַל יְדֵהוֹן
וְאַסֵּיק לְמַדְבְּחָא עַל עֲלָתָא
קוּרְבָּנַיָּא אִנּוּן לְאִתְקַבָּלָא
בְּרַעֲוָא קוּרְבָּנָא הוּא קֳדָם יְיָ׃

And Moses took them from off their
hands, and made them smoke on
the altar upon the burnt-offering;
they were a consecration-offering
for a sweet savour; it was an offering
made by fire unto the LORD.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הֶחָזֶה וַיְנִיפֵהוּ
תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל
הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמָנָה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

וּנְסִיב מֹשֶׁה יָת חַדְיָא וַאֲרִימֵיהּ
אֲרָמָא קֳדָם יְיָ מִדְּכַר
קוּרְבָּנַיָּא לְמֹשֶׁה הֲוָה לְחֻלָּק
כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

And Moses took the breast, and
waved it for a wave-offering before
the LORD; it was Moses' portion of
the ram of consecration; as the
LORD commanded Moses.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמִּשְׁחַת הַמִּזְבֵּחַ וּמִן
שביעי וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז
עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו
וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וַיְקַדֵּשׁ
אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו
וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ׃

וּנְסִיב מֹשֶׁה מִמְּשַׁחָא דִּרְבוּתָא
וּמִן דְּמָא דְּעַל מַדְבְּחָא וְאַדֵּי
עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל
בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמֵּיהּ
וְקַדֵּישׁ יָת אַהֲרֹן יָת לְבוּשׁוֹהִי
וְיָת בְּנוֹהִי וְיָת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי
עִמֵּיהּ׃

And Moses took of the anointing
oil, and of the blood which was
upon the altar, and sprinkled it
upon Aaron, and upon his
garments, and upon his sons, and
upon his sons' garments with him,
and sanctified Aaron, and his
garments, and his sons, and his sons'
garments with him.

(26) וחלת לחם שמן. היפ רבוכה, שהיה מרבה בה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש במנחות (עח.):
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שבעת ימי המלואים בחלוק לבן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולפי מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

31 וַיֹּ֥אמֶר מֹשֶׁ֖ה אֶל־אַהֲרֹ֣ן וְאֶל־
בָּנָ֑יו בַּשְּׁלוּ֙ אֶת־הַבָּשָׂר֮ פֶּ֣תַח
אֹ֣הֶל מוֹעֵד֒ וְשָׁם֙ תֹּאכְלוּ֣
אֹת֔וֹ וְאֶ֨ת־הַלֶּ֜חֶם אֲשֶׁ֤ר בְּסַ֣ל
הַמִּלֻּאִ֑ים כַּאֲשֶׁ֤ר צִוֵּ֙יתִי֙ לֵאמֹ֔ר
אַהֲרֹ֥ן וּבָנָ֖יו יֹאכְלֻֽהוּ׃

31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי
בַּשִּׁילוּ יָת בִּשְׂרָא בִּתְרַע מַשְׁכַּן
זִמְנָא וְתַמָּן תֵּיכְלוּן יָתֵיהּ וְיָת
לַחְמָא דִּבְסַל קוּרְבָּנַיָּא כְּמָא
דְּפַקֵּידִית לְמֵימַר אַהֲרֹן
וּבְנוֹהִי יֵיכְלוּנֵּיהּ׃

32 וְהַנּוֹתָ֥ר בַּבָּשָׂ֖ר וּבַלָּ֑חֶם בָּאֵ֖שׁ
תִּשְׂרֹֽפוּ׃

32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.

וּדְיִשְׁתְּאַר בְּבִשְׂרָא וּבְלַחְמָא
בְּנוּרָא תֵּיקְדוּן׃

33 וּמִפֶּ֨תַח֩ אֹ֨הֶל מוֹעֵ֜ד לֹ֤א תֵצְאוּ֙
שִׁבְעַ֣ת יָמִ֔ים עַ֤ד יוֹם֙ מְלֹ֔את יְמֵ֖י
מִלֻּאֵיכֶ֑ם כִּ֤י שִׁבְעַ֣ת יָמִ֔ים יְמַלֵּ֖א
אֶת־יֶדְכֶֽם׃

מפטיר

33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.

וּמִתְּרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא תִפְּקוּן
שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלַם
יוֹמֵי קוּרְבָּנְכוֹן אֲרֵי שִׁבְעָא
יוֹמִין יִתְקָרַב קוּרְבָּנְכוֹן׃

34 כַּאֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה בַּיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה צִוָּ֤ה
יְהוָ֛ה לַעֲשֹׂ֖ת לְכַפֵּ֥ר עֲלֵיכֶֽם׃

34 As hath been done this day, so the Lord hath commanded to do, to make atonement for you.

כְּמָא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הָדֵין פַּקֵּיד
יְיָ לְמֶעֱבַד לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן׃

35 וּפֶ֨תַח֩ אֹ֨הֶל מוֹעֵ֜ד תֵּשְׁב֗וּ יוֹמָ֤ם
וָלַ֙יְלָה֙ שִׁבְעַ֣ת יָמִ֔ים וּשְׁמַרְתֶּ֛ם
אֶת־מִשְׁמֶ֥רֶת יְהוָ֖ה וְלֹ֣א תָמ֑וּתוּ
כִּי־כֵ֖ן צֻוֵּֽיתִי׃

35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the Lord, that ye die not; for so I am commanded.

וּבִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא תִּתְּבוּן
יֵימָם וְלֵילֵי שִׁבְעָא יוֹמִין
וְתִטְּרוּן יָת מַטְּרַת מֵימְרָא
דַּייָ וְלָא תְמוּתוּן אֲרֵי כֵן
אִתְפַּקַּדִית׃

36 וַיַּ֥עַשׂ אַהֲרֹ֖ן וּבָנָ֑יו אֵ֤ת כָּל־
הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה בְּיַד־
מֹשֶֽׁה׃ (ס)

36 And Aaron and his sons did all the things which the Lord commanded by the hand of Moses.

וַעֲבַד אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת כָּל
פִּתְגָמַיָּא דְּפַקֵּיד יְיָ בִּידָא
דְּמֹשֶׁה׃

כז פסוקיס

The Haftara is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 140. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 165. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 169. On the Shabbat before Pesaḥ, read the Haftara on page 178.

IX וַיְהִי֙ בַּיּ֣וֹם הַשְּׁמִינִ֔י קָרָ֣א מֹשֶׁ֔ה
לְאַהֲרֹ֖ן וּלְבָנָ֑יו וּלְזִקְנֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃

שמיני

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;

וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה קְרָא
מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי וּלְסָבֵי
יִשְׂרָאֵל׃

(34) צוה ה׳ לעשות. כל שבעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ב:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שבעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:
(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל:
(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש בכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

2	וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ֨ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה׃	וַאֲמַר לְאַהֲרֹן סַב לָךְ עֵיגַל בַּר תּוֹרֵי לְחַטָּתָא וּדְכַר לַעֲלָתָא שַׁלְמִין וְקָרֵיב קֳדָם יְיָ׃
3	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה׃	וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּיל לְמֵימַר סַבוּ צְפִיר בַּר עִזִּין לְחַטָּתָא וְעֵיגַל וְאִמַּר בְּנֵי שְׁנָא שַׁלְמִין לַעֲלָתָא׃
4	וְשׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם׃	וְתוֹר וּדְכַר לִנְכְסַת קוּדְשַׁיָּא לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בִּמְשַׁח אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְקָרָא דַּיְיָ מִתְגְּלֵי לְכוֹן׃
5	וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה׃	וְקָרִיבוּ יָת דְּפַקֵּיד מֹשֶׁה לְקֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וּקְרִיבוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא וְקָמוּ קֳדָם יְיָ׃
6	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה׃	וַאֲמַר מֹשֶׁה דֵּין פִּתְגָמָא דְּפַקֵּיד יְיָ תַּעְבְּדוּן וְיִתְגְּלֵי לְכוֹן יְקָרָא דַּיְיָ׃
ט:ז 7	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ֨ וְאֶת־עֹלָתֶךָ וְכַפֵּר בַּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃	וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קְרַב לְמַדְבְּחָא וַעֲבֵיד יָת חַטָּתָךְ וְיָת עֲלָתָךְ וְכַפַּר עֲלָךְ וְעַל עַמָּא וַעֲבֵיד יָת קוּרְבַּן עַמָּא וְכַפַּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ׃
8	וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֵגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ׃	וּקְרִיב אַהֲרֹן לְמַדְבְּחָא וּנְכַס יָת עֻגְלָא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ׃

and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.

And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;

and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'

And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.

And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'

And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'

So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרבנות הללו בחין מובה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה מהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת (ת"כ פרשתא ג, ח): את חטאתך. עגל בן בקר: ואת עולתך. אילו: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכבש. כל מקום שנאמר עגל בן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

9 And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.

וְקָרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא לֵיהּ וּטְבַל אֶצְבְּעֵיהּ בִּדְמָא וִיהַב עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא וְיָת דְּמָא אֲרֵיק לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא׃

9 וַיַּקְרִבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃

10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the Lord commanded Moses.

וְיָת תַּרְבָּא וְיָת כּוֹלְיָתָא וְיָת חַצְרָא מִן כַּבְדָּא מִן חַטָּתָא אַסֵּיק לְמַדְבְּחָא כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

10 וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת מִן־הַכָּבֵד מִן־הַחַטָּאת הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.

וְיָת בִּשְׂרָא וְיָת מַשְׁכָּא אוֹקֵיד בְּנוּרָא מִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא׃

ישראל

11 וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃

12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.

וּנְכַס יָת עֲלָתָא וְאַמְטִיאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן לֵיהּ יָת דְּמָא וְזַרְקֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.

וְיָת עֲלָתָא אַמְטִיאוּ לֵיהּ לְאֶבְרַהָא וְיָת רֵישָׁא וְאַסֵּיק עַל מַדְבְּחָא׃

13 וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃

14 And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.

וְחַלֵּיל יָת גַּוָּא וְיָת כְּרָעַיָּא וְאַסֵּיק עַל עֲלָתָא לְמַדְבְּחָא׃

14 וַיִּרְחַץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעָיִם וַיַּקְטֵר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחָה׃

15 And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.

וְקָרֵיב יָת קוּרְבַּן עַמָּא וּנְסֵיב יָת צְפִירָא דְּחַטָּתָא דִּלְעַמָּא וְנַכְסֵיהּ וְכַפַּר בִּדְמֵיהּ כְּקַדְמָאָה׃

15 וַיַּקְרֵב אֵת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיְחַטְּאֵהוּ כָּרִאשׁוֹן׃

16 And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.

וְקָרֵיב יָת עֲלָתָא וְעַבְדַהּ כְּדַחְזֵי׃

16 וַיַּקְרֵב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט׃

17 And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.

וְקָרֵיב יָת מִנְחָתָא וּמְלָא יְדֵיהּ מִנַּהּ וְאַסֵּיק עַל מַדְבְּחָא בָּר מֵעֲלַת צַפְרָא׃

שני

17 וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר׃

(11) ואת הבשר ואת העור וגו׳. לא מצינו חטאת חיצונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:
(12) וימציאו. לשון הושטה והזמנה:
(15) ויחטאהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:
(16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה בויקרא (בילה כ.):
(17) וימלא כפו. היא קמיצה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאַיִל
זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם
וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם
אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
סָבִיב׃

וְנִכַּס יָת תּוֹרָא וְיָת דִּכְרָא
נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּלְעַמָּא
וְאַמְטִיאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא
לֵיהּ וְזָרְקֵיהּ עַל מַדְבְּחָא
סְחוֹר סְחוֹר׃

18 He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,

וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר
וּמִן־הָאַיִל הָאַלְיָה וְהַמְכַסֶּה
וְהַכְּלָיֹת וְיֹתֶרֶת הַכָּבֵד׃

וְיָת תַּרְבַּיָּא מִן תּוֹרָא וּמִן
דִּכְרָא אַלְיְתָא וְחָפֵּי גַּוָּא
וְכוֹלְיָתָא וַחֲצַר כַּבְדָּא׃

19 and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.

וַיָּשִׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־
הֶחָזֹת וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים
הַמִּזְבֵּחָה׃

וְשַׁוִּיאוּ יָת תַּרְבַּיָּא עַל חֲדָוָתָא
וְאַסֵּיק תַּרְבַּיָּא לְמַדְבְּחָא׃

20 And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.

וְאֶת הֶחָזֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין
הֵנִיף אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה׃

וְיָת חֲדָוָתָא וְיָת שָׁקָא דִּימִינָא
אֲרֵים אַהֲרֹן אֲרָמָא קֳדָם יְיָ
כְּמָא דְּפַקֵּיד מֹשֶׁה׃

21 And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.

וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָו אֶל־הָעָם
וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת
וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים׃

וַאֲרִים אַהֲרֹן יָת יְדוֹהִי
לְעַמָּא וּבָרֵיכִנּוּן וּנְחַת
מִלְמֶעְבַּד חַטָּתָא וַעֲלָתָא
וְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃

22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.

וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל
מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם
וַיֵּרָא כְּבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־
הָעָם׃

וְעָאל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן
זִמְנָא וּנְפַקוּ וּבָרִיכוּ יָת עַמָּא
וְאִתְגְּלִי יְקָרָא דַּייָ לְכָל עַמָּא׃

23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.

(19) והמכסה. מלא המכסה את הקרב׃
(20) וישימו את החלבים על החזות. למחר התנופה נתנן כהן המניף לכהן למחר להקטירם, ומצאו העליונים למטה (מנחות סג.)׃
(22) ויברכם. ברכת כהניס, יברכך, יאר, ישא׃ וירד. מעל המזבח׃
(23) ויבא משה ואהרן וגו׳. למה נכנסו, מלאתי בפרשת מלואים בברייתא הנוספת על תורת כהניס שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה ועילוי טעונות ברכה, מה ירידה מעין עבודה, אף עילוי מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ועשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואומר, יודע אני שבשעם הקב״ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ומתביישתי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל׃ ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה׳ אלהינו עלינו (תהלים צ, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז׳ ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ומשם הוא, ופרקו בכל יום, לא שרתה הוא שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ועדיין שתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה׳ תעשו וירא אליכם כבוד ה׳, אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בינס, ותדעו שהמקום בחר הוא׃

24 And there came forth fire from before the Lord, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.

וַתֵּ֥צֵא אֵשׁ֙ מִלִּפְנֵ֣י יְהוָ֔ה וַתֹּ֨אכַל֙ עַל־הַמִּזְבֵּ֔חַ אֶת־הָעֹלָ֖ה וְאֶת־הַחֲלָבִ֑ים וַיַּ֤רְא כָּל־הָעָם֙ וַיָּרֹ֔נּוּ וַיִּפְּל֖וּ עַל־פְּנֵיהֶֽם׃

שלישי

וּנְפַקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכַלַת עַל מַדְבְּחָא יָת עֲלָתָא וְיָת תַּרְבַּיָּא וַחֲזָא כָּל עַמָּא וְשַׁבַּחוּ וּנְפַלוּ עַל אַפֵּיהוֹן׃

X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the Lord, which He had not commanded them.

וַיִּקְח֣וּ בְנֵֽי־אַהֲרֹ֡ן נָדָ֨ב וַאֲבִיה֜וּא אִ֣ישׁ מַחְתָּת֗וֹ וַיִּתְּנ֤וּ בָהֵן֙ אֵ֔שׁ וַיָּשִׂ֥ימוּ עָלֶ֖יהָ קְטֹ֑רֶת וַיַּקְרִ֜יבוּ לִפְנֵ֤י יְהוָה֙ אֵ֣שׁ זָרָ֔ה אֲשֶׁ֥ר לֹ֖א צִוָּ֑ה אֹתָֽם׃

וּנְסִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גְּבַר מַחְתִּיתֵיהּ וִיהַבוּ בְהוֹן אִישָׁתָא וְשַׁוִּיאוּ עֲלַהּ קְטֹרֶת בֻּסְמִין וְקָרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישָׁתָא נוּכְרֵיתָא דְּלָא פַקֵּיד יָתְהוֹן׃

2 And there came forth fire from before the Lord, and devoured them, and they died before the Lord.

וַתֵּ֥צֵא אֵ֛שׁ מִלִּפְנֵ֥י יְהוָ֖ה וַתֹּ֣אכַל אוֹתָ֑ם וַיָּמֻ֖תוּ לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃

וּנְפַקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכַלַת יָתְהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ׃

3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the Lord spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.

וַיֹּ֨אמֶר מֹשֶׁ֜ה אֶל־אַהֲרֹ֗ן הוּא֩ אֲשֶׁר־דִּבֶּ֨ר יְהוָ֜ה ׀ לֵאמֹר֙ בִּקְרֹבַ֣י אֶקָּדֵ֔שׁ וְעַל־פְּנֵ֥י כָל־הָעָ֖ם אֶכָּבֵ֑ד וַיִּדֹּ֖ם אַהֲרֹֽן׃

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְּמַלֵּיל יְיָ לְמֵימַר בְּקָרִיבַי אֶתְקַדַּשׁ וְעַל אַפֵּי כָּל עַמָּא אֶתְיַקַּר וּשְׁתֵיק אַהֲרֹן׃

4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'

וַיִּקְרָ֣א מֹשֶׁ֗ה אֶל־מִישָׁאֵל֙ וְאֶ֣ל אֶלְצָפָ֔ן בְּנֵ֥י עֻזִּיאֵ֖ל דֹּ֣ד אַהֲרֹ֑ן וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֗ם קִרְב֞וּ שְׂא֤וּ אֶת־אֲחֵיכֶם֙ מֵאֵ֣ת פְּנֵי־הַקֹּ֔דֶשׁ אֶל־מִח֖וּץ לַמַּחֲנֶֽה׃

וּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וּלְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֻזִּיאֵל אַחְבּוּהִי דְּאַהֲרֹן וַאֲמַר לְהוֹן קְרוּבוּ טוּלוּ יָת אֲחֵיכוֹן מִן קֳדָם קוּדְשָׁא לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא׃

5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.

וַיִּקְרְב֗וּ וַיִּשָּׂאֻם֙ בְּכֻתֳּנֹתָ֔ם אֶל־מִח֖וּץ לַמַּחֲנֶ֑ה כַּאֲשֶׁ֖ר דִּבֶּ֥ר מֹשֶֽׁה׃

וּקְרִיבוּ וּנְטַלוּנִין בְּכִתּוּנֵיהוֹן לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְּמַלֵּיל מֹשֶׁה׃

(24) וירנו. כתרגומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שתויי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו׳. היכן דבר, וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדָּשׁ בִּכְבֹדִי (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זבחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ב): וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לבדו פרשת שתויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. בבחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין בצדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלס, אם כן באלו, כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשיך אלא ממקודשיך:

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וּבְנֵי קְהָת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו׳. כאדם האומר לחבירו, העבר את המת מלפני הכלה, שלא לערבב את השמחה:

6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the Lord hath kindled.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר ׀ בָּנָיו רָאשֵׁיכֶם אַל־תִּפְרָעוּ׀ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וַאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָֹה׃

7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the Lord is upon you.' And they did according to the word of Moses.

וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן־תָּמֻתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָֹה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה׃ (פ)

8 And the Lord spoke unto Aaron, saying:

ה וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃

9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.

יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ׀ אַתָּה׀ וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃

10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;

וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר׃

11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the Lord hath spoken unto them by the hand of Moses.'

וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָֹה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה׃ (פ)

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בְּנוֹהִי רֵישֵׁיכוֹן לָא תְרַבּוֹן פֵּירוּעַ וּלְבוּשֵׁיכוֹן לָא תְבַזְּעוּן וְלָא תְמוּתוּן וְעַל כָּל כְּנִשְׁתָּא יְהֵי רוּגְזָא וַאֲחֵיכוֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוֹן יָת יְקֵידְתָא דְּאוֹקֵיד יְיָ׃

וּמִתְּרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא תִפְּקוּן דִּלְמָא תְמוּתוּן אֲרֵי מְשַׁח רְבוּתָא דַּיְיָ עֲלֵיכוֹן וַעֲבַדוּ כְּפִתְגָמָא דְּמֹשֶׁה׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמֵימַר׃

חֲמַר וּמְרַוֵּי לָא תִשְׁתֵּי אַתְּ וּבְנָךְ עִמָּךְ בְּמֵיעַלְכוֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְלָא תְמוּתוּן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן׃

וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין קוּדְשָׁא וּבֵין חוּלָּא וּבֵין מְסָאֲבָא וּבֵין דָּכְיָא׃

וּלְאַלָּפָא יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת כָּל קְיָמַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְּמֹשֶׁה׃

(5) בכתנתם. של מתיס, מלמד, שלא נשרפו בגדיהס, אלא נשמתס, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהס (סנהדרין נב. שס כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שֶׁאָבֵל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אבל אתס אל תערבבו שמחתו של מקוס: ולא תמותו. הא אס תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שכרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא בבואס להיכל, בגשתס למזבח מנין, נאמר כאן ביאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידיס ורגליס ביאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כביאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאס עבד עבודתו פסולה (שס ח. זבחים יז:):

(11) ולהורת. למד, שאסור שיכור בהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה ובניך אִתָּךְ ולא תמותו, כהנים בעבודתס מיתה, ואין חכמים בהוראתס במיתה:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל
אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר ׀ בָּנָיו רביעי
הַנּוֹתָרִים קְחוּ אֶת־הַמִּנְחָה
הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ
מַצּוֹת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים הִוא׃

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם
אֶלְעָזָר וְעִם אִיתָמָר בְּנוֹהִי
דְּאִשְׁתְּאַרוּ סַבוּ יָת מִנְחָתָא
דְּאִשְׁתְּאַרַת מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ
וְאִכְלוּהָא פַּטִּיר בִּסְטַר
מַדְבְּחָא אֲרֵי קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין
הִיא׃

And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the Lord made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.

וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ
כִּי חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי
יְהוָה כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי׃

וְתֵיכְלוּן יָתַהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ
אֲרֵי חוּלָקָךְ וְחוּלָק בְּנָךְ
הִיא מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ אֲרֵי כֵן
אִתְפַּקַּדִית׃

And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the Lord made by fire; for so I am commanded.

וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת׀ שׁוֹק
הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר
אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתָּךְ כִּי־
חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי
שַׁלְמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

וְיָת חַדְיָא דַּאֲרָמוּתָא וְיָת שָׁקָא
דְּאַפְרָשׁוּתָא תֵּיכְלוּן בַּאֲתַר
דְּכֵי אַתְּ וּבְנָךְ וּבְנָתָךְ עִמָּךְ אֲרֵי
חוּלָקָךְ וְחוּלָק בְּנָךְ אִתְיְהִיבוּ
מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.

שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה
עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ
וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחָק־עוֹלָם
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃

שָׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא וְחַדְיָא
דַּאֲרָמוּתָא עַל קוּרְבָּנֵי תַּרְבַּיָּא
יִתֵּיתוֹן לְאָרָמָא אֲרָמָא קֳדָם יְיָ
וִיהֵי לָךְ וְלִבְנָךְ עִמָּךְ לִקְיָם
עָלַם כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ׃

The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the Lord; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the Lord hath commanded.'

וְאֵת׀ שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרַשׁ
מֹשֶׁה וְהִנֵּה שֹׂרָף וַיִּקְצֹף עַל־ חמישי
אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן
הַנּוֹתָרִם לֵאמֹר׃

וְיָת צְפִירָא דְּחַטָּתָא מִתְבָּע
תַּבְעֵיהּ מֹשֶׁה וְהָא אִתּוֹקַד
וּרְגֵיז עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר
בְּנֵי אַהֲרֹן דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְמֵימַר׃

And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף ה׳ מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא כִּלּוּי בנים, שנאמר וָאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחצה, שנאמר וָאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִוא (דברים שם): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוננין, וקדשים אסורים לאונן (זבחים קא׳): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לְבָנוֹת חק בקדשים: כי כן צויתי. באנינות יאכלוה (ת״כ פרק א, ח זבחים קא.):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוזקק אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מצורעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה.): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך בחלק, אבל בנותיך לא בחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול בחזה ושוק, או אינו אלא אף הבנות בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לבנות (ת״כ שם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומביא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישוב המקראות שלא יכחישו זה את זה כבר פרשתי שלשתן בצו את אהרן (לעיל ז, ל):

מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת
17 בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
הִוא וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת
אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם
לִפְנֵי יְהוָה׃

17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the Lord?

הֵן לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ אֶל־
18 הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ
אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי׃

18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'

וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם
19 הִקְרִיבוּ אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־
עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרֶאנָה
אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת
הַיּוֹם הֲייִטַב בְּעֵינֵי יְהוָה׃

19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the Lord, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the Lord?

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטַב
20 בְּעֵינָיו׃ (פ)

20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.

שמי
ני
XI וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־
אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם׃

XI And the Lord spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי רגלים מודעים. ומלמה שעירי חטאות קרבו בו ביום שעיר עזיס, ושעיר נחשון, ושעיר רגלים מודעים, ומכולן לא נאכלו זה, ומחלקו בדבר מכמי ישראל, (בת"כ פרק ג, ח־י) יש מומריס מפני טומאה שנגעה בו נאכלו, ויש מומריס מפני מיניות נאכלו, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להס במנחה ואכלוה מלות: דרוש דרש. שתי דריסות הללו, מפני מה נאכלו אלו, כך הוא במורת כהניס (פרק ג, ג) על אלעזר ועל איתמר. בשביל כבודו של אהרן הפך פניו בנגד הבניס וכעס: לאמר. אמר להס השיבוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי מוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להס שאם מוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ביולא, והס אמרו לו ללו, אמר להס הואיל ובמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהניס אוכלים ובעליהס מתכפריס: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו שכשיר לקדש מודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני ואטאת נחשון לא לכפרה נאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הובא היה לכס לכפרה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ וגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאתס חוגגים: כאשר צויתי. לכס בתורה:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וַיְדַבֵּר הָעָם וגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קלף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת אלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אילו בדין היתה אבוא ואני מדבריס לפניו, ואילו בדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים וגו' (שם כא), הרי כשהלה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מלאתי בספרי של פניס שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להס משה אתס זרקתס דמה חוגגים, שהחוגג שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הס הקריבו שהס הדיוטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב חוגג (זבחים קא.): ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים בָּנַי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות חוגג עליהס כאלו, כגון כל האמורים בפרשת כהניס שהכהן מטמא להס: ואכלתי חטאת. ואס אכלתי, הייטב וגו': היום. אבל מינוות לילה מותר, שאין חוגג אלא יום קבורה (שם ק:): הייטב בעיני ה'. אס שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ג, יג):

2 דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃

מַלִּילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דָּא חַיְתָא דְּתֵיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אַרְעָא׃

2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.

3 כֹּל מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃

כֹּל דִּסְדִיקָא פַּרְסְתַהּ וּמַטְלְפָן טִלְפִין פַּרְסָתַהּ מַסְּקָא פִּשְׁרָא בִּבְעִירָא יָתַהּ תֵּיכְלוּן׃

3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.

4 אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה אֶת־הַגָּמָל כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם׃

בְּרַם יָת דֵּין לָא תֵיכְלוּן מִמַּסְּקֵי פִּשְׁרָא וּמִסְּדִיקֵי פַּרְסְתָא יָת גַּמְלָא אֲרֵי מַסֵּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפַרְסְתֵיהּ לָא סְדִיקָא מְסָאַב הוּא לְכוֹן׃

4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.

5 וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה לֹא יַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם׃

וְיָת טַבְזָא אֲרֵי מַסֵּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפַרְסְתֵיהּ לָא סְדִיקָא מְסָאַב הוּא לְכוֹן׃

5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.

6 וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִוא וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה טְמֵאָה הִוא לָכֶם׃

וְיָת אַרְנְבָא אֲרֵי מַסְּקָא פִּשְׁרָא הִיא וּפַרְסְתַהּ לָא סְדִיקָא מְסָאֲבָא הִיא לְכוֹן׃

6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you.

7 וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה וְהוּא גֵּרָה לֹא־יִגָּר טָמֵא הוּא לָכֶם׃

וְיָת חֲזִירָא אֲרֵי סְדִיק פַּרְסְתָא הוּא וּמַטְלְפָן טִלְפִין פַּרְסָתֵיהּ וְהוּא פִּשְׁרָא לָא פָשַׁר מְסָאַב הוּא לְכוֹן׃

7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקייס לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השוה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהושוו בִּדְמִימָה וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חייס, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חייס, לפיכך הבדילם מן הטומאה וגזר עליהם מצות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ב): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשרצי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן בשרצים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהבהמה בכלל חיה (חולין עא.):

(3) מפרסת. כתרגומו סְדִיקָא: פרסה. פלאנט"ה בלע"ז: ושסעת שסע. שמובדלת מלמעלה ומלמטה בשתי צפרנין, כתרגומו וּמַטְלְפָא טִלְפִין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומובדלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיאה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מַיִם הַנִּגָּרִים (שמואל־ב יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרגומו פִּשְׁרָא, שע"י הגרה האוכל נפשר ונמוח: בבהמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להתיר את השליל הנמצא במעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעבור עליה בעשה ולא תעשה (זבחים לד.):

8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.

מִבְּשָׂרָם֙ לֹ֣א תֹאכֵ֔לוּ וּבְנִבְלָתָ֖ם לֹ֣א תִגָּ֑עוּ טְמֵאִ֥ים הֵ֖ם לָכֶֽם׃

מִבִּשְׂרְהוֹן לָא תֵיכְלוּן וּבִנְבִילַתְהוֹן לָא תִקְרְבוּן מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן׃

9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.

אֶת־זֶה֙ תֹּאכְל֔וּ מִכֹּ֖ל אֲשֶׁ֣ר בַּמָּ֑יִם כֹּ֣ל אֲשֶׁר־לוֹ֩ סְנַפִּ֨יר וְקַשְׂקֶ֜שֶׂת בַּמַּ֗יִם בַּיַּמִּ֛ים וּבַנְּחָלִ֖ים אֹתָ֥ם תֹּאכֵֽלוּ׃

יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל דִּבְמַיָּא כֹּל דְּלֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּמַיָּא בְּיַמְמַיָּא וּבְנַחְלַיָּא יָתְהוֹן תֵּיכְלוּן׃

10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,

וְכֹל֩ אֲשֶׁ֨ר אֵין־לוֹ֜ סְנַפִּ֣יר וְקַשְׂקֶ֗שֶׂת בַּיַּמִּים֙ וּבַנְּחָלִ֔ים מִכֹּל֙ שֶׁ֣רֶץ הַמַּ֔יִם וּמִכֹּ֛ל נֶ֥פֶשׁ הַחַיָּ֖ה אֲשֶׁ֣ר בַּמָּ֑יִם שֶׁ֥קֶץ הֵ֖ם לָכֶֽם׃

וְכֹל דְּלֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּיַמְמַיָּא וּבְנַחְלַיָּא מִכֹּל רִחְשָׁא דְּמַיָּא וּמִכֹּל נַפְשָׁא חַיְתָא דִּבְמַיָּא שִׁקְצָא אִנּוּן לְכוֹן׃

11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.

וְשֶׁ֥קֶץ יִהְי֣וּ לָכֶ֑ם מִבְּשָׂרָם֙ לֹ֣א תֹאכֵ֔לוּ וְאֶת־נִבְלָתָ֖ם תְּשַׁקֵּֽצוּ׃

וְשִׁקְצָא יְהוֹן לְכוֹן מִבִּסְרְהוֹן לָא תֵיכְלוּן וְיָת נְבִילַתְהוֹן תְּשַׁקְּצוּן׃

12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.

כֹּ֣ל אֲשֶׁ֥ר אֵין־לוֹ֛ סְנַפִּ֥יר וְקַשְׂקֶ֖שֶׂת בַּמָּ֑יִם שֶׁ֥קֶץ ה֖וּא לָכֶֽם׃

כֹּל דְּלֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּמַיָּא שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן׃

13 And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;

וְאֶת־אֵ֙לֶּה֙ תְּשַׁקְּצ֣וּ מִן־הָעוֹ֔ף לֹ֥א יֵאָכְל֖וּ שֶׁ֣קֶץ הֵ֑ם אֶת־הַנֶּ֨שֶׁר֙ וְאֶת־הַפֶּ֔רֶס וְאֵ֖ת הָעָזְנִיָּֽה׃

וְיָת אִלֵּין תְּשַׁקְּצוּן מִן עוֹפָא לָא יִתְאַכְלוּן שִׁקְצָא אִנּוּן נִשְׁרָא וְעָר וְעָזְיָא׃

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שוס סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בת"כ פרק ג, ב): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מוזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר אֱמֹור אֶל הַכֹּהֲנִים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מוזהרין, ואין ישראל מוזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקבועים בו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ (שמואל־א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו בנותן טעם (חולין צט.): מבשרם. אינו מוזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסיננן (חולין סז.), יבחושין מושיילונ"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו וגו'. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכילן לקטנים (יבמות קיד.), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יב), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו,

14 and the kite, and the falcon after its kinds;

14 וְאֶ֨ת־הַדָּאָ֔ה וְאֶת־הָאַיָּ֖ה לְמִינָֽהּ׃ וְדַיְתָא וְטָרָפִיתָא לִזְנַהּ׃

15 every raven after its kinds;

15 אֵ֥ת כָּל־עֹרֵ֖ב לְמִינֽוֹ׃ יָת כָּל עוֹרְבָא לִזְנֵיהּ׃

16 and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;

16 וְאֵת֙ בַּ֣ת הַיַּעֲנָ֔ה וְאֶת־הַתַּחְמָ֖ס וְאֶת־הַשָּׁ֑חַף וְאֶת־הַנֵּ֖ץ לְמִינֵֽהוּ׃ וְיָת בַּת נַעָמִיתָא וְצִיצָא וְצִפַּר שַׁחְפָּא וְנַצָּא לִזְנוֹהִי׃

17 and the little owl, and the cormorant, and the great owl;

17 וְאֶת־הַכּ֥וֹס וְאֶת־הַשָּׁלָ֖ךְ וְאֶת־הַיַּנְשֽׁוּף׃ וְקָדְיָא וְשָׁלֵינוּנָא וְקִפּוּפָא׃

18 and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;

18 וְאֶת־הַתִּנְשֶׁ֥מֶת וְאֶת־הַקָּאָ֖ת וְאֶת־הָרָחָֽם׃ וּבָוְתָא וְקָתָא וִירַקְרֵיקָא׃

19 and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.

19 וְאֵת֙ הַחֲסִידָ֔ה הָאֲנָפָ֖ה לְמִינָ֑הּ וְאֶת־הַדּוּכִיפַ֖ת וְאֶת־הָעֲטַלֵּֽף׃ וְחָוָרִיתָא וְאִבּוֹ לִזְנַהּ וְנַגָּר טוּרָא וַעֲטַלֵּיפָא׃

20 All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.

20 כֹּ֤ל שֶׁ֣רֶץ הָעֹ֔וֹף הַהֹלֵ֖ךְ עַל־אַרְבַּ֑ע שֶׁ֥קֶץ ה֖וּא לָכֶֽם׃ כֹּל רִחְשָׁא דְּעוֹפָא דִּמְהַלֵּיךְ עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן׃

21 Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;

21 אַ֤ךְ אֶת־זֶה֙ תֹּאכְל֔וּ מִכֹּל֙ שֶׁ֣רֶץ הָעֹ֔וֹף הַהֹלֵ֖ךְ עַל־אַרְבַּ֑ע אֲשֶׁר־(כ׳ לא)[ק׳ לוֹ] כְרָעַ֙יִם֙ מִמַּ֣עַל לְרַגְלָ֔יו לְנַתֵּ֥ר בָּהֵ֖ן עַל־הָאָֽרֶץ׃ בְּרַם יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל רִחְשָׁא דְּעוֹפָא דִּמְהַלֵּיךְ עַל אַרְבַּע דְּלֵיהּ קַרְסוּלִין מֵעִלָּוֵי רַגְלוֹהִי לְקַפָּצָא בְּהוֹן עַל אַרְעָא׃

יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראיהם ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. איספרוי"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגביה) דגים מן היס, וזהו שתרגם אונקלוס וְשָׁלֵינוּנָא: כוס וינשוף. הם צואיטי"ש הצועקים בלילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ך:

(18) התנשמת. היא קלב"א שורי"ך, ודומה לעכבר ופורחת בלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לבנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה במזונות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. תרנגול הבר, וְכַרְבַּלְתּוֹ כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנַגַּר טוּרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שאחזו (דף סח:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים וצרעין ויתושין וחגבים:

(21) על ארבע. על ד' רגליס: ממעל לרגליו. סמוך לצוארו יש לו כמין שתי רגליס לבד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורח, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אנו בקיאין בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגליס, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתובים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מצויין באותן שבינותינו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), וצריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להבדיל ביניהם:

22 אֶת־אֵ֣לֶּה מֵהֶם֙ תֹּאכֵ֔לוּ אֶת־
הָאַרְבֶּ֣ה לְמִינ֔וֹ וְאֶת־הַסָּלְעָ֖ם
לְמִינֵ֑הוּ וְאֶת־הַחַרְגֹּ֣ל לְמִינֵ֔הוּ
וְאֶת־הֶחָגָ֖ב לְמִינֵֽהוּ׃

יָת אִלֵּין מִנְּהוֹן תֵּיכְלוּן יָת
גּוֹבָא לִזְנֵיהּ וְיָת רָשׁוֹנָא לִזְנוֹהִי
וְיָת חַרְגְּלָא לִזְנוֹהִי וְיָת חַגְבָּא
לִזְנוֹהִי׃

22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.

23 וְכֹל֙ שֶׁ֣רֶץ הָע֔וֹף אֲשֶׁר־ל֖וֹ אַרְבַּ֣ע
רַגְלָ֑יִם שֶׁ֥קֶץ ה֖וּא לָכֶֽם׃

וְכֹל רִחְשָׁא דְּעוֹפָא דְּלֵיהּ
אַרְבַּע רַגְלִין שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן׃

23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.

24 וּלְאֵ֖לֶּה תִּטַּמָּ֑אוּ כָּל־הַנֹּגֵ֥עַ
בְּנִבְלָתָ֖ם יִטְמָ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃

וּלְאִלֵּין תִּסְתָּאֲבוּן כָּל דְּיִקְרַב
בִּנְבִילַתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב עַד
רַמְשָׁא׃

24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.

25 וְכָל־הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָ֑ם יְכַבֵּ֥ס
בְּגָדָ֖יו וְטָמֵ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃

וְכָל דְּיִטּוֹל מִנְּבִילַתְהוֹן יְצַבַּע
לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאַב עַד
רַמְשָׁא׃

25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.

26 לְכָל־הַבְּהֵמָ֞ה אֲשֶׁ֣ר הִוא֩
מַפְרֶ֨סֶת פַּרְסָ֜ה וְשֶׁ֣סַע׀ אֵינֶ֣נָּה
שֹׁסַ֗עַת וְגֵרָה֙ אֵינֶ֣נָּה מַעֲלָ֔ה
טְמֵאִ֥ים הֵ֖ם לָכֶ֑ם כָּל־הַנֹּגֵ֥עַ
בָּהֶ֖ם יִטְמָֽא׃

לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְדִיקָא
פַרְסְתַהּ וְטִלְפִין לָיְתַהָא
מַטְלְפָא וּפִשְׁרָא לָיְתַהָא
מַסְּקָא מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן כָּל
דְּיִקְרַב בְּהוֹן יְהֵי מְסָאַב׃

26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that to toucheth them shall be unclean.

27 וְכֹ֣ל׀ הוֹלֵ֣ךְ עַל־כַּפָּ֗יו בְּכָל־
הַחַיָּה֙ הַהֹלֶ֣כֶת עַל־אַרְבַּ֔ע
טְמֵאִ֥ים הֵ֖ם לָכֶ֑ם כָּל־הַנֹּגֵ֥עַ
בְּנִבְלָתָ֖ם יִטְמָ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃

וְכֹל דִּמְהַלֵּיךְ עַל יְדוֹהִי בְּכָל
חַיְתָא דִּמְהַלְּכָא עַל אַרְבַּע
מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן כָּל דְּיִקְרַב
בִּנְבִילַתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב עַד
רַמְשָׁא׃

27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.

28 וְהַנֹּשֵׂא֙ אֶת־נִבְלָתָ֔ם יְכַבֵּ֥ס בְּגָדָ֖יו
וְטָמֵ֣א עַד־הָעָ֑רֶב טְמֵאִ֥ים הֵ֖מָּה
לָכֶֽם׃ (ס)

וּדְיִטּוֹל יָת נְבִילַתְהוֹן יְצַבַּע
לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאַב עַד
רַמְשָׁא מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן׃

28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.

29 וְזֶ֤ה לָכֶם֙ הַטָּמֵ֔א בַּשֶּׁ֖רֶץ הַשֹּׁרֵ֣ץ
עַל־הָאָ֑רֶץ הַחֹ֥לֶד וְהָעַכְבָּ֖ר
וְהַצָּ֥ב לְמִינֵֽהוּ׃

וְדֵין לְכוֹן דִּמְסָאַב בְּרִחְשָׁא
דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא חוּלְדָּא
וְעַכְבְּרָא וְצַבָּא לִזְנוֹהִי׃

29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,

(23) וכל שרץ העוף וגו׳. בא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת״כ פרק ה, י):
(24) ולאלה. (ת״כ) העתידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:
(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוס בגדים (שם פרשתא ד, ז):
(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אבל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנבלת בהמה טמאה מטמאה, ובענין שבסוף הפרשה פירש על בהמה טהורה:
(27) על כפיו. כגון כלב ודוב וחתול: טמאים הם לכם. למגע:

30 וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְּטָאָה וְהַחֹמֶט וְהַתִּנְשָׁמֶת׃

וְיַלָּא וְכוֹחָא וְהַלְטְתָא וְחוּמְטָא וְאָשׁוּתָא׃

30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.

31 אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׁרֶץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃

אִלֵּין דִּמְסָאֲבִין לְכוֹן בְּכָל רִחְשָׁא כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.

32 וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם ׀ בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ־עוֹר אוֹ שָׂק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהֵר׃

וְכֹל דְּיִפּוֹל עֲלוֹהִי מִנְּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב מִכָּל מָאן דְּאָע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשַׁךְ אוֹ שָׂק כָּל מָאן דְּיִתְעֲבֵיד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמַיָּא יִתָּעַל וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וְיִדְכֵּי׃

32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.

33 וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ׃

וְכָל מָאן דַּחֲסַף דְּיִפּוֹל מִנְּהוֹן לְגַוֵּיהּ כֹּל דִּבְגַוֵּיהּ יִסְתָּאַב וְיָתֵיהּ תִּתְבְּרוּן׃

שביעי

33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.

34 מִכָּל־הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל־מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל־כְּלִי יִטְמָא׃

מִכָּל מֵיכָל דְּמִתְאֲכִיל דְּיֵיעֲלוּן עֲלוֹהִי מַיָּא יְהֵי מְסָאַב וְכָל מַשְׁקְיָא דְּיִשְׁתְּתֵי בְּכָל מָאן יְהֵי מְסָאַב׃

34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לצפרדע:

(30) אנקה. הרינו"ן: הלטאה. לישרד"ה: החמט. לימנ"א: תנשמת. טלפ"א:

(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. בהערב השמש (יבמות עה.):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שבאוירו (ס"א נ"ל בתוכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבאו עליו מים פעם אחת, ומשבאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגוב, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכך יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכך שנינו (פסחים כ.:) יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אב הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגבן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחובר, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ.) שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל בבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

35 וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם ׀ עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ טְמֵאִים הֵם וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם׃

35 And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.

וְכֹל דִּיפּוֹל מִנִּבילַתְהוֹן עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב תַּנּוּר וְכִירַיִם יִתָּרְעוּן מְסָאֲבִין אִנּוּן וּמְסָאֲבִין יְהוֹן לְכוֹן׃

36 אַךְ מַעְיָן וּבּוֹר מִקְוֵה־מָיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא׃

36 Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.

בְּרַם מַעְיָן וְגוּב בֵּית כְּנִישְׁתָּ מַיָּא יְהֵי דְּכִי וּדְיִקְרַב בְּנִבִילַתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב׃

37 וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ טָהוֹר הוּא׃

37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.

וַאֲרֵי יִפּוֹל מִנִּבִילַתְהוֹן עַל כָּל בַּר זַרְעָא זְרִיעַ דְּיִזְדְּרַע דְּכִי הוּא׃

38 וְכִי יֻתַּן־מַיִם עַל־זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם׃ (ס)

38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.

וַאֲרֵי יִתְיְהִבוּן מַיָּא עַל בַּר זַרְעָא וְיִפּוֹל מִנִּבִילַתְהוֹן עֲלוֹהִי מְסָאַב הוּא לְכוֹן׃

39 וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לְאָכְלָה הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃

39 And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.

וַאֲרֵי יְמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכוֹן לְמֵיכַל דְּיִקְרַב בְּנִבִילַתַהּ יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

40 וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.

וּדְיֵיכוֹל מִנִּבִילַתַהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וּדְיִטּוֹל יָת נְבִילַתַהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתץ. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מצווה אני לנותצם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחזירים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל כהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. לפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל ומחמר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל ומחמר שיגיל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונין. זרוע אם דבר הוא, כמו וַיִּתֵּנוּ לָנוּ מִן הַאֲלָעִים (דניאל ב, יג): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות טומאה עד שיזובו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנטלש, שאם תאמר יש הכשר במחובר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. אין מים, אין שאר משקין, אין הסך על הזרע, אין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש במורת כהניס (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגע מן המים, שלא הקפידה תורה שלא להיות עליו אם תוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר לימנו:

(39) בנבלתה. ולא בעלמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא בעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח.):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדיס, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר כן יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול תטמאנו מכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור עָבָלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לָטָמְאָה בָּהּ (ויקרא כב, ח), הואיל ומטמא בגדיס בכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדיס בכילתה, שלא משא, כגון, אם תחבה לו חבירו בבית הבליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מב:):

41 וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל׃

וְכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא שִׁקְצָא הוּא לָא יִתְאֲכִיל׃

41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.

42 כֹּל הוֹלֵךְ עַל־גָּחוֹן וְכֹל הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מַרְבֵּה רַגְלַיִם לְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם׃

כֹּל דִּמְהַלֵּיךְ עַל מְעוֹהִי וְכֹל דִּמְהַלֵּיךְ עַל אַרְבַּע עַד כָּל סַגְיוּת רַגְלִין בְּכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא לָא תֵיכְלוּנוּנוּן אֲרֵי שִׁקְצָא אִנּוּן׃

42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.

43 אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם׃

לָא תְשַׁקְּצוּן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ וְלָא תִסְתָּאֲבוּן בְּהוֹן וְתִסְתָּאֲבוּן פּוֹן בְּהוֹן׃

43 Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.

44 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ׃

אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְתִתְקַדְּשׁוּן וּתְהוֹן קַדִּישִׁין אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא וְלָא תְסָאֲבוּן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא׃

44 For I am the Lord your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.

45 כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי׃

אֲרֵי אֲנָא יְיָ דְּאַסֵּיק יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִהְוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ וּתְהוֹן קַדִּישִׁין אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא׃

מפטיר

45 For I am the Lord that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy.

וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שֶׁבַּכְּלִיסִין וְשֶׁבַּפּוֹלִין, ואת הזיזין שבעדשים (חולין סז:) שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכיל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שְׁחִיָּה, שהולך שָׁח ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפושית, אשקרבי"ט בלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נַדָּל, שֶׁרֶץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקוץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונטמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה׳ אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה׳ אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו׳. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ׳ (מכות טז:) אכל פּוּטִיתָא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה׳ המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מצותי העליתי אתכם. (דבר אחר כי אני ה׳ המעלה אתכם, בכולן כתיב הוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

46	זֹ֣את תּוֹרַ֤ת הַבְּהֵמָה֙ וְהָע֔וֹף וְכֹל֙ נֶ֣פֶשׁ הַֽחַיָּ֔ה הָֽרֹמֶ֖שֶׂת בַּמָּ֑יִם וּלְכָל־נֶ֖פֶשׁ הַשֹּׁרֶ֥צֶת עַל־הָאָֽרֶץ׃	דָּא אוֹרָיְתָא דִּבְעִירָא וּדְעוֹפָא וּלְכָל נַפְשָׁא חַיְתָא דְּרָחֲשָׁא בְּמַיָּא וּלְכָל נַפְשָׁא דְּרָחֲשָׁא עַל אַרְעָא׃	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	46
נה פסוקים	לְהַבְדִּ֕יל בֵּ֥ין הַטָּמֵ֖א וּבֵ֣ין הַטָּהֹ֑ר וּבֵ֤ין הַֽחַיָּה֙ הַֽנֶּאֱכֶ֔לֶת וּבֵין֙ הַֽחַיָּ֔ה אֲשֶׁ֖ר לֹ֥א תֵאָכֵֽל׃ (פ)	לְאַפְרָשָׁא בֵּין מְסָאֲבָא וּבֵין דָּכְיָא וּבֵין חַיְתָא דְּמִתְאַכְלָא וּבֵין חַיְתָא דְּלָא מִתְאַכְלָא׃	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	47

The Haftara is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 142. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 169. For Shabbat HaḤodesh the Maftir and Haftara are on page 173. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

תזריע ז	וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃	וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃	And the Lord spoke unto Moses, saying:	XII
2	דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ לֵאמֹ֔ר אִשָּׁה֙ כִּ֣י תַזְרִ֔יעַ וְיָלְדָ֖ה זָכָ֑ר וְטָֽמְאָה֙ שִׁבְעַ֣ת יָמִ֔ים כִּימֵ֛י נִדַּ֥ת דְּוֺתָ֖הּ תִּטְמָֽא׃	מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִתְּתָא אֲרֵי תְעַדֵּי וּתְלִיד דְּכַר וּתְהֵי מְסָאֲבָא שִׁבְעָא יוֹמִין כְּיוֹמֵי רִיחוּק סְאוֹבְתַהּ תְּהֵי מְסָאֲבָא׃	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	2
3	וּבַיּ֖וֹם הַשְּׁמִינִ֑י יִמּ֖וֹל בְּשַׂ֥ר עָרְלָתֽוֹ׃	וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִתְגְּזַר בִּשְׂרָא דְּעוּרְלְתֵיהּ׃	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	3
4	וּשְׁלֹשִׁ֥ים יוֹם֙ וּשְׁלֹ֣שֶׁת יָמִ֔ים תֵּשֵׁ֖ב בִּדְמֵ֣י טָהֳרָ֑ה בְּכָל־קֹ֣דֶשׁ לֹֽא־תִגָּ֗ע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ֙ לֹ֣א תָבֹ֔א עַד־מְלֹ֖את יְמֵ֥י טָהֳרָֽהּ׃	וּתְלָתִין וּתְלָתָא יוֹמִין תְּתֵיב בִּדְם דְּכוּ בְּכָל קוּדְשָׁא לָא תִקְרַב וּלְמַקְדְּשָׁא לָא תֵיעוֹל עַד מִשְׁלַם יוֹמֵי דְכוּתַהּ׃	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	4

(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שתהא יודע ומכיר ובקי בהן: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך, לטהורה לך, בין נשחט חציו של קנה, לנשחט רובו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שנולדו בה סימני טרפה כשרה, לנולדו בה סימני טרפה פסולה:
(2) אשה כי תזריע. אמר רבי שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז): כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם: דותה. לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואבריה כבדין עליה:
(4) תשב. אין תשב אלא לשון עכבה, כמו וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ (דברים א, מו), וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ביבמות (דף עה.): בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יבמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבלה לסוף שבעה ואין שמשה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר

5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.

וְאִם־נְקֵבָה תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי טָהֳרָה׃ לוי

וְאִם נוּקְבְּתָא תְלִיד וּתְהֵי מְסָאֲבָא אַרְבְּעַת עֲשַׂר כְּרִיחוּקַהּ וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תִּתֵּיב עַל דַּם דְּכוּ׃

6 And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.

וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן׃ 6

וּבְמִשְׁלַם יוֹמֵי דְּכוּתַהּ לִבְרָא אוֹ לִבְרַתָּא תַּיְתֵי אִמַּר בַּר שַׁתֵּיהּ לַעֲלָתָא וּבַר יוֹנָה אוֹ שַׁפְנִינָא לְחַטָּתָא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לְוָת כָּהֲנָא׃

7 And he shall offer it before the Lord, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.

וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ וְטָהֲרָה מִמְּקֹר דָּמֶיהָ זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה׃ 7

וִיקָרְבִנֵּיהּ לִקְדָם יְיָ וִיכַפַּר עֲלַהּ וְתִדְכֵּי מִסּוֹאֲבָת דְּמַהָא דָּא אוֹרָיְתָא דְּיָלֵידְתָּא לִדְכַר אוֹ לְנוּקְבָּא׃

8 And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.

וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה׃ (פ) 8

וְאִם לָא תַשְׁכַּח יְדַהּ כְּמִסַּת אִמְּרָא וְתִסַּב תְּרֵין שַׁפְנִינִין אוֹ תְּרֵין בְּנֵי יוֹנָה חַד לַעֲלָתָא וְחַד לְחַטָּתָא וִיכַפַּר עֲלַהּ כָּהֲנָא וְתִדְכֵּי׃

XIII And the Lord spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ ישראל

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמֵימַר׃

2 When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.

אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים׃ 2

אֱנָשׁ אֲרֵי יְהֵי בִמְשַׁךְ בִּשְׂרֵיהּ עָמְקָא אוֹ עֶדְיָא אוֹ בַהֲרָא וִיהֵי בִמְשַׁךְ בִּסְרֵיהּ לְמַכְתָּשׁ סְגִירוּ וְיִתֵּיתֵי לְוָת אַהֲרֹן כָּהֲנָא אוֹ לְוָת חַד מִבְּנוֹהִי כָּהֲנַיָּא׃

תביא את כפרת טהרתה:

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכבה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא בא לכפר, בו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (ל.) בפ' כל התדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולבנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חברבורות טייא"ר בלע"ז, וכן בָּהִיר הוא בַּשְּׁחָקִים (איוב לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־
3 הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ לָבָן
וּמַרְאֵה הַנֶּגַע עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ
נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן
וְטִמֵּא אֹתוֹ׃

וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא בְּעוֹר
4 בְּשָׂרוֹ וְעָמֹק אֵין־מַרְאֶהָ מִן־
הָעוֹר וּשְׂעָרָהּ לֹא־הָפַךְ לָבָן
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת
יָמִים׃

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
5 וְהִנֵּה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו לֹא־
פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ
הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שני 6 שֵׁנִית וְהִנֵּה כֵּהָה הַנֶּגַע וְלֹא־
פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן
מִסְפַּחַת הִוא וְכִבֶּס בְּגָדָיו
וְטָהֵר׃

וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה הַמִּסְפַּחַת
7 בָּעוֹר אַחֲרֵי הֵרָאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן
לְטָהֳרָתוֹ וְנִרְאָה שֵׁנִית אֶל־
הַכֹּהֵן׃

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּשְׂתָה
8 הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן
צָרַעַת הִוא׃ (פ)

וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָת מַכְתְּשָׁא בְּמִשַׁךְ
בִּשְׂרֵיהּ וְשַׂעֲרָא בְּמַכְתְּשָׁא
אִתְהֲפִיךְ לְמִחְוַר וּמַחְזֵי
מַכְתְּשָׁא עַמִּיק מִמִּשַׁךְ בִּסְרֵיהּ
מַכְתְּשׁ סְגִירוּתָא הוּא וְיִחְזִנֵּיהּ
כָּהֲנָא וִיסַאֵיב יָתֵיהּ׃

וְאִם בַּהֲרָא חִוָּרָא הִיא בְּמִשַׁךְ
בִּסְרֵיהּ וְעַמִּיק לֵית מַחְזָתָא מִן
מַשְׁכָּא וְשַׂעֲרָא לָא אִתְהֲפִיךְ
לְמִחְוַר וַיַסְגֵּר כָּהֲנָא יָת
מַכְתְּשָׁא שְׁבְעָא יוֹמִין׃

וְיִחְזִנֵּיהּ כָּהֲנָא בְּיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתְּשָׁא קָם
כְּדֵין הֲוָה לָא אוֹסִיף מַכְתְּשָׁא
בְּמַשְׁכָּא וַיַסְגְּרִנֵּיהּ כָּהֲנָא
שְׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוּת׃

וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָתֵיהּ בְּיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה תִּנְיָנוּת וְהָא עֲמָא
מַכְתְּשָׁא וְלָא אוֹסִיף מַכְתְּשָׁא
בְּמַשְׁכָּא וִידַכִּינֵיהּ כָּהֲנָא
עָדְיָתָא הִיא וְיצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי
וְיִדְכֵּי׃

וְאִם אוֹסָפָא תוֹסִיף עָדְיָתָא
בְּמַשְׁכָּא בָּתַר דְּאִתַּחְזִי לְכָהֲנָא
לְדָכוּתֵיהּ וְיִתַּחְזֵי תִּנְיָנוּת
לְכָהֲנָא׃

וְיִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא אוֹסִיפַת
עָדְיָתָא בְּמַשְׁכָּא וִיסַאֲבִנֵּיהּ
כָּהֲנָא סְגִירוּתָא הִיא׃

3 And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.

4 And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.

5 And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.

6 And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.

7 But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.

8 And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן כמוך הנגע. ומעוט שער שניס (ת"כ שס פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה ממה, עמוקה מן הגל (שבועות ו:): וטמא אותו. יכול לו טמא מתה, שנאמר לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לפ ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו שנית אחד, ולפ ירחה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. במראהו ובשיעורו הראשון: והסגירו, שנית. הפ שס פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כהה. כוכהה מראיתו, הפ שס עמד במראיתו או פשה טמא: מספחת. שס נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל וזקוק להסגר נקרע טמא, וצריך טבילה:

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לנפריס ולמגלחת ולקרבן האמור בפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקבה. נגע לשון זכר:

	English	Targum	Hebrew	
9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	מַכְתָּשׁ סְגִירוּ אֲרֵי תְהֵי בַאֲנָשָׁא וְיִתֵּיתֵי לְוָת כָּהֲנָא:	נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:	9
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	וְיִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא עֲמָקָא חִוָּרָא בְמַשְׁכָּא וְהִיא הֲפַכַת שַׂעֲרָא לְמִחְוַר וְרֹשֶׁם בְּשַׂר חַי בְּעַמִּיקְתָא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה בָּעוֹר וְהִיא הָפְכָה שֵׂעָר לָבָן וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בַּשְׂאֵת:	10
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	סְגִירוּת עַתִּיקָא הִיא בִּמְשַׁךְ בִּשְׂרֵיהּ וִיסַאֲבִנֵּיהּ כָּהֲנָא לָא יַסְגְּרִנֵּיהּ אֲרֵי מְסָאַב הוּא:	צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן לֹא יַסְגִּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא:	11
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	וְאִם מִסְגָּא תִסְגֵּי סְגִירוּתָא בְמַשְׁכָּא וְתַחְפֵּי סְגִירוּתָא יָת כָּל מְשַׁךְ מַכְתָּשָׁא מֵרֵישֵׁיהּ וְעַד רַגְלוֹהִי לְכָל חֵיזוּ עֵינֵי כָהֲנָא:	וְאִם־פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן:	12
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְיִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא חֲפָת סְגִירוּתָא יָת כָּל בִּשְׂרֵיהּ וִידַכֵּי יָת מַכְתָּשָׁא כֻּלֵּיהּ אִתְהֲפֵיךְ לְמִחְוַר דְּכֵי הוּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְּתָה הַצָּרַעַת אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטִהַר אֶת־הַנָּגַע כֻּלּוֹ הָפַךְ לָבָן טָהוֹר הוּא:	13
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹמָא דְּיִתַּחְזֵי בֵיהּ בִּשְׂרָא חַיָּא יְהֵי מְסָאַב:	וּבְיוֹם הֵרָאוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטְמָא:	14
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָת בִּשְׂרָא חַיָּא וִיסַאֲבִנֵּיהּ בִּשְׂרָא חַיָּא מְסָאַב הוּא סְגִירוּתָא הוּא:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְּאוֹ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צָרַעַת הוּא:	15
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אוֹ אֲרֵי יְתוּב בִּשְׂרָא חַיָּא וְיִתְהֲפֵיךְ לְמִחְוַר וְיֵיתֵי לְוָת כָּהֲנָא:	אוֹ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:	16

(10) ומחית. שנימינ"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלובן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית בריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:
(14) וביום הראות בו בשר חי. אם צמחה בו מִחְיָה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע בא' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, שמשפע אילך ואילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהבריא ונעשה רחב ונראית בו המחיה, למדנו הכתוב שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, לו ולאצטליתו ולכסותו ולביתו, וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל:
(15) צרעת הוא. הבשר ההוא, בשר לשון זכר:

17 and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.

וְרָאָ֨הוּ הַכֹּהֵ֔ן וְהִנֵּ֥ה נֶהְפַּ֥ךְ הַנֶּ֖גַע לְלָבָ֑ן וְטִהַ֧ר הַכֹּהֵ֛ן אֶת־הַנֶּ֖גַע טָה֥וֹר הֽוּא׃ (פ)

וְיִחְזֵינֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא אִתְהֲפֵיךְ מַכְתָּשָׁא לְמִחְוַר וִידַכֵּי כָהֲנָא יָת מַכְתָּשָׁא דְּכֵי הוּא׃

18 And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,

וּבָשָׂ֕ר כִּֽי־יִהְיֶ֥ה בּוֹ־בְעֹר֖וֹ שְׁחִ֑ין וְנִרְפָּֽא׃ שלישי

וֶאֱנָשׁ אֲרֵי יְהֵי בֵיהּ בְּמַשְׁכֵּיהּ שִׁחְנָא וְיִתַּסֵּי׃

19 and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.

וְהָיָ֞ה בִּמְק֤וֹם הַשְּׁחִין֙ שְׂאֵ֣ת לְבָנָ֔ה א֥וֹ בַהֶ֖רֶת לְבָנָ֣ה אֲדַמְדָּ֑מֶת וְנִרְאָ֖ה אֶל־הַכֹּהֵֽן׃

וִיהֵי בַּאֲתַר שִׁחְנָא עָמְקָא חָוְרָא אוֹ בַהֲרָא חָוְרָא סָמְקָא וְיִתַּחְזֵי לְכָהֲנָא׃

20 And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.

וְרָאָ֣ה הַכֹּהֵ֗ן וְהִנֵּ֤ה מַרְאֶ֙הָ֙ שָׁפָ֣ל מִן־הָע֔וֹר וּשְׂעָרָ֖הּ הָפַ֣ךְ לָבָ֑ן וְטִמְּא֧וֹ הַכֹּהֵ֛ן נֶ֖גַע־צָרַ֥עַת הִ֖וא בַּשְּׁחִ֥ין פָּרָֽחָה׃

וְיִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא מִחְזַהָא מַכִּיךְ מִן מַשְׁכָּא וְשַׂעֲרַהּ אִתְהֲפֵיךְ לְמִחְוַר וִיסַאֲבִנֵּיהּ כָּהֲנָא מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשִׁחְנָא סְגִיאַת׃

21 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.

וְאִ֣ם יִרְאֶ֣נָּה הַכֹּהֵ֗ן וְהִנֵּ֤ה אֵין־בָּהּ֙ שֵׂעָ֣ר לָבָ֔ן וּשְׁפָלָ֥ה אֵינֶ֛נָּה מִן־הָע֖וֹר וְהִ֣יא כֵהָ֑ה וְהִסְגִּיר֥וֹ הַכֹּהֵ֖ן שִׁבְעַ֥ת יָמִֽים׃

וְאִם יִחְזֵינַהּ כָּהֲנָא וְהָא לֵית בַּהּ שְׂעַר חִוָּר וּמַכִּיכָא לָיְתַהָא מִן מַשְׁכָּא וְהִיא עָמְיָא וְיַסְגְּרִנֵּיהּ כָּהֲנָא שִׁבְעָא יוֹמִין׃

22 And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.

וְאִם־פָּשֹׂ֥ה תִפְשֶׂ֖ה בָּע֑וֹר וְטִמֵּ֧א הַכֹּהֵ֛ן אֹת֖וֹ נֶ֥גַע הִֽוא׃

וְאִם אוֹסָפָא תוֹסֵיף בְּמַשְׁכָּא וִיסַאֵיב כָּהֲנָא יָתֵיהּ מַכְתָּשָׁא הִיא׃

23 But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.

וְאִם־תַּחְתֶּ֗יהָ תַּעֲמֹ֤ד הַבַּהֶ֙רֶת֙ לֹ֣א פָשָׂ֔תָה צָרֶ֥בֶת הַשְּׁחִ֖ין הִ֑וא וְטִהֲר֖וֹ הַכֹּהֵֽן׃ (ס)

וְאִם בְּאַתְרַהּ קַמַת בַּהַרְתָּא לָא אוֹסֵיפַת רֹשֶׁם שִׁחְנָא הִיא וִידַכֵּינֵיהּ כָּהֲנָא׃

24 Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;

אֹ֣ו בָשָׂ֔ר כִּֽי־יִהְיֶ֥ה בְעֹר֖וֹ מִכְוַת־אֵ֑שׁ וְהָיְתָ֞ה מִחְיַ֣ת הַמִּכְוָ֗ה בַּהֶ֛רֶת לְבָנָ֥ה אֲדַמְדֶּ֖מֶת א֥וֹ לְבָנָֽה׃ רביעי (שני)

אוֹ אֱנָשׁ אֲרֵי יְהֵי בְמַשְׁכֵּיהּ כְּוַאָה דְּנוּר וִיהֵי רֹשֶׁם כְּוַאָה בַּהֲרָא חָוְרָא סָמְקָא אוֹ חָוְרָא׃

(18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הבשר בלקוי הבא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ח.): ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב בשתי מראות לובן ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הצל:

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הבהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרגומו רשֶׁם שְׁחֲנָא, אינו אלא רושם החמוס הניכר בבשר. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימוס, כמו וְנִצְרְבוּ בָהּ כָּל פָּנִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד בלע"ז: צרבת. רייטרי"שמענט בלע"ז:

25 וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ שֵׂעָר לָבָן בַּבַּהֶרֶת וּמַרְאֶהָ עָמֹק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הִוא בַּמִּכְוָה פָּרָחָה וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע צָרַעַת הִוא׃

וְיִחְזֵי יָתַהּ כָּהֲנָא וְהָא אִתְהֲפֵיךְ שַׂעֲרָא לְמִחְוַר בְּבַהַרְתָּא וּמִחְזַהָא עַמִּיק מִן מַשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בִּכְוַאָה סְגִיאַת וִיסַאֵיב יָתֵיהּ כָּהֲנָא מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא׃

25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.

26 וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בַּבַּהֶרֶת שֵׂעָר לָבָן וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִוא כֵהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים׃

וְאִם יִחְזֵינַהּ כָּהֲנָא וְהָא לֵית בְּבַהַרְתָּא סְעַר חִיוָר וּמַכִּיכָא לָיְתַהָא מִן מַשְׁכָּא וְהִיא עָמְיָא וְיַסְגְּרִנֵּיהּ כָּהֲנָא שִׁבְעָא יוֹמִין׃

26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.

27 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה בָּעוֹר וְטִמֵּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֶגַע צָרַעַת הִוא׃

וְיִחְזֵינֵיהּ כָּהֲנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסָפָא תוֹסֵיף בְּמַשְׁכָּא וִיסַאֵיב כָּהֲנָא יָתֵיהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא׃

27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.

28 וְאִם־תַּחְתֶּיהָ תַעֲמֹד הַבַּהֶרֶת לֹא־פָשְׂתָה בָעוֹר וְהִוא כֵהָה שְׂאֵת הַמִּכְוָה הִוא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן כִּי־צָרֶבֶת הַמִּכְוָה הִוא׃ (פ)

וְאִם בְּאַתְרַהּ קַמַת בַּהַרְתָּא לָא אוֹסֵיפַת בְּמַשְׁכָּא וְהִיא עָמְיָא עוֹמֶק כְּוַאָה הִיא וִידַכֵּינֵיהּ כָּהֲנָא אֲרֵי רוֹשֶׁם כְּוַאָה הִיא׃

28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.

חמישי ח

29 וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בוֹ נָגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְזָקָן׃

וּגְבַר אוֹ אִתָּא אֲרֵי יְהֵי בֵיהּ מַכְתָּשָׁא בְּרֵישׁ אוֹ בִדְקַן׃

29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,

30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן־הָעוֹר וּבוֹ שֵׂעָר צָהֹב דָּק וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶתֶק הוּא צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקָן הוּא׃

וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָת מַכְתָּשָׁא וְהָא מִחְזוֹהִי עַמִּיק מִן מַשְׁכָּא וּבֵיהּ שְׂעַר סוּמָק דַּעְדַּק וִיסַאֵיב יָתֵיהּ כָּהֲנָא נִתְקָא הוּא סְגִירוּת רֵישָׁא אוֹ דִּקְנָא הוּא׃

30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.

31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מַרְאֵהוּ עָמֹק מִן־הָעוֹר וְשֵׂעָר שָׁחֹר אֵין בּוֹ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים׃

וַאֲרֵי יִחְזֵי כָהֲנָא יָת מַכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לֵית מִחְזוֹהִי עַמִּיק מִן מַשְׁכָּא וּשְׂעַר אוּכָּם לֵית בֵּיהּ וְיַסְגַּר כָּהֲנָא יָת מַכְתָּשׁ נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין׃

31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.

(24) מחית המכוה. שנימני"ט בלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לבהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכוה וסימני שחין שויס הס, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מצטרפין זה עם זה, נולד חצי גרים בשחין וחצי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין שם):

(29) בראש או בזקן. בא הכתוב לחלק בין נגע שבמקוס שער לנגע שבמקוס בשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער צהוב (ת"כ פרשתא ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לצהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שבמקוס שער:

32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,

וְרָאָ֨ה הַכֹּהֵ֣ן אֶת־הַנֶּ֫גַע֮ בַּיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִי֒ וְהִנֵּה֙ לֹא־פָשָׂ֣ה הַנֶּ֔תֶק וְלֹא־הָ֥יָה ב֖וֹ שֵׂעָ֣ר צָהֹ֑ב וּמַרְאֵ֣ה הַנֶּ֔תֶק אֵ֥ין עָמֹ֖ק מִן־הָע֑וֹר׃

וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָת מַכְתָּשָׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לָא אוֹסֵיף נִתְקָא וְלָא הֲוָה בֵיהּ שְׂעַר סוּמָּק וּמִחְזֵי נִתְקָא לֵית עַמִּיק מִן מַשְׁכָּא׃

33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.

וְהִ֨תְגַּלָּ֔ח וְאֶת־הַנֶּ֖תֶק לֹ֣א יְגַלֵּ֑חַ וְהִסְגִּ֨יר הַכֹּהֵ֧ן אֶת־הַנֶּ֛תֶק שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים שֵׁנִֽית׃

וִיגַלַּח סַחְרָנֵי נִתְקָא וּדְעִם נִתְקָא לָא יְגַלַּח וְיַסְגַּר כָּהֲנָא יָת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוּת׃

34 And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.

וְרָאָה֩ הַכֹּהֵ֨ן אֶת־הַנֶּ֜תֶק בַּיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֗י וְהִנֵּ֨ה לֹא־פָשָׂ֤ה הַנֶּ֙תֶק֙ בָּע֔וֹר וּמַרְאֵ֕הוּ אֵינֶ֥נּוּ עָמֹ֖ק מִן־הָע֑וֹר וְטִהַ֤ר אֹתוֹ֙ הַכֹּהֵ֔ן וְכִבֶּ֥ס בְּגָדָ֖יו וְטָהֵֽר׃

וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָת נִתְקָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לָא אוֹסֵיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא וּמִחְזוֹהִי לָיְתוֹהִי עַמִּיק מִן מַשְׁכָּא וִידַכֵּי יָתֵיהּ כָּהֲנָא וִיצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִדְכֵּי׃

35 But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,

וְאִם־פָּשֹׂ֥ה יִפְשֶׂ֛ה הַנֶּ֖תֶק בָּע֑וֹר אַחֲרֵ֖י טָהֳרָתֽוֹ׃

וְאִם אוֹסָפָא יוֹסֵיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא בָּתַר דְּכוּתֵיהּ׃

36 then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.

וְרָאָ֨הוּ֙ הַכֹּהֵ֔ן וְהִנֵּ֛ה פָּשָׂ֥ה הַנֶּ֖תֶק בָּע֑וֹר לֹא־יְבַקֵּ֤ר הַכֹּהֵ֛ן לַשֵּׂעָ֥ר הַצָּהֹ֖ב טָמֵ֥א הֽוּא׃

וְיִחְזֵינֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא אוֹסֵיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא לָא יְבַקַּר כָּהֲנָא לִשְׂעַר סוּמָּק מְסָאַב הוּא׃

37 But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.

וְאִם־בְּעֵינָיו֩ עָמַ֨ד הַנֶּ֜תֶק וְשֵׂעָ֨ר שָׁחֹ֧ר צָמַח־בּ֛וֹ נִרְפָּ֥א הַנֶּ֖תֶק טָה֣וֹר הֽוּא וְטִהֲר֖וֹ הַכֹּהֵֽן׃ (ס)

וְאִם כִּד הֲוָה קָם נִתְקָא וּסְעַר אוּכָּם צְמַח בֵּיהּ אִתַּסִּי נִתְקָא דְּכֵי הוּא וִידַכֵּינֵיהּ כָּהֲנָא׃

38 And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;

וְאִישׁ֙ אֽוֹ־אִשָּׁ֔ה כִּֽי־יִהְיֶ֥ה בְעוֹר־בְּשָׂרָ֖ם בֶּהָרֹ֑ת בֶּהָרֹ֖ת לְבָנֽוֹת׃

וּגְבַר אוֹ אִתָּא אֲרֵי יְהֵי בִמְשַׁךְ בִּשְׂרְהוֹן בַּהֲרָן בַּהֲרָן חָוְרָן׃

39 then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.

וְרָאָ֣ה הַכֹּהֵ֗ן וְהִנֵּ֤ה בְעוֹר־בְּשָׂרָ֛ם בֶּהָרֹ֖ת כֵּה֣וֹת לְבָנֹ֑ת בֹּ֥הַק הֽוּא פָּרַ֥ח בָּע֖וֹר טָה֥וֹר הֽוּא׃ (ס)

וְיִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא בִמְשַׁךְ בִּשְׂרְהוֹן בַּהֲרָן עָמְיָן חָוְרָן בֻּהְקָא הוּא סְגִי בְמַשְׁכָּא דְּכֵי הוּא׃

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתקים, כמו שנאמר ושער שחור צמח בו וגו׳:

(32) והנה לא פשה וגו׳. הא אם פשה, או היה בו שער צהוב, טמא:

(33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעבור השערות וילא למקום הגילוח:

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מנין אף בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו צהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון צהוב, דומה לתבנית הזהב. צהוב כמו זהוב, אור"בלא בלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):

(38) בהרת. חברבורות:

ששי (שלישי)

40 And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.

וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֵרֵחַ הוּא טָהוֹר הוּא׃

וּגְבַר אֲרֵי יִתַּר שְׂעַר רֵישֵׁיהּ קְרִיח הוּא דְּכֵי הוּא׃

41 And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.

וְאִם מִפְּאַת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבֵּחַ הוּא טָהוֹר הוּא׃

וְאִם מִקֳּבֵיל אַפּוֹהִי יִתַּר שְׂעַר רֵישֵׁיהּ גְּלִישׁ הוּא דְּכֵי הוּא׃

42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.

וְכִי־יִהְיֶה בַקָּרַחַת אוֹ בַגַּבַּחַת נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם צָרַעַת פֹּרַחַת הִוא בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ׃

וַאֲרֵי יְהֵי בְקַרְחוּתָא אוֹ בִגְלֵישׁוּתָא מַכְתָּשׁ חִיוָר סָמוֹק סְגִירוּת סָגְיָא הִיא בְּקַרְחוּתֵיהּ אוֹ בִגְלֵישׁוּתֵיהּ׃

43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,

וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־הַנֶּגַע לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ כְּמַרְאֵה צָרַעַת עוֹר בָּשָׂר׃

וְיִחְזֵי יָתֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא עוֹמֶק מַכְתָּשָׁא חִיוָר סָמוֹק בְּקַרְחוּתֵיהּ אוֹ בִגְלֵישׁוּתֵיהּ כְּמִחְזֵי סְגִירוּת מְשַׁךְ בִּשְׂרָא׃

44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head.

גְּבַר סְגִיר הוּא מְסָאַב הוּא סַאָבָא יְסַאֲבִנֵּיהּ כָּהֲנָא בְּרֵישֵׁיהּ מַכְתָּשֵׁיהּ׃

45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'

וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל־שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא ׀ טָמֵא יִקְרָא׃

וּסְגִירָא דְּבֵיהּ מַכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹהִי יְהוֹן מְבַזְּעִין וְרֵישֵׁיהּ יְהֵי פְרִיעַ וְעַל שָׂפָם כַּאֲבִילָא יִתְעַטַּף וְלָא תִסְתָּאֲבוּ וְלָא תִסְתָּאֲבוּ יִקְרֵי׃

46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.

כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ׃ (ס)

כָּל יוֹמִין דְּמַכְתָּשָׁא בֵיהּ יְהֵי מְסָאַב מְסָאַב הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי יִתֵּיב מִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא מוֹתְבֵיהּ׃

(39) כהות לבנות. שאין לובן שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לובן, הנראה בבשר אדם, אדום שקורין רוש"ו בין חברבורות אדמימותו קרויה בהק, כאיש עדשן שבין עדשה לעדשה מבהיק הבשר בלובן לא:

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור בשר, בשער לבן ומחיה ופשיון:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גבחת, ואף הלדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

(42) נגע לבן אדמדם. פָּתוּךְ. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה לרעת עור בשר, כמראה הלרעת האמור בפרשת עור בשר, אדם כי יהיה בעור בשרו, ומהו אמור בו, שמטמא בארבע מראות, ונדון בב' שבועות, ולא כמראה לרעת האמור בשחין ומכוה שהוא נדון בשבוע א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, בהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מְגֻדָּל שֵׂעָר: ועל שפם יעטה. כאבל: שפם. שער השפתים, גרינו"ן בלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים לישב בדד,

	English	Targum	Hebrew	
47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וּלְבוּשָׁא אֲרֵי יְהֵי בֵיהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוּ בִּלְבוּשׁ עֲמַר אוֹ בִּלְבוּשׁ כִּתָּן׃	וְהַבֶּ֗גֶד כִּֽי־יִהְיֶ֥ה ב֛וֹ נֶ֥גַע צָרָ֑עַת בְּבֶ֣גֶד צֶ֔מֶר א֖וֹ בְּבֶ֥גֶד פִּשְׁתִּֽים׃	47
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בְשִׁתְיָא אוֹ בְעִרְבָּא לְכִתָּנָא וּלְעַמְרָא אוֹ בְמַשְׁכָּא אוֹ בְכָל עֲבִידַת מְשַׁךְ׃	א֤וֹ בִשְׁתִי֙ א֣וֹ בְעֵ֔רֶב לַפִּשְׁתִּ֖ים וְלַצָּ֑מֶר א֣וֹ בְע֔וֹר א֖וֹ בְּכָל־מְלֶ֥אכֶת עֽוֹר׃	48
49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	וִיהֵי מַכְתָּשָׁא יָרוֹק אוֹ סָמוֹק בִּלְבוּשָׁא אוֹ בְמַשְׁכָּא אוֹ בְשִׁתְיָא אוֹ בְעִרְבָּא אוֹ בְכָל מָן דִּמְשַׁךְ מַכְתַּשׁ סְגִירוּתָא הוּא וְיִתַּחְזֵי לְכָהֲנָא׃	וְהָיָ֨ה הַנֶּ֜גַע יְרַקְרַ֣ק ׀ א֣וֹ אֲדַמְדָּ֗ם בַּבֶּ֜גֶד א֥וֹ בָע֛וֹר אֽוֹ־בַשְּׁתִ֥י אֽוֹ־בָעֵ֖רֶב א֣וֹ בְכָל־כְּלִי־ע֔וֹר נֶ֥גַע צָרַ֖עַת ה֑וּא וְהָרְאָ֖ה אֶת־הַכֹּהֵֽן׃	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	וְיִחְזֵי כָהֲנָא יָת מַכְתָּשָׁא וְיַסְגַּר יָת מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין׃	וְרָאָ֥ה הַכֹּהֵ֖ן אֶת־הַנָּ֑גַע וְהִסְגִּ֥יר אֶת־הַנֶּ֖גַע שִׁבְעַ֥ת יָמִֽים׃	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	וְיִחְזֵי יָת מַכְתָּשָׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרֵי אוֹסֵיף מַכְתָּשָׁא בִּלְבוּשָׁא אוֹ בְשִׁתְיָא אוֹ בְעִרְבָּא אוֹ בְמַשְׁכָּא לְכֹל דְּיִתְעֲבֵיד מַשְׁכָּא לַעֲבִידְתָּא סְגִירוּת מְחַסְרָא מַכְתָּשָׁא מְסָאַב הוּא׃	וְרָאָ֨ה אֶת־הַנֶּ֜גַע בַּיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֗י כִּֽי־פָשָׂ֤ה הַנֶּ֙גַע֙ בַּבֶּ֜גֶד אֽוֹ־בַשְּׁתִ֣י אֽוֹ־בָעֵ֗רֶב א֣וֹ בָע֔וֹר לְכֹ֛ל אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂ֥ה הָע֖וֹר לִמְלָאכָ֑ה צָרַ֧עַת מַמְאֶ֛רֶת הַנֶּ֖גַע טָמֵ֥א הֽוּא׃	51
52	And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וְיוֹקֵיד יָת לְבוּשָׁא אוֹ יָת שִׁתְיָא אוֹ יָת עִרְבָּא בְּעַמְרָא אוֹ בְכִתָּנָא אוֹ יָת כָּל מָאן דִּמְשַׁךְ דִּיהֵי בֵיהּ מַכְתָּשָׁא אֲרֵי סְגִירוּת מְחַסְרָא הִיא בְּנוּרָא תִּתּוֹקַד׃	וְשָׂרַ֨ף אֶת־הַבֶּ֜גֶד א֣וֹ אֶת־הַשְּׁתִ֣י ׀ א֣וֹ אֶת־הָעֵ֗רֶב בַּצֶּ֙מֶר֙ א֣וֹ בַפִּשְׁתִּ֔ים א֚וֹ אֶת־כָּל־כְּלִ֣י הָע֔וֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶ֥ה ב֖וֹ הַנָּ֑גַע כִּֽי־צָרַ֤עַת מַמְאֶ֙רֶת֙ ה֔וא בָּאֵ֖שׁ תִּשָּׂרֵֽף׃	52
53	And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא לָא אוֹסֵיף מַכְתָּשָׁא בִּלְבוּשָׁא אוֹ בְשִׁתְיָא אוֹ בְעִרְבָּא אוֹ בְכָל מָן דִּמְשַׁךְ׃	וְאִם֮ יִרְאֶ֣ה הַכֹּהֵן֒ וְהִנֵּה֙ לֹא־פָשָׂ֣ה הַנֶּ֔גַע בַּבֶּ֕גֶד א֥וֹ בַשְּׁתִ֖י א֣וֹ בָעֵ֑רֶב א֖וֹ בְּכָל־כְּלִי־עֽוֹר׃	53

הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סז.):

(48) לפשתים ולצמר. של פשתים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה בו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה בו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שבירוקין: אדמדם. אדום שבאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון מַמְאִיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נט בלע"ז. ומדרשו תן בו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יביא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתים, להוציא את הָאִימְרִיוֹת שבו שהן ממין אחר אימריות לשון שפה, כמו אימרא:

54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.

וְצִוָּה֙ הַכֹּהֵ֔ן וְכִבְּס֔וּ אֵ֥ת אֲשֶׁר־בּ֖וֹ הַנָּ֑גַע וְהִסְגִּיר֥וֹ שִׁבְעַת־יָמִ֖ים שֵׁנִֽית׃

54

וִיפַקֵּיד כָּהֲנָא וִיחַוְּרוּן יָת דְּבֵיהּ מַכְתָּשָׁא וְיַסְגְּרִנֵּיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוּת׃

55 And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.

וְרָאָ֨ה הַכֹּהֵ֜ן אַחֲרֵ֣י ׀ הֻכַּבֵּ֣ס אֶת־הַנֶּ֗גַע וְהִנֵּ֨ה לֹא־הָפַ֤ךְ הַנֶּ֙גַע אֶת־עֵינוֹ֙ וְהַנֶּ֣גַע לֹא־פָשָׂ֔ה טָמֵ֥א ה֖וּא בָּאֵ֑שׁ תִּשְׂרְפֶ֣נּוּ פְּחֶ֣תֶת ה֔וּא בְּקָרַחְתּ֖וֹ א֥וֹ בְגַבַּחְתּֽוֹ׃

שביעי (רביעי)

וְיִחְזֵי כָהֲנָא בָּתַר דְּחַוַּרוּ יָת מַכְתָּשָׁא וְהָא לָא שְׁנָא מַכְתָּשָׁא מִן כִּד הֲוָה וּמַכְתָּשָׁא לָא אוֹסֵיף מְסָאַב הוּא בְּנוּרָא תֵּיקְדִנֵּיהּ תָּבְרָא הִיא בִּשְׁחִיקוּתֵיהּ אוֹ בְחַדָּתוּתֵיהּ׃

56 And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.

וְאִם֮ רָאָ֣ה הַכֹּהֵן֒ וְהִנֵּה֙ כֵּהָ֣ה הַנֶּ֔גַע אַחֲרֵ֖י הֻכַּבֵּ֣ס אֹת֑וֹ וְקָרַ֣ע אֹת֗וֹ מִן־הַבֶּ֙גֶד֙ א֣וֹ מִן־הָע֔וֹר א֥וֹ מִן־הַשְּׁתִ֖י א֥וֹ מִן־הָעֵֽרֶב׃

56

וְאִם חֲזָא כָהֲנָא וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא בָּתַר דְּחַוַּרוּ יָתֵיהּ וִיבַזַּע יָתֵיהּ מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מַשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתְיָא אוֹ מִן עִרְבָּא׃

57 And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.

וְאִם־תֵּרָאֶ֨ה ע֜וֹד בַּבֶּ֗גֶד א֤וֹ־בַשְּׁתִ֤י א֙וֹ־בָעֵ֙רֶב֙ א֣וֹ בְכָל־כְּלִי־ע֔וֹר פֹּרַ֖חַת ה֑וּא בָּאֵ֣שׁ תִּשְׂרְפֶ֔נּוּ אֵ֥ת אֲשֶׁר־בּ֖וֹ הַנָּֽגַע׃

מפטיר

וְאִם תִּתַּחְזֵי עוֹד בִּלְבוּשָׁא אוֹ בְשִׁתְיָא אוֹ בְעִרְבָּא אוֹ בְכָל מָן דִּמְשַׁךְ סָגְיָא הִיא בְּנוּרָא תֵּיקְדִנֵּיהּ יָת דְּבֵיהּ מַכְתָּשָׁא׃

58 And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.

58

וְהַבֶּ֜גֶד א֤וֹ־הַשְּׁתִ֙י א֣וֹ־הָעֵ֔רֶב א֖וֹ־כָל־כְּלִ֣י הָעוֹר֙ אֲשֶׁ֣ר תְּכַבֵּ֔ס וְס֥ר מֵהֶ֖ם הַנָּ֑גַע וְכֻבַּ֥ס שֵׁנִ֖ית וְטָהֵֽר׃

וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עִרְבָּא אוֹ כָל מָאן דִּמְשַׁךְ דִּתְחַוַּר וְיִעְדֵּי מִנְּהוֹן מַכְתָּשָׁא וְיִצְטַבַּע תִּנְיָנוּת וְיִדְכֵּי׃

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקוס הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכבס מן הבגד עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון הֵעָשׂוֹת: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקוס, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו בְּאַחַת הַפְּחָתִים (שמואל־יז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו בִּשְׁחִיקוּתֵהּ אוֹ בְּחַדְתוּתֵהּ: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהולכך לגזרה שוה, מנין לפריחה בבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגבחת באדם, ונאמרה קרחת וגבחת בבגדים מה להלן פרח בכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח בכולו טהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת. ולענין פירושו ותרגומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחורייס, והגבחת לשון פניס, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותו. יקרע מקוס הנגע מן הבגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הבגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשכבסוהו בתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שבפרשה זו לשון לבון, וְיִתְחַוַּר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו וְיִלְטַבַּע, וכן כל כבוסי בגדים שהן לטבילה מתורגמין וילטבע:

59	This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.	דָּא אוֹרָיְתָא דְּמַכְתָּשׁ סְגִירוּ לְבוּשׁ עַמַּר אוֹ כִתָּנָא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עִרְבָּא אוֹ כָל מָאן דִּמְשַׁךְ לְדַכָּאוּתֵיהּ אוֹ לְסַאָבוּתֵיהּ׃	זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צָרַעַת בֶּגֶד הַצֶּמֶר׀ אוֹ הַפִּשְׁתִּים אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ׃ (פ)	סז פסוקיס

The Haftara is II Kings 4:42 – 5:19 on page 146. For Shabbat HaḤodesh the Maftir and Haftara are on page 173. When Shabbat HaḤodesh is Rosh Ḥodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Ḥodesh on page 160.

XIV	And the Lord spoke unto Moses, saying:	וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	מצרע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	דָּא תְהֵי אוֹרָיְתָא דִּסְגִירָא בְּיוֹמָא דִּדְכוּתֵיהּ וְיִתֵּיתֵי לְוָת כָּהֲנָא׃	זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וְיִפּוֹק כָּהֲנָא לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיִחְזֵי כָהֲנָא וְהָא אִתַּסִּי מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא מִן סְגִירָא׃	וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצָּרַעַת מִן־הַצָּרוּעַ׃	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וִיפַקֵּיד כָּהֲנָא וְיִסַּב לִדְמִדַּכֵּי תַּרְתֵּין צִפְּרִין חַיִּין דָּכְיָין וְאָעָא דְּאַרְזָא וּצְבַע זְהוֹרִי וְאֵיזוֹבָא׃	וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב׃	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וִיפַקֵּיד כָּהֲנָא וְיִכּוֹס יָת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דַּחֲסַף עַל מֵי מַבּוּעַ׃	וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׂ עַל־מַיִם חַיִּים׃	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	יָת צִפְּרָא חַיְתָא יִסַּב יָתַהּ וְיָת אָעָא דְּאַרְזָא וְיָת צְבַע זְהוֹרִי וְיָת אֵיזוֹבָא וְיִטְבּוֹל יָתְהוֹן וְיָת צִפְּרָא חַיְתָא בִּדְמָא דְּצִפְּרָא דִּנְכִיסְתָא עַל מֵי מַבּוּעַ׃	אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֵת׀ הַצִּפֹּר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים׃	לוי

(2) זאת תהיה תורת וגו׳. מלמד שאין מטהרין אותו בלילה (מגילה כא.):
(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם בימי חלוטו:
(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ.): טהרות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פִּטְפּוּטֵי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז:): ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (ב״מ כא.):
(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז:):
(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון

7 And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.

וְהִזָּה עַל הַמִּטַּהֵר מִן־הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה׃

וְיַדֵּי עַל דְּמִדַּכֵּי מִן סְגִירוּתָא שְׁבַע זִמְנִין וִידַכֵּינֵיהּ וִישַׁלַּח יָת צִפְּרָא חַיְתָא עַל אַפֵּי חַקְלָא׃

8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.

וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחַר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים׃

וִיצַבַּע דְּמִדַּכֵּי יָת לְבוּשׁוֹהִי וִיגַלַּח יָת כָּל שַׂעֲרֵיהּ וְיִסְחֵי בְמַיָּא וְיִדְכֵּי וּבָתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמַשְׁרִיתָא וְיִתֵּיב מִבַּרָא לְמַשְׁכְּנֵיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין׃

9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.

וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקָנוֹ וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר׃

וִיהֵי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה יְגַלַּח יָת כָּל שַׂעֲרֵיהּ יָת רֵישֵׁיהּ וְיָת דִּקְנֵיהּ וְיָת גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וְיָת כָּל שַׂעֲרֵיהּ יְגַלַּח וִיצַבַּע יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי יָת בִּשְׂרֵיהּ בְּמַיָּא וְיִדְכֵּי׃

10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן׃

ישראל

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסַּב תְּרֵין אִמְּרִין שַׁלְמִין וְאִמַּרְתָּא חֲדָא בַּת שַׁתַּהּ שַׁלְמְתָא וּתְלָתָא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָּא מִנְחָתָא דְּפִילָא בִמְשַׁח וְלוֹגָא חַד דְּמִשְׁחָא׃

11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the Lord, at the door of the tent of meeting.

וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֵת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃

וִיקִים כָּהֲנָא דִּמְדַכֵּי יָת גּוּבְרָא דְּמִדַּכֵּי וְיָתְהוֹן קֳדָם יְיָ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃

12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the Lord.

וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃

וְיִסַּב כָּהֲנָא יָת אִמְּרָא חַדָא וִיקָרֵיב יָתֵיהּ לַאֲשָׁמָא וְיָת לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וִירִים יָתְהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יְיָ׃

הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

(8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא.):

(9) את כל שערו וגו׳. כלל ופרט וכלל, להביא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז.):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כבשים הללו, שחטאתו ואשמו של מצורע טעונין נסכים (מנחות צא.): ולוג אחד שמן. להזות עליו שבע, וליתן ממנו ל תנוך אזנו ומתן בהונות:

(11) לפני ה׳. בשער נקנור, ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז.):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

שני 13 וְשָׁחַ֣ט אֶת־הַכֶּ֗בֶשׂ בִּמְק֞וֹם אֲשֶׁ֨ר יִשְׁחַ֧ט אֶת־הַחַטָּ֛את וְאֶת־הָעֹלָ֖ה בִּמְק֣וֹם הַקֹּ֑דֶשׁ כִּ֡י כַּֽחַטָּ֩את הָאָשָׁ֥ם הוּא֙ לַכֹּהֵ֔ן קֹ֥דֶשׁ קָֽדָשִׁ֖ים הֽוּא׃

וְיִכּוֹס יָת אִמְּרָא בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יָת חַטָּתָא וְיָת עֲלָתָא בַּאֲתַר קוּדְשָׁא אֲרֵי כְּחַטָּתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכָהֲנָא קוֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא׃

13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.

14 וְלָקַ֣ח הַכֹּהֵן֮ מִדַּ֣ם הָאָשָׁם֒ וְנָתַן֙ הַכֹּהֵ֔ן עַל־תְּנ֛וּךְ אֹ֥זֶן הַמִּטַּהֵ֖ר הַיְמָנִ֑ית וְעַל־בֹּ֤הֶן יָדוֹ֙ הַיְמָנִ֔ית וְעַל־בֹּ֥הֶן רַגְל֖וֹ הַיְמָנִֽית׃

וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָא דַּאֲשָׁמָא וְיִתֵּין כָּהֲנָא עַל רוּם אוּדְנָא דְּמִדַּכֵּי דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן יְדֵיהּ דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהּ דְּיַמִּינָא׃

14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.

15 וְלָקַ֥ח הַכֹּהֵ֖ן מִלֹּ֣ג הַשָּׁ֑מֶן וְיָצַ֛ק עַל־כַּ֥ף הַכֹּהֵ֖ן הַשְּׂמָאלִֽית׃

וְיִסַּב כָּהֲנָא מִלּוֹגָא דִּמְשַׁחָא וְיָרִיק עַל יְדָא דְּכָהֲנָא דִּשְׂמָאלָא׃

15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.

16 וְטָבַ֤ל הַכֹּהֵן֙ אֶת־אֶצְבָּע֣וֹ הַיְמָנִ֔ית מִן־הַשֶּׁ֕מֶן אֲשֶׁ֥ר עַל־כַּפּ֖וֹ הַשְּׂמָאלִ֑ית וְהִזָּ֨ה מִן־הַשֶּׁ֧מֶן בְּאֶצְבָּע֛וֹ שֶׁ֥בַע פְּעָמִ֖ים לִפְנֵ֥י יְהֹוָֽה׃

וְיִטְבּוֹל כָּהֲנָא יָת אֶצְבְּעֵיהּ דְּיַמִּינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדֵיהּ דִּשְׂמָאלָא וְיַדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ׃

16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the Lord.

17 וּמִיֶּ֨תֶר הַשֶּׁ֜מֶן אֲשֶׁ֣ר עַל־כַּפּ֗וֹ יִתֵּ֤ן הַכֹּהֵן֙ עַל־תְּנ֞וּךְ אֹ֤זֶן הַמִּטַּהֵר֙ הַיְמָנִ֔ית וְעַל־בֹּ֤הֶן יָדוֹ֙ הַיְמָנִ֔ית וְעַל־בֹּ֥הֶן רַגְל֖וֹ הַיְמָנִ֑ית עַ֖ל דַּ֥ם הָאָשָֽׁם׃

וּמִשְּׁאָר מִשְׁחָא דְּעַל יְדֵיהּ יִתֵּין כָּהֲנָא עַל רוּם אוּדְנָא דְּמִדַּכֵּי דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן יְדֵיהּ דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהּ דְּיַמִּינָא עַל דְּמָא דַּאֲשָׁמָא׃

17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.

18 וְהַנּוֹתָ֗ר בַּשֶּׁ֙מֶן֙ אֲשֶׁר֙ עַל־כַּ֣ף הַכֹּהֵ֔ן יִתֵּ֖ן עַל־רֹ֣אשׁ הַמִּטַּהֵ֑ר וְכִפֶּ֥ר עָלָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן לִפְנֵ֥י יְהֹוָֽה׃

וּדְיִשְׁתְּאַר בִּמְשַׁחָא דְּעַל יְדָא דְּכָהֲנָא יִתֵּין עַל רֵישָׁא דְּמִדַּכֵּי וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא קֳדָם יְיָ׃

18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the Lord.

(13) במקום אשר ישחט וגו׳. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם בפרשת צו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו׳ (זבחים מט.): כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. בכל עבודות התלויות בכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו׳, בתורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמצעי שבאוזן, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו״ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה׳. כנגד בית קדשי הקדשים (ת״כ שם ט):

19 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הַחַטָּאת וְכִפֶּר עַל־הַמִּטַּמֵּא מִטֻּמְאָתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה׃

19 וְיַעֲבִיד כָּהֲנָא יָת חַטָּתָא וְיכַפַּר עַל דְּמִדַּכֵּי מִסְאוּבְתֵּיהּ וּבָתַר כֵּן יִכּוֹס יָת עֲלָתָא׃

19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.

20 וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵר׃ (ס)

20 וַיְסֵיק כָּהֲנָא יָת עֲלָתָא וְיָת מִנְחָתָא לְמַדְבְּחָא וְיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא וְיִדְכֵּי׃

20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.

21 וְאִם־דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם לִתְנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן׃

שלישי (חמישי)

21 וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלֵית יְדֵיהּ מַדְבְּקָא וְיִסַּב אִמַּר חַד אֲשָׁמָא לַאֲרָמָא לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי וְעִשָּׂרוֹנָא סוּלְתָּא חַד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמַנְחָתָא וְלוֹגָא דְּמִשְׁחָא׃

21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;

22 וּשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה׃

22 וּתְרִין שַׁפְנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יְדֵיהּ וְיִהֵי חַד חַטָּתָא וְחַד עֲלָתָא׃

22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.

23 וְהֵבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטָהֳרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה׃

23 וְיָתֵי יָתְהוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדָכוּתֵיהּ לְוָת כָּהֲנָא לְתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לְקֳדָם יְיָ׃

23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.

24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃

24 וְיִסַּב כָּהֲנָא יָת אִמְּרָא דַּאֲשָׁמָא וְיָת לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וְירִים יָתְהוֹן כָּהֲנָא אֲרָמָא קֳדָם יְיָ׃

24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.

25 וְשָׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן־הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃

25 וְיִכּוֹס יָת אִמְּרָא דַּאֲשָׁמָא וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָא דַּאֲשָׁמָא וְיִתֵּין עַל רוּם אוּדְנָא דְּמִדַּכֵּי דֵּימִינָא וְעַל אִלְיוֹן יְדֵיהּ דֵּימִינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהּ דֵּימִינָא׃

25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.

26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹּק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית׃

26 וּמִן מִשְׁחָא יְרִיק כָּהֲנָא עַל יְדָא דְּכָהֲנָא דִּשְׂמָאלָא׃

26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של בהמה:
(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא מחד מיני עשרון מחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הבהונות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:
(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the Lord.

וְהִזָּ֤ה הַכֹּהֵן֙ בְּאֶצְבָּע֣וֹ הַיְמָנִ֔ית מִן־הַשֶּׁ֕מֶן אֲשֶׁ֥ר עַל־כַּפּ֖וֹ הַשְּׂמָאלִ֑ית שֶׁ֥בַע פְּעָמִ֖ים לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃

וְיַדֵּי כָּהֲנָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ דְּיַמִּינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדֵיהּ דִּשְׂמָאלָא שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ׃

28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.

וְנָתַ֨ן הַכֹּהֵ֜ן מִן־הַשֶּׁ֣מֶן׀ אֲשֶׁ֣ר עַל־כַּפּ֗וֹ עַל־תְּנ֞וּךְ אֹ֤זֶן הַמִּטַּהֵר֙ הַיְמָנִ֔ית וְעַל־בֹּ֤הֶן יָדוֹ֙ הַיְמָנִ֔ית וְעַל־בֹּ֥הֶן רַגְל֖וֹ הַיְמָנִ֑ית עַל־מְק֖וֹם דַּ֥ם הָאָשָֽׁם׃

וְיִתֵּין כָּהֲנָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדֵיהּ עַל רוּם אוּדְנָא דְּמִדַּכֵּי דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן יְדֵיהּ דְּיַמִּינָא וְעַל אִלְיוֹן רַגְלֵיהּ דְּיַמִּינָא עַל אֲתַר דְּמָא דַּאֲשָׁמָא׃

29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the Lord.

וְהַנּוֹתָ֗ר מִן־הַשֶּׁ֙מֶן֙ אֲשֶׁר֙ עַל־כַּ֣ף הַכֹּהֵ֔ן יִתֵּ֖ן עַל־רֹ֣אשׁ הַמִּטַּהֵ֑ר לְכַפֵּ֥ר עָלָ֖יו לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃

וּדְיִשְׁתְּאַר מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדָא דְּכָהֲנָא יִתֵּין עַל רֵישָׁא דְּמִדַּכֵּי לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי קֳדָם יְיָ׃

30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;

וְעָשָׂ֤ה אֶת־הָאֶחָד֙ מִן־הַתֹּרִ֔ים אוֹ מִן־בְּנֵ֣י הַיּוֹנָ֑ה מֵאֲשֶׁ֥ר תַּשִּׂ֖יג יָדֽוֹ׃

וְיַעֲבֵיד יָת חַד מִן שַׁפְנִינַיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבֵּיק יְדֵיהּ׃

31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the Lord.

אֵ֣ת אֲשֶׁר־תַּשִּׂ֞יג יָד֗וֹ אֶת־הָאֶחָ֥ד חַטָּ֛את וְאֶת־הָאֶחָ֥ד עֹלָ֖ה עַל־הַמִּנְחָ֑ה וְכִפֶּ֤ר הַכֹּהֵ֛ן עַ֥ל הַמִּטַּהֵ֖ר לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃

יָת דְּתַדְבֵּיק יְדֵיהּ יָת חַד חַטָּתָא וְיָת חַד עֲלָתָא עַל מִנְחָתָא וִיכַפַּר כָּהֲנָא עַל דְּמִדַּכֵּי קֳדָם יְיָ׃

32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.

זֹ֣את תּוֹרַ֔ת אֲשֶׁר־בּ֖וֹ נֶ֣גַע צָרָ֑עַת אֲשֶׁ֥ר לֹא־תַשִּׂ֥יג יָד֖וֹ בְּטָהֳרָתֽוֹ׃ (פ)

דָּא אוֹרָיְתָא דְּבֵיהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוּ דְּלָא תַדְבֵּיק יְדֵיהּ בִּדְכוּתֵיהּ׃

33 And the Lord spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

וַיְדַבֵּ֣ר יְהוָ֔ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה וְאֶל־אַהֲרֹ֖ן לֵאמֹֽר׃

רביעי (ששי) י

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמֵימַר׃

34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;

כִּ֤י תָבֹ֙אוּ֙ אֶל־אֶ֣רֶץ כְּנַ֔עַן אֲשֶׁ֥ר אֲנִ֛י נֹתֵ֥ן לָכֶ֖ם לַאֲחֻזָּ֑ה וְנָתַתִּי֙ נֶ֣גַע צָרַ֔עַת בְּבֵ֖ית אֶ֥רֶץ אֲחֻזַּתְכֶֽם׃

אֲרֵי תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא דִּכְנַעַן דַּאֲנָא יָהֵיב לְכוֹן לְאַחְסָנָא וְאֶתֵּין מַכְתָּשׁ סְגִירוּ בְּבֵית אֲרַע אַחְסָנַתְכוֹן׃

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדס, למד, שאין הדס גורס (מנחות י.), אלא המקום גורס:
(34) ונתתי נגע צרעת. בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורייס מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן:

35 וּבָא֙ אֲשֶׁר־לֹ֣ו הַבַּ֔יִת וְהִגִּ֥יד לַכֹּהֵ֖ן לֵאמֹ֑ר כְּנֶ֕גַע נִרְאָ֥ה לִ֖י בַּבָּֽיִת׃

35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'

וְיֵיתֵי דְּדִילֵיהּ בֵּיתָא וִיחַוֵּי לְכָהֲנָא לְמֵימַר כְּמַכְתָּשָׁא אִתַּחְזִי לִי בְּבֵיתָא׃

36 וְצִוָּ֨ה הַכֹּהֵ֜ן וּפִנּ֣וּ אֶת־הַבַּ֗יִת בְּטֶ֨רֶם יָבֹ֤א הַכֹּהֵן֙ לִרְא֣וֹת אֶת־הַנֶּ֔גַע וְלֹ֥א יִטְמָ֖א כָּל־אֲשֶׁ֣ר בַּבָּ֑יִת וְאַ֥חַר כֵּ֛ן יָבֹ֥א הַכֹּהֵ֖ן לִרְא֥וֹת אֶת־הַבָּֽיִת׃

36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.

וִיפַקֵּיד כָּהֲנָא וִיפַנּוֹן יָת בֵּיתָא עַד לָא יֵיעוֹל כָּהֲנָא לְמִחְזֵי יָת מַכְתָּשָׁא וְלָא יִסְתָּאַב כָּל דִּבְבֵיתָא וּבָתַר כֵּן יֵיעוֹל כָּהֲנָא לְמִחְזֵי יָת בֵּיתָא׃

37 וְרָאָ֣ה אֶת־הַנֶּ֗גַע וְהִנֵּ֤ה הַנֶּ֙גַע֙ בְּקִירֹ֣ת הַבַּ֔יִת שְׁקַעֲרוּרֹת֙ יְרַקְרַקֹּ֔ת א֖וֹ אֲדַמְדַּמֹּ֑ת וּמַרְאֵיהֶ֥ן שָׁפָ֖ל מִן־הַקִּֽיר׃

37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;

וְיִחְזֵי יָת מַכְתָּשָׁא וְהָא מַכְתָּשָׁא בְּכוּתְלֵי בֵיתָא פַּחְתִּין יָרְקָן אוֹ סָמְקָן וּמִחְזֵיהוֹן מַכִּיךְ מִן כּוּתְלָא׃

38 וְיָצָ֣א הַכֹּהֵ֛ן מִן־הַבַּ֖יִת אֶל־פֶּ֣תַח הַבָּ֑יִת וְהִסְגִּ֥יר אֶת־הַבַּ֖יִת שִׁבְעַ֥ת יָמִֽים׃

38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.

וְיִפּוֹק כָּהֲנָא מִן בֵּיתָא לִתְרַע בֵּיתָא וְיַסְגַּר יָת בֵּיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין׃

39 וְשָׁ֥ב הַכֹּהֵ֖ן בַּיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֑י וְרָאָ֕ה וְהִנֵּ֥ה פָשָׂ֥ה הַנֶּ֖גַע בְּקִירֹ֥ת הַבָּֽיִת׃

39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;

וִיתוּב כָּהֲנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְיִחְזֵי וְהָא אוֹסֵיף מַכְתָּשָׁא בְּכוּתְלֵי בֵיתָא׃

40 וְצִוָּה֙ הַכֹּהֵ֔ן וְחִלְּצוּ֙ אֶת־הָ֣אֲבָנִ֔ים אֲשֶׁ֥ר בָּהֵ֖ן הַנָּ֑גַע וְהִשְׁלִ֤יכוּ אֶתְהֶן֙ אֶל־מִח֣וּץ לָעִ֔יר אֶל־מָק֖וֹם טָמֵֽא׃

40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.

וִיפַקֵּיד כָּהֲנָא וִישַׁלְּפוּן יָת אַבְנַיָּא דִּבְהוֹן מַכְתָּשָׁא וְיִרְמוֹן יָתְהוֹן לְמִבַּרָא לְקַרְתָּא לַאֲתַר מְסָאַב׃

41 וְאֶת־הַבַּ֥יִת יַקְצִ֥עַ מִבַּ֖יִת סָבִ֑יב וְשָׁפְכ֗וּ אֶת־הֶעָפָר֙ אֲשֶׁ֣ר הִקְצ֔וּ אֶל־מִח֣וּץ לָעִ֔יר אֶל־מָק֖וֹם טָמֵֽא׃

41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.

וְיָת בֵּיתָא יְקַלְּפוּן מִגָּיו סְחוֹר סְחוֹר וְיִרְמוֹן יָת עַפְרָא דְּקַלִּיפוּ לְמִבַּרָא לְקַרְתָּא לַאֲתַר מְסָאַב׃

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פי"ב מ"ה):

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויבא הכהן וירא הנגע נזקק להסגר, וכל מה שבתוכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם בימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (ת"כ שם יב):

(37) שקערורת. שוקעות במראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כתרגומו וִישַׁלְּפוּן, יטלוס משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו (ת"כ פרק ד, ד):

(41) יקצע. (דריצי"ר בלע"ז), ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מבפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, בת"כ נדרש כן, שיקלוף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצעו בקצוע הנגע סביב:

42 וְלָקְחוּ֙ אֲבָנִ֣ים אֲחֵר֔וֹת וְהֵבִ֖יאוּ אֶל־תַּ֣חַת הָאֲבָנִ֑ים וְעָפָ֥ר אַחֵ֛ר יִקַּ֖ח וְטָ֥ח אֶת־הַבָּֽיִת׃

42 וְיִסְּבוּן אַבְנִין אָחֳרָנִין וְיַעֲלוּן בַּאֲתַר אַבְנַיָּא וַעֲפַר אָחֳרָן יִסַּב וִישׁוּעַ יָת בֵּיתָא׃

43 וְאִם־יָשׁ֤וּב הַנֶּ֙גַע֙ וּפָרַ֣ח בַּבַּ֔יִת אַחַ֖ר חִלֵּ֣ץ אֶת־הָאֲבָנִ֑ים וְאַחֲרֵ֛י הִקְצ֥וֹת אֶת־הַבַּ֖יִת וְאַחֲרֵ֥י הִטּֽוֹחַ׃

43 וְאִם יְתוּב מַכְתָּשָׁא וְיִסְגֵּי בְּבֵיתָא בָּתַר דְּשַׁלִּיפוּ יָת אַבְנַיָּא וּבָתַר דְּקַלִּיפוּ יָת בֵּיתָא וּבָתַר דְּאִתְּשָׁע׃

44 וּבָא֙ הַכֹּהֵ֔ן וְרָאָ֕ה וְהִנֵּ֛ה פָּשָׂ֥ה הַנֶּ֖גַע בַּבָּ֑יִת צָרַ֙עַת מַמְאֶ֣רֶת ה֛וּא בַּבַּ֖יִת טָמֵ֥א ה֖וּא׃

44 וְיֵיעוֹל כָּהֲנָא וְיִחְזֵי וְהָא אוֹסֵיף מַכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוּת מְחַסְּרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסָאַב הוּא׃

45 וְנָתַ֣ץ אֶת־הַבַּ֗יִת אֶת־אֲבָנָיו֙ וְאֶת־עֵצָ֔יו וְאֵ֖ת כָּל־עֲפַ֣ר הַבָּ֑יִת וְהוֹצִיא֙ אֶל־מִח֣וּץ לָעִ֔יר אֶל־מָק֖וֹם טָמֵֽא׃

45 וִיתָרַע יָת בֵּיתָא יָת אַבְנוֹהִי וְיָת אָעוֹהִי וְיָת כָּל עֲפַר בֵּיתָא וְיַפֵּיק לְמִבַּרָא לְקַרְתָּא לַאֲתַר מְסָאַב׃

46 וְהַבָּא֙ אֶל־הַבַּ֔יִת כָּל־יְמֵ֖י הִסְגִּ֣יר אֹת֑וֹ יִטְמָ֖א עַד־הָעָֽרֶב׃

46 וּדְיֵיעוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דְּיַסְגַּר יָתֵיהּ יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

(43) הקצות. לשון הֶעָשׂוֹת, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלצן, והוא משקל לשון כבד, כמו כִּפֵּר, דִּבֵּר ואם ישוב הנגע וגו׳. יכול חזר בו ביום יהא טמא, תלמוד לומר ושב הכהן, ואם ישוב, מה שיבה האמורה להלן, בסוף שבוע, אף שיבה האמורה כאן בסוף שבוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר צרעת ממארת בבתים, ונאמר צרעת ממארת בבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתץ את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני ומצאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפשיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתצנו כמו שסמך לו ונתץ את הבית, תלמוד לומר ושב הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, (שם ז) ואם חזר נותץ, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, תלמוד לומר (ובא), ואם בא יבא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם בא יבא, אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בתחתונה כך וכו׳, כדאיתא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיצה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר צריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתץ, והבא אל הבית, והאוכל בבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו בא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, חזר נותץ, לא חזר טעון צפרים, שאין בנגעים יותר מג׳ שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימיס שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת״כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדיס, יכול אפי׳ שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל בבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד

47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.

וּדְיִשְׁכּוֹב בְּבֵיתָא יְצַבַּע יָת לְבוּשׁוֹהִי וּדְיֵיכוֹל בְּבֵיתָא יְצַבַּע יָת לְבוּשׁוֹהִי׃

47 וְהַשֹּׁכֵ֣ב בַּבַּ֔יִת יְכַבֵּ֖ס אֶת־בְּגָדָ֑יו וְהָאֹכֵ֣ל בַּבַּ֔יִת יְכַבֵּ֖ס אֶת־בְּגָדָֽיו׃

48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.

וְאִם־בֹּ֨א יָבֹ֜א הַכֹּהֵ֗ן וְרָאָה֙ וְהִנֵּ֣ה לֹא־פָשָׂ֤ה הַנֶּ֙גַע֙ בַּבַּ֔יִת אַחֲרֵ֖י הִטֹּ֣חַ אֶת־הַבָּ֑יִת וְטִהַ֤ר הַכֹּהֵן֙ אֶת־הַבַּ֔יִת כִּ֥י נִרְפָּ֖א הַנָּֽגַע׃

48 וְאִם מֵיעָל יֵיעוֹל כָּהֲנָא וְיִחְזֵי וְהָא לָא אוֹסֵיף מַכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בָּתַר דְּאִתְּשָׁע יָת בֵּיתָא וְיִדְכֵּי כָהֲנָא יָת בֵּיתָא אֲרֵי אִתַּסִּי מַכְתָּשָׁא׃

49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.

וְיִסַּב לְדַכָּאָה יָת בֵּיתָא תַּרְתֵּין צִפְּרִין וְאָעָא דְּאַרְזָא וּצְבַע זְהוֹרִי וְאֵיזוֹבָא׃

49 וְלָקַ֥ח לְחַטֵּ֥א אֶת־הַבַּ֖יִת שְׁתֵּ֣י צִפֳּרִ֑ים וְעֵ֣ץ אֶ֔רֶז וּשְׁנִ֥י תוֹלַ֖עַת וְאֵזֹֽב׃

50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.

וְיִכּוֹס יָת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דַּחֲסַף עַל מֵי מַבּוּעַ׃

50 וְשָׁחַ֖ט אֶת־הַצִּפֹּ֣ר הָאֶחָ֑ת אֶל־כְּלִי־חֶ֖רֶשׂ עַל־מַ֥יִם חַיִּֽים׃

51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.

וְיִסַּב יָת אָעָא דְּאַרְזָא וְיָת אֵיזוֹבָא וְיָת צְבַע זְהוֹרִי וְיָת צִפְּרָא חַיְתָא וְיִטְבּוֹל יָתְהוֹן בִּדְמָא דְּצִפְּרָא דִּנְכִיסְתָא וּבְמֵי מַבּוּעַ וְיַדֵּי לְבֵיתָא שְׁבַע זִמְנִין׃

51 וְלָקַ֣ח אֶת־עֵ֣ץ־הָאֶ֔רֶז וְאֶת־הָאֵזֹ֖ב וְאֵ֣ת׀ שְׁנִ֣י הַתּוֹלַ֗עַת וְאֵת֮ הַצִּפֹּ֣ר הַחַיָּה֒ וְטָבַ֣ל אֹתָ֗ם בְּדַם֙ הַצִּפֹּ֣ר הַשְּׁחוּטָ֔ה וּבַמַּ֖יִם הַחַיִּ֑ים וְהִזָּ֥ה אֶל־הַבַּ֖יִת שֶׁ֥בַע פְּעָמִֽים׃

52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.

וִידַכֵּי יָת בֵּיתָא בִּדְמָא דְּצִפְּרָא וּבְמֵי מַבּוּעַ וּבְצִפְּרָא חַיְתָא וּבְאָעָא דְּאַרְזָא וּבְאֵיזוֹבָא וּבְצְבַע זְהוֹרִי׃

52 וְחִטֵּ֣א אֶת־הַבַּ֔יִת בְּדַם֙ הַצִּפּ֔וֹר וּבַמַּ֖יִם הַחַיִּ֑ים וּבַצִּפֹּ֣ר הַחַיָּ֗ה וּבְעֵ֥ץ הָאֶ֛רֶז וּבָאֵזֹ֖ב וּבִשְׁנִ֥י הַתּוֹלָֽעַת׃

53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.

וִישַׁלַּח יָת צִפְּרָא חַיְתָא לְמִבַּרָא לְקַרְתָּא לְאַפֵּי חַקְלָא וִיכַפַּר עַל בֵּיתָא וְיִדְכֵּי׃

53 וְשִׁלַּ֞ח אֶת־הַצִּפֹּ֣ר הַחַיָּ֛ה אֶל־מִח֥וּץ לָעִ֖יר אֶל־פְּנֵ֣י הַשָּׂדֶ֑ה וְכִפֶּ֥ר עַל־הַבַּ֖יִת וְטָהֵֽר׃

54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;

דָּא אוֹרָיְתָא לְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא׃

חמישי זֹ֖את הַתּוֹרָ֑ה לְכָל־נֶ֥גַע הַצָּרַ֖עַת וְלַנָּֽתֶק׃

לומר יכבס, יכבס ריבה, אס כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שס ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פב:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד בעומד בעיניו בראשון ובשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חלינה וקצוי וטיחה ושבוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואס בא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אס לא חזר לסוף השבוע, כי נרפא הנגע, ואס חזר כבר פירש על החוזר שטעון נתינה:

55 וּלְצָרַ֥עַת הַבֶּ֖גֶד וְלַבָּֽיִת׃ וְלִסְגִירוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא׃ 55

56 וְלַשְׂאֵ֥ת וְלַסַּפַּ֖חַת וְלַבֶּהָֽרֶת׃ וּלְעָמְקָא וּלְעַדְיָא וּלְבַהֲרָא׃ 56

57 לְהוֹרֹ֕ת בְּיוֹם הַטָּמֵ֖א וּבְיוֹם הַטָּהֹ֑ר זֹ֥את תּוֹרַ֖ת הַצָּרָֽעַת׃ (פ) לְאַלָּפָא בְּיוֹם מְסָאֲבָא וּבְיוֹם דָּכְיָא דָּא אוֹרָיְתָא דִּסְגִירוּתָא׃ 57

XV And the Lord spoke unto Moses and to Aaron, saying: וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמֵימַר׃ יא

2 דַּבְּרוּ֙ אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וַאֲמַרְתֶּ֖ם אֲלֵהֶ֑ם אִ֣ישׁ אִ֗ישׁ כִּ֤י יִהְיֶה֙ זָ֣ב מִבְּשָׂר֔וֹ זוֹב֖וֹ טָמֵ֥א הֽוּא׃ מַלִּילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימְרוּן לְהוֹן גְּבַר גְּבַר אֲרֵי יְהֵי דָאֵיב מִבִּשְׂרֵיהּ דּוֹבֵיהּ מְסָאַב הוּא׃ 2

3 וְזֹ֣את תִּהְיֶ֣ה טֻמְאָת֖וֹ בְּזוֹב֑וֹ רָ֣ר בְּשָׂר֞וֹ אֶת־זוֹב֗וֹ אֽוֹ־הֶחְתִּ֤ים בְּשָׂרוֹ֙ מִזּוֹב֔וֹ טֻמְאָת֖וֹ הִֽוא׃ וְדָא תְּהֵי סְאוֹבְתֵיהּ בְּדוֹבֵיהּ רִיר בִּסְרֵיהּ יָת דּוֹבֵיהּ אוֹ חֲתִים בִּסְרֵיהּ מִדּוֹבֵיהּ סְאוֹבְתֵיהּ הִיא׃ 3

4 כָּל־הַמִּשְׁכָּ֗ב אֲשֶׁ֨ר יִשְׁכַּ֥ב עָלָ֛יו הַזָּ֖ב יִטְמָ֑א וְכָל־הַכְּלִ֛י אֲשֶׁר־יֵשֵׁ֥ב עָלָ֖יו יִטְמָֽא׃ כָּל מִשְׁכְּבָא דְּיִשְׁכּוֹב עֲלוֹהִי דּוֹבָנָא יְהֵי מְסָאַב וְכָל מָאנָא דְּיִתֵּיב עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב׃ 4

5 וְאִ֕ישׁ אֲשֶׁ֥ר יִגַּ֖ע בְּמִשְׁכָּב֑וֹ יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֛יו וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֖יִם וְטָמֵ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃ וּגְבַר דְּיִקְרַב בְּמִשְׁכְּבֵיהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃ 5

(57) להורות ביום וגו׳. איזה יוס מטהרו, ואיזה יוס מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מבשרו, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מְטַמְּאָה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת״כ זביס פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זוב דומה לְמֵי בצק של שעורין ודחוי, ודומה ללובן בינה המוזרת, שכבת זרע קשור כלובן בינה שאינה מוזרת (נדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זובו. כמו ריר שיוצא צלול: או החתים. שיוצא עב וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זובו, זהו פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג:) מנה הכתוב הראשון ראיות שתים וקראו טמא, שנאמר זב מבשרו זובו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא, הא כיצד, שתים לטומאה, והשלישית מזקיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יצא זה שאומריס לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יֵשֵׁב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

6 And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וּדְיִתֵּיב עַל מָאנָא דְּיִתֵּיב עֲלוֹהִי דּוֹבָנָא יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

6 וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וּדְיִקְרַב בִּבְשַׂר דּוֹבָנָא יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

7 וְהַנֹּגֵעַ בִּבְשַׂר הַזָּב יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וַאֲרֵי יִרּוֹק דּוֹבָנָא בְדָכְיָא וִיצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

8 וְכִי־יָרֹק הַזָּב בַּטָּהוֹר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.

וְכָל מֶרְכְּבָא דְּיִרְכּוֹב עֲלוֹהִי דּוֹבָנָא יְהֵי מְסָאַב׃

9 וְכָל־הַמֶּרְכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא׃

10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וְכָל דְּיִקְרַב בְּכֹל דִּיהֵי תְּחוֹתוֹהִי יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וּדְיִטּוֹל יָתְהוֹן יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

10 וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו יִטְמָא עַד־הָעָרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וְכֹל דְּיִקְרַב בֵּיהּ דּוֹבָנָא וִידוֹהִי לָא שְׁטֵיף בְּמַיָּא וִיצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

11 וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע־בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא־שָׁטַף בַּמָּיִם וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.

וּמָאן דַּחֲסַף דְּיִקְרַב בֵּיהּ דּוֹבָנָא יִתְּבַר וְכָל מָאן דְּאָע יִשְׁתְּטֵיף בְּמַיָּא׃

12 וּכְלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַזָּב יִשָּׁבֵר וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשָּׁטֵף בַּמָּיִם׃

(6) והישב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כליס זה על זה, כולן מטמאין משוס מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):
(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע בו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא במשא (נדה נה:):
(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הַתְּפוּס של סַרְגָּא שקורין ארצו"ן, טמא משוס מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז.):
(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של זב (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כבוס בגדיס, והוא חומר במשכב מבמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזב, זובו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדס לטמא בגדיס:
(11) וידיו לא שטף במים. בעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שבעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של זב בלשון שטיפת ידיס, ללמדך שאין בית הסתריס טעון ביאת מיס, אלא אבר הגלוי, כמו הידיס (ת"כ שס ה נדה סו:):
(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

13 וְכִֽי־יִטְהַ֤ר הַזָּב֙ מִזּוֹב֔וֹ וְסָ֨פַר ל֜וֹ שִׁבְעַ֥ת יָמִ֛ים לְטָהֳרָת֖וֹ וְכִבֶּ֣ס בְּגָדָ֑יו וְרָחַ֥ץ בְּשָׂר֛וֹ בְּמַ֥יִם חַיִּ֖ים וְטָהֵֽר׃

וַאֲרֵי יִדְכֵּי דּוֹבְנָא מִדּוֹבֵיהּ וְיִמְנֵי לֵיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין לְדָכוּתֵיהּ וִיצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בִּשְׂרֵיהּ בְּמֵי מַבּוּעַ וְיִדְכֵּי׃

13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.

14 וּבַיּ֣וֹם הַשְּׁמִינִ֗י יִֽקַּֽח־לוֹ֙ שְׁתֵּ֣י תֹרִ֔ים א֥וֹ שְׁנֵ֖י בְּנֵ֣י יוֹנָ֑ה וּבָ֣א ׀ לִפְנֵ֣י יְהוָ֗ה אֶל־פֶּ֨תַח֙ אֹ֣הֶל מוֹעֵ֔ד וּנְתָנָ֖ם אֶל־הַכֹּהֵֽן׃

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסַּב לֵיהּ תַּרְתֵּין שַׁפְנִינִין אוֹ תְּרֵין בְּנֵי יוֹנָה וְיֵיתֵי לִקְדָם יְיָ לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִתְּנִנּוּן לְכָהֲנָא׃

14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the Lord unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.

15 וְעָשָׂ֤ה אֹתָם֙ הַכֹּהֵ֔ן אֶחָ֣ד חַטָּ֔את וְהָאֶחָ֖ד עֹלָ֑ה וְכִפֶּ֨ר עָלָ֧יו הַכֹּהֵ֛ן לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה מִזּוֹבֽוֹ׃ (ס)

וְיַעְבֵּיד יָתְהוֹן כָּהֲנָא חַד חַטָּתָא וְחַד עֲלָתָא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא קֳדָם יְיָ מִדּוֹבֵיהּ׃

15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the Lord for his issue.

16 ששי (שביעי) וְאִ֕ישׁ כִּֽי־תֵצֵ֥א מִמֶּ֖נּוּ שִׁכְבַת־זָ֑רַע וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֛יִם אֶת־כָּל־בְּשָׂר֖וֹ וְטָמֵ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃

וּגְבַר אֲרֵי תִפּוֹק מִנֵּיהּ שִׁכְבַת זַרְעָא וְיַסְחֵי בְמַיָּא יָת כָּל בִּסְרֵיהּ וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.

17 וְכָל־בֶּ֣גֶד וְכָל־ע֔וֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶ֥ה עָלָ֖יו שִׁכְבַת־זָ֑רַע וְכֻבַּ֥ס בַּמַּ֖יִם וְטָמֵ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃

וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מְשַׁךְ דִּיהֵי עֲלוֹהִי שִׁכְבַת זַרְעָא וְיִצְטְבַע בְּמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.

18 וְאִשָּׁ֕ה אֲשֶׁ֨ר יִשְׁכַּ֥ב אִ֛ישׁ אֹתָ֖הּ שִׁכְבַת־זָ֑רַע וְרָחֲצ֣וּ בַמַּ֔יִם וְטָמְא֖וּ עַד־הָעָֽרֶב׃ (פ)

וְאִתְּתָא דְּיִשְׁכּוֹב גְּבַר יָתַהּ שִׁכְבַת זַרְעָא וְיַסְחוּן בְּמַיָּא וִיהוֹן מְסָאֲבִין עַד רַמְשָׁא׃

18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.

19 וְאִשָּׁה֙ כִּֽי־תִהְיֶ֣ה זָבָ֔ה דָּ֛ם יִהְיֶ֥ה זֹבָ֖הּ בִּבְשָׂרָ֑הּ שִׁבְעַ֤ת יָמִים֙ תִּהְיֶ֣ה בְנִדָּתָ֔הּ וְכָל־הַנֹּגֵ֥עַ בָּ֖הּ יִטְמָ֥א עַד־הָעָֽרֶב׃

וְאִתְּתָא אֲרֵי תְהֵי דָּיְבָא דַּם יְהֵי דּוֹבַהּ בִּבְשָׂרַהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהֵי בְרִיחוּקַהּ וְכָל דְּיִקְרַב בַּהּ יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח.): שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רצופין (נדה סח:):

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שֶׁתִּטְמָא האשה בביאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים הוא (נדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איבריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הבא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ג): דם יהיה זבה בבשרה. אין זובה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט.): בנדתה. כמו וּמִתֵּבֵל יְנִדֻּהוּ (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראיה ראשונה:

20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.

וְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדָּתָהּ יִטְמָא וְכֹל אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא׃

וְכֹל דְּתִשְׁכוֹב עֲלוֹהִי בְּרִיחוּקַהּ יְהֵי מְסָאַב וְכֹל דְּתִתֵּיב עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב׃

21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּמִשְׁכָּבָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

וְכָל דְּיִקְרַב בְּמִשְׁכְּבַהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃

וְכָל דְּיִקְרַב בְּכָל מָאנָא דְּתִתֵּיב עֲלוֹהִי יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.

וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אוֹ עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הִוא יֹשֶׁבֶת־עָלָיו בְּנָגְעוֹ־בוֹ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃

וְאִם עַל מִשְׁכְּבָא הוּא אוֹ עַל מָאנָא דְּהִיא יָתְבָא עֲלוֹהִי בְּמִקְרְבֵיהּ בֵּיהּ יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃

24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.

וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא׃ (ס)

וְאִם מִשְׁכָּב יִשְׁכּוֹב גְּבַר יָתַהּ וִיהֵי רִיחוּקַהּ עֲלוֹהִי וִיהֵי מְסָאַב שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָל מִשְׁכְּבָא דְּיִשְׁכּוֹב עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב׃

25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.

וְאִשָּׁה כִּי־יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ אוֹ כִי־תָזוּב עַל־נִדָּתָהּ כָּל־יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא׃

וְאִתְּתָא אֲרֵי יְדוּב דּוֹב דְּמַהּ יוֹמִין סַגִּיאִין בְּלָא עִדָּן רִיחוּקַהּ אוֹ אֲרֵי תְדוּב עַל רִיחוּקַהּ כָּל יוֹמֵי דּוֹב סְאוֹבְתַהּ כְּיוֹמֵי רִיחוּקַהּ תְּהֵי מְסָאֲבָא הִיא׃

יב

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא בדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כבוס בגדיס: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרבה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כבוס בגדיס, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדיס:

(24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ בפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדתה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) בפרשה זו, י"א יום שבין סוף נדה לתחלת נדה, שכל שלשה רצופין שתראה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כִּטְמְאַת נִדָּתָהּ׃ 26

כָּל מִשְׁכְּבָא דְּתִשְׁכּוֹב עֲלוֹהִי כָּל יוֹמֵי דּוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב דְּתִתִּיב עֲלוֹהִי מְסָאַב יְהֵי כְּסוֹאֲבַת רִיחוּקָהּ׃ 26

Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.

וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 27

וְכָל דְּיִקְרַב בִּהוֹן יְהֵי מְסָאַב וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא׃ 27

And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

וְאִם־טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר׃ 28

וְאִם דְּכִיאַת מִדּוֹבָהּ וְתִמְנֵי לַהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וּבָתַר כֵּן תִּדְכֵּי׃ 28

But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.

שביעי

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 29

וּבְיוֹמָא תְמִינָאָה תִּסַּב לַהּ תְּרִין שַׁפְנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתֵיתֵי יָתְהוֹן לְוָת כָּהֲנָא לְתַרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 29

And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.

וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ׃ 30

וְיַעֲבִיד כָּהֲנָא יָת חַד חַטָּתָא וְיָת חַד עֲלָתָא וְיכַפַּר עֲלַהּ כָּהֲנָא קֳדָם יְיָ מִדּוֹב סְאוּבְתַהּ׃ 30

And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.

מפטיר

וְהִזַּרְתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָתָם אֶת־מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃ 31

וְתַפְרְשׁוּן יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּאוֹבְתְּהוֹן וְלָא יְמוּתוּן בְּסְאוֹבֵיהוֹן יָת מַשְׁכְּנִי דְּבֵינֵיהוֹן׃ 31

Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.

זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זֶרַע לְטָמְאָה־בָהּ׃ 32

דָּא אוֹרָיְתָא דִּדּוֹבָנָא וּדְתִפּוֹק מִנֵּיהּ שְׁכְבַת זַרְעָא לְאִסְתַּאָבָא בַהּ׃ 32

This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;

פסוקים

וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת־זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה׃ (פ) 33

וְלִדְסָאוֹבְתַהּ בְּרִיחוּקָהּ וְלִדְדָּאִיב יָת דּוֹבֵיהּ לְדָכַר וּלְנוּקְבָא וְלִגְבַר דְּיִשְׁכּוֹב עִם מְסָאַבְתָּא׃ 33

and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.

(31) והזרתם. מין נזירה אלא פרישה, וכן נָזוֹר יָמוֹר (ישעי' ט, ד), וכן נזיר ימיו (במדבר ו, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הזב. בעל רעיה אמת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כבעל קרי, טמא טומאת ערב:

The Haftara is II Kings 7:3 – 7:20 on page 149. On the Shabbat before Pesaḥ, read the Haftara on page 178. On Rosh Ḥodesh, read the Maftir and Haftara on page 160. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

אחרי מות

XVI And the Lord spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the Lord, and died;

וַיְדַבֵּ֤ר יְהוָה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה אַחֲרֵ֣י מ֔וֹת שְׁנֵ֖י בְּנֵ֣י אַהֲרֹ֑ן בְּקָרְבָתָ֥ם לִפְנֵֽי־יְהוָ֖ה וַיָּמֻֽתוּ׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בָּתַר דְּמִיתוּ תְּרֵין בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרוֹבֵיהוֹן אִישָּׁתָא נוּכְרֵיתָא קֳדָם יְיָ וּמִיתוּ׃

2 and the Lord said unto Moses: ‘Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.

וַיֹּ֨אמֶר יְהוָ֜ה אֶל־מֹשֶׁ֗ה דַּבֵּר֮ אֶל־אַהֲרֹ֣ן אָחִיךָ֒ וְאַל־יָבֹ֤א בְכָל־עֵת֙ אֶל־הַקֹּ֔דֶשׁ מִבֵּ֖ית לַפָּרֹ֑כֶת אֶל־פְּנֵ֨י הַכַּפֹּ֜רֶת אֲשֶׁ֤ר עַל־הָאָרֹן֙ וְלֹ֣א יָמ֔וּת כִּ֚י בֶּֽעָנָ֔ן אֵרָאֶ֖ה עַל־הַכַּפֹּֽרֶת׃

וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן אֲחוּךְ וְלָא יְהֵי עָלֵיל בְּכָל עִדָּן לְקוּדְשָׁא מִגָּיו לְפָרוּכְתָּא לִקְדָם כָּפוּרְתָּא דְּעַל אֲרוֹנָא וְלָא יְמוּת אֲרֵי בַּעֲנָנָא אֲנָא מִתְגְּלֵי עַל בֵּית כַּפּוּרֵי׃

3 Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.

בְּזֹ֛את יָבֹ֥א אַהֲרֹ֖ן אֶל־הַקֹּ֑דֶשׁ בְּפַ֧ר בֶּן־בָּקָ֛ר לְחַטָּ֖את וְאַ֥יִל לְעֹלָֽה׃

בְּדָא יְהֵי עָלֵיל אַהֲרֹן לְקוּדְשָׁא בְּתוֹר בַּר תּוֹרֵי לְחַטָּתָא וּדְכַר לַעֲלָתָא׃

4 He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.

כְּתֹֽנֶת־בַּ֨ד קֹ֜דֶשׁ יִלְבָּ֗שׁ וּמִֽכְנְסֵי־בַד֮ יִהְי֣וּ עַל־בְּשָׂרוֹ֒ וּבְאַבְנֵ֥ט בַּד֙ יַחְגֹּ֔ר וּבְמִצְנֶ֥פֶת בַּ֖ד יִצְנֹ֑ף בִּגְדֵי־קֹ֣דֶשׁ הֵ֔ם וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֛יִם אֶת־בְּשָׂר֖וֹ וּלְבֵשָֽׁם׃

כִּתּוּנָא דְּבוּצָא דְּקוּדְשָׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנְסִין דְּבוּץ יְהוֹן עַל בִּשְׂרֵיהּ וְהִמְיָנָא דְּבוּצָא יֵיסַר וּמַצְנֶפְתָּא דְּבוּצָא יַחֵית בְּרֵישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא אִנּוּן וְיַסְחֵי בְּמַיָּא יָת בִּשְׂרֵיהּ וְיִלְבְּשִׁנּוּן׃

(33) והזב את זובו. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות, שתורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה׳ אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו׳. מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב, בא אחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה׳ אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ביום הכיפורים (יומא נג.):

(3) בזאת. גימטריא שלו ד׳ מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו׳. ואף זו לא בכל עת כי אם ביום הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי בעשור לחודש:

(4) כתנת בד וגו׳. מגיד שאינו משמש לפנים בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר״ה כו.) אלא בד׳ ככהן הדיוט, וכולן של בוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת״כ פרק א, י): יצנף. כתרגומו יָחֵת בְּרֵישֵׁהּ, יניח בראשו, כמו ותנח בגדו (בראשית לט, טז), וְאַחֲתְתֵיהּ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מבגדי זהב לבגדי לבן, ומבגדי לבן לבגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לב.):

5 וּמֵאֵ֗ת עֲדַת֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל יִקַּ֥ח
שְׁנֵֽי־שְׂעִירֵ֥י עִזִּ֖ים לְחַטָּ֑את וְאַ֥יִל
אֶחָ֖ד לְעֹלָֽה׃

וּמִן כְּנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
יִסַּב תְּרֵין צְפִירֵי עִזֵּי לְחַטָּתָא
וּדְכַר חַד לַעֲלָתָא׃

5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.

6 וְהִקְרִ֣יב אַהֲרֹ֛ן אֶת־פַּ֥ר הַחַטָּ֖את
אֲשֶׁר־ל֑וֹ וְכִפֶּ֥ר בַּעֲד֖וֹ וּבְעַ֥ד
בֵּיתֽוֹ׃

וִיקָרֵיב אַהֲרֹן יָת תּוֹרָא
דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ וִיכַפַּר עֲלוֹהִי
וְעַל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ׃

6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.

לוי וְלָקַ֤ח אֶת־שְׁנֵ֣י הַשְּׂעִירִ֑ם
וְהֶעֱמִ֤יד אֹתָם֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה פֶּ֖תַח
אֹ֥הֶל מוֹעֵֽד׃

וְיִסַּב יָת תְּרֵין צְפִירִין וִיקִים
יָתְהוֹן קֳדָם יְיָ בִּתְרַע מַשְׁכַּן
זִמְנָא׃

7 And he shall take the two goats, and set them before the Lord at the door of the tent of meeting.

8 וְנָתַ֧ן אַהֲרֹ֛ן עַל־שְׁנֵ֥י הַשְּׂעִירִ֖ם
גֹּרָלֽוֹת גּוֹרָ֤ל אֶחָד֙ לַיהוָ֔ה וְגוֹרָ֥ל
אֶחָ֖ד לַעֲזָאזֵֽל׃

וְיִתֵּין אַהֲרֹן עַל תְּרֵין צְפִירִין
עַדְבִּין עַדְבָּא חַד לִשְׁמָא דַּייָ
וְעַדְבָּא חַד לַעֲזָאזֵל׃

8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the Lord, and the other lot for Azazel.

9 וְהִקְרִ֤יב אַהֲרֹן֙ אֶת־הַשָּׂעִ֔יר
אֲשֶׁ֨ר עָלָ֥ה עָלָ֛יו הַגּוֹרָ֖ל לַיהוָ֑ה
וְעָשָׂ֖הוּ חַטָּֽאת׃

וִיקָרֵיב אַהֲרֹן יָת צְפִירָא
דִּסְלֵיק עֲלוֹהִי עַדְבָּא לִשְׁמָא
דַּייָ וְיַעְבְּדִנֵּיהּ חַטָּתָא׃

9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the Lord, and offer him for a sin-offering.

10 וְהַשָּׂעִ֗יר אֲשֶׁר֩ עָלָ֨ה עָלָ֤יו
הַגּוֹרָל֙ לַעֲזָאזֵ֔ל יָֽעֳמַד־חַ֥י לִפְנֵ֥י
יְהוָ֖ה לְכַפֵּ֣ר עָלָ֑יו לְשַׁלַּ֥ח אֹת֛וֹ
לַעֲזָאזֵ֖ל הַמִּדְבָּֽרָה׃

וּצְפִירָא דִּסְלֵיק עֲלוֹהִי עַדְבָּא
לַעֲזָאזֵל יִתָּקַם כִּד חַי קֳדָם יְיָ
לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי לְשַׁלָּחָא יָתֵיהּ
לַעֲזָאזֵל לְמַדְבְּרָא׃

10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the Lord, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.

11 וְהִקְרִ֨יב אַהֲרֹ֜ן אֶת־פַּ֤ר הַחַטָּאת֙
אֲשֶׁר־ל֔וֹ וְכִפֶּ֥ר בַּעֲד֖וֹ וּבְעַ֣ד
בֵּיתֽוֹ וְשָׁחַ֛ט אֶת־פַּ֥ר הַחַטָּ֖את
אֲשֶׁר־לֽוֹ׃

וִיקָרֵיב אַהֲרֹן יָת תּוֹרָא
דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ וִיכַפַּר עֲלוֹהִי
וְעַל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְיִכּוֹס יָת
תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ׃

11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא בא ולא משל צבור (שם ג:): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ב, ג):

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחברו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.): עזאזל. הוא הר עז וקשה, צוק גבוה (ת"כ פרק ב, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גְּזֵרָה, חתוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחריס, ותרגומו יִתָּקַם כַּד חַי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחייס, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וגו':

(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהניס, שהם כלם קרויס ביתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת ה' וגו' (תהליס קלה, יט), מכאן שהכהניס מתכפריס בו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ב):

וְלָקַח מְלֹא־הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃

וְיִסַּב מְלֵי מַחְתִּיתָא גּוּמְרִין דְּאִישָׁא מֵעִלָּוֵי מַדְבְּחָא מִן קֳדָם יְיָ וּמְלֵי חוּפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוּסְמִין דַּקִּיקִין וְיַעֵיל מִגָּוֵי לְפָרוּכְתָא׃

12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.

וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת וְלֹא יָמוּת׃

וְיִתֵּין יָת קְטֹרֶת בּוּסְמַיָּא עַל אֵישָׁתָא קֳדָם יְיָ וְיִחְפֵּי עֲנַן קְטוֹרְתָא יָת כָּפוּרְתָא דְּעַל סָהֲדוּתָא וְלָא יְמוּת׃

13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.

וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ׃

וְיִסַּב מִדְּמָא דְּתוֹרָא וְיַדֵּי בְּאֶצְבְּעֵיהּ עַל אַפֵּי כָּפוּרְתָא קִדּוּמָא וּקְדָם כָּפוּרְתָא יַדֵּי שְׁבַע זִמְנִין מִן דְּמָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ׃

14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.

וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃

וְיִכּוֹס יָת צְפִירָא דְּחַטָּתָא דִּלְעַמָּא וְיַעֵיל יָת דְּמֵיהּ לְמִגָּוֵי לְפָרוּכְתָא וְיַעֲבֵיד לִדְמֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַד לִדְמָא דְּתוֹרָא וְיַדֵּי יָתֵיהּ עַל כָּפוּרְתָא וּקְדָם כָּפוּרְתָא׃

15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.

וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃

וְיכַפַּר עַל קוּדְשָׁא מִסּוֹאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּרְדֵיהוֹן לְכָל חֲטָאֵיהוֹן וְכֵן יַעֲבִיד לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דְּשָׁרֵי עִמְּהוֹן בְּגוֹ סוֹאֲבָתְהוֹן׃

16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.

(12) מעל המזבח. מחיצון (יומא מה:): מלפני ה׳. מגד שלפני הפתח, והוא גד מערבי (שם): דקה. מה מ״ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(13) על האש. שנמוך הממתה: ולא ימות. הא שם לא עשאה כמקנה חייב מיתה (יומא נג.):

(14) והזה באצבעו. מזאה אחת ממעט: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה.):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל נשם (שם סא.): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה.):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש בטומאה ולא נודע להם בסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ת״כ פרק ד, ג): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד בטומאה (שם ג.): וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם כפיס, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מבחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו:): השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ביניהם:

17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

וְכָל־אָדָ֞ם לֹא־יִהְיֶ֣ה ׀ בְּאֹ֣הֶל
מוֹעֵ֗ד בְּבֹא֛וֹ לְכַפֵּ֥ר בַּקֹּ֖דֶשׁ
עַד־צֵאת֑וֹ וְכִפֶּ֤ר בַּעֲדוֹ֙ וּבְעַ֣ד
בֵּית֔וֹ וּבְעַ֖ד כָּל־קְהַ֥ל יִשְׂרָאֵֽל׃

וְכָל אֱנָשׁ לָא יְהֵי בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא
בְּמֵיעֲלֵיהּ לְכַפָּרָא בְּקוּדְשָׁא
עַד מִפְּקֵיהּ וִיכַפַּר עֲלוֹהִי וְעַל
אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְעַל כָּל קְהָלָא
דְּיִשְׂרָאֵל׃

18 And he shall go out unto the altar that is before the Lord, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

וְיָצָ֗א אֶל־הַמִּזְבֵּ֛חַ אֲשֶׁ֥ר לִפְנֵי־
יְהוָ֖ה וְכִפֶּ֣ר עָלָ֑יו וְלָקַ֞ח מִדַּ֤ם
הַפָּר֙ וּמִדַּ֣ם הַשָּׂעִ֔יר וְנָתַ֛ן עַל־
קַרְנ֥וֹת הַמִּזְבֵּ֖חַ סָבִֽיב׃

וְיִפּוֹק לְמַדְבְּחָא דִּקְדָם יְיָ
וִיכַפַּר עֲלוֹהִי וְיִסַּב מִדְּמָא
דְּתוֹרָא וּמִדְּמָא דִּצְפִירָא וְיִתֵּין
עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא סְחוֹר
סְחוֹר׃

19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.

וְהִזָּ֨ה עָלָ֧יו מִן־הַדָּ֛ם בְּאֶצְבָּע֖וֹ
שֶׁ֣בַע פְּעָמִ֑ים וְטִהֲר֣וֹ וְקִדְּשׁ֔וֹ
מִטֻּמְאֹ֖ת בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃

וְיַדֵּי עֲלוֹהִי מִן דְּמָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ
שְׁבַע זִמְנִין וִידַכֵּינֵיהּ
וִיקַדְּשִׁנֵּיהּ מִסּוֹאֲבָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃

20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.

וְכִלָּה֙ מִכַּפֵּ֣ר אֶת־הַקֹּ֔דֶשׁ
וְאֶת־אֹ֥הֶל מוֹעֵ֖ד וְאֶת־הַמִּזְבֵּ֑חַ
וְהִקְרִ֖יב אֶת־הַשָּׂעִ֥יר הֶחָֽי׃

וִישֵׁיצֵי מִלְּכַפָּרָא עַל קוּדְשָׁא
וְעַל מַשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מַדְבְּחָא
וִיקָרֵיב יָת צְפִירָא חַיָּא׃

21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.

וְסָמַ֨ךְ אַהֲרֹ֜ן אֶת־שְׁתֵּ֣י יָדָ֗ו עַ֣ל
רֹ֣אשׁ הַשָּׂעִיר֮ הַחַי֒ וְהִתְוַדָּ֣ה
עָלָ֗יו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹת֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל
וְאֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיהֶ֖ם לְכָל־
חַטֹּאתָ֑ם וְנָתַ֤ן אֹתָם֙ עַל־רֹ֣אשׁ
הַשָּׂעִ֔יר וְשִׁלַּ֛ח בְּיַד־אִ֥ישׁ עִתִּ֖י
הַמִּדְבָּֽרָה׃

וְיִסְמוֹךְ אַהֲרֹן יָת תַּרְתֵּין יְדוֹהִי
עַל רֵישׁ צְפִירָא חַיָּא וִיוַדֵּי
עֲלוֹהִי יָת כָּל עֲוָיָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְיָת כָּל מִרְדֵּיהוֹן לְכָל
חֲטָאֵיהוֹן וְיִתֵּין יָתְהוֹן עַל רֵישׁ
צְפִירָא וִישַׁלַּח בְּיַד גְּבַר דִּזְמִין
לִמְהָךְ לְמַדְבְּרָא׃

22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.

וְנָשָׂ֨א הַשָּׂעִ֥יר עָלָ֛יו אֶת־כָּל־
עֲוֹנֹתָ֖ם אֶל־אֶ֣רֶץ גְּזֵרָ֑ה וְשִׁלַּ֥ח
אֶת־הַשָּׂעִ֖יר בַּמִּדְבָּֽר׃

וְיִטּוֹל צְפִירָא עֲלוֹהִי יָת כָּל
חוֹבֵיהוֹן לַאֲרַע דְּלָא יָתְבָא
וִישַׁלַּח יָת צְפִירָא בְּמַדְבְּרָא׃

23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.

וּבָ֤א אַהֲרֹן֙ אֶל־אֹ֣הֶל מוֹעֵ֔ד
וּפָשַׁט֙ אֶת־בִּגְדֵ֣י הַבָּ֔ד אֲשֶׁ֥ר
לָבַ֖שׁ בְּבֹא֣וֹ אֶל־הַקֹּ֑דֶשׁ וְהִנִּיחָ֖ם
שָֽׁם׃

וְיֵיעוֹל אַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא
וְיַשְׁלַח יָת לְבוּשֵׁי בוּצָא דִּלְבַשׁ
בְּמֵיעֲלֵיהּ לְקוּדְשָׁא וְיַצְנְעִנּוּן
תַּמָּן׃

(18) אל המזבח אשר לפני ה׳. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה׳ בהיכל. ומה תלמוד לומר ויצא, לפי שהזה ההזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפניס והזה, ובמתנות המזבח הזקיקו לצאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפונית (יומא נח:): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לתוך זה (יומא נז:):

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות באצבעו על קרנותיו, מַזֶּה ז׳ הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעתיד לבא (ת״כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו:):

	English	Targum	Hebrew	
24	And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.	וְיַסְחֵי יָת בִּשְׂרֵיהּ בְּמַיָּא בַּאֲתַר קַדִּישׁ וְיִלְבַּשׁ יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיִפּוֹק וְיַעֲבֵיד יָת עֲלָתֵיהּ וְיָת עֲלַת עַמָּא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי וְעַל עַמָּא:	וְרָחַ֨ץ אֶת־בְּשָׂר֤וֹ בַמַּ֙יִם֙ בְּמָק֣וֹם קָד֔וֹשׁ וְלָבַ֖שׁ אֶת־בְּגָדָ֑יו וְיָצָ֗א וְעָשָׂ֤ה אֶת־עֹֽלָתוֹ֙ וְאֶת־עֹלַ֣ת הָעָ֔ם וְכִפֶּ֥ר בַּֽעֲד֖וֹ וּבְעַ֥ד הָעָֽם:	24
25	And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.	וְיָת תַּרְבֵּי חַטָּוָתָא יַסֵּיק לְמַדְבְּחָא:	וְאֵ֛ת חֵ֥לֶב הַֽחַטָּ֖את יַקְטִ֥יר הַמִּזְבֵּֽחָה:	שלישי (שני)
26	And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וּדְמוֹבֵיל יָת צְפִירָא לַעֲזָאזֵל יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי יָת בִּשְׂרֵיהּ בְּמַיָּא וּבָתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמַשְׁרִיתָא:	וְהַֽמְשַׁלֵּ֤חַ אֶת־הַשָּׂעִיר֙ לַֽעֲזָאזֵ֔ל יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֔יו וְרָחַ֥ץ אֶת־בְּשָׂר֖וֹ בַּמָּ֑יִם וְאַחֲרֵי־כֵ֖ן יָב֥וֹא אֶל־הַֽמַּחֲנֶֽה:	26
27	And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.	וְיָת תּוֹרָא דְחַטָּתָא וְיָת צְפִירָא דְחַטָּתָא דְּאִתָּעַל מִדְּמְהוֹן לְכַפָּרָא בְּקוּדְשָׁא יִתַּפְּקוּן לְמִבְּרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיוֹקְדוּן בְּנוּרָא יָת מַשְׁכְּהוֹן וְיָת בִּשְׂרְהוֹן וְיָת אוּכְלְהוֹן:	וְאֵת֩ פַּ֨ר הַֽחַטָּ֜את וְאֵ֣ת ׀ שְׂעִ֣יר הַֽחַטָּ֗את אֲשֶׁ֨ר הוּבָ֤א אֶת־דָּמָם֙ לְכַפֵּ֣ר בַּקֹּ֔דֶשׁ יוֹצִ֖יא אֶל־מִח֣וּץ לַֽמַּחֲנֶ֑ה וְשָׂרְפ֣וּ בָאֵ֔שׁ אֶת־עֹרֹתָ֥ם וְאֶת־בְּשָׂרָ֖ם וְאֶת־פִּרְשָֽׁם:	27
28	And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וּדְמוֹקִיד יָתְהוֹן יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיַסְחֵי יָת בִּשְׂרֵיהּ בְּמַיָּא וּבָתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמַשְׁרִיתָא:	וְהַשֹּׂרֵ֣ף אֹתָ֔ם יְכַבֵּ֣ס בְּגָדָ֔יו וְרָחַ֥ץ אֶת־בְּשָׂר֖וֹ בַּמָּ֑יִם וְאַחֲרֵי־כֵ֖ן יָב֥וֹא אֶל־הַֽמַּחֲנֶֽה:	28

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מביאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בבגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחתה שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולובש בגדי זהב לתמיד של בין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בבגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחתה בבגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בבגדי זהב, והוצאת כף ומחתה בבגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של בין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בבגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשִׁלַּח אֶת הַשָּׂעִיר בַּמִּדְבָּר, וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם וגו׳, וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת עֹלָתוֹ וגו׳, וְאֵת חֵלֶב הַחַטָּאת וגו׳, וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה, ואחר כך וּבָא אַהֲרֹן: והניחם שם. מלמד שטעונין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו׳. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מְשַׁנֶּה מבגדי זהב לבגדי לבן טעון טבילה, שבאותה טבילה פשט בגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש בגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מְשַׁנֶּה מבגדי לבן לבגדי זהב טעון טבילה (שם לב.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה בגג בית הַפַּרְוָה, וכן ד׳ טבילות הבאות חובה ליום, אבל הראשונה היתה בחול (שם ל. ת״כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה בגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן וגו׳: ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו׳:

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיצון, דאלו בפנימי כתיב לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות ל.):

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לִפְנַי ולפנים:

29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.

וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם
29 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־
מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח
וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃

וּתְהֵי לְכוֹן לִקְיָם עָלַם בְּיַרְחָא
שְׁבִיעָאָה בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא
תְּעַנּוֹן יָת נַפְשָׁתְכוֹן וְכָל־
עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן יַצִּיבַיָּא
וְגִיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְרוּן בֵּינֵיכוֹן׃

30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the Lord.

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם
30 לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם
לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ׃

אֲרֵי בְּיוֹמָא הָדֵין יְכַפַּר עֲלֵיכוֹן
לְדַכָּאָה יָתְכוֹן מִכֹּל חוֹבֵיכוֹן
קֳדָם יְיָ תִּדְכּוֹן׃

31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.

שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הִיא לָכֶם וְעִנִּיתֶם
31 אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃

שַׁבָּא שַׁבָּתָא הִיא לְכוֹן וּתְעַנּוֹן
יָת נַפְשָׁתְכוֹן קְיָם עָלַם׃

32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.

וְכִפֶּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ
32 וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ לְכַהֵן
תַּחַת אָבִיו וְלָבַשׁ אֶת־בִּגְדֵי
הַבָּד בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃

וִיכַפַּר כָּהֲנָא דִּירַבֵּי יָתֵיהּ
וְדִיקָרֵיב יָת קוּרְבָּנֵיהּ לְשַׁמָּשָׁא
תְּחוֹת אֲבוּהִי וְיִלְבַּשׁ יָת לְבוּשֵׁי
בוּצָא לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא׃

33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.

וְכִפֶּר אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־
33 אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר
וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם
הַקָּהָל יְכַפֵּר׃

וִיכַפַּר עַל מַקְדַּשׁ קוּדְשָׁא וְעַל
מַשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מַדְבְּחָא יְכַפַּר
וְעַל כָּהֲנַיָּא וְעַל כָּל עַמָּא
דִּקְהָלָא יְכַפַּר׃

34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the Lord commanded Moses.

וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת
34 עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִכָּל־חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה
וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה׃ (פ)

וּתְהֵי דָּא לְכוֹן לִקְיָם עָלַם
לְכַפָּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל
חוֹבֵיהוֹן חֲדָא בְּשַׁתָּא וַעֲבַד
כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

XVII And the Lord spoke unto Moses, saying:

רביעי יג

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו׳. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא בכהן גדול (יומא עג. ת״כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה באהרן הוצרך לומר בכהן גדול הבא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו׳ (ת״כ שם), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילך, שבימיו נגנזה צלוחית של שמן המשחה (יומא נב:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת״כ שם ה):

(34) ויעש כאשר צוה ה׳ וגו׳. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שבחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקייס גזירת המלך:

2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the Lord hath commanded, saying:

2 דַּבֵּ֨ר אֶֽל־אַהֲרֹ֜ן וְאֶל־בָּנָ֗יו וְאֶל֙ כָּל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וְאָמַרְתָּ֖ אֲלֵיהֶ֑ם זֶ֣ה הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה לֵאמֹֽר׃

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן דֵּין פִּתְגָמָא דְּפַקֵּיד יְיָ לְמֵימַר׃

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

3 אִ֥ישׁ אִישׁ֙ מִבֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל אֲשֶׁ֨ר יִשְׁחַ֜ט שׁ֥וֹר אוֹ־כֶ֛שֶׂב אוֹ־עֵ֖ז בַּמַּחֲנֶ֑ה אוֹ אֲשֶׁ֣ר יִשְׁחַ֔ט מִח֖וּץ לַמַּחֲנֶֽה׃

גְּבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דְּיִכּוֹס תּוֹר אוֹ אִמַּר אוֹ עֵז בְּמַשְׁרִיתָא אוֹ דְּיִכּוֹס מִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא׃

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the Lord before the tabernacle of the Lord, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

4 וְאֶל־פֶּ֜תַח אֹ֣הֶל מוֹעֵד֮ לֹ֣א הֱבִיאוֹ֒ לְהַקְרִ֤יב קָרְבָּן֙ לַיהוָ֔ה לִפְנֵ֖י מִשְׁכַּ֣ן יְהוָ֑ה דָּ֣ם יֵחָשֵׁ֞ב לָאִ֤ישׁ הַהוּא֙ דָּ֣ם שָׁפָ֔ךְ וְנִכְרַ֥ת הָאִ֥ישׁ הַה֖וּא מִקֶּ֥רֶב עַמּֽוֹ׃

וְלִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא אַיְתְיֵהּ לְקָרָבָא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ קֳדָם מַשְׁכְּנָא דַּיְיָ דְּמָא יִתְחֲשֵׁיב לְגוּבְרָא הַהוּא דְּמָא אֲשַׁד וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the Lord, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the Lord.

5 לְמַ֠עַן֠ אֲשֶׁ֨ר יָבִ֜יאוּ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל אֶֽת־זִבְחֵיהֶם֮ אֲשֶׁ֣ר הֵ֣ם זֹבְחִים֮ עַל־פְּנֵ֣י הַשָּׂדֶה֒ וֶהֱבִיאֻ֣ם לַיהוָ֗ה אֶל־פֶּ֣תַח אֹ֥הֶל מוֹעֵ֖ד אֶל־הַכֹּהֵ֑ן וְזָבְח֜וּ זִבְחֵ֤י שְׁלָמִ֛ים לַיהוָ֖ה אוֹתָֽם׃

בְּדִיל דְּיַיְתוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת דִּבְחֵיהוֹן דְּאִנּוּן דָּבְחִין עַל אַפֵּי חַקְלָא וְיַיְתוּנוּן לִקְדָם יְיָ לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לְוָת כָּהֲנָא וְיִכְּסוּן נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ יָתְהוֹן׃

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the Lord at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the Lord.

6 וְזָרַ֨ק הַכֹּהֵ֤ן אֶת־הַדָּם֙ עַל־מִזְבַּ֣ח יְהוָ֔ה פֶּ֖תַח אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד וְהִקְטִ֣יר הַחֵ֔לֶב לְרֵ֥יחַ נִיחֹ֖חַ לַיהוָֽה׃

וְיִזְרוֹק כָּהֲנָא יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא דַּיְיָ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיַסֵּיק תַּרְבָּא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.

7 וְלֹא־יִזְבְּח֥וּ עוֹד֙ אֶת־זִבְחֵיהֶ֔ם לַשְּׂעִירִ֕ם אֲשֶׁ֥ר הֵ֥ם זֹנִ֖ים אַחֲרֵיהֶ֑ם חֻקַּ֥ת עוֹלָ֛ם תִּהְיֶה־זֹּ֥את לָהֶ֖ם לְדֹרֹתָֽם׃

וְלָא יְדַבְּחוּן עוֹד יָת דִּבְחֵיהוֹן לְשֵׁידִין דְּאִנּוּן טָעַן בָּתְרֵיהוֹן קְיָם עָלַם תְּהֵי דָּא לְהוֹן לְדָרֵיהוֹן׃

8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,

8 וַאֲלֵהֶ֣ם תֹּאמַ֔ר אִ֥ישׁ אִישׁ֙ מִבֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל וּמִן־הַגֵּ֖ר אֲשֶׁר־יָג֣וּר בְּתוֹכָ֑ם אֲשֶׁר־יַעֲלֶ֥ה עֹלָ֖ה אוֹ־זָֽבַח׃

וּלְהוֹן תֵּימַר גְּבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְּירוּן בֵּינֵיהוֹן דְּיַסֵּיק עֲלָתָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃

חמישי (שלישי)

(3) אשר ישחט שור או כשב. במוקדשין הכתוב מדבר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:):
(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב בנפשו: דם שפך. לרבות את הזורק דמים בחוץ (שם):
(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:
(7) לשעירם. לשדים, כמו וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the Lord, even that man shall be cut off from his people.

וְאֶל־פֶּ֫תַח אֹ֥הֶל מוֹעֵד֙ לֹ֣א יְבִיאֶ֔נּוּ לַעֲשׂ֥וֹת אֹת֖וֹ לַיהוָ֑ה וְנִכְרַ֛ת הָאִ֥ישׁ הַה֖וּא מֵעַמָּֽיו׃

9 וְלִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא יַיְתֵינֵיהּ לְמֶעֱבַד יָתֵיהּ קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ׃

10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.

וּ֣אִישׁ אִ֔ישׁ מִבֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֗ל וּמִן־הַגֵּר֙ הַגָּ֣ר בְּתוֹכָ֔ם אֲשֶׁ֥ר יֹאכַ֖ל כָּל־דָּ֑ם וְנָתַתִּ֣י פָנַ֗י בַּנֶּ֙פֶשׁ֙ הָאֹכֶ֣לֶת אֶת־הַדָּ֔ם וְהִכְרַתִּ֥י אֹתָ֖הּ מִקֶּ֥רֶב עַמָּֽהּ׃

10 וּגְבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְּרוּן בֵּינֵיהוֹן דְּיֵיכוֹל כָּל דַּם וְאֶתֵּין רוּגְזִי בַּאֲנָשָׁא דְּיֵיכוֹל יָת דְּמָא וַאֲשֵׁיצֵי יָתֵיהּ מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃

11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.

כִּ֣י נֶ֣פֶשׁ הַבָּשָׂר֮ בַּדָּ֣ם הִוא֒ וַאֲנִ֞י נְתַתִּ֤יו לָכֶם֙ עַל־הַמִּזְבֵּ֔חַ לְכַפֵּ֖ר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶ֑ם כִּֽי־הַדָּ֥ם ה֖וּא בַּנֶּ֥פֶשׁ יְכַפֵּֽר׃

11 אֲרֵי נְפַשׁ בִּשְׂרָא בִּדְמָא הִיא וַאֲנָא יְהַבְתֵּיהּ לְכוֹן עַל מַדְבְּחָא לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן אֲרֵי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפַּר׃

12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.

עַל־כֵּ֤ן אָמַ֙רְתִּי֙ לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל כָּל־נֶ֥פֶשׁ מִכֶּ֖ם לֹא־תֹ֣אכַל דָּ֑ם וְהַגֵּ֛ר הַגָּ֥ר בְּתוֹכְכֶ֖ם לֹא־יֹ֥אכַל דָּֽם׃

12 עַל כֵּן אֲמַרִית לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אֱנָשׁ מִנְּכוֹן לָא יֵיכוֹל דַּם וְגִיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְּירוּן בֵּינֵיכוֹן לָא יֵיכְלוּן דַּם׃

13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.

וּ֣אִישׁ אִ֔ישׁ מִבְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל וּמִן־הַגֵּר֙ הַגָּ֣ר בְּתוֹכָ֔ם אֲשֶׁ֥ר יָצ֖וּד צֵ֥יד חַיָּ֛ה אוֹ־עוֹ֖ף אֲשֶׁ֣ר יֵאָכֵ֑ל וְשָׁפַךְ֙ אֶת־דָּמ֔וֹ וְכִסָּ֖הוּ בֶּעָפָֽר׃

13 וּגְבַר גְּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְּירוּן בֵּינֵיהוֹן דִּיצוּד צֵידָא חַיְתָא אוֹ עוֹפָא דְּמִתְאֲכִיל וְיֵישׁוֹד יָת דְּמֵיהּ וִיכַסֵּינֵיהּ בְּעַפְרָא׃

14 For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.

כִּֽי־נֶ֣פֶשׁ כָּל־בָּשָׂ֗ר דָּמ֣וֹ בְנַפְשׁוֹ֮ הוּא֒ וָאֹמַר֙ לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל דַּ֥ם כָּל־בָּשָׂ֖ר לֹ֣א תֹאכֵ֑לוּ כִּ֣י נֶ֤פֶשׁ כָּל־בָּשָׂר֙ דָּמ֣וֹ הִ֔וא כָּל־אֹכְלָ֖יו יִכָּרֵֽת׃

14 אֲרֵי נְפַשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמֵיהּ בְּנַפְשֵׁיהּ הוּא וַאֲמַרִית לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּם כָּל בִּשְׂרָא לָא תֵיכְלוּן אֲרֵי נְפַשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמֵיהּ הִיא כָּל דְּיֵיכְלִנֵּיהּ יִשְׁתֵּיצֵי׃

(8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איבריס בחוץ, (עי' ברא"ס) כשוחט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חבירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):

(9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.

(10) כל דם. לפי שנאמר בנפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:

(11) כי נפש הבשר. של כל בריה בדם היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש:

(12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד.):

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אווזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל בשר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב): אשר יאכל. פרט לטמאים:

15 And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.

וְכָל אֱנָשׁ דְּיֵיכוּל נְבִילָא וּתְבִירָא בְּיַצִּיבַיָּא וּבְגִיּוֹרַיָּא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחֵי בְמַיָּא וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וְיִדְכֵּי׃

15 וְכָל־נֶ֗פֶשׁ אֲשֶׁ֨ר תֹּאכַ֤ל נְבֵלָה֙ וּטְרֵפָ֔ה בָּאֶזְרָ֖ח וּבַגֵּ֑ר וְכִבֶּ֨ס בְּגָדָ֜יו וְרָחַ֥ץ בַּמַּ֛יִם וְטָמֵ֥א עַד־הָעֶ֖רֶב וְטָהֵֽר׃

16 But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.

וְאִם לָא יְצַבַּע וּבִשְׂרֵיהּ לָא יַסְחֵי וִיקַבֵּיל חוֹבֵיהּ׃

16 וְאִם֙ לֹ֣א יְכַבֵּ֔ס וּבְשָׂר֖וֹ לֹ֣א יִרְחָ֑ץ וְנָשָׂ֖א עֲוֺנֽוֹ׃ (פ)

XVIII And the Lord spoke unto Moses, saying:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

יח וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the Lord your God.

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

2 דַּבֵּר֙ אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וְאָמַרְתָּ֖ אֲלֵהֶ֑ם אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

3 After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.

כְּעוּבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּיתֵיבְתּוּן בַּהּ לָא תַעְבְּדוּן וּכְעוּבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דִכְנַעַן דַּאֲנָא מַעֵיל יָתְכוֹן לְתַמָּן לָא תַעְבְּדוּן וּבְנִמּוֹסֵיהוֹן לָא תְהָכוּן׃

3 כְּמַעֲשֵׂ֧ה אֶֽרֶץ־מִצְרַ֛יִם אֲשֶׁ֥ר יְשַׁבְתֶּם־בָּ֖הּ לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ וּכְמַעֲשֵׂ֣ה אֶֽרֶץ־כְּנַ֡עַן אֲשֶׁ֣ר אֲנִי֩ מֵבִ֨יא אֶתְכֶ֥ם שָׁ֙מָּה֙ לֹ֣א תַעֲשׂ֔וּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶ֖ם לֹ֥א תֵלֵֽכוּ׃

4 Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the Lord your God.

יָת דִּינַי תַּעְבְּדוּן וְיָת קְיָמַי תִּטְּרוּן לְהַלָּכָא בְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

4 אֶת־מִשְׁפָּטַ֧י תַּעֲשׂ֛וּ וְאֶת־חֻקֹּתַ֥י תִּשְׁמְר֖וּ לָלֶ֣כֶת בָּהֶ֑ם אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. בנבלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת בבית הבליעה, ולמדך כאן שמטמאה באכילתה, ואינה מטמאה במגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה בבית הבליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש במינו טרפה, יצא עוף טמא שאין במינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כבוס בגדים במלקות:

(2) אני ה׳ אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה׳ אלהיך (שמות כ, ב), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לִנָּתֵק בעריות בימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה׳ אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת״כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טַרְטִיָּאוֹת וְאִצְטַדְיָאוֹת, ר׳ מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שֶׁאִלּוּ לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה׳, גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

5 Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the Lord.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָֹה׃ (ס)

וְתִטְּרוּן יָת קְיָמַי וְיָת דִּינַי דְּאִם יַעֲבֵיד יָתְהוֹן אֲנָשָׁא יֵיחֵי בְהוֹן בְּחַיֵּי עָלְמָא אֲנָא יְיָ׃

6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the Lord.

ששי אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְהוָֹה׃ (ס)

גְּבַר גְּבַר לְכָל קָרִיב בִּשְׂרֵיהּ לָא תִקְרְבוּן לְגַלָּאָה עֶרְיָא אֲנָא יְיָ׃

7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.

עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ (ס)

עֶרְיַת אֲבוּךְ וְעֶרְיַת אִמָּךְ לָא תְגַלֵּי אִמָּךְ הִיא לָא תְגַלֵּי עֶרְיְתַהּ׃

8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.

עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא׃ (ס)

עֶרְיַת אִתַּת אֲבוּךְ לָא תְגַלֵּי עֶרְיְתָא דַּאֲבוּךְ הִיא׃

9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.

עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת־אָבִיךָ אוֹ בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃ (ס)

עֶרְיַת אֲחָתָךְ בַּת אֲבוּךְ אוֹ בַת אִמָּךְ דִּילִידָא מִן אֲבוּךְ מִן אִתָּא אוּחְרִי אוֹ מִן אִמָּךְ מִן גְּבַר אָחֳרָן לָא תְגַלֵּי עֶרְיַתְהוֹן׃

10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.

עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ אוֹ בַת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה׃ (ס)

עֶרְיַת בַּת בְּרָךְ אוֹ בַת בְּרַתָּךְ לָא תְגַלֵּי עֶרְיַתְהוֹן אֲרֵי עֶרְיְתָךְ אִנִּין׃

11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.

עֶרְוַת בַּת־אֵשֶׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ׃ (ס)

עֶרְיַת בַּת אִתַּת אֲבוּךְ דִּילִידָא מִן אֲבוּךְ אֲחָתָךְ הִיא לָא תְגַלֵּי עֶרְיְתַהּ׃

12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.

עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא׃ (ס)

עֶרְיַת אֲחָת אֲבוּךְ לָא תְגַלֵּי קָרִיבַת אֲבוּךְ הִיא׃

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה׳. נאמן לשלם שכר:

(6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה׳. נאמן לשלם שכר:

(7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אמך. להביא אמו שאינה אשת אביו:

(8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:

(9) בת אביך. אף בת אנוסה במשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, ובין שאומרים לו הוצא את אמה (יבמות כג.), כגון ממזרת או נתינה:

(10) ערות בת בנך וגו׳. בבתו מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), ובתו ובת בתו מאשתו אנו למדין מערות אשה ובתה שנאמר בהן לא תגלה, בין שהיא ממנו בין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לבתך, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוה מגזרה שוה, (במסכת יבמות ג.):

(11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו מִשִּׁפְחָה וְנָכְרִית, לכך נאמר בת אשת אביך, בראויה לקידושין (יבמות כג.):

13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.

13 עֶרְוַ֥ת אֲחוֹת־אִמְּךָ֖ לֹ֣א תְגַלֵּ֑ה כִּֽי־שְׁאֵ֥ר אִמְּךָ֖ הִֽוא׃ (ס)

עֶרְיַת אֲחָת אִמָּךְ לָא תְגַלֵּי אֲרֵי קָרִיבַת אִמָּךְ הִיא׃

14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.

14 עֶרְוַ֥ת אֲחִֽי־אָבִ֖יךָ לֹ֣א תְגַלֵּ֑ה אֶל־אִשְׁתּוֹ֙ לֹ֣א תִקְרָ֔ב דֹּדָתְךָ֖ הִֽוא׃ (ס)

עֶרְיַת אַחְבּוּךְ לָא תְגַלֵּי לְאִתְּתֵיהּ לָא תִקְרַב אִתַּת אַחְבּוּךְ הִיא׃

15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.

15 עֶרְוַ֥ת כַּלָּתְךָ֖ לֹ֣א תְגַלֵּ֑ה אֵ֤שֶׁת בִּנְךָ֙ הִ֔וא לֹ֥א תְגַלֶּ֖ה עֶרְוָתָֽהּ׃ (ס)

עֶרְיַת כַּלְּתָךְ לָא תְגַלֵּי אִתַּת בְּרָךְ הִיא לָא תְגַלֵּי עֶרְיְתַהּ׃

16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.

16 עֶרְוַ֥ת אֵשֶׁת־אָחִ֖יךָ לֹ֣א תְגַלֵּ֑ה עֶרְוַ֥ת אָחִ֖יךָ הִֽוא׃ (ס)

עֶרְיַת אִתַּת אֲחוּךְ לָא תְגַלֵּי עֶרְיְתָא דַּאֲחוּךְ הִיא׃

17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.

17 עֶרְוַ֥ת אִשָּׁ֛ה וּבִתָּ֖הּ לֹ֣א תְגַלֵּ֑ה אֶֽת־בַּת־בְּנָ֞הּ וְאֶת־בַּת־בִּתָּ֗הּ לֹ֤א תִקַּח֙ לְגַלּ֣וֹת עֶרְוָתָ֔הּ שַׁאֲרָ֥ה הֵ֖נָּה זִמָּ֥ה הִֽוא׃

עֶרְיַת אִתְּתָא וּבְרַתַּהּ לָא תְגַלֵּי יָת בַּת בְּרַהּ וְיָת בַּת בְּרַתַּהּ לָא תִסַּב לְגַלָּאָה עֶרְיְתַהּ קָרִיבָן אִנִּין עֵיצַת חֲטִאין הִיא׃

18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.

18 וְאִשָּׁ֥ה אֶל־אֲחֹתָ֖הּ לֹ֣א תִקָּ֑ח לִצְרֹ֗ר לְגַלּ֤וֹת עֶרְוָתָ֛הּ עָלֶ֖יהָ בְּחַיֶּֽיהָ׃

וְאִתְּתָא עִם אֲחָתַהּ לָא תִסַּב לְאַעָקָא לַהּ לְגַלָּאָה עֶרְיְתַהּ עֲלַהּ בְּחַיַּיהָא׃

19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.

19 וְאֶל־אִשָּׁ֖ה בְּנִדַּ֣ת טֻמְאָתָ֑הּ לֹ֣א תִקְרַ֔ב לְגַלּ֖וֹת עֶרְוָתָֽהּ׃

וּלְאִתְּתָא בְּרִיחוּק סְאוֹבְתַהּ לָא תִקְרַב לְגַלָּאָה עֶרְיְתַהּ׃

20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.

20 וְאֶל־אֵ֨שֶׁת֙ עֲמִיתְךָ֔ לֹא־תִתֵּ֥ן שְׁכָבְתְּךָ֖ לְזָ֑רַע לְטָמְאָה־בָֽהּ׃

וּבְאִתַּת חַבְרָךְ לָא תִתֵּין שְׁכוּבְתָּךְ לְזַרְעָא לְאִסְתַּאָבָא בַהּ׃

21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the Lord.

21 וּמִזַּרְעֲךָ֥ לֹא־תִתֵּ֖ן לְהַעֲבִ֣יר לַמֹּ֑לֶךְ וְלֹ֤א תְחַלֵּ֛ל אֶת־שֵׁ֥ם אֱלֹהֶ֖יךָ אֲנִ֥י יְהוָֽה׃

וּמִזַּרְעָךְ לָא תִתֵּין לְאַעְבָּרָא לְמוֹלֶךְ וְלָא תַחֵיל יָת שְׁמָא דֶּאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ׃

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:
(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשיש לבנך אישות בה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות צז.), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא בתה: שארה הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. עצה, כתרגומו עֲצַת חֶטְאִין, שיצרך יועצך לחטוא:
(18) אל אחותה. שתיהן כאחת (קידושין נ:): לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחייס (יבמות ח:):

22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.

וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִוא׃ — שביעי (רביעי)

וְיָת דְּכוּרָא לָא תִשְׁכּוֹב מִשְׁכְּבֵי אִתָּא תּוֹעֵיבָא הִיא׃

23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.

וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא׃

וּבְכָל בְּעִירָא לָא תִתֵּין שְׁכוּבְתָּךְ לְאִסְתַּאָבָא בַהּ וְאִתְּתָא לָא תְקוּם קֳדָם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בַּהּ תָּבְלָא הוּא׃

23

24 Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.

אַל־תִּטַּמְּאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי בְכָל־אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם׃

לָא תִסְתָּאֲבוּן בְּכָל אִלֵּין אֲרֵי בְכָל אִלֵּין אִסְתָּאֲבוּ עַמְמַיָּא דַּאֲנָא מַגְלֵי מִן קֳדָמֵיכוֹן׃

24

25 And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.

וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וָאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתָּקִא הָאָרֶץ אֶת־יֹשְׁבֶיהָ׃

וְאִסְתָּאֲבַת אַרְעָא וְאַסְעַרִית חוֹבַהּ עֲלַהּ וְרוֹקֵינַת אַרְעָא יָת יָתְבַהָא׃

25

26 Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—

וּשְׁמַרְתֶּם אַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃

וְתִטְּרוּן אַתּוּן יָת קְיָמַי וְיָת דִּינַי וְלָא תַעְבְּדוּן מִכֹּל תּוֹעֵיבָתָא הָאִלֵּין יַצִּיבַיָּא וְגִיּוֹרַיָּא דְּיִתְגַּיְּרוּן בֵּינֵיכוֹן׃

26

27 for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—

כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ׃

אֲרֵי יָת כָּל תּוֹעֵיבָתָא הָאִלֵּין עֲבַדוּ אֱנָשֵׁי אַרְעָא דִּקְדָמֵיכוֹן וְאִסְתָּאֲבַת אַרְעָא׃

27

28 that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.

וְלֹא־תָקִיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמַּאֲכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם׃ — מפטיר

וְלָא תְרוֹקֵין אַרְעָא יָתְכוֹן בְּסַאוֹבֵיכוֹן יָתַהּ כְּמָא דְּרוֹקֵינַת יָת עַמְמַיָּא דִּקְדָמֵיכוֹן׃

28

29 For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.

כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם׃

אֲרֵי כָל דְּיַעֲבֵיד מִכֹּל תּוֹעֵיבָתָא הָאִלֵּין וְיִשְׁתֵּיצוֹן נַפְשָׁתָא דְּיַעְבְּדָן מִגּוֹ עַמְּהוֹן׃

29

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומריס ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין סד:): לא תתן. זו היא מסירתו לכומריס: להעביר למלך. זו העברת האש:

(23) תבל הוא. לשון קָדֵשׁ וערוה וניאוף, וכן וְאַפִּי עַל תַּבְלִיתָם (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון בלילה וערבוב, זרע אדם וזרע בהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה. ותרגומו וְלָא תְרוֹקֵן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (ב"ק לב.):

30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the Lord your God.	וְתִטְּרוּן יָת מַטְּרַת מֵימְרִי בְּדִיל דְּלָא לְמֶעֱבַד מִנִּמּוֹסֵי תּוֹעֵיבָתָא דְּאִתְעֲבִידָא קֳדָמֵיכוֹן וְלָא תִסְתָּאֲבוּן בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מֵחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ (פ)	פ פסוקים

The Haftara is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 151. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesaḥ, read the Haftara on page 178. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

XIX	And the Lord spoke unto Moses, saying:	וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the Lord your God am holy.	מַלֵּיל עִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן קַדִּישִׁין תְּהוֹן אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃	דַּבֵּר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the Lord your God.	גְּבַר מִן אִמֵּיהּ וּמִן אֲבוּהִי תְּהוֹן דָּחֲלִין וְיָת יוֹמֵי שַׁבַּיָּא דִּילִי תִטְּרוּן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃	אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	3
4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the Lord your God.	לָא תִתְפְּנוֹן בָּתַר טָעֲוָן וְדַחְלָן דְּמַתְּכָא לָא תַעְבְּדוּן לְכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃	אַל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִם וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃	4
5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the Lord, ye shall offer it that ye may be accepted.	וַאֲרֵי תִכְּסוּן נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן תִּכְּסוּנֵּיהּ׃	וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ׃	לוי

(30) ושמרתם את משמרתי. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה׳ אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואתם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואתם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה׳ אלהיכם:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק״ר כד, ה): קדושים תהיו. הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק״ר שם ו), אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה וגו׳ (ויקרא כא, ז), אֲנִי ה׳ מְקַדִּשְׁכֶם. (ת״כ פרשתא א, א)) וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ אֲנִי ה׳ מְקַדְּשׁוֹ (שם פסוק טו). קְדֹשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה וגו׳ (שם פסוק ז):

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תירא אביו ואמו, זהו פשוטו. ומדרשו (ת״כ שם ג קידושין ל:) אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תירא הרי כאן שנים, א״כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אם לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, ובְכָבוֹד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו בדברים (קידושין לא.): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצות (ב״מ לב): אני ה׳ אלהיכם. אתה ואביך חייבים בכבודי (יבמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי (ב״מ לב.). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו כָּבוֹד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעבדם. (ת״כ שם י) אלילים לשון אַל, כלא הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

6	בְּי֧וֹם זִבְחֲכֶ֛ם יֵאָכֵ֖ל וּמִֽמָּחֳרָ֑ת וְהַנּוֹתָר֙ עַד־י֣וֹם הַשְּׁלִישִׁ֔י בָּאֵ֖שׁ יִשָּׂרֵֽף׃	בְּיוֹמָא דְּיִתְנַכְסִיס יִתְאֲכִיל וּבְיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וּדְיִשְׁתְּאַר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוּרָא יִתּוֹקַד׃	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	6
7	וְאִ֛ם הֵאָכֹ֥ל יֵאָכֵ֖ל בַּיּ֣וֹם הַשְּׁלִישִׁ֑י פִּגּ֥וּל ה֖וּא לֹ֥א יֵרָצֶֽה׃	וְאִם אִתְאֲכָלָא יִתְאֲכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מְרַחַק הוּא לָא יְהֵי לְרַעֲוָא׃	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	7
8	וְאֹֽכְלָיו֙ עֲוֺנ֣וֹ יִשָּׂ֔א כִּֽי־אֶת־קֹ֥דֶשׁ יְהֹוָ֖ה חִלֵּ֑ל וְנִכְרְתָ֛ה הַנֶּ֥פֶשׁ הַהִ֖וא מֵֽעַמֶּֽיהָ׃	וּדְיֵיכְלִנֵּיהּ חוֹבֵיהּ יְקַבֵּיל אֲרֵי יָת קוּדְשָׁא דַייָ אַחֵיל וְיִשְׁתֵּיצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ׃	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the Lord; and that soul shall be cut off from his people.	8
9	וּֽבְקֻצְרְכֶם֙ אֶת־קְצִ֣יר אַרְצְכֶ֔ם לֹ֧א תְכַלֶּ֛ה פְּאַ֥ת שָׂדְךָ֖ לִקְצֹ֑ר וְלֶ֥קֶט קְצִירְךָ֖ לֹ֥א תְלַקֵּֽט׃	וּבְמִחְצַדְכוֹן יָת חֲצָדָא דְּאַרְעֲכוֹן לָא תְשֵׁיצֵי פָּתָא דְּחַקְלָךְ לְמִחְצַד וּלְקָטָא דַּחְצָדָךְ לָא תְלַקֵּיט׃	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest.	9
10	וְכַרְמְךָ֙ לֹ֣א תְעוֹלֵ֔ל וּפֶ֥רֶט כַּרְמְךָ֖ לֹ֣א תְלַקֵּ֑ט לֶֽעָנִ֤י וְלַגֵּר֙ תַּעֲזֹ֣ב אֹתָ֔ם אֲנִ֖י יְהֹוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃	וְכַרְמָךְ לָא תְעַלֵּיל וְנִתְרָא דְּכַרְמָךְ לָא תְלַקֵּיט לְעַנְיֵי וּלְגִיּוֹרֵי תִּשְׁבּוֹק יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the Lord your God.	10
11 ישראל	לֹ֖א תִּגְנֹ֑בוּ וְלֹא־תְכַחֲשׁ֥וּ וְלֹֽא־תְשַׁקְּר֖וּ אִ֥ישׁ בַּעֲמִיתֽוֹ׃	לָא תִגְנְבוּן וְלָא תְכַדְּבוּן וְלָא תְשַׁקְּרוּן אֱנָשׁ בְּחַבְרֵיהּ׃	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	11

(5) וכי תזבחו וגו׳. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר וְאִם נֶדֶר אוֹ נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ וגו׳ (ויקרא ז, טז): לרצנכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצנכם. אפיי״לימנטו, וזהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:) מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שיתכוין לשחוט:
(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:
(7) ואם האכל יאכל וגו׳. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו וגו׳ (ויקרא שם, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא (שם), ממנו ולא מחבירו, יצא הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט.): פגול. מתועב, כמו וּמְרַק פִּגֻּלִים כְּלֵיהֶם (ישעי׳ סה, ד):
(8) ואכליו עונו ישא. בנותר גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו בנותר גמור מדבר (זבחים כח:), ובמסכת כריתות (ה.) למדוהו מגזרה שוה:
(9) לא תכלה פאת שדך. שיניח פאה בסוף שדהו (ת״כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שִׁבֳּלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שתים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ״ו, מ״ה):
(10) לא תעולל. לא תטול עוללות שבה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא כָּתֵף ולא נָטֵף (פאה פ״ז, מ״ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת בצירה: אני ה׳ אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גובה מכם אלא נפשות, שנאמר אַל תִּגְזָל דָּל וגו׳, כִּי ה׳ יָרִיב רִיבָם וגו׳ (משלי כב, כב-כג):
(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ב״ד (סנהדרין פו.): ולא תכחשו. לפי שנאמר וְכִחֶשׁ בָּהּ (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה

12 And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the Lord.

וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְחִלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָֹה׃

וְלָא תִשְׁתַּבְעוּן בִּשְׁמִי לְשִׁקְרָא וְתַחֵיל יָת שְׁמָא דֶּאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ׃

13 Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.

לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר׃

לָא תַעְשׁוֹק יָת חַבְרָךְ וְלָא תֵינוֹס לָא תְבִית אַגְרָא דַּאֲגִירָא לְוָתָךְ עַד צַפְרָא׃

14 Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the Lord.

לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָֹה׃

לָא תְלוּט דְּלָא שָׁמַע וּקְדָם דְּלָא חָזֵי לָא תְשִׂים תַּקְלָא וְתִדְחַל מֵאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ׃

15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.

לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פְנֵי־דָל וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ׃

לָא תַעְבְּדוּן שְׁקַר בְּדִין לָא תִּסַּב אַפֵּי מִסְכֵּינָא וְלָא תֶהְדַּר אַפֵּי רַבָּא בְּקוּשְׁטָא תְּדִינֵיהּ לְחַבְרָךְ׃

שני (חמישי)

16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the Lord.

לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָֹה׃

לָא תֵיכוֹל קוּרְצִין בְּעַמָּךְ לָא תְקוּם עַל דְּמָא דְּחַבְרָךְ אֲנָא יְיָ׃

מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת״ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לי:

(13) לא תעשק. זה הכובש שכר שכיר (ת״כ פרשתא ב): לא תלין. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שיציאתו משקעה חמה, לפיכך זמן גִּבּוּי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גִּבּוּי שכרו כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר בְּעַמְּךָ לֹא תָאֹר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא בחיים אף כל שהוא בחיים, יצא המת שאינו בחיים (ת״כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא בדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר בו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הבריות מכירות בו, נאמר בו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין המקלקל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר כִּי תוֹעֲבַת ה׳ וגו׳ כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וגו׳ (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו בדין ונמצא מתפרנס בנקיות (ת״כ פרק ד, ב): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אביישנו ואראה בבושתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הוי דן את חבירך לכף זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בבתי רעיהם לְרַגֵּל מה יראו רע או

17 לֹא־תִשְׂנָ֥א אֶת־אָחִ֖יךָ בִּלְבָבֶ֑ךָ הוֹכֵ֤חַ תּוֹכִ֙יחַ֙ אֶת־עֲמִיתֶ֔ךָ וְלֹא־תִשָּׂ֥א עָלָ֖יו חֵֽטְא׃

17 לָא תִשְׂנֵי יָת אֲחוּךְ בְּלִבָּךְ אוֹכָחָא תּוֹכַח יָת חַבְרָךְ וְלָא תְקַבֵּיל עַל דִּילֵיהּ חוֹבָא׃

Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.

18 לֹא־תִקֹּ֤ם וְלֹא־תִטֹּר֙ אֶת־בְּנֵ֣י עַמֶּ֔ךָ וְאָהַבְתָּ֥ לְרֵעֲךָ֖ כָּמ֑וֹךָ אֲנִ֖י יְהוָֽה׃

18 לָא תִקּוֹם וְלָא תִטַּר דְּבָבוּ לִבְנֵי עַמָּךְ וְתִרְחֲמֵיהּ לְחַבְרָךְ כְּוָתָךְ אֲנָא יְיָ׃

Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the Lord.

19 אֶת־חֻקֹּתַי֮ תִּשְׁמֹ֒רוּ֒ בְּהֶמְתְּךָ֙ לֹא־תַרְבִּ֣יעַ כִּלְאַ֔יִם שָׂדְךָ֖ לֹא־תִזְרַ֣ע כִּלְאָ֑יִם וּבֶ֤גֶד כִּלְאַ֙יִם֙ שַׁעַטְנֵ֔ז לֹ֥א יַעֲלֶ֖ה עָלֶֽיךָ׃

19 יָת קְיָמַי תִּטְּרוּן בְּעִירָךְ לָא תַרְכֵּיב עֵירוּבִין חַקְלָךְ לָא תִזְרַע עֵירוּבִין וּלְבוּשׁ עֵירוּבִין שַׁעַטְנֵיזָא לָא יִסַּק עֲלָךְ׃

Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.

20 וְאִ֠ישׁ כִּֽי־יִשְׁכַּ֨ב אֶת־אִשָּׁ֜ה שִׁכְבַת־זֶ֗רַע וְהִ֤וא שִׁפְחָה֙ נֶחֱרֶ֣פֶת לְאִ֔ישׁ וְהָפְדֵּה֙ לֹ֣א נִפְדָּ֔תָה א֥וֹ חֻפְשָׁ֖ה לֹ֣א נִתַּן־לָ֑הּ בִּקֹּ֣רֶת תִּהְיֶ֛ה לֹ֥א יוּמְת֖וּ כִּי־לֹ֥א חֻפָּֽשָׁה׃

20 וּגְבַר אֲרֵי יִשְׁכּוֹב יָת אִתְּתָא שִׁכְבַת זַרְעָא וְהִיא אָמָא אֲחִידָא לִגְבַר וְאִתְפְּרָקָא לָא אִתְפְּרֵיקַת בְּכַסְפָּא אוֹ חֵירוּתָא לָא אִתְיְהֵיבַת לַהּ בִּשְׁטָר בִּקּוּרְתָּא תְּהֵי בַהּ לָא יְמוּתוּן אֲרֵי לָא אִתְחָרַרַת׃

And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.

מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראיה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הֹלְכֵי רָכִיל נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מְלָשְׁנִי בַסֵּתֶר רֵעֵהוּ (תהלים קא, ה), לָשׁוֹן רְמִיָּה (שם קכ, ב), לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, בי"ת בפ"א, וגימ"ל בכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בצד"י, וכן וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ (שמואל־ ב יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שֶׁמְחַזֵּר תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לָא תֵיכוּל קוּרְצִין, כמו וַאֲכַלוּ קַרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָאֵי (דניאל ג, ח), אָכַל בְּהוּ קוּרְצָא בֵּי מַלְכָּא (ברכות נח.), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול בבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קֹרֵץ בְּעֵינָיו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דברי רכילותן שלא יבינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות במיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לסטים באים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג.): אני ה׳. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלבין את פניו ברבים (ערכין טז:):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מַגְלָךְ, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האיבה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.): ואהבת לרעך כמוך. אמר ר׳ עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו׳, חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיזי צמר ואניצי פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלבדים, למוד לומר שעטנז, דבר שהוא שׁוּעַ טָווּי וְנוּז, ואומר אני, נוז לשון דבר הנמלל ושזור זה עם זה לחברו, מישטי"ר בלע"ז, כמו חַזְיָין לְנַאזִי דְאִית בְּהוֹן (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטר"א, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחברת צמר ופשתים:

21 וְהֵבִ֤יא אֶת־אֲשָׁמוֹ֙ לַיהוָ֔ה אֶל־
פֶּ֖תַח אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד אֵ֖יל אָשָֽׁם׃

21 וְיַיְתֵי יָת אֲשָׁמֵיהּ לִקְדָם יְיָ
לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא דִּכְרָא
לַאֲשָׁמָא׃

22 וְכִפֶּר֩ עָלָ֨יו הַכֹּהֵ֜ן בְּאֵ֤יל הָאָשָׁם֙
לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה עַל־חַטָּאת֖וֹ אֲשֶׁ֥ר
חָטָ֑א וְנִסְלַ֣ח לֹ֔וֹ מֵחַטָּאת֖וֹ אֲשֶׁ֥ר
חָטָֽא׃ (פ)

22 וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא בְּדִכְרָא
דַּאֲשָׁמָא קֳדָם יְיָ עַל חוֹבְתֵיהּ
דְּחָב וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ מֵחוֹבְתֵיהּ
דְּחָב׃

23 וְכִי־תָבֹ֣אוּ אֶל־הָאָ֗רֶץ וּנְטַעְתֶּם֙
כָּל־עֵ֣ץ מַאֲכָ֔ל וַעֲרַלְתֶּ֥ם עָרְלָת֖וֹ
אֶת־פִּרְיֹ֑ו שָׁלֹ֣שׁ שָׁנִ֗ים יִהְיֶ֥ה לָכֶ֛ם
עֲרֵלִ֖ים לֹ֥א יֵאָכֵֽל׃

שלישי
טז

23 וַאֲרֵי תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא וְתִצְּבוּן
כָּל אִילָן דְּמֵיכַל וּתְרַחֲקוּן
רַחָקָא יָת אִבֵּיהּ תְּלָת שְׁנִין
יְהֵי לְכוֹן מְרַחַק לְאַבָּדָא לָא
יִתְאֲכִיל׃

24 וּבַשָּׁנָה֙ הָרְבִיעִ֔ת יִהְיֶ֖ה כָּל־
פִּרְיֹ֑ו קֹ֥דֶשׁ הִלּוּלִ֖ים לַיהוָֽה׃

24 וּבְשַׁתָּא רְבִיעֵיתָא יְהֵי כָּל
אִבֵּיהּ קוֹדֶשׁ תּוּשְׁבְּחָן קֳדָם יְיָ׃

25 וּבַשָּׁנָ֣ה הַחֲמִישִׁ֗ת תֹּאכְלוּ֙ אֶת־
פִּרְיֹ֔ו לְהוֹסִ֥יף לָכֶ֖ם תְּבוּאָת֑וֹ אֲנִ֖י
יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

25 וּבְשַׁתָּא חֲמִישֵׁיתָא תֵּיכְלוּן יָת
אִבֵּיהּ לְאוֹסָפָא לְכוֹן עֲלַלְתֵּיהּ
אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

26 לֹ֥א תֹאכְל֖וּ עַל־הַדָּ֑ם לֹ֥א תְנַחֲשׁ֖וּ
וְלֹ֥א תְעוֹנֵֽנוּ׃

26 לָא תֵיכְלוּן עַל דְּמָא לָא
תְנַחֲשׁוּן וְלָא תְעָנוֹן׃

(20) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסת לעבד עברי שמותר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא.): והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסתם פדיון בכסף (ת"כ פרק ה, ג גיטין לט.): או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על בית דין לבקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא בקריאה, שהדייניס המלקין קורין על הלוקה, אִם לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וגו' (דברים כח, נח), וְהִפְלָא ה' אֶת מַכֹּתְךָ וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג:):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.):

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג), יכול אם הגניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, בהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד:) שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המצוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המבטיח על כן, ונאמן לשמור הבטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרבה פנים נדרש בסנהדרין, (סג.) אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מבהמת חולין טרם שתצא נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צבי הפסיקו בדרך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יום פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה

27 לֹ֣א תַקִּ֔פוּ פְּאַ֖ת רֹאשְׁכֶ֑ם וְלֹ֣א תַשְׁחִ֔ית אֵ֖ת פְּאַ֥ת זְקָנֶֽךָ׃

לָא תַקְּפוּן פָּתָא דְּרֵישְׁכוֹן וְלָא תְחַבֵּיל יָת פָּתָא דְּדִקְנָךְ׃

27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.

28 וְשֶׂ֣רֶט לָנֶ֗פֶשׁ לֹ֤א תִתְּנוּ֙ בִּבְשַׂרְכֶ֔ם וּכְתֹ֣בֶת קַעֲקַ֔ע לֹ֥א תִתְּנ֖וּ בָּכֶ֑ם אֲנִ֖י יְהוָֽה׃

וְחִבּוּל עַל מִית לָא תִתְּנוּן בִּבְשַׂרְכוֹן וְרוּשְׁמִין חֲרִיתִין לָא תִתְּנוּן בְּכוֹן אֲנָא יְיָ׃

28 Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the Lord.

29 אַל־תְּחַלֵּ֥ל אֶת־בִּתְּךָ֖ לְהַזְנוֹתָ֑הּ וְלֹא־תִזְנֶ֣ה הָאָ֔רֶץ וּמָלְאָ֥ה הָאָ֖רֶץ זִמָּֽה׃

לָא תַחֵיל יָת בְּרַתָּךְ לְאַטְעָיוּתַהּ וְלָא תִטְעֵי אַרְעָא וְתִתְמְלֵי אַרְעָא עֵיצַת חֲטִאין׃

29 Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.

30 אֶת־שַׁבְּתֹתַ֣י תִּשְׁמֹ֔רוּ וּמִקְדָּשִׁ֖י תִּירָ֑אוּ אֲנִ֖י יְהוָֽה׃

יָת יוֹמֵי שַׁבַּיָּא דִּילִי תִּטְּרוּן וּלְבֵית מַקְדְּשִׁי תְּהוֹן דָּחֲלִין אֲנָא יְיָ׃

30 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the Lord.

31 אַל־תִּפְנ֤וּ אֶל־הָאֹבֹת֙ וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִ֔ים אַל־תְּבַקְשׁ֖וּ לְטָמְאָ֣ה בָהֶ֑ם אֲנִ֖י יְהוָֽה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

לָא תִתְפְּנוֹן בָּתַר בִּדִּין וּזְכוּרוּ לָא תִתְבְּעוּן לְאִסְתַּאָבָא בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the Lord your God.

32 מִפְּנֵ֤י שֵׂיבָה֙ תָּקוּם֙ וְהָדַרְתָּ֣ פְּנֵ֣י זָקֵ֑ן וְיָרֵ֥אתָ מֵאֱלֹהֶ֖יךָ אֲנִ֥י יְהוָֽה׃ (ס)

מִן קֳדָם דְּסָבַר בְּאוֹרָיְתָא תְּקוּם וְתֶהְדַּר אַפֵּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ׃

32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the Lord.

רביעי (ששי) וְכִֽי־יָגוּר֙ אִתְּךָ֣ גֵּ֖ר בְּאַרְצְכֶ֑ם לֹ֥א תוֹנ֖וּ אֹתֽוֹ׃

וַאֲרֵי יִתְגַּיַּיר עִמְּכוֹן גִּיּוֹרָא בַּאֲרַעְכוֹן לָא תוֹנוֹן יָתֵיהּ׃

33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.

פלונית קשה לגאת (סנהדרין סו.):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה גדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שערו למעלה מגדעיו הרבה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שתים בכל לחי, ולחי למעלה אצל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חבור שני הלחייס יחד (שם כ.):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמורייס, להיות משרטין בשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שם כא.): קעקע. לשון וְהוֹקַע אוֹתָם (במדבר כה, ד), וְהוֹקַעְנוּם (שמואל־ב כא, ו), תוחבין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותחובין בקרקע, פורפו"יינט בלע"ז:

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. במוסר בתו פנויה לביאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו.): ולא תזנה הארץ. אם אתה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן במקום אחר ולא בארצכם, וכן הוא אומר וַיִּמָּנְעוּ רְבִיבִים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא במנעלו ובאפונדתו ובאבק שעל רגליו (יבמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין בנין בית המקדש דוחה שבת (יבמות ו.):

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לבעל אוב וידעוני (סנהדרין סה.). בעל אוב זה פיתום המדבר משחיו, וידעוני מכניס עצם חיה ששמה ידוע לתוך פיו והעצם מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים בם, שאם תעסקו בם אתם מִטַּמְּאִין לפני ואני מתעב אתכם: אני ה׳ אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין במי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יב קידושין לב:): והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר וירא מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו וירא מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דבריס, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפי

34 כְּאֶזְרָ֣ח מִכֶּם֩ יִהְיֶ֨ה לָכֶ֜ם הַגֵּ֣ר׀ הַגָּ֣ר אִתְּכֶ֗ם וְאָהַבְתָּ֥ לוֹ֙ כָּמ֔וֹךָ כִּֽי־גֵרִ֥ים הֱיִיתֶ֖ם בְּאֶ֣רֶץ מִצְרָ֑יִם אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

כְּיַצִּיבָא מִנְּכוֹן יְהֵי לְכוֹן גִּיּוֹרָא דְּיִתְגַּיַּיר עִמְּכוֹן וְתִרְחַם לֵיהּ כְּוָתָךְ אֲרֵי דַּיָּירִין הֲוֵיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the Lord your God.

35 לֹא־תַעֲשׂ֥וּ עָ֖וֶל בַּמִּשְׁפָּ֑ט בַּמִּדָּ֕ה בַּמִּשְׁקָ֖ל וּבַמְּשׂוּרָֽה׃

לָא תַעְבְּדוּן שְׁקַר בְּדִין בְּמִשְׁחֲתָא בְּמַתְקָלָא וּבִמְכִילְתָא׃

35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.

36 מֹ֣אזְנֵי צֶ֣דֶק אַבְנֵי־צֶ֗דֶק אֵ֥יפַת צֶ֛דֶק וְהִ֥ין צֶ֖דֶק יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם אֲנִי֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶ֔ם אֲשֶׁר־הוֹצֵ֥אתִי אֶתְכֶ֖ם מֵאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃

מוֹזְנָוָאן דִּקְשׁוֹט מַתְקָלִין דִּקְשׁוֹט מְכִילָן דִּקְשׁוֹט וְהִינִין דִּקְשׁוֹט יְהוֹן לְכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃

36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the Lord your God, who brought you out of the land of Egypt.

37 וּשְׁמַרְתֶּ֤ם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי֙ וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַ֔י וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָ֑ם אֲנִ֖י יְהוָֽה׃ (פ)

וְתִטְּרוּן יָת כָּל קְיָמַי וְיָת כָּל דִּינַי וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ׃

37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the Lord.

חמישי וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

XX And the Lord spoke unto Moses, saying:

2 וְאֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֮ תֹּאמַר֒ אִ֣ישׁ אִישׁ֩ מִבְּנֵ֨י יִשְׂרָאֵ֜ל וּמִן־הַגֵּ֣ר׀ הַגָּ֣ר בְּיִשְׂרָאֵ֗ל אֲשֶׁ֨ר יִתֵּ֤ן מִזַּרְע֙וֹ לַמֹּ֔לֶךְ מ֣וֹת יוּמָ֑ת עַ֥ם הָאָ֖רֶץ יִרְגְּמֻ֥הוּ בָאָֽבֶן׃

וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֵּימַר גְּבַר גְּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרַיָּא דְּיִיתְגַּיְּרוּן בְּיִשְׂרָאֵל דְּיִתֵּין מִזַּרְעֵיהּ לְמֹלֶךְ אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנֵיהּ בְּאַבְנָא׃

2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.

הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שבך אל תאמר לחברך: אני ה׳ אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרם ותועבה, וגורס לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בחרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (ב״מ סא: בבא בתרא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו במלח להונות את הבריות שאין מכירים בהם (ב״מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. בבית דין, ואם אין כח לבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת״כ פרשתא ד, ד): עם הארץ. עם שבגינו נברא׳ת הארץ, דבר אחר עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מצות הללו (שם):

3 וַאֲנִ֞י אֶתֵּ֤ן אֶת־פָּנַי֙ בָּאִ֣ישׁ הַה֔וּא וְהִכְרַתִּ֥י אֹת֖וֹ מִקֶּ֣רֶב עַמּ֑וֹ כִּ֤י מִזַּרְעוֹ֙ נָתַ֣ן לַמֹּ֔לֶךְ לְמַ֗עַן טַמֵּא֙ אֶת־מִקְדָּשִׁ֔י וּלְחַלֵּ֖ל אֶת־שֵׁ֥ם קָדְשִֽׁי׃

3 וַאֲנָא אֶתֵּין יָת רוּגְזִי בַּאֲנָשָׁא הַהוּא וַאֲשֵׁיצֵי יָתֵיהּ מִגּוֹ עַמֵּיהּ אֲרֵי מִזַּרְעֵיהּ יְהַב לְמוֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאָבָא יָת מַקְדְּשִׁי וּלְאַחָלָא יָת שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי׃

I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.

4 וְאִ֤ם הַעְלֵ֣ם יַעְלִימוּ֩ עַ֨ם הָאָ֜רֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם֙ מִן־הָאִ֣ישׁ הַה֔וּא בְּתִתּ֥וֹ מִזַּרְעוֹ֖ לַמֹּ֑לֶךְ לְבִלְתִּ֖י הָמִ֥ית אֹתֽוֹ׃

4 וְאִם מִכְבָּשׁ יִכְבְּשׁוּן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהוֹן מִן גּוּבְרָא הַהוּא בְּדִיהַב מִזַּרְעֵיהּ לְמֹלֶךְ בְּדִיל דְּלָא לְמִקְטַל יָתֵיהּ׃

And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;

5 וְשַׂמְתִּ֨י אֲנִ֤י אֶת־פָּנַי֙ בָּאִ֣ישׁ הַה֔וּא וּבְמִשְׁפַּחְתּ֑וֹ וְהִכְרַתִּ֨י אֹת֜וֹ וְאֵ֤ת כָּל־הַזֹּנִ֣ים אַחֲרָ֗יו לִזְנ֛וֹת אַחֲרֵ֥י הַמֹּ֖לֶךְ מִקֶּ֥רֶב עַמָּֽם׃

5 וַאֲשַׁוֵּי אֲנָא יָת רוּגְזִי בְּגוּבְרָא הַהוּא וּבְסָעֲדוֹהִי וַאֲשֵׁיצֵי יָתֵיהּ וְיָת כָּל דְּטָעַן בָּתְרוֹהִי לְמִטְעֵי בָּתַר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמְּהוֹן׃

then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.

6 וְהַנֶּ֗פֶשׁ אֲשֶׁ֨ר תִּפְנֶ֤ה אֶל־הָאֹבֹת֙ וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִ֔ים לִזְנֹ֖ת אַחֲרֵיהֶ֑ם וְנָתַתִּ֤י אֶת־פָּנַי֙ בַּנֶּ֣פֶשׁ הַה֔וּא וְהִכְרַתִּ֥י אֹת֖וֹ מִקֶּ֥רֶב עַמּֽוֹ׃

6 וֶאֱנָשׁ דְּיִתְפְּנֵי בָּתַר בִּדִּין וּזְכוּרוּ לְמִטְעֵי בָּתְרֵיהוֹן וְאֶתֵּין יָת רוֹגְזִי בַּאֲנָשָׁא הַהוּא וַאֲשֵׁיצֵי יָתֵיהּ מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃

And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.

7 וְהִ֨תְקַדִּשְׁתֶּ֔ם וִהְיִיתֶ֖ם קְדֹשִׁ֑ים כִּ֛י אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

7 וְתִתְקַדְּשׁוּן וּתְהוֹן קַדִּישִׁין אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the Lord your God.

8 וּשְׁמַרְתֶּם֙ אֶת־חֻקֹּתַ֔י וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָ֑ם אֲנִ֥י יְהוָ֖ה מְקַדִּשְׁכֶֽם׃

ששי (שביעי)

8 וְתִטְּרוּן יָת קְיָמַי וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁכוֹן׃

And keep ye My statutes, and do them: I am the Lord who sanctify you.

9 כִּֽי־אִ֣ישׁ אִ֗ישׁ אֲשֶׁ֨ר יְקַלֵּ֤ל אֶת־אָבִ֛יו וְאֶת־אִמּ֖וֹ מ֣וֹת יוּמָ֑ת אָבִ֧יו וְאִמּ֛וֹ קִלֵּ֖ל דָּמָ֥יו בּֽוֹ׃

9 אֲרֵי גְּבַר גְּבַר דִּילוּט יָת אֲבוּהִי וְיָת אִמֵּיהּ אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל אֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ לָט קַטְלָא חַיָּיב׃

For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.

(3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו (שס יב): באיש. ולא בגבור, שאין כל הגבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר בנו ובתו באש (דבריס יח, י), בן בנו ובן בתו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, ו), זרע פסול מנין, ת"ל בתתו מזרעו למולך (שס ז. סנהדרין סד:): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת מִקְדָּשַׁי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו בדבר אחד סוף שיעלימו בדבריס הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבועות לט.): והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר ובמשפחתו, יכול יהיו כל המשפחה בהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו בהכרת ולא כל המשפחה בהכרת אלא ביסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שס טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.

וּגְבַר דִּיגוּף יָת אִתַּת גְּבַר דִּיגוּף יָת אִתַּת חַבְרֵיהּ אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל גַּיָּיפָא וְגַיָּיפְתָא׃

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמַת הַנֹּאֵף וְהַנֹּאָפֶת׃

11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.

וּגְבַר דְּיִשְׁכּוֹב יָת אִתַּת אֲבוּהִי עֶרְיְתָא דַּאֲבוּהִי גַּלִּי אִתְקְטָלָא יִתְקַטְלוּן תַּרְוֵיהוֹן קַטְלָא חַיָּיבִין׃

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם׃

12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.

וּגְבַר דְּיִשְׁכּוֹב יָת כַּלְתֵּיהּ אִתְקְטָלָא יִתְקַטְלוּן תַּרְוֵיהוֹן תָּבְלָא עֲבַדוּ קַטְלָא חַיָּיבִין׃

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלָּתוֹ מוֹת יוּמְתוּ שְׁנֵיהֶם תֶּבֶל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃

13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.

וּגְבַר דְּיִשְׁכּוֹב יָת דְּכוּרָא מִשְׁכְּבֵי אִתָּא תּוֹעֵיבָא עֲבַדוּ תַּרְוֵיהוֹן אִתְקְטָלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא חַיָּיבִין׃

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃

14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.

וּגְבַר דְּיִסַּב יָת אִתְּתָא וְיָת אִמַּהּ עֵיצַת חֲטִאין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדוּן יָתֵיהּ וְיָתְהוֹן וְלָא תְהֵי עֵיצַת חֲטִאין בֵּינֵיכוֹן׃

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בִּבְהֵמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהֲרֹגוּ׃

15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.

וּגְבַר דְּיִתֵּין שְׁכוּבְתֵּיהּ בִּבְעִירָא אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל וְיָת בְּעִירָא תִּקְטְלוּן׃

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו בו, דמיהם בם, ולמדנו מאוב וידעוני שנאמר בהם באבן ירגמו אותם דמיהם בם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ (יהושע ב, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שֶׁיֵּהָרֵג:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנואף והנואפת. כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מבלבלין זרע האב בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה.):

(14) ישרפו אתו ואתהן. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה בהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שתיהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אתהן, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרוגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שיודע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת כָּל הַמְּקֹמוֹת (דברים יב, ב), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שבאת תקלה על ידם אמרה תורה הַשְׁחֵת, שְׁרֹף וְכַלֵּה, המטה את חבירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־
בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהָרַגְתָּ
אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֵמָה מוֹת
יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם׃

וְאִתְּתָא דְּתִקְרַב לְוָת כָּל
בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בַּהּ וְתִקְטוֹל
יָת אִתְּתָא וְיָת בְּעִירָא
אִתְקְטָלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא
חַיָּיבִין׃

16 And if a woman approach unto any
beast, and lie down thereto, thou
shalt kill the woman, and the beast:
they shall surely be put to death;
their blood shall be upon them.

17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אֲחֹתוֹ בַּת־
אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־
עֶרְוָתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֶרְוָתוֹ
חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי
עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ
יִשָּׂא׃

וּגְבַר דְּיִסַּב יָת אֲחָתֵיהּ בַּת
אֲבוּהִי אוֹ בַת אִמֵּיהּ וְיִחְזֵי יָת
עֶרְיְתַהּ וְהִיא תִחְזֵי יָת עֶרְיְתֵיהּ
קְלָנָא הוּא וְיִשְׁתֵּיצוֹן לְעֵינֵי
בְּנֵי עַמְּהוֹן עֶרְיַת אֲחָתֵיהּ גַּלִּי
חוֹבֵיהּ יְקַבֵּיל׃

17 And if a man shall take his sister, his
father's daughter, or his mother's
daughter, and see her nakedness,
and she see his nakedness: it is a
shameful thing; and they shall be
cut off in the sight of the children of
their people: he hath uncovered his
sister's nakedness; he shall bear his
iniquity.

18 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה
דָּוָה וְגִלָּה אֶת־עֶרְוָתָהּ אֶת־
מְקֹרָהּ הֶעֱרָה וְהִוא גִּלְתָה אֶת־
מְקוֹר דָּמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם
מִקֶּרֶב עַמָּם׃

וּגְבַר דְּיִשְׁכּוֹב יָת אִתָּא טוּמְאָה
וִיגַלֵּי יָת עֶרְיְתַהּ יָת קְלָנַהּ גַּלִּי
וְהִיא תְּגַלֵּי יָת סוֹאֲבַת דְּמַהָא
וְיִשְׁתֵּיצוֹן תַּרְוֵיהוֹן מִגּוֹ עַמְּהוֹן׃

18 And if a man shall lie with a woman
having her sickness, and shall
uncover her nakedness—he hath
made naked her fountain, and she
hath uncovered the fountain of her
blood—both of them shall be cut
off from among their people.

19 וְעֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ וַאֲחוֹת אָבִיךָ
לֹא תְגַלֵּה כִּי אֶת־שְׁאֵרוֹ הֶעֱרָה
עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ׃

וְעֶרְיַת אֲחָת אִמָּךְ וַאֲחָת אֲבוּךְ
לָא תְגַלֵּי אֲרֵי יָת קָרִיבְתֵיהּ גַּלִּי
חוֹבְהוֹן יְקַבְּלוּן׃

19 And thou shalt not uncover the
nakedness of thy mother's sister, nor
of thy father's sister; for he hath
made naked his near kin; they shall
bear their iniquity.

20 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדָתוֹ
עֶרְוַת דֹּדוֹ גִּלָּה חֶטְאָם יִשָּׂאוּ
עֲרִירִים יָמֻתוּ׃

וּגְבַר דְּיִשְׁכּוֹב יָת אִתַּת
אַחְבּוּהִי עֶרְיְתָא דְּאַחְבּוּהִי
גַּלִּי חוֹבְהוֹן יְקַבְּלוּן דְּלָא וְלַד
יְמוּתוּן׃

20 And if a man shall lie with his
uncle's wife—he hath uncovered his
uncle's nakedness—they shall bear
their sin; they shall die childless.

21 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אֵשֶׁת אָחִיו
נִדָּה הִוא עֶרְוַת אָחִיו גִּלָּה
עֲרִירִים יִהְיוּ׃

וּגְבַר דְּיִסַּב יָת אִתַּת אֲחוּהִי
מְרַחֲקָא הִיא עֶרְיְתָא דַּאֲחוּהִי
גַּלִּי דְּלָא וְלַד יְהוֹן׃

21 And if a man shall take his brother's
wife, it is impurity: he hath
uncovered his brother's nakedness;
they shall be childless.

(17) חסד הוא. לשון ארמי חֶרְפָּה (בראשית לד, יד), חִסּוּדָא. ומדרשו (סנהדרין נח:) אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת בתיבה לשם דבר, כמו זעוה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והעראה זו נחלקו בה רבותינו, (יבמות נה:) יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמך. שנה הכתוב באזהרתן, לומר, שהוזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשת אחי אביו לא הוזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרגומו בְּלָא וְלָד, ודומה לו וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ב), יש לו בנים קוברן, אין לו נים מת בלא בנים, לכך שִׁנָּה בשני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו בשעת עבירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוברן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עבירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יבמות נה.):

22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָקִיא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לָשֶׁבֶת בָּהּ׃ 22

23 And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.

וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֵלֶּה עָשׂוּ וָאָקֻץ בָּם׃ שביעי

24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the Lord your God, who have set you apart from the peoples.

וָאֹמַר לָכֶם אַתֶּם תִּירְשׁוּ אֶת־אַדְמָתָם וַאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לָרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים׃ 24

25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטָּהֹר וְלֹא־תְשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטַמֵּא׃ מפטיר

26 And ye shall be holy unto Me; for I the Lord am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

וְהְיִיתֶם לִי קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וָאַבְדִּל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי׃ 26

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.

וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעֹנִי מוֹת יוּמָתוּ בָּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם׃ (פ) סד פסוקים

וְתִטְּרוּן יָת כָּל קְיָמַי וְיָת כָּל דִּינַי וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן וְלָא תְרוֹקֵין יָתְכוֹן אַרְעָא דַּאֲנָא מַעֵיל יָתְכוֹן לְתַמָּן לְמִתַּב בַּהּ׃

וְלָא תְהָכוּן בְּנִמּוֹסֵי עַמְמַיָּא דַּאֲנָא מַגְלֵי מִן קֳדָמֵיכוֹן אֲרֵי יָת כָּל אִלֵּין עֲבַדוּ וְרַחֵיק מֵימְרִי יָתְהוֹן׃

וַאֲמַרִית לְכוֹן אַתּוּן תֵּירְתוּן יָת אֲרַעְהוֹן וַאֲנָא אֶתְּנִנַּהּ לְכוֹן לְמֵירַת יָתַהּ אֲרַע עָבְדָא חֲלָב וּדְבָשׁ אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַפְרֵישִׁית יָתְכוֹן מִן עַמְמַיָּא׃

וְתַפְרְשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דָּכְיָא לִמְסָאֲבָא וּבֵין עוֹפָא מְסָאֲבָא לְדָכְיָא וְלָא תְשַׁקְּצוּן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בִּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכֹל דְּתַרְחֵישׁ אַרְעָא דְּאַפְרֵישִׁית לְכוֹן לְסַאָבָא׃

וּתְהוֹן קֳדָמַי קַדִּישִׁין אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא יְיָ וְאַפְרֵישִׁית יָתְכוֹן מִן עַמְמַיָּא לְמִהְוֵי פָלְחִין קֳדָמָי׃

וּגְבַר אוֹ אִתָּא אֲרֵי יְהֵי בְהוֹן בִּדִּין אוֹ זְכוּרוּ אִתְקְטָלָא יִתְקַטְּלוּן בְּאַבְנָא יִרְגְּמוּן יָתְהוֹן קַטְלָא חַיָּיבִין׃

(21) נדה הוא. השכיבה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד:) לאסור העראה בה כנדה שהעראה מפורשת בה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קַנְתִּי בְּחַיַּי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מובדלין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רובו של סימן, לנשחט חציו, וכמה בין רובו לחציו מלא שערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחביריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בבשר חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, שתהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

The Haftara is Amos 9:7 – 9:15 on page 152. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20. When Aḥarei Mot and Kedoshim are combined, read the Haftara for Aḥarei Mot on page 151.

XXI	And the Lord said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;	וַיֹּ֤אמֶר יְהוָֹה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה אֱמֹ֥ר אֶל־הַכֹּהֲנִ֖ים בְּנֵ֣י אַהֲרֹ֑ן וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם לְנֶ֥פֶשׁ לֹא־יִטַּמָּ֖א בְּעַמָּֽיו׃	אמור יז
2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּ֤י אִם־לִשְׁאֵר֔וֹ הַקָּרֹ֖ב אֵלָ֑יו לְאִמּ֣וֹ וּלְאָבִ֔יו וְלִבְנ֥וֹ וּלְבִתּ֖וֹ וּלְאָחִֽיו׃	2
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וְלַאֲחֹתֹ֤ו הַבְּתוּלָה֙ הַקְּרוֹבָ֣ה אֵלָ֔יו אֲשֶׁ֥ר לֹא־הָיְתָ֖ה לְאִ֑ישׁ לָ֖הּ יִטַּמָּֽא׃	3
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹ֥א יִטַּמָּ֖א בַּ֣עַל בְּעַמָּ֑יו לְהֵחַלּֽוֹ׃	4
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא־(כ׳ יקרחה)[ק׳ יִקְרְחֻ֤ו] קָרְחָה֙ בְּרֹאשָׁ֔ם וּפְאַ֥ת זְקָנָ֖ם לֹ֣א יְגַלֵּ֑חוּ וּבִבְשָׂרָ֔ם לֹ֥א יִשְׂרְט֖וּ שָׂרָֽטֶת׃	5

(27) כי יהיה בהם אוב וגו׳. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה בסקילה, מזיד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני אהרן. ולא בנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה (ת"כ שם ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שם ד):

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יב. יבמות ס.): אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מצוה (ת"כ שם):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שם טו. יבמות כב:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, בעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוברין, שאינה מת מצוה, ובאיזה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרחה קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.): ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו בְּמַלְקֵט וּרְהִיטָנִי יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרטת. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשֶׁרֶט לָנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ (שם כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטת, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטת:

6 They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the Lord made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.

קְדֹשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָֹה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ׃

קַדִּישִׁין יְהוֹן קֳדָם אֱלָהֲהוֹן וְלָא יַחֲלוּן שְׁמָא דֶּאֱלָהֲהוֹן אֲרֵי יָת קוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ קוּרְבַּן אֱלָהֲהוֹן אִנּוּן מְקָרְבִין וִיהוֹן קַדִּישִׁין׃

7 They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.

אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי־קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו׃

אִתְּתָא מַטְעֲיָא וּמַחֲלָא לָא יִסְּבוּן וְאִתְּתָא דִּמְתָרְכָא מִבַּעְלַהּ לָא יִסְּבוּן אֲרֵי קַדִּישׁ הוּא קֳדָם אֱלָהֵיהּ׃

8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the Lord, who sanctify you, am holy.

וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָֹה מְקַדִּשְׁכֶם׃

וּתְקַדְּשִׁנֵּיהּ אֲרֵי יָת קוּרְבַּן אֱלָהָךְ הוּא מְקָרֵיב קַדִּישׁ יְהֵי לָךְ אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁכוֹן׃

9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.

וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת־אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ (ס)

וּבַת גְּבַר כָּהִין אֲרֵי תִתַּחַל לְמִטְעֵי מִקְּדוּשַׁת אֲבוּהָא הִיא מִתַּחֲלָא בְּנוּרָא תִּתּוֹקַד׃

10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;

וְכָהֲנָא דְּיִתְרַבָּא מֵאֲחוֹהִי דְּיִתָּרַק עַל רֵישֵׁיהּ מִשְׁחָא דִּרְבוּתָא וְדִיקָרֵיב יָת קוּרְבָּנֵיהּ לְמִלְבַּשׁ יָת לְבוּשַׁיָּא יָת רֵישֵׁיהּ לָא יְרַבֵּי פֵירוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לָא יְבַזַּע׃

11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;

וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא׃

וְעַל כָּל נַפְשָׁת מִיתָא לָא יֵיעוֹל לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ לָא יִסְתָּאַב׃

(6) קדושים יהיו. על כרחס יקדישוס בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יבמות סא:): חללה. שנולדה מן הפסולים שבכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז.):

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יבמות פח:): קדוש יהיה לך. נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולברך ראשון בסעודה (גיטין נט: ת"כ):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה בה זיקת בעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכתוב בפנויה: את אביה היא מחללת. חללה ובזתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אבל (ת"כ פרשתא ב, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב:):

(11) ועל כל נפשת מת. באהל המת: נפשת מת. להביא רביעית דם מן המת שמטמא באהל (נזיר לח.): לאביו ולאמו לא יטמא. לא בא אלא להתיר לו מת מצוה (שם מז: ת"כ שם ד):

12 וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ֙ לֹ֣א יֵצֵ֔א וְלֹ֣א יְחַלֵּ֔ל אֵ֖ת מִקְדַּ֣שׁ אֱלֹהָ֑יו כִּ֞י נֵ֧זֶר שֶׁ֣מֶן מִשְׁחַ֣ת אֱלֹהָ֛יו עָלָ֖יו אֲנִ֥י יְהוָֽה׃

וּמִן מַקְדְּשָׁא לָא יִפּוֹק וְלָא יַחֵיל יָת מַקְדְּשָׁא דֶּאֱלָהֵיהּ אֲרֵי כְּלִיל מְשַׁח רְבוּתָא דֶּאֱלָהֵיהּ עֲלוֹהִי אֲנָא יְיָ׃

12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the Lord.

13 וְה֣וּא אִשָּׁ֥ה בִבְתוּלֶ֖יהָ יִקָּֽח׃

ישראל וְהוּא אִתְּתָא בִּבְתוּלַהָא יִסַּב׃

13 And he shall take a wife in her virginity.

14 אַלְמָנָ֤ה וּגְרוּשָׁה֙ וַחֲלָלָ֣ה זֹנָ֔ה אֶת־אֵ֖לֶּה לֹ֣א יִקָּ֑ח כִּ֛י אִם־בְּתוּלָ֥ה מֵעַמָּ֖יו יִקַּ֥ח אִשָּֽׁה׃

אַרְמְלָא וּמְתָרְכָא וַחֲלִילָא מַטְעֲיָא יָת אִלֵּין לָא יִסַּב אֱלָהֵין בְּתוּלְתָא מֵעַמֵּיהּ יִסַּב אִתְּתָא׃

14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.

15 וְלֹא־יְחַלֵּ֥ל זַרְע֖וֹ בְּעַמָּ֑יו כִּ֛י אֲנִ֥י יְהוָ֖ה מְקַדְּשֽׁוֹ׃ (ס)

וְלָא יַחֵיל זַרְעֵיהּ בְּעַמֵּיהּ אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁיהּ׃

15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the Lord who sanctify him.

16 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

שני וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

16 And the Lord spoke unto Moses, saying:

17 דַּבֵּ֥ר אֶֽל־אַהֲרֹ֖ן לֵאמֹ֑ר אִ֣ישׁ מִֽזַּרְעֲךָ֞ לְדֹרֹתָ֗ם אֲשֶׁ֨ר יִהְיֶ֥ה בּוֹ֙ מ֔וּם לֹ֣א יִקְרַ֔ב לְהַקְרִ֖יב לֶ֥חֶם אֱלֹהָֽיו׃

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמֵימַר גְּבַר מִבְּנָךְ לְדָרֵיהוֹן דִּיהֵי בֵּיהּ מוּמָא לָא יִקְרַב לְקָרָבָא קוּרְבָּנָא קֳדָם אֱלָהֵיהּ׃

17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.

18 כִּ֥י כָל־אִ֛ישׁ אֲשֶׁר־בּ֥וֹ מ֖וּם לֹ֣א יִקְרָ֑ב אִ֤ישׁ עִוֵּר֙ א֣וֹ פִסֵּ֔חַ א֥וֹ חָרֻ֖ם א֥וֹ שָׂרֽוּעַ׃

אֲרֵי כָל גְּבַר דְּבֵיהּ מוּמָא לָא יִקְרַב גְּבַר עֲוִיר אוֹ חֲגִיר אוֹ חֲרִים אוֹ סְרִיעַ׃

18 For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,

19 א֣וֹ אִ֔ישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶ֥ה בּ֖וֹ שֶׁ֣בֶר רָ֑גֶל א֖וֹ שֶׁ֥בֶר יָֽד׃

אוֹ גְּבַר דִּיהֵי בֵיהּ תְּבָר רִגְלָא אוֹ תְּבָר יְדָא׃

19 or a man that is broken-footed, or broken-handed,

20 אֹ֣ו־גִבֵּ֣ן אוֹ־דַ֔ק א֖וֹ תְּבַלֻּ֣ל בְּעֵינ֑וֹ א֖וֹ גָרָב֙ א֣וֹ יַלֶּ֔פֶת א֖וֹ מְר֥וֹחַ אָֽשֶׁךְ׃

אוֹ גְבִין אוֹ דוּקָא אוֹ חִלִּיז בְּעֵינוֹהִי אוֹ גַרְבָּן אוֹ חֲזָזָן אוֹ מְרִיס פַּחְדִּין׃

20 or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בכך את העבודה, שהתיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

(14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֲבַד לְחֶם רַב (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העיניים, שכוחל שתי עיניו כאחת (בכורות מג:) ▯: שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחבירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחברתה (שם מ:):

21 כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה מוּם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב׃

כָּל גְּבַר דְּבֵיהּ מוּמָא מִזַּרְעָא דְּאַהֲרֹן כָּהֲנָא לָא יִקְרַב לְקָרָבָא יָת קוּרְבָּנַיָּא דַּייָ מוּמָא בֵיהּ יָת קוּרְבַּן אֱלָהֵיהּ לָא יִקְרַב לְקָרָבָא׃

21 no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the Lord made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.

22 לֶחֶם אֱלֹהָיו מִקָּדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים וּמִן־הַקֳּדָשִׁים יֹאכֵל׃

קוּרְבַּן אֱלָהֵיהּ מִקּוּדְשֵׁי קוּדְשַׁיָּא וּמִן קוּדְשַׁיָּא יֵיכוֹל׃

22 He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.

23 אַךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשַׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם׃

בְּרַם לְפָרוּכְתָּא לָא יֵיעוֹל וּלְמַדְבְּחָא לָא יִקְרַב אֲרֵי מוּמָא בֵיהּ וְלָא יַחֵיל יָת מַקְדָּשַׁי אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁהוֹן׃

23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the Lord who sanctify them.

24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (פ)

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.

XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

XXII And the Lord spoke unto Moses, saying:

2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה׃

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְיִפְרְשׁוּן מִקּוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא יַחֲלוּן יָת שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי דְּאִנּוּן מַקְדְּשִׁין קֳדָמַי אֲנָא יְיָ׃

2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the Lord.

(20) או גבן. שורילי״ש בלע״ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שס מג:): או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל״א (שס לח.), כמו הַנּוֹטֶה כַדֹּק (ישעיה מ, כב): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל״א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבלול חִילִיז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הבכור חלזון נחש עֵינָב (שס): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מבפנים ומבחוץ: ילפת. היא חזזית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מבחוץ ויבש מבפנים, שנאמר וּבַגָּרָב וּבֶחָרֶס (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אצל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בבכורות (בכורות מא.): מרוח אשך. לפי התרגום מְרִיס פַּחֲדִין, שפחדיו מרוססים, שבילים שלו כתותין. פחדין כמו גִּידֵי פַּחֲדָו יְשֹׂרָגוּ (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת״כ פרק ג, א): מום בו. בעוד מומו בו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת״כ פרק ג, ח), כך מפורש בזבחים (קא:):

(23) אך אל הפרכת. להזות שבע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיצון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת״כ (שס י.): ולא יחלל את מקדשי. שאם עבד, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המצוה הזאת: אל אהרן וגו׳ ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שס יב.).

3 אֱמֹ֣ר אֲלֵהֶ֗ם לְדֹרֹ֨תֵיכֶ֜ם כָּל־
אִ֣ישׁ׀ אֲשֶׁר־יִקְרַ֣ב מִכָּל־זַרְעֲכֶ֗ם
אֶל־הַקֳּדָשִׁים֙ אֲשֶׁ֣ר יַקְדִּ֤ישׁוּ
בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֙ לַיהוָ֔ה וְטֻמְאָת֖וֹ
עָלָ֑יו וְנִכְרְתָ֞ה הַנֶּ֣פֶשׁ הַהִ֛וא
מִלְּפָנַ֖י אֲנִ֥י יְהוָֽה׃

אֵימַר לְהוֹן לְדָרֵיכוֹן כָּל
גְּבַר דְּיִקְרַב מִכָּל זַרְעֲכוֹן
לְקוּדְשַׁיָּא דְּיַקְדְּשׁוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וּסְאוֹבְתֵיהּ
עֲלוֹהִי וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא
מִן קֳדָמַי אֲנָא יְיָ׃

Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the Lord, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the Lord.

4 אִ֣ישׁ אִ֞ישׁ מִזֶּ֣רַע אַהֲרֹ֗ן וְה֤וּא
צָר֙וּעַ֙ א֣וֹ זָ֔ב בַּקֳּדָשִׁים֙ לֹ֣א יֹאכַ֔ל
עַ֖ד אֲשֶׁ֣ר יִטְהָ֑ר וְהַנֹּגֵ֙עַ֙ בְּכָל־
טְמֵא־נֶ֔פֶשׁ א֣וֹ אִ֔ישׁ אֲשֶׁר־תֵּצֵ֥א
מִמֶּ֖נּוּ שִׁכְבַת־זָֽרַע׃

גְּבַר גְּבַר מִזַּרְעָא דְּאַהֲרֹן וְהוּא
סְגִיר אוֹ דָאִיב בְּקוּדְשַׁיָּא לָא
יֵיכוֹל עַד דְּיִדְכֵּי וּדְיִקְרַב
בְּכָל טְמֵי נַפְשָׁא אוֹ גְּבַר
דְּתִפּוֹק מִנֵּיהּ שִׁכְבַת זַרְעָא׃

What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;

5 אוֹ־אִישׁ֙ אֲשֶׁ֣ר יִגַּ֔ע בְּכָל־שֶׁ֖רֶץ
אֲשֶׁ֣ר יִטְמָא־ל֑וֹ א֤וֹ בְאָדָם֙ אֲשֶׁ֣ר
יִטְמָא־ל֔וֹ לְכֹ֖ל טֻמְאָת֑וֹ׃

אוֹ גְּבַר דְּיִקְרַב בְּכָל רִחְשָׁא
דְּיִסְתָּאַב לֵיהּ אוֹ בַאֲנָשָׁא
דְּיִסְתָּאַב לֵיהּ לְכֹל סְאוֹבְתֵיהּ׃

or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;

6 נֶ֤פֶשׁ אֲשֶׁ֣ר תִּגַּע־בּ֔וֹ וְטָמְאָ֖ה עַד־
הָעָ֑רֶב וְלֹ֤א יֹאכַל֙ מִן־הַקֳּדָשִׁ֔ים
כִּ֛י אִם־רָחַ֥ץ בְּשָׂר֖וֹ בַּמָּֽיִם׃

אֱנָשׁ דְּיִקְרַב בֵּיהּ וִיהֵי מְסָאַב
עַד רַמְשָׁא וְלָא יֵיכוֹל מִן
קוּדְשַׁיָּא אֱלָהֵין אַסְחִי בִּשְׂרֵיהּ
בְּמַיָּא׃

the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.

7 וּבָ֥א הַשֶּׁ֖מֶשׁ וְטָהֵ֑ר וְאַחַר֙ יֹאכַ֣ל
מִן־הַקֳּדָשִׁ֔ים כִּ֥י לַחְמ֖וֹ ה֑וּא׃

וּכְמֵיעַל שִׁמְשָׁא וְיִדְכֵּי וּבָתַר
כֵּן יֵיכוֹל מִן קוּדְשַׁיָּא אֲרֵי
לַחְמֵיהּ הוּא׃

And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזֵר מֵאַחֲרַי (יחזקאל יד, ז), נָזֹרוּ אָחוֹר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בצו את אהרן שתי כריתות זו אצל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבועות (ז.) אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בבשר הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, ובטהור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה (זבחים מג:): ונכרתה וגו'. יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

(4) בכל טמא נפש. במי שנטמא במת:

(5) בכל שרץ אשר יטמא לו. בשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), בכעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. במת: אשר יטמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל טומאתו. לרבות נוגע בזב, וזבה, נדה, ויולדת:

(6) נפש אשר תגע בו. באחד מן הטמאים הללו:

(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ביבמות (עד:) בתרומה, שמותר לאכלה בהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:

8 That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the Lord.

נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה־בָהּ אֲנִי יְהוָֹה׃

נְבִילָא וּתְבִירָא לָא יֵיכוֹל לְאִסְתַּאָבָא בַהּ אֲנָא יְיָ׃

9 They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the Lord who sanctify them.

וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ אֲנִי יְהוָֹה מְקַדְּשָׁם׃

וְיִטְּרוּן יָת מַטְּרַת מֵימְרִי וְלָא יְקַבְּלוּן עֲלוֹהִי חוֹבָא וִימוּתוּן בֵּיהּ אֲרֵי יַחֲלוּנֵיהּ אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁהוֹן׃

10 There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.

וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ׃

וְכָל חִילוֹנַי לָא יֵיכוֹל קוּדְשָׁא תּוֹתָבָא דְּכָהֲנָא וַאֲגִירָא לָא יֵיכוֹל קוּדְשָׁא׃

11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.

וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וִילִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ׃

וְכָהִין אֲרֵי יִקְנֵי נְפַשׁ קִנְיַן כַּסְפֵּיהּ הוּא יֵיכוֹל בֵּיהּ וִילִידֵי בֵיתֵיהּ אִנּוּן יֵיכְלוּן בְּלַחְמֵיהּ׃

12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.

וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל׃

וּבַת כָּהִין אֲרֵי תְהֵי לִגְבַר חִילוֹנַי הִיא בְּאַפְרָשׁוּת קוּדְשַׁיָּא לָא תֵיכוֹל׃

13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man

וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃

וּבַת כָּהִין אֲרֵי תְהֵי אַרְמְלָא וּמְתָרְכָא וּבַר לֵית לַהּ וּתְתוּב לְבֵית אֲבוּהָא כְּרַבְיוּתַהּ מִלַּחְמָא דַּאֲבוּהָא תֵּיכוֹל וְכָל חִילוֹנַי לָא יֵיכוֹל בֵּיהּ׃

14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.

וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְיָסַף חֲמִשִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ׃

וּגְבַר אֲרֵי יֵיכוֹל קוּדְשָׁא בְּשָׁלוּ וְיוֹסֵיף חוּמְשֵׁיהּ עֲלוֹהִי וְיִתֵּין לְכָהֲנָא יָת קוּדְשָׁא׃

(8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה בבית הבליעה, אסור לאכול בקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש במינו טרפה, יצא נבלת עוף טמא שאין במינו טרפה:

(9) ושמרו את משמרתי. מלאכול תרומה בטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה בידי שמים (סנהדרין פג.):

(10) לא יאכל קדש. בתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר בה (שם פג:): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היובל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שניס שיוצא בשש, בא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו (יבמות ע.):

(11) וכהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור בביתך וגו' בספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קייס (יבמות פז.): וכל זר לא יאכל בו. לא בא אלא להוציא את האונן שמותר בתרומה, זרות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של

15 וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת־קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יָרִימוּ לַיהוָה׃
וְלָא יַחֲלוֹן יָת קוּדְשַׁיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי יְפָרְשׁוּן קֳדָם יְיָ׃
15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the Lord;

16 וְהִשְּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אַשְׁמָה בְּאָכְלָם אֶת־קָדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם׃ (פ)
וְיַסְבְּלוּן עֲלֵיהוֹן עֲוָיִן וְחוֹבִין בְּמֵיכְלֵהוֹן בְּסוֹאֲבָא יָת קוּדְשֵׁיהוֹן אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן׃
16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the Lord who sanctify them.

17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (שלישי יח)
וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃
17 And the Lord spoke unto Moses, saying:

18 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה לְעֹלָה׃
מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן גְּבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תַּיָּרֵי בְּיִשְׂרָאֵל דְּיִקְרֵיב קוּרְבָּנֵיהּ לְכָל נִדְרֵיהוֹן וּלְכָל נִדְבָתְהוֹן דְּיַקְרְבוּן קֳדָם יְיָ לַעֲלָתָא׃
18 Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the Lord for a burnt-offering;

19 לְרְצֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בַּבָּקָר בַּכְּשָׂבִים וּבָעִזִּים׃
לְרַעֲוָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכַר בְּתוֹרַיָּא בְּאִמְּרַיָּא וּבְעִזַּיָּא׃
19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.

20 כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם׃
כֹּל דְּבֵיהּ מוּמָא לָא תְקָרְבוּן אֲרֵי לָא לְרַעֲוָא יְהֵי לְכוֹן׃
20 But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.

21 וְאִישׁ כִּי־יַקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ לִנְדָבָה בַּבָּקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ׃
וּגְבַר אֲרֵי יְקָרֵיב נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא קֳדָם יְיָ לְפָרְשָׁא נִדְרָא אוֹ לִנְדַבְתָּא בְּתוֹרֵי אוֹ בְעָנָא שְׁלִים יְהֵי לְרַעֲוָא כָּל מוּם לָא יְהֵי בֵּיהּ׃
21 And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the Lord in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.

מולין, והן נעשין תרומה (פסחים נב.):
(15) ולא יחללו וגו׳. להאכילם לזרים:
(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהופדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ומונקלוס תרגם בְּמֵיכָלְהוֹן בְּסוֹאֲבָא, שלא לנורך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה לשון מג׳ לשון שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדבריה בשלש עשרה, וכן בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ (במדבר ו, יג), הוא יביא את עצמו, וכן וַיַּקְבֵּר אֹתוֹ בַּגַּיְא (דברים לד, ו), הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי (שם לב):
(18) נדריהם. הרי אלו: נדבותם. הרי זו (מגילה ח.):
(19) לרצונכם. הביאו דבר הראוי לרצות ממכם לפני, שיהא לכם לרצון, שפייסמנ״ט בלע״ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל בעולת העוף אין נריך תמות וזכרות, ואינו נפסל במוס, אלא באסרון אבר:
(21) לפלא נדר. להפריש בדיבורו:

22 עַוֶּ֫רֶת֩ א֨וֹ שָׁב֜וּר אוֹ־חָר֣וּץ
אוֹ־יַבֶּ֗לֶת א֤וֹ גָרָב֙ א֣וֹ יַלֶּ֔פֶת
לֹא־תַקְרִ֥יבוּ אֵ֖לֶּה לַיהוָ֑ה וְאִשֶּׁ֗ה
לֹא־תִתְּנ֥וּ מֵהֶ֛ם עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ
לַיהוָֽה׃

עֲוִיר אוֹ תְּבִיר אוֹ פְסִיק
אוֹ יַבְלָן אוֹ גַּרְבָּן אוֹ חֲזָזָן
לָא תְקָרְבוּן אִלֵּין קֳדָם יְיָ
וְקוּרְבָּנָא לָא תִתְּנוּן מִנְּהוֹן עַל
מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ׃

22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the Lord, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the Lord.

23 וְשׁ֥וֹר וָשֶׂ֖ה שָׂר֣וּעַ וְקָל֑וּט נְדָבָה֙
תַּעֲשֶׂ֣ה אֹת֔וֹ וּלְנֵ֖דֶר לֹ֥א יֵרָצֶֽה׃

וְתוֹר וְאִמַּר יַתִּיר וְחַסִּיר
נְדַבְתָּא תַּעֲבֵיד יָתֵיהּ וּלְנִדְרָא
לָא יִתְרְעֵי׃

23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.

24 וּמָע֤וּךְ וְכָתוּת֙ וְנָת֣וּק וְכָר֔וּת לֹ֥א
תַקְרִ֖יבוּ לַיהוָ֑ה וּבְאַרְצְכֶ֖ם לֹ֥א
תַעֲשֽׂוּ׃

וְדִמְרִיס וְדִרְסִיס וְדִשְׁלִיף
וְדִגְזִיר לָא תְקָרְבוּן קֳדָם יְיָ
וּבַאֲרַעְכוֹן לָא תַעְבְּדוּן׃

24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the Lord; neither shall ye do thus in your land.

25 וּמִיַּ֣ד בֶּן־נֵכָ֗ר לֹ֥א תַקְרִ֛יבוּ אֶת־
לֶ֥חֶם אֱלֹהֵיכֶ֖ם מִכָּל־אֵ֑לֶּה כִּ֣י
מָשְׁחָתָ֤ם בָּהֶם֙ מ֣וּם בָּ֔ם לֹ֥א יֵרָצ֖וּ
לָכֶֽם׃ (ס)

וּמִיַּד בַּר עַמְמִין לָא תְקָרְבוּן
יָת קוּרְבַּן אֱלָהֲכוֹן מִכָּל אִלֵּין
אֲרֵי חִבֻּלְהוֹן בְּהוֹן מוּמָא
בְּהוֹן לָא לְרַעֲוָא יְהוֹן לְכוֹן׃

25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.

26 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

26 And the Lord spoke unto Moses, saying:

27 שׁ֣וֹר אוֹ־כֶ֤שֶׂב אוֹ־עֵז֙ כִּ֣י יִוָּלֵ֔ד
וְהָיָ֛ה שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים תַּ֣חַת אִמּ֑וֹ
וּמִיּ֤וֹם הַשְּׁמִינִי֙ וָהָ֔לְאָה יֵרָצֶ֕ה
לְקָרְבַּ֥ן אִשֶּׁ֖ה לַיהוָֽה׃

תּוֹר אוֹ אִמַּר אוֹ עֵז אֲרֵי
יִתְיְלֵיד וִיהֵי שִׁבְעָא יוֹמִין
בָּתַר אִמֵּיהּ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה
וּלְהַלְאָה יִתְרְעֵי לְקָרְבָא
קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃

27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the Lord.

(22) עורת. שם דבר של מוס, עִוָּרוֹן בלשון נקבה, שלא יהא בו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנסדק או שנפגם (בכורות לח.), וכן שפתו שנסדקה או נפגמה (שם לט.): יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזזית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן (שופטים טז, כט), שאחוזה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (בכורות מא.): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרתן:

(23) שרוע. אבר גדול מחבירו (בכורות מ.): וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לבדק הבית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש בא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):

(24) ומעוך וכתות ונתוק וכרות. בביצים או בגיד: מעוך. ביציו מעוכין ביד: כתות. כתושים יותר ממעוך (בכורות לט:): נתוק. תלושין ביד עד שנפסקו חוטים שתלוייס בהן, אבל נתונים הם בתוך הכיס, והכיס לא נתלש: וכרות. כרותין בכלי ועודן בכיס: ומעוך. תרגומו וְדִמְרִיס, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו וְדִרְסִיס, כמו הַבַּיִת הַגָּדוֹל רְסִיסִים (עמוס ו, יא), בְּקִיעוֹת דַּקּוֹת, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום בהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר לא נצטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ (קידושין לו:):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהביא קרבן ביד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בבמה שבשדות, (תמורה ז.) אבל על המזבח שבמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג:): משחתם. חִבּוּלְהוֹן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.

28 וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד׃

וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לַהּ וְלִבְרַהּ לָא תִכְּסוּן בְּיוֹמָא חַד׃

29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the Lord, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.

29 וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ׃

וַאֲרֵי תִכְּסוּן נִכְסַת תּוֹדְתָא קֳדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן תִּכְּסוּן׃

30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the Lord.

30 בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה׃

בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאֲכִיל לָא תַשְׁאֲרוּן מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא אֲנָא יְיָ׃

31 And ye shall keep My commandments, and do them: I am the Lord.

31 וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה׃

וְתִטְּרוּן פִּקּוֹדַי וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ׃

32 And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the Lord who hallow you,

32 וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃

וְלָא תַחֲלוּן יָת שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי וְאֶתְקַדַּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁכוֹן׃

33 that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the Lord.

33 הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה׃ (פ)

דְּאַפֵּיק יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִהְוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ אֲנָא יְיָ׃

XXIII And the Lord spoke unto Moses, saying:

רביעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the Lord, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.

2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ דִּתְעָרְעוּן יָתְהוֹן מְעָרְעֵי קַדִּישׁ אִלֵּין אִנּוּן מוֹעֲדָי׃

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לח:):

(28) אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הבת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרק ח, א חולין עח:): אתו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע (חולין פב.):

(29) לרצנכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהרו שתהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

(30) ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שתהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שתהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שתהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וּבְשַׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרַי מְזִידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהֵן לָא יְדִיעַ לֶהֱוֵא לָךְ מַלְכָּא וגו' (דניאל ג, יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעברים את השנה על גליות

3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the Lord in all your dwellings.

שִׁ֣שֶׁת יָמִים֮ תֵּעָשֶׂ֣ה מְלָאכָה֒ וּבַיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֗י שַׁבַּ֤ת שַׁבָּתוֹן֙ מִקְרָא־קֹ֔דֶשׁ כָּל־מְלָאכָ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ שַׁבָּ֥ת הִוא֙ לַיהוָ֔ה בְּכֹ֖ל מוֹשְׁבֹֽתֵיכֶֽם׃ (פ)

שִׁתָּא יוֹמִין תִּתְעֲבֵיד עֲבִידְתָא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבָּא שַׁבָּתָא מְעָרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן שַׁבְּתָא הִיא קֳדָם יְיָ בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן׃

4 These are the appointed seasons of the Lord, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.

אֵ֤לֶּה מוֹעֲדֵ֣י יְהוָ֔ה מִקְרָאֵ֖י קֹ֑דֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְא֥וּ אֹתָ֖ם בְּמוֹעֲדָֽם׃

אִלֵּין מוֹעֲדַיָּא דַּייָ מְעָרְעֵי קַדִּישׁ דִּתְעָרְעוּן יָתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן׃

5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the Lord's passover.

בַּחֹ֣דֶשׁ הָרִאשׁ֗וֹן בְּאַרְבָּעָ֥ה עָשָׂ֛ר לַחֹ֖דֶשׁ בֵּ֣ין הָעַרְבָּ֑יִם פֶּ֖סַח לַיהוָֽה׃

בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּאַרְבְּעַת עַשְׂרָא לְיַרְחָא בֵּין שִׁמְשַׁיָּא פִּסְחָא קֳדָם יְיָ׃

6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the Lord; seven days ye shall eat unleavened bread.

וּבַחֲמִשָּׁ֨ה עָשָׂ֜ר יוֹם֙ לַחֹ֣דֶשׁ הַזֶּ֔ה חַ֥ג הַמַּצּ֖וֹת לַיהוָ֑ה שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים מַצּ֥וֹת תֹּאכֵֽלוּ׃

וּבַחֲמֵישְׁתְּ עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא הָדֵין חַגָּא דְּפַטִּירַיָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין פַּטִּירָא תֵּיכְלוּן׃

7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.

בַּיּוֹם֙ הָרִאשׁ֔וֹן מִקְרָא־קֹ֖דֶשׁ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן׃

8 And ye shall bring an offering made by fire unto the Lord seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.

וְהִקְרַבְתֶּ֥ם אִשֶּׁ֛ה לַיהוָ֖ה שִׁבְעַ֣ת יָמִ֑ים בַּיּ֤וֹם הַשְּׁבִיעִי֙ מִקְרָא־קֹ֔דֶשׁ כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃ (פ)

וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן׃

9 And the Lord spoke unto Moses saying:

[יט] וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

שנעקרו ממקומס לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושליס:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקייס את המועדות, מעלין עליו כאלו קייס את השבתות:

(4) אלה מועדי ה׳. למעלה מדבר בְּעִבּוּר שָׁנָה וכאן מדבר בקדוש החדש:

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה׳. הקרבת קרבן ששמו פסח:

(8) והקרבתם אשה וגו׳. הס המוספין האמוריס בפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה (מנחות מט.): והקרבתם אשה לה׳. מכל מקוס, אס אין פריס, הֲבֵא אילים, ואס אין פריס ואילים, הֲבֵא כבשים: שבעת ימים. כל מקוס שנאמר שבעת, שס דבר הוא שבוע של ימיס, שטיינ"א בלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החשובות לכס עבודה ונורך שיש חסרון כיס בבטלה שלהן, כגון דבר האבד, כך הבנתי מתורת כהניס (פרשתא יב, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו׳:

10 דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם כִּֽי־תָבֹ֣אוּ אֶל־הָאָ֗רֶץ אֲשֶׁ֤ר אֲנִי֙ נֹתֵ֣ן לָכֶ֔ם וּקְצַרְתֶּ֖ם אֶת־קְצִירָ֑הּ וַהֲבֵאתֶ֥ם אֶת־עֹ֛מֶר רֵאשִׁ֥ית קְצִירְכֶ֖ם אֶל־הַכֹּהֵֽן׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרֵי תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא דַּאֲנָא יָהֵיב לְכוֹן וְתִחְצְדוּן יָת חֲצָדַהּ וְתַיְתוֹן יָת עוֹמֶר רֵישׁ חֲצָדְכוֹן לְוָת כָּהֲנָא׃

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.

11 וְהֵנִ֧יף אֶת־הָעֹ֛מֶר לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה לִרְצֹנְכֶ֑ם מִמָּחֳרַת֙ הַשַּׁבָּ֔ת יְנִיפֶ֖נּוּ הַכֹּהֵֽן׃

וִירִים יָת עוּמְרָא קֳדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן מִבָּתַר יוֹמָא טָבָא יְרִימִנֵּיהּ כָּהֲנָא׃

And he shall wave the sheaf before the Lord, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.

12 וַעֲשִׂיתֶ֕ם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶ֖ם אֶת־הָעֹ֑מֶר כֶּ֣בֶשׂ תָּמִ֧ים בֶּן־שְׁנָת֛וֹ לְעֹלָ֖ה לַיהוָֽה׃

וְתַעְבְּדוּן בְּיוֹם אֲרָמוּתְכוֹן יָת עוּמְרָא אִמַּר שְׁלִים בַּר שַׁתֵּיהּ לַעֲלָתָא קֳדָם יְיָ׃

And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the Lord.

13 וּמִנְחָתוֹ֒ שְׁנֵ֨י עֶשְׂרֹנִ֜ים סֹ֣לֶת בְּלוּלָ֗ה בַשֶּׁ֛מֶן אִשֶּׁ֥ה לַיהוָ֖ה רֵ֣יחַ נִיחֹ֑חַ וְנִסְכֹּ֥ה יַ֖יִן רְבִיעִ֥ת הַהִֽין׃

וּמִנְחָתֵיהּ תְּרֵין עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָּא דְּפִילָא בִּמְשַׁח קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ לְאִתְקַבָּלָא בְרַעֲוָא וְנִסְכֵּיהּ חַמְרָא רַבְעוּת הִינָא׃

And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the Lord for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.

14 וְלֶ֨חֶם֒ וְקָלִ֨י וְכַרְמֶ֜ל לֹ֣א תֹאכְל֗וּ עַד־עֶ֨צֶם֙ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֔ה עַ֖ד הֲבִ֣יאֲכֶ֔ם אֶת־קָרְבַּ֖ן אֱלֹהֵיכֶ֑ם חֻקַּ֤ת עוֹלָם֙ לְדֹרֹ֣תֵיכֶ֔ם בְּכֹ֖ל מֹשְׁבֹתֵיכֶֽם׃ (ס)

וּלְחֵים וּקְלֵי וּפֵירוּכָן לָא תֵיכְלוּן עַד כְּרַן יוֹמָא הָדֵין עַד אַיְתוֹאֵיכוֹן יָת קוּרְבָּנָא דֶּאֱלָהֲכוֹן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן׃

And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.

15 וּסְפַרְתֶּ֤ם לָכֶם֙ מִמָּחֳרַ֣ת הַשַּׁבָּ֔ת מִיּוֹם֙ הֲבִ֣יאֲכֶ֔ם אֶת־עֹ֖מֶר הַתְּנוּפָ֑ה שֶׁ֥בַע שַׁבָּת֖וֹת תְּמִימֹ֥ת תִּהְיֶֽינָה׃ (יט)

וְתִמְנוֹן לְכוֹן מִבָּתַר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם אַיְתוֹאֵיכוֹן יָת עוּמְרָא דַּאֲרָמוּתָא שְׁבַע שָׁבוּעָן שַׁלְמָן יִהְוְיָן׃

And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;

(10) ראשית קצירכם. שתהא ראשונה לקציר (מנחות עא.): עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וַיָּמֹדּוּ בָּעֹמֶר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טלליס רעיס (מנחות סב.): לרצנכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. חובה לעומר הוא בא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפוליס (מנחות פט:):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייבשין אותו בתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו בו חכמי ישראל (קידושין לז.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומריס, לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכבשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מבערב, שאם לא כן

16 עַ֣ד מִמָּחֳרַ֤ת הַשַּׁבָּת֙ הַשְּׁבִיעִ֔ת
תִּסְפְּר֖וּ חֲמִשִּׁ֣ים יוֹ֑ם וְהִקְרַבְתֶּ֥ם
מִנְחָ֥ה חֲדָשָׁ֖ה לַיהוָֽה׃

עַד מִבָּתַר שְׁבוּעֲתָא שְׁבִיעֵיתָא
תִּמְנוֹן חַמְשִׁין יוֹמִין וּתְקָרְבוּן
מִנְחָתָא חֲדַתָּא קֳדָם יְיָ׃

even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the Lord.

17 מִמּוֹשְׁבֹ֨תֵיכֶ֜ם תָּבִ֣יאוּ׀ לֶ֣חֶם
תְּנוּפָ֗ה שֶׁ֤תַּיִם שְׁנֵ֣י עֶשְׂרֹנִ֔ים
סֹ֣לֶת תִּהְיֶ֔ינָה חָמֵ֖ץ תֵּאָפֶ֑ינָה
בִּכּוּרִ֖ים לַיהוָֽה׃

מִמּוֹתְבָנֵיכוֹן תַּיְתוֹן לְחֵים
אֲרָמוּתָא תַּרְתֵּין גְּרִיצָן תְּרֵין
עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָּא יִהְוְיָן חֲמִיעַ
יִתְאַפְיָן בִּכּוּרִין קֳדָם יְיָ׃

Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the Lord.

18 וְהִקְרַבְתֶּ֣ם עַל־הַלֶּ֗חֶם שִׁבְעַ֨ת
כְּבָשִׂ֤ים תְּמִימִם֙ בְּנֵ֣י שָׁנָ֔ה וּפַ֖ר
בֶּן־בָּקָ֥ר אֶחָ֖ד וְאֵילִ֣ם שְׁנָ֑יִם יִהְי֤וּ
עֹלָה֙ לַיהוָ֔ה וּמִנְחָתָם֙ וְנִסְכֵּיהֶ֔ם
אִשֵּׁ֥ה רֵיחַ־נִיחֹ֖חַ לַיהוָֽה׃

וּתְקָרְבוּן עַל לַחְמָא שִׁבְעָא
אִמְּרִין שַׁלְמִין בְּנֵי שְׁנָא וְתוֹר
בַּר תּוֹרֵי חַד וְדִכְרִין תְּרֵין
יְהוֹן עֲלָתָא קֳדָם יְיָ וּמִנְחָתְהוֹן
וְנִסְכֵּיהוֹן קוּרְבַּן דְּמִתְקַבַּל
בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃

And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the Lord, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

19 וַעֲשִׂיתֶ֥ם שְׂעִיר־עִזִּ֥ים אֶחָ֖ד
לְחַטָּ֑את וּשְׁנֵ֣י כְבָשִׂ֥ים בְּנֵ֥י שָׁנָ֖ה
לְזֶ֥בַח שְׁלָמִֽים׃

וְתַעְבְּדוּן צְפִיר בַּר עִזִּין חַד
לְחַטָּתָא וּתְרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָא
לְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃

And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.

20 וְהֵנִ֣יף הַכֹּהֵ֣ן ׀ אֹתָ֞ם עַל֩ לֶ֨חֶם
הַבִּכֻּרִ֤ים תְּנוּפָה֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה
עַל־שְׁנֵ֖י כְּבָשִׂ֑ים קֹ֥דֶשׁ יִהְי֥וּ
לַיהוָ֖ה לַכֹּהֵֽן׃

וִירִים כָּהֲנָא יָתְהוֹן עַל לַחְמָא
דְּבִכּוּרַיָּא אֲרָמָא קֳדָם יְיָ עַל
תְּרֵין אִמְּרִין קוּדְשָׁא יְהוֹן קֳדָם
יְיָ לְכָהֲנָא׃

And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the Lord, with the two lambs; they shall be holy to the Lord for the priest.

אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעת. כתרגומו שְׁבוּעֲתָא שְׁבִיעֵיתָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה׳. ביום החמשים תקריבוה. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהובאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא באה מן השעורים:

(17) ממושבותיכם. ולא מחוצה לארץ (מנחות פג:): לחם תנופה. לחם תרומה המורם לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הבאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חובה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל בהמה בפרשת נסכים, ג׳ עשרונים לפר, וב׳ עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד־ז ט־י):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז׳ כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז׳ הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעצמן ואלו לעצמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת״כ פרק יג, ו מנחות מה:):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים (מנחות סב.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזקק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

21 וּקְרָאתֶ֞ם בְּעֶ֣צֶם׀ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֗ה מִקְרָא־קֹ֨דֶשׁ֙ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֔ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ חֻקַּ֥ת עוֹלָ֛ם בְּכָל־מוֹשְׁבֹ֥תֵיכֶ֖ם לְדֹרֹתֵיכֶֽם׃

וּתְעָרְעוּן בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן קְיָם עָלַם בְּכָל מוֹתְבָנֵיכוֹן לְדָרֵיכוֹן׃

21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.

22 וּבְקֻצְרְכֶ֞ם אֶת־קְצִ֣יר אַרְצְכֶ֗ם לֹא־תְכַלֶּ֨ה פְּאַ֤ת שָׂדְךָ֙ בְּקֻצְרֶ֔ךָ וְלֶ֥קֶט קְצִירְךָ֖ לֹ֣א תְלַקֵּ֑ט לֶעָנִ֤י וְלַגֵּר֙ תַּעֲזֹ֣ב אֹתָ֔ם אֲנִ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ (פ)

וּבְמִחְצַדְכוֹן יָת חֲצָדָא דַּאֲרַעְכוֹן לָא תְשֵׁיצֵי פָּתָא דְּחַקְלָךְ בִּחְצָדָךְ וּלְקָטָא דִּחְצָדָךְ לָא תְלַקֵּיט לְעַנְיֵי וּלְגִיּוֹרֵי תִּשְׁבּוֹק יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the Lord your God.

חמישי

23 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

23 And the Lord spoke unto Moses, saying:

24 דַּבֵּ֥ר אֶל־בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל לֵאמֹ֑ר בַּחֹ֨דֶשׁ הַשְּׁבִיעִ֜י בְּאֶחָ֣ד לַחֹ֗דֶשׁ יִהְיֶ֤ה לָכֶם֙ שַׁבָּת֔וֹן זִכְר֥וֹן תְּרוּעָ֖ה מִקְרָא־קֹֽדֶשׁ׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד לְיַרְחָא יְהֵי לְכוֹן נְיָחָא דּוּכְרַן יַבָּבָא מְעָרַע קַדִּישׁ׃

24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.

25 כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ וְהִקְרַבְתֶּ֥ם אִשֶּׁ֖ה לַיהוָֽה׃ (ס)

כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃

25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the Lord.

26 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

26 And the Lord spoke unto Moses, saying:

27 אַ֣ךְ בֶּעָשׂ֣וֹר לַחֹ֠דֶשׁ֠ הַשְּׁבִיעִ֨י הַזֶּ֜ה יֹ֣ום הַכִּפֻּרִ֣ים ה֗וּא מִקְרָא־קֹ֨דֶשׁ֙ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֔ם וְעִנִּיתֶ֖ם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶ֑ם וְהִקְרַבְתֶּ֥ם אִשֶּׁ֖ה לַיהוָֽה׃

בְּרַם בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדֵין יוֹמָא דְּכִפּוּרַיָּא הוּא מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן וּתְעַנּוֹן יָת נַפְשָׁתְכוֹן וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃

27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the Lord.

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעבור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועצרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בתוכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה׳ אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר״ה לב.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שבתורה מיעוטין, מכפר הוא לשבים ואינו מכפר לשאינם שבים (שבועות יג.):

28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the Lord your God.

וְכָל־מְלָאכָה֙ לֹ֣א תַעֲשׂ֔וּ בְּעֶ֖צֶם הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה כִּ֣י יוֹם כִּפֻּרִים֙ הֹ֔וּא לְכַפֵּ֥ר עֲלֵיכֶ֔ם לִפְנֵ֖י יְהוָ֥ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

וְכָל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי יוֹמָא דְּכִפּוּרַיָּא הוּא לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.

כִּ֤י כָל־הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁ֣ר לֹא־תְעֻנֶּ֔ה בְּעֶ֖צֶם הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה וְנִכְרְתָ֖ה מֵעַמֶּֽיהָ׃

אֲרֵי כָל אֱנָשׁ דְּלָא יִתְעַנֵּי בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין וְיִשְׁתֵּיצֵי מֵעַמֵּיהּ׃

30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.

וְכָל־הַנֶּ֗פֶשׁ אֲשֶׁ֤ר תַּעֲשֶׂה֙ כָּל־מְלָאכָ֔ה בְּעֶ֖צֶם הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה וְהַאֲבַדְתִּ֛י אֶת־הַנֶּ֥פֶשׁ הַהִ֖וא מִקֶּ֥רֶב עַמָּֽהּ׃

וְכָל אֱנָשׁ דְּיַעֲבֵיד כָּל עֲבִידָא בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין וְאוֹבֵיד יָת אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃

31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.

כָּל־מְלָאכָ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֑וּ חֻקַּ֤ת עוֹלָם֙ לְדֹרֹ֣תֵיכֶ֔ם בְּכֹ֖ל מֹשְׁבֹֽתֵיכֶֽם׃

כָּל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן׃

32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.

שַׁבַּ֨ת שַׁבָּת֥וֹן הוּא֙ לָכֶ֔ם וְעִנִּיתֶ֖ם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶ֑ם בְּתִשְׁעָ֤ה לַחֹ֙דֶשׁ֙ בָּעֶ֔רֶב מֵעֶ֖רֶב עַד־עֶ֔רֶב תִּשְׁבְּת֖וּ שַׁבַּתְּכֶֽם׃ (פ)

שַׁבָּא שַׁבָּתָא הוּא לְכוֹן וּתְעַנּוֹן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בְּתִשְׁעָא לְיַרְחָא בְּרַמְשָׁא מֵרַמְשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּנוּחוּן נְיָחֲכוֹן׃

33 And the Lord spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃

ששי

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the Lord.

דַּבֵּ֛ר אֶל־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל לֵאמֹ֑ר בַּחֲמִשָּׁ֨ה עָשָׂ֜ר יוֹם לַחֹ֤דֶשׁ הַשְּׁבִיעִי֙ הַזֶּ֔ה חַ֖ג הַסֻּכּ֥וֹת שִׁבְעַ֥ת יָמִ֖ים לַיהוָֽה׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר בַּחֲמֵישְׁתְּ עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדֵין חַגָּא דִּמְטַלַּיָּא שִׁבְעָא יוֹמִין קֳדָם יְיָ׃

35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.

בַּיּ֥וֹם הָרִאשׁ֖וֹן מִקְרָא־קֹ֑דֶשׁ כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֥א תַעֲשֽׂוּ׃

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן׃

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו׳. לעבור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

(35) מקרא קדש. [ביוה"כ] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה
36 לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם
אִשֶּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הִוא כָּל־
מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

שִׁבְעָא יוֹמִין תְּקָרְבוּן קוּרְבָּנָא
קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה מְעָרַע
קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן וּתְקָרְבוּן
קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ כְּנִישִׁין
תְּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא
תַּעְבְּדוּן׃

36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ
37 אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב
אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח
וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

אִלֵּין מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ דִּתְעָרְעוּן
יָתְהוֹן מְעָרְעֵי קַדִּישׁ לְקָרָבָא
קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ עֲלָתָא
וּמִנְחָתָא נִכְסַת קוּדְשִׁין
וְנִסּוּכִין פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ׃

37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;

מִלְבַד שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלְבַד
38 מַתְּנֹתֵיכֶם וּמִלְבַד כָּל־
נִדְרֵיכֶם וּמִלְבַד כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה׃

בַּר מִשַּׁבָּתָא דַּיְיָ וּבַר
מִמַּתְנָתְכוֹן וּבַר מִכָּל נִדְרֵיכוֹן
וּבַר מִכָּל נִדְבָתְכוֹן דִּתְתְּנוּן
קֳדָם יְיָ׃

38 beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.

אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
39 הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת
הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה
שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן׃

בְּרַם בַּחֲמֵשְׁתָּ עַשְׂרָא יוֹמָא
לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּמִכְנְשְׁכוֹן
יָת עֲלַלְתָּא דְּאַרְעָא תֵּיחֲגוֹן
יָת חַגָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין
בְּיוֹמָא קַדָּמָאָה נְיָחָא וּבְיוֹמָא
תְּמִינָאָה נְיָחָא׃

39 Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
40 פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים
וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל
וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
שִׁבְעַת יָמִים׃

וְתִסְבּוּן לְכוֹן בְּיוֹמָא קַדָּמָאָה
פֵּירֵי אִילָנָא אֶתְרוֹגִין לוּלַבִין
וַהֲדַסִּין וְעַרְבִין דְּנַחַל וְתִחְדּוֹן
קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן שִׁבְעָא יוֹמִין׃

40 And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.

(36) עצרת הוא. עצרתי אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנן להפטר ממר, בני, נבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשוה ים מסרון כיס נדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקבוע בחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עבר יומו בטל קרבנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרבן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, רוחיל וים לה תשלומין כל שבעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בזמן אסיפה, מכאן שנאמרו לְעַבֵּר את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא בחמלע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה יביא בזה, יכול יהא מביאן כל שבעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד בחשבון, ולא יותר, ולמה נאמר שבעה, לתשלומין (חגיגה ט.):

(40) פרי עץ הדר. ענן, שטעם עגו ופריו שוה (סוכה לה.): הדר. הֲדָר בחילוני משנה לשנה, וזהו אתרוג (שם): כפת תמרים. אסר ו"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לג.): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעבותות וכחבלים, וזהו הדס,

41 וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ׃

וְתֵיחַגּוּן יָתֵיהּ חַגָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּשַׁתָּא קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה תֵּיחַגּוּן יָתֵיהּ׃

41 And ye shall keep it a feast unto the Lord seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.

42 בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת׃

בְּמַטַלָּיָא תִּתְּבוּן שְׁבְעָא יוֹמִין כָּל יַצִּיבָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוּן בְּמַטַלָּיָא׃

42 Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;

43 לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

בְּדִיל דִּיְדְּעוּן דָּרֵיכוֹן אֲרֵי בְּמַטַלַּת עֲנָנֵי אוֹתֵיבִית יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפָּקוּתִי יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

43 that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the Lord your God.

44 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (פ)

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה יָת סִדַּר מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ וְאַלֵּיפִנּוּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

44 And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the Lord.

XXIV

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

And the Lord spoke unto Moses, saying:

2 צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד׃

פַּקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְבּוּן לָךְ מְשַׁח זֵיתָא דְּכְיָא כְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָיָא תְּדִירָא׃

2 'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.

3 מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃

מִבָּרָא לְפָרוּכְתָּא דְּסָהֲדוּתָא בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא יַסְדַּר יָתֵיהּ אַהֲרֹן מֵרַמְשָׁא עַד צַפְרָא קֳדָם יְיָ תְּדִירָא קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן׃

3 Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the Lord continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.

4 עַל הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃ (פ)

עַל מְנָרְתָּא דְּכִיתָא יַסְדַּר יָת בּוֹצִינָיָא קֳדָם יְיָ תְּדִירָא׃

4 He shall order the lamps upon the pure candlestick before the Lord continually.

העמוד כמין קליעה (סם לב:):

(42) האזרח. זה מזרח: בישראל. לרבות את הגרים (סם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא:):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מנות הגרות, ופרשת ואתה תצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך הטמורה, וכן משמע ואתה סופך לצוות את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמניס יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים בתנחומא (פו.) ובת"כ (פרשתא יג, ו): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ת"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל בעלי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן בה שמן כמדת מברותיה, וממנה היה מתחיל, ובה היה מסייס: יערוך אתו אהרן מערב עד בוקר. יערוך תותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושיערו חכמים, מלי לוג לכל נר ונר, והן כדאי לף לילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להס (מנחות פט.):

5 וְלָקַחְתָּ֣ סֹ֔לֶת וְאָפִיתָ֣ אֹתָ֔הּ שְׁתֵּ֥ים
עֶשְׂרֵ֖ה חַלּ֑וֹת שְׁנֵי֙ עֶשְׂרֹנִ֔ים יִהְיֶ֖ה
הַחַלָּ֥ה הָאֶחָֽת׃

וְתִסַּב סוּלְתָּא וְתֵיפֵי יָתַהּ
תַּרְתַּא עֶשְׂרֵי גְּרִיצָן תְּרֵין
עֶשְׂרוֹנִין תְּהֵי הָוְיָא גְּרִיצְתָא
חֲדָא׃

5 And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.

6 וְשַׂמְתָּ֥ אוֹתָ֛ם שְׁתַּ֥יִם מַעֲרָכ֖וֹת
שֵׁ֣שׁ הַמַּעֲרָ֑כֶת עַ֛ל הַשֻּׁלְחָ֥ן
הַטָּהֹ֖ר לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃

וּתְשַׁוֵּי יָתְהוֹן תַּרְתֵּין סִדְרִין
שֵׁית סִדְרָא עַל פָּתוּרָא דָּכְיָא
קֳדָם יְיָ׃

6 And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the Lord.

7 וְנָתַתָּ֥ עַל־הַמַּעֲרֶ֖כֶת לְבֹנָ֣ה זַכָּ֑ה
וְהָיְתָ֤ה לַלֶּ֙חֶם֙ לְאַזְכָּרָ֔ה אִשֶּׁ֖ה
לַיהוָֽה׃

וְתִתֵּין עַל סִדְרָא לְבוֹנְתָא
דָּכִיתָא וּתְהֵי לִלְחֵים
לְאַדְכָרָא קוּרְבָּנָא קֳדָם
יְיָ׃

7 And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the Lord.

8 בְּי֨וֹם הַשַּׁבָּ֜ת בְּי֣וֹם הַשַּׁבָּ֗ת
יַעַרְכֶ֛נּוּ לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה תָּמִ֑יד מֵאֵ֥ת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֖ל בְּרִ֥ית עוֹלָֽם׃

בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא
דְּשַׁבְּתָא יַסְדְּרִנֵּיהּ קֳדָם יְיָ
תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְיָם
עָלַם׃

8 Every sabbath day he shall set it in order before the Lord continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.

9 וְהָיְתָה֙ לְאַהֲרֹ֣ן וּלְבָנָ֔יו וַאֲכָלֻ֖הוּ
בְּמָק֣וֹם קָדֹ֑שׁ כִּ֥י קֹ֖דֶשׁ קָדָשִׁ֨ים
ה֥וּא ל֛וֹ מֵאִשֵּׁ֥י יְהוָ֖ה חָק־
עוֹלָֽם׃ (ס)

וּתְהֵי לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי
וְיֵיכְלוּנֵּיהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ
אֲרֵי קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא לֵיהּ
מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ קְיָם עָלַם׃

9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the Lord made by fire, a perpetual due.'

10 וַיֵּצֵא֙ בֶּן־אִשָּׁ֣ה יִשְׂרְאֵלִ֔ית
וְהוּא֙ בֶּן־אִ֣ישׁ מִצְרִ֔י בְּת֖וֹךְ
בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּנָּצוּ֙ בַּמַּחֲנֶ֔ה בֶּ֥ן
הַיִּשְׂרְאֵלִ֔ית וְאִ֖ישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִֽי׃

וּנְפַק בַּר אִתְּתָא בַת יִשְׂרָאֵל
וְהוּא בַּר גְּבַר מִצְרַאי בְּגוֹ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאִתְנְצִיאוּ בְּמַשְׁרִיתָא
בַּר אִתְּתָא בַת יִשְׂרָאֵל וְגוּבְרָא
בַּר יִשְׂרָאֵל׃

10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:
(6) שש המערכת. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):
(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני בזיכי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:
(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:
(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו אִישׁ עַל דִּגְלוֹ בְּאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם (במדבר ב, ב) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מִטַּע אהלו:

11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.

וּפָרֵישׁ בַּר אִתְּתָא בַת יִשְׂרָאֵל יָת שְׁמָא וְאַרְגֵּיז וְאֵיתִיאוּ יָתֵיהּ לְוָת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אִמֵּיהּ שְׁלוֹמִית בַּת דִּבְרִי לְשִׁבְטָא דְּדָן׃

11 וַיִּקֹּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן׃

12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the Lord.

וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מַטְּרָא עַד דְּיִתְפָּרַשׁ לְהוֹן עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּייָ׃

12 וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה׃ (פ)

13 And the Lord spoke unto Moses, saying:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.

אַפֵּיק יָת דְּאַרְגֵּיז לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּן כָּל דִּשְׁמַעוּ יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישֵׁיהּ וְיִרְגְּמוּן יָתֵיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא׃

14 הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה׃

15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.

וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּיל לְמֵימַר גְּבַר גְּבַר אֲרֵי יַרְגֵּיז קֳדָם אֱלָהֵיהּ וִיקַבֵּיל חוֹבֵיהּ׃

15 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃

16 And he that blasphemeth the name of the Lord, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.

וְדִיפָרֵישׁ שְׁמָא דַּייָ אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל מִרְגָּם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִּיּוֹרָא כְּיַצִּיבָא בְּפָרָשׁוּתֵיהּ שְׁמָא יִתְקְטִיל׃

16 וְנֹקֵב שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ כָּל־הָעֵדָה כַּגֵּר כָּאֶזְרָח בְּנָקְבוֹ־שֵׁם יוּמָת׃

17 And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.

וּגְבַר אֲרֵי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דַּאֲנָשָׁא אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל׃

17 וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת׃

(11) ויקב. כתרגומו, ופָרֵישׁ שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שבחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לבדה היתה זונה: שלמית. דַּהֲוַת פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת בדברים, שואלת בשלום הכל: בת דברי. דברנית היתה, מדברת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאביו, גנאי לשבטו, כיוצא בו אהליאב בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שבח לו שבח לאביו שבח לשבטו:

(12) וינחהו. לבדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו בפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש במיתה, (סנהדרין עח:) שנאמר מְסַלְּלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות שם יד), אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר כִּי לֹא פֹרַשׁ מַה יֵּעָשֶׂה לוֹ (במדבר טו, לד), אבל במקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו:

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להביא את הדייניס: את ידיהם. אומרים לו דמך בראשך, ואין אנו נענשים במיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. במעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוחו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. בכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל בכינוי: ונקב. לשון קללה, כמו מָה אֶקֹּב (במדבר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יב), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל

18 And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.

18 וּמַכֵּ֥ה נֶ֖פֶשׁ־בְּהֵמָ֑ה יְשַׁלְּמֶ֑נָּה נֶ֖פֶשׁ תַּ֥חַת נָֽפֶשׁ׃

וּדְיִקְטוֹל נְפַשׁ בְּעִירָא יְשַׁלְּמִנַּהּ נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא׃

19 And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:

19 וְאִ֕ישׁ כִּֽי־יִתֵּ֥ן מ֖וּם בַּעֲמִית֑וֹ כַּאֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֔ה כֵּ֖ן יֵעָ֥שֶׂה לּֽוֹ׃

וּגְבַר אֲרֵי יִתֵּין מוּמָא בְּחַבְרֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַד כֵּן יִתְעֲבֵיד לֵיהּ׃

20 breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.

20 שֶׁ֤בֶר תַּ֣חַת שֶׁ֔בֶר עַ֖יִן תַּ֣חַת עַ֔יִן שֵׁ֖ן תַּ֣חַת שֵׁ֑ן כַּאֲשֶׁ֨ר יִתֵּ֥ן מוּם֙ בָּאָדָ֔ם כֵּ֖ן יִנָּ֥תֶן בּֽוֹ׃

תְּבָרָא חֲלָף תְּבָרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שִׁנָּא חֲלָף שִׁנָּא כְּמָא דִּיהַב מוּמָא בַּאֲנָשָׁא כֵּן יִתְיְהֵיב בֵּיהּ׃

21 And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.

21 וּמַכֵּ֥ה בְהֵמָ֖ה יְשַׁלְּמֶ֑נָּה וּמַכֵּ֥ה אָדָ֖ם יוּמָֽת׃

וּדְיִקְטוֹל בְּעִירָא יְשַׁלְּמִנַּהּ וּדְיִקְטוֹל אֲנָשָׁא יִתְקְטִיל׃

מפטיר

22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the Lord your God.'

22 מִשְׁפַּ֤ט אֶחָד֙ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֔ם כַּגֵּ֥ר כָּאֶזְרָ֖ח יִהְיֶ֑ה כִּ֛י אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃

דִּינָא חַד יְהֵי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כְּיַצִּיבָא יְהֵי אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃

23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the Lord commanded Moses.

23 וַיְדַבֵּ֣ר מֹשֶׁה֮ אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֒ וַיּוֹצִ֣יאוּ אֶת־הַמְקַלֵּ֔ל אֶל־מִחוּץ֙ לַמַּחֲנֶ֔ה וַיִּרְגְּמ֥וּ אֹת֖וֹ אָ֑בֶן וּבְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֣ל עָשׂ֔וּ כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה אֶת־מֹשֶֽׁה׃ (פ)

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַפִּיקוּ יָת דְּאַרְגֵּיז לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא וּרְגַמוּ יָתֵיהּ בְּאַבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבַדוּ כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

קכד פסוקיס

The Haftara is Ezekiel 44:15 – 44:31 on page 153.

XXV And the Lord spoke unto Moses in mount Sinai, saying:

בהר

וַיְדַבֵּ֤ר יְהוָֹה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה בְּהַ֥ר סִינַ֖י לֵאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּטוּרָא דְּסִינַי לְמֵימַר׃

נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב בו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דִּבֵּר בהורג בהמה, וכאן דבר בעושה בה חבורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן נפש, ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב, ובא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחייס, אף מכה אביו ואמו מחייס, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר במכה שפטור, ומה בבהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהם חבורה:

(22) אני ה׳ אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגריס:

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, ובא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the Lord.

2 דַּבֵּ֞ר אֶל־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם כִּ֤י תָבֹ֙אוּ֙ אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר אֲנִ֖י נֹתֵ֣ן לָכֶ֑ם וְשָׁבְתָ֣ה הָאָ֔רֶץ שַׁבָּ֖ת לַיהוָֽה׃

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרֵי תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא דַּאֲנָא יָהֵיב לְכוֹן וְתַשְׁמֵיט אַרְעָא שְׁמִטְּתָא קֳדָם יְיָ׃

3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.

3 שֵׁ֤שׁ שָׁנִים֙ תִּזְרַ֣ע שָׂדֶ֔ךָ וְשֵׁ֥שׁ שָׁנִ֖ים תִּזְמֹ֣ר כַּרְמֶ֑ךָ וְאָסַפְתָּ֖ אֶת־תְּבוּאָתָֽהּ׃

שֵׁית שְׁנִין תִּזְרַע חַקְלָךְ וְשֵׁית שְׁנִין תִּכְסַח כַּרְמָךְ וְתִכְנוֹשׁ יָת עֲלַלְתַּהּ׃

4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the Lord; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.

לוי

4 וּבַשָּׁנָ֣ה הַשְּׁבִיעִ֗ת שַׁבַּ֤ת שַׁבָּתוֹן֙ יִהְיֶ֣ה לָאָ֔רֶץ שַׁבָּ֖ת לַיהוָ֑ה שָׂדְךָ֙ לֹ֣א תִזְרָ֔ע וְכַרְמְךָ֖ לֹ֥א תִזְמֹֽר׃

וּבְשַׁתָּא שְׁבִיעֵיתָא נְיָח שְׁמִטְּתָא יְהֵי לְאַרְעָא דְּתַשְׁמֵיט קֳדָם יְיָ חַקְלָךְ לָא תִזְרַע וְכַרְמָךְ לָא תִכְסַח׃

5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.

5 אֵ֣ת סְפִ֤יחַ קְצִירְךָ֙ לֹ֣א תִקְצֹ֔וֹר וְאֶת־עִנְּבֵ֥י נְזִירֶ֖ךָ לֹ֣א תִבְצֹ֑ר שְׁנַ֥ת שַׁבָּת֖וֹן יִהְיֶ֥ה לָאָֽרֶץ׃

יָת כְּתֵי חֲצָדָךְ לָא תִחְצוּד וְיָת עִנְּבֵי שִׁבְקָךְ לָא תִקְטוּף שְׁנַת שְׁמִטְּתָא יְהֵי לְאַרְעָא׃

6 And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;

6 וְהָיְתָ֨ה שַׁבַּ֜ת הָאָ֤רֶץ לָכֶם֙ לְאָכְלָ֔ה לְךָ֖ וּלְעַבְדְּךָ֣ וְלַאֲמָתֶ֑ךָ וְלִשְׂכִירְךָ֙ וּלְתוֹשָׁ֣בְךָ֔ הַגָּרִ֖ים עִמָּֽךְ׃

וּתְהֵי שְׁמִטַּת אַרְעָא לְכוֹן לְמֵיכַל לָךְ וּלְעַבְדָךְ וּלְאַמְתָּךְ וְלַאֲגִירָךְ וּלְתוֹתָבָךְ דְּדָיְירִין עִמָּךְ׃

7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.

7 וְלִבְהֶמְתְּךָ֔ וְלַחַיָּ֖ה אֲשֶׁ֣ר בְּאַרְצֶ֑ךָ תִּהְיֶ֥ה כָל־תְּבוּאָתָ֖הּ לֶאֱכֹֽל׃ (ס)

וְלִבְעִירָךְ וּלְחַיְתָא דִּבְאַרְעָךְ תְּהֵי כָל עֲלַלְתַּהּ לְמֵיכַל׃

(2) שבת לה׳. לשם ה׳ כשם שנאמר בשבת בראשית:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגומו לָא תִכְסָח, ודומה לו קוֹצִים כְּסוּחִים (ישעיה לג, יב), שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה (תהלים פ, יז):

(5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא צמחה מן הזרע שנפל בה בעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך בוצר, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו׳. אע״פ שאסרתים עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתים אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה אתה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן הַשְּׁבוּת אתה אוכל, ואי אתה אוכל מן השמור (ת״כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת״כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגויים (שם ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמזונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, כָּלָה לחיה מן השדה כַּלֵּה לבהמתך מן הבית (ת״כ. שם ח. תענית ו:):

ישראל 8 וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה׃

וְתִמְנֵי לָךְ שְׁבַע שְׁמִטָּן דִּשְׁנִין שְׁבַע שְׁנִין שְׁבַע זִמְנִין וִיהוֹן לָךְ יוֹמֵי שְׁבַע שְׁמִטָּן דִּשְׁנִין אַרְבְּעִין וּתְשַׁע שְׁנִין׃

8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.

9 וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם׃

וְתַעְבַּר שׁוֹפַר יַבָּבָא בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא בְּיוֹמָא דְכִפּוּרַיָּא תַּעְבְּרוּן שׁוֹפָרָא בְּכָל אַרְעֲכוֹן׃

9 Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.

10 וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל־יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ׃

וּתְקַדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חַמְשִׁין שְׁנִין וְתִקְרוֹן חֵירוּתָא בְּאַרְעָא לְכָל יָתְבַהָא יוֹבֵילָא הִיא תְּהֵי לְכוֹן וּתְתוּבוּן גְּבַר לְאַחְסָנְתֵיהּ וּגְבַר לְזַרְעִיתֵיהּ תְּתוּבוּן׃

10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.

11 יוֹבֵל הִוא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרָעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזִרֶיהָ׃

יוֹבֵילָא הִיא שְׁנַת חַמְשִׁין שְׁנִין תְּהֵי לְכוֹן לָא תִזְרְעוּן וְלָא תַחְצְדוּן יָת כַּתָּהָא וְלָא תִקְטְפוּן יָת שְׁבַקְהָא׃

11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.

12 כִּי יוֹבֵל הִוא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃

אֲרֵי יוֹבֵילָא הִיא קוּדְשָׁא תְּהֵי לְכוֹן מִן חַקְלָא תֵּיכְלוּן יָת עֲלַלְתַּהּ׃

12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רצופות שמטה ויעשה יובל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה בזמנה (ת"כ פרשתא ב, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יובל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד.): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא בעשור לחדש, אם כן למה נאמר בעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שבת בכל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שבת בכל ארצכם, אלא בבית דין בלבד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ב, א) בכניסתה מקדשין אותה בבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח:): וקראתם דרור. לעבדים, בין נרצע, בין שלא כָּלוּ לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדייר בי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רוצה ואינו ברשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מובדלת משאר שנים בנקיבת שם לה לבדה, ומה שמה, יובל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחזתו. שהשדות חוזרות לבעליהן: ואיש אל משפחתו תשבו. לרבות את הנרצע (קידושין טו.):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אבל בוצר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יובל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תצא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, בהוייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, ג): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הבית, שאם כָּלָה לחיה מן השדה, אתה צריך לבער מן הבית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל:

13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בְּשַׁתָּא דְיוֹבֵלָא הָדָא תְּתוּבוּן גְּבַר לְאַחְסָנְתֵיהּ:	בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וַאֲרֵי תְזַבֵּין זְבִינִין לְחַבְרָךְ אוֹ תִזְבּוֹן מִיַּד חַבְרָךְ לָא תוֹנוֹן גְּבַר יָת אֲחוּהִי:	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו:	שני כ
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִנְיַן שְׁנַיָּא בָּתַר יוֹבֵילָא תִּזְבּוֹן מִן חַבְרָךְ בְּמִנְיַן שְׁנֵי עֲלַלְתָּא יְזַבֵּין לָךְ:	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכָּר־לָךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפוּם סַגִיוּת שְׁנַיָּא תַּסְגֵּי זְבִינוֹהִי וּלְפוּם זְעֵירוּת שְׁנַיָּא תַּזְעַר זְבִינוֹהִי אֲרֵי מִנְיַן עֲלַלְתָּא הוּא מְזַבֵּין לָךְ:	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעֹט הַשָּׁנִים תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מֹכֵר לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the Lord your God.	וְלָא תוֹנוֹן גְּבַר יָת חַבְרֵיהּ וְתִדְחַל מֵאֱלָהָךְ אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן:	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וְתַעְבְּדוּן יָת קְיָמַי וְיָת דִּינַי תִּטְּרוּן וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן וְתִתְּבוּן עַל אַרְעָא לְרְחְצָן:	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וִישַׁבְתֶּם עַל־הָאָרֶץ לָבֶטַח:	18

(13) תשובו איש אל אחזתו. והרי כבר נאמר וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחוזרת לאביו ביובל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חברך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חברך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד ב"מ נח:):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה בא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותבואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה בדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תבואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תבואות ימכר לך, לפי מנין שני התבואות שתהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תבואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תבואות, ולא של שדפון, ומיעוט שָׁנִים שְׁנַיִם:

(16) תרבה מקנתו. תמכרנה ביוקר: תמעיט מקנתו. תמעיט בדמיה:

(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שֶׁבַּעֲוֹן שמטה ישראל גולים, שנאמר אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ, וְהִרְצָת אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ (ויקרא כו, לד שבת לג.), ושבעים שנה של גלות בבל כנגד שבעים שמטות שבטלו היו:

19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְתִתֵּין אַרְעָא אִבַּהּ וְתֵיכְלוּן לְמִשְׂבַּע וְתִתְּבוּן לְרֻחְצָן עֲלַהּ׃	שלישי (שני) וְנָתְנָ֣ה הָאָ֔רֶץ פִּרְיָ֔הּ וַאֲכַלְתֶּ֖ם לָשֹׂ֑בַע וִֽישַׁבְתֶּ֥ם לָבֶ֖טַח עָלֶֽיהָ׃
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וַאֲרֵי תֵימְרוּן מָא נֵיכוֹל בְּשַׁתָּא שְׁבִיעֵיתָא הָא לָא נִזְרַע וְלָא נֶאֱסֹ֖ף אֶת־תְּבוּאָתֵֽנוּ׃	20 וְכִ֣י תֹאמְר֔וּ מַה־נֹּאכַ֖ל בַּשָּׁנָ֣ה הַשְּׁבִיעִ֑ת הֵ֤ן לֹ֣א נִזְרָ֔ע וְלֹ֥א נֶאֱסֹ֖ף אֶת־תְּבוּאָתֵֽנוּ׃
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וַאֲפַקֵּיד יָת בִּרְכְתִי לְכוֹן בְּשַׁתָּא שְׁתִיתֵיתָא וְתַעֲבֵיד יָת עֲלַלְתָּא לִתְלָת שְׁנִין׃	21 וְצִוִּ֤יתִי אֶת־בִּרְכָתִי֙ לָכֶ֔ם בַּשָּׁנָ֖ה הַשִּׁשִּׁ֑ית וְעָשָׂ֙ת אֶת־הַתְּבוּאָ֔ה לִשְׁלֹ֖שׁ הַשָּׁנִֽים׃
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְתִזְרְעוּן יָת שַׁתָּא תְּמִינֵיתָא וְתֵיכְלוּן מִן עֲלַלְתָּא עַתִּיקָא עַד שַׁתָּא תְּשִׁיעֵיתָא עַד מֵיעַל עֲלַלְתַּהּ תֵּיכְלוּן עַתִּיקָא׃	22 וּזְרַעְתֶּ֗ם אֵ֤ת הַשָּׁנָ֣ה הַשְּׁמִינִ֔ת וַאֲכַלְתֶּ֖ם מִן־הַתְּבוּאָ֣ה יָשָׁ֑ן עַ֣ד׀ הַשָּׁנָ֣ה הַתְּשִׁיעִ֗ת עַד־בּוֹא֙ תְּב֣וּאָתָ֔הּ תֹּאכְל֖וּ יָשָֽׁן׃
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְאַרְעָא לָא תִזְדַּבַּן לַחְלוּטִין אֲרֵי דִּילִי אַרְעָא אֲרֵי דַיָּירִין וְתוֹתָבִין אַתּוּן קֳדָמָי׃	23 וְהָאָ֗רֶץ לֹ֤א תִמָּכֵר֙ לִצְמִתֻ֔ת כִּי־לִ֖י הָאָ֑רֶץ כִּֽי־גֵרִ֣ים וְתוֹשָׁבִ֛ים אַתֶּ֖ם עִמָּדִֽי׃
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכֹ֖ל אֶ֣רֶץ אֲחֻזַּתְכֶ֑ם גְּאֻלָּ֖ה תִּתְּנ֥וּ לָאָֽרֶץ׃ (ס)	24 וּבְכֹ֖ל אֶ֣רֶץ אֲחֻזַּתְכֶ֑ם גְּאֻלָּ֖ה תִּתְּנ֥וּ לָאָֽרֶץ׃ (ס)
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	אֲרֵי יִתְמַסְכַּן אֲחוּךְ וִיזַבֵּין מֵאַחְסָנְתֵיהּ וְיֵיתֵי פָרִיקֵיהּ דְּקָרִיב לֵיהּ וְיִפְרוֹק יָת זְבִינֵי אֲחוּהִי׃	רביעי כִּֽי־יָמ֣וּךְ אָחִ֔יךָ וּמָכַ֖ר מֵאֲחֻזָּת֑וֹ וּבָ֤א גֹאֲלוֹ֙ הַקָּרֹ֣ב אֵלָ֔יו וְגָאַ֕ל אֵ֖ת מִמְכַּ֥ר אָחִֽיו׃
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וּגְבַר אֲרֵי לָא יְהֵי לֵיהּ פָּרִיק וְתַדְבֵּיק יְדֵיהּ וְיַשְׁכַּח כְּמִסַּת פּוּרְקָנֵיהּ׃	26 וְאִ֕ישׁ כִּ֛י לֹ֥א יִהְיֶה־לּ֖וֹ גֹּאֵ֑ל וְהִשִּׂ֣יגָה יָד֔וֹ וּמָצָ֖א כְּדֵ֥י גְאֻלָּתֽוֹ׃

(19) ונתנה הארץ וגו׳ וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת בצורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעיס תהא בו ברכה:

(20) ולא נאסף. אל הבית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הבאים מאליהם (פסחים נא:):

(21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:

(22) עד השנה התשיעת. עד חג הסכות של תשיעית שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה בגרנות, ובתשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן בטלין מעבודת קרקע שתי שנים רצופות השביעית והיובל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לבעלים ביובל, שלא יהא הלוקח כובשה (ת"כ שם ח): לצמתת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עינך בה (שם), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות בתים, ועבד עברי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א׳ (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישייר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

27 וְחִשַּׁב֙ אֶת־שְׁנֵ֣י מִמְכָּר֔וֹ וְהֵשִׁיב֙ אֶת־הָ֣עֹדֵ֔ף לָאִ֖ישׁ אֲשֶׁ֣ר מָֽכַר־לֹ֑וֹ וְשָׁ֖ב לַאֲחֻזָּתֽוֹ׃

27 וִיחַשֵּׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וְיָתִיב יָת מוֹתָרָא לִגְבַר דְּזַבֵּין לֵיהּ וִיתוּב לְאַחְסָנְתֵיהּ׃

28 וְאִ֨ם לֹא־מָצְאָ֜ה יָד֗וֹ דֵּי֮ הָשִׁ֣יב לוֹ֒ וְהָיָ֣ה מִמְכָּר֗וֹ בְּיַד֙ הַקֹּנֶ֣ה אֹת֔וֹ עַ֖ד שְׁנַ֣ת הַיּוֹבֵ֑ל וְיָצָא֙ בַּיֹּבֵ֔ל וְשָׁ֖ב לַאֲחֻזָּתֽוֹ׃ (ס)

28 וְאִם לָא אַשְׁכַּחַת יְדֵיהּ כְּמִסַּת דְּיָתִיב לֵיהּ וִיהֵי זְבִינוֹהִי בְּיַד דִּזְבַן יָתֵיהּ עַד שַׁתָּא דְּיוֹבֵילָא וְיִפּוֹק בְּיוֹבֵילָא וִיתוּב לְאַחְסָנְתֵיהּ׃

29 וְאִ֗ישׁ כִּֽי־יִמְכֹּ֤ר בֵּית־מוֹשַׁב֙ עִ֣יר חוֹמָ֔ה וְהָיְתָה֙ גְּאֻלָּת֔וֹ עַד־תֹּ֖ם שְׁנַ֣ת מִמְכָּר֑וֹ יָמִ֖ים תִּהְיֶ֥ה גְאֻלָּתֽוֹ׃

חמישי (שלישי)

29 וּגְבַר אֲרֵי יְזַבֵּין בֵּית מוֹתַב קַרְתָּא מַקְּפָא שׁוּר וִיהֵי פּוּרְקָנֵיהּ עַד מִשְׁלַם שַׁתָּא דִּזְבִינוֹהִי עִדָּן בְּעִדָּן יְהֵי פּוּרְקָנֵיהּ׃

30 וְאִ֣ם לֹא־יִגָּאֵ֗ל עַד־מְלֹ֣את לוֹ֮ שָׁנָ֣ה תְמִימָה֒ וְקָ֨ם הַבַּ֜יִת אֲשֶׁר־בָּעִ֗יר אֲשֶׁר־(כ׳ לא)[ק׳ לוֹ] חֹמָ֗ה לַצְּמִיתֻ֛ת לַקֹּנֶ֥ה אֹת֖וֹ לְדֹרֹתָ֑יו לֹ֥א יֵצֵ֖א בַּיֹּבֵֽל׃

30 וְאִם לָא יִתְפְּרֵיק עַד מִשְׁלַם לֵיהּ שַׁתָּא שַׁלְמְתָא וִיקוּם בֵּיתָא דִּבְקַרְתָּא דְּלֵיהּ שׁוּרָא לַחְלוּטִין לְדִזְבַן יָתֵיהּ לְדָרוֹהִי לָא יִפּוֹק בְּיוֹבֵילָא׃

31 וּבָתֵּ֣י הַחֲצֵרִ֗ים אֲשֶׁ֨ר אֵין־לָהֶ֤ם חֹמָה֙ סָבִ֔יב עַל־שְׂדֵ֥ה הָאָ֖רֶץ יֵחָשֵׁ֑ב גְּאֻלָּה֙ תִּהְיֶה־לּ֔וֹ וּבַיֹּבֵ֖ל יֵצֵֽא׃

31 וּבָתֵּי פַּצְחַיָּא דְּלֵית לְהוֹן שׁוּר מַקַּף סְחוֹר סְחוֹר עַל חֲקַל אַרְעָא יִתְחַשְׁבוּן פּוּרְקָנָא יְהֵי לְהוֹן וּבְיוֹבֵילָא יִפְּקוּן׃

then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.

But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.

And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.

And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.

But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היובל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, בכך וכך, עתיד היית להחזירה ביובל, נמצאת קונה מספר התבואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנם ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שבא לגאלה (ערכין ל.):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיובל משמט בתחלתו (ת"כ שם ז):

(29) בית מושב עיר חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרויס ימים, וכן תֵּשֵׁב הַנַּעֲרָה אִתָּנוּ יָמִים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו׳ לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לב.) אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכתוב לה, אלא מתוך שצריך לכתוב לא בפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבל. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יובל בתוך שנתו לא יצא (שם לא:):

(31) ובתי החצרים. כתרגומו פַּצְחַיָּא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶם (יהושע יג,

32 וְעָרֵי֙ הַלְוִיִּ֔ם בָּתֵּ֖י עָרֵ֣י אֲחֻזָּתָ֑ם גְּאֻלַּ֥ת עוֹלָ֖ם תִּהְיֶ֥ה לַלְוִיִּֽם׃

וְקִרְוֵי לֵיוָאֵי בָּתֵּי קִרְוֵי אַחְסָנַתְהוֹן פּוּרְקַן עָלַם יְהֵי לְלֵיוָאֵי׃

32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.

33 וַאֲשֶׁ֤ר יִגְאַל֙ מִן־הַלְוִיִּ֔ם וְיָצָ֧א מִמְכַּר־בַּ֛יִת וְעִ֥יר אֲחֻזָּת֖וֹ בַּיֹּבֵ֑ל כִּ֣י בָתֵּ֞י עָרֵ֣י הַלְוִיִּ֗ם הִ֚וא אֲחֻזָּתָ֔ם בְּת֖וֹךְ בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃

וּדְיִפְרוֹק מִן לֵיוָאֵי וְיִפּוֹק זְבִינֵי בֵיתָא וְקִרְוֵי אַחְסָנְתֵיהּ בְּיוֹבֵילָא אֲרֵי בָתֵּי קִרְוֵי לֵיוָאֵי אִנּוּן אַחְסָנְתְהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.

34 וּֽשְׂדֵ֛ה מִגְרַ֥שׁ עָרֵיהֶ֖ם לֹ֣א יִמָּכֵ֑ר כִּֽי־אֲחֻזַּ֥ת עוֹלָ֛ם ה֖וּא לָהֶֽם׃ (ס)

וַחֲקַל רְוַח קִרְוֵיהוֹן לָא יִזְדַּבַּן אֲרֵי אַחְסָנַת עָלַם הוּא לְהוֹן׃

34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.

כא וְכִֽי־יָמ֣וּךְ אָחִ֔יךָ וּמָ֥טָה יָד֖וֹ עִמָּ֑ךְ וְהֶחֱזַ֣קְתָּ בּ֔וֹ גֵּ֧ר וְתוֹשָׁ֛ב וָחַ֖י עִמָּֽךְ׃

וַאֲרֵי יִתְמַסְכַּן אֲחוּךְ וּתְמוּט יְדֵיהּ עִמָּךְ וְתַתְקֵיף בֵּיהּ יְדוּר וְיִתּוֹתַב וְיֵיחֵי עִמָּךְ׃

35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.

36 אַל־תִּקַּ֤ח מֵֽאִתּוֹ֙ נֶ֣שֶׁךְ וְתַרְבִּ֔ית וְיָרֵ֖אתָ מֵֽאֱלֹהֶ֑יךָ וְחֵ֥י אָחִ֖יךָ עִמָּֽךְ׃

לָא תִסַּב מִנֵּיהּ חִיבוּלְיָא וְרִבִּיתָא וְתִדְחַל מֵאֱלָהָךְ וְיֵיחֵי אֲחוּךְ עִמָּךְ׃

36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.

כח), בְּקַלְרֵיאֶס וּבְטִילָאֶס (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היובל, ויוצאין ביובל לבעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, ובזה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ב ערכין לג.): וביובל יצא. בחנם:

(32) וערי הלוים. ארבעים ושמנה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנתונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם:):

(33) ואשר יגאל מן הלוים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויצא ביבל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוב ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללוים, יכול לא דבר הכתוב אלא בלוקח ישראל שקנה בית בערי הלוים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלוים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ביובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלוים הוא אחזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מֶכֶר גזבר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזבר אינה יוצאה לכהנים ביובל, כמו שנאמר בישראל וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחהו שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודת אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שוינהו רבנן, ולעבור עליו בשני לאוין (ב"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):

37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.

37 אֶת־כַּסְפְּךָ֔ לֹא־תִתֵּ֥ן לֹ֖ו בְּנֶשֶׁ֑ךְ וּבְמַרְבִּ֖ית לֹא־תִתֵּ֥ן אָכְלֶֽךָ׃

יָת כַּסְפָּךְ לָא תִתֵּין לֵיהּ בְּחִיבוּלְיָא וּבְרִבִּיתָא לָא תִתֵּין מֵיכְלָךְ׃

38 I am the Lord your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.

38 אֲנִ֣י יְהוָֹה֙ אֱלֹהֵיכֶ֔ם אֲשֶׁר־הוֹצֵ֥אתִי אֶתְכֶ֖ם מֵאֶ֣רֶץ מִצְרָ֑יִם לָתֵ֤ת לָכֶם֙ אֶת־אֶ֣רֶץ כְּנַ֔עַן לִהְיֹ֥ות לָכֶ֖ם לֵאלֹהִֽים׃ (ס)

אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם לְמִתַּן לְכוֹן יָת אַרְעָא דִּכְנַעַן לְמִהְוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ׃

39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.

ששי (רביעי)

39 וְכִֽי־יָמ֥וּךְ אָחִ֛יךָ עִמָּ֖ךְ וְנִמְכַּר־לָ֑ךְ לֹא־תַעֲבֹ֥ד בּ֖וֹ עֲבֹ֥דַת עָֽבֶד׃

וַאֲרֵי יִתְמַסְכַּן אֲחוּךְ עִמָּךְ וְיִזְדַּבַּן לָךְ לָא תִפְלַח בֵּיהּ פּוּלְחַן עַבְדִּין׃

40 As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.

40 כְּשָׂכִ֥יר כְּתוֹשָׁ֖ב יִהְיֶ֣ה עִמָּ֑ךְ עַד־שְׁנַ֥ת הַיֹּבֵ֖ל יַעֲבֹ֥ד עִמָּֽךְ׃

כַּאֲגִירָא כְּתוֹתָבָא יְהֵי עִמָּךְ עַד שַׁתָּא דְּיוֹבֵילָא יִפְלַח עִמָּךְ׃

41 Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.

41 וְיָצָא֙ מֵעִמָּ֔ךְ ה֖וּא וּבָנָ֣יו עִמּ֑וֹ וְשָׁב֙ אֶל־מִשְׁפַּחְתּ֔וֹ וְאֶל־אֲחֻזַּ֥ת אֲבֹתָ֖יו יָשׁ֑וּב׃

וְיִפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבְנוֹהִי עִמֵּיהּ וִיתוּב לְזַרְעִיתֵיהּ וּלְאַחְסָנַת אֲבָהָתוֹהִי יְתוּב׃

42 For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.

42 כִּֽי־עֲבָדַ֣י הֵ֔ם אֲשֶׁר־הוֹצֵ֥אתִי אֹתָ֖ם מֵאֶ֣רֶץ מִצְרָ֑יִם לֹ֥א יִמָּכְר֖וּ מִמְכֶּ֥רֶת עָֽבֶד׃

אֲרֵי עַבְדַּי אִנּוּן דְּאַפֵּיקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם לָא יִזְדַּבְּנוּן זִבּוּן עַבְדִּין׃

43 Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.

43 לֹא־תִרְדֶּ֥ה בּ֖וֹ בְּפָ֑רֶךְ וְיָרֵ֖אתָ מֵאֱלֹהֶֽיךָ׃

לָא תִפְלַח בֵּיהּ בְּקַשְׁיוּ וְתִדְחַל מֵאֱלָהָךְ׃

(38) אשר הוצאתי וגו׳. והבחנתי בין בכור לשאינו בכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. בשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדר בארץ ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי:):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לבית המרחץ, ולא יגעול לו מנעליו:

(40) כשכיר כתושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג בו: עד שנת היבל. אם פגע בו יובל לפני שש שנים היובל מוציאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב במזונות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב.): ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזלו בכך (מכות יג.): אחזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אבן הַלֶּקַח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הָחֵם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עֲדֹר תחת הגפן, עד שאבוא, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללב, לכך נאמר וירא׳ת:

44 וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לָךְ
מֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם
מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאָמָה׃

44 וְעַבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ דִּיהוֹן לָךְ מִן
עַמְמַיָּא דִּבְסַחְרָנֵיכוֹן מִנְּהוֹן
תִּקְנוֹן עַבְדִּין וְאַמְהָן׃

45 וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגָּרִים
עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם
אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ
בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לַאֲחֻזָּה׃

45 וְאַף מִבְּנֵי תּוֹתָבַיָּא עַרְלַיָּא
דְּדָיְירִין עִמְּכוֹן מִנְּהוֹן
תִּקְנוֹן וּמִזַּרְעִיתְהוֹן דְּעִמְּכוֹן
דְּאִתְיַלַּדוּ בַּאֲרַעְכוֹן וִיהוֹן
לְכוֹן לְאַחְסָנָא׃

46 וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם לִבְנֵיכֶם
אַחֲרֵיכֶם לָרֶשֶׁת אֲחֻזָּה לְעֹלָם
בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֵיכֶם בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־תִרְדֶּה
בוֹ בְּפָרֶךְ׃ (ס)

46 וְתַחְסְנוּן יָתְהוֹן לִבְנֵיכוֹן
בָּתְרֵיכוֹן לִירוּתַת אַחְסָנָא
לְעָלַם בְּהוֹן תִּפְלְחוּן
וּבַאֲחֵיכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
גְּבַר בַּאֲחוּהִי לָא תִפְלַח בֵּיהּ
בְּקַשְׁיוּ׃

47 וְכִי תַשִּׂיג יַד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ
וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר
תּוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת
גֵּר׃

שביעי

47 וַאֲרֵי תַדְבֵּיק יַד עֲרַל וְתוֹתָב
עִמָּךְ וְיִתְמַסְכַּן אֲחוּךְ עִמֵּיהּ
וְיִזְדַּבַּן לַעֲרַל תּוֹתָב דְּעִמָּךְ אוֹ
לְאַרְמַאי מִזַּרְעִית גִּיּוֹרָא׃

48 אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ
אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ׃

48 בָּתַר דְּאִזְדַּבַּן פּוּרְקָנָא יְהֵי
לֵיהּ חַד מֵאֲחוֹהִי יִפְרְקִנֵּיהּ׃

49 אוֹ־דֹדוֹ אוֹ בֶן־דֹּדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ־
מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֶנּוּ
אוֹ־הִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל׃

49 אוֹ אַחְבּוּהִי אוֹ בַר אַחְבּוּהִי
יִפְרְקִנֵּיהּ אוֹ מִקָּרִיב בִּשְׂרֵיהּ
מִזַּרְעִיתֵיהּ יִפְרְקִנֵּיהּ אוֹ
דְּתַדְבֵּיק יְדֵיהּ וְיִתְפְּרֵיק׃

44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.

45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.

46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.

47 And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,

48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;

49 or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן במה אשתמש, בעבדי איני מושל, בז' אומות איני נוחל, שהרי הזהרתני לא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שבתוך גבול ארצכם, שהרי בהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שבאו מסביבותיכם לישא נשים בארצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו בהם לנחלה לצורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להביא נשיא בעמו ומלך במשרתיו שלא לרדות בפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרגומו עֲרַל תּוֹתָב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרם לו שיעשיר, דבוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרם לו שימוך, דבוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ס, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבודת אלילים עצמה (שם כ. ב"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי׳ לו. מיד, אל תניחהו שֶׁיִּטָּמַע:

וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ
לוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף
מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי
שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ׃

50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.

וְיחַשֵּׁב עִם זָבְנֵיהּ מִשַּׁתָּא
דְּאִזְדַּבַּן לֵיהּ עַד שַׁתָּא
דְּיוֹבֵלָא וִיהֵי כְּסַף זְבִינוֹהִי
בְּמִנְיַן שְׁנַיָּא כְּיוֹמֵי אֲגִירָא יְהֵי
עִמֵּיהּ׃

אִם־עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיהֶן
יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ׃

אִם עוֹד סַגִּיאוֹת בְּשַׁנַיָּא
לְפוּמְהוֹן יָתִיב פּוּרְקָנֵיהּ
מִכְּסַף זְבִינוֹהִי׃

51 If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.

וְאִם־מְעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד־
שְׁנַת הַיֹּבֵל וְחִשַּׁב־לוֹ כְּפִי שָׁנָיו
יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ׃

וְאִם זְעִיר אִשְׁתְּאַר בְּשַׁנַיָּא
עַד שַׁתָּא דְּיוֹבֵלָא וְיחַשֵּׁב
לֵיהּ כְּפוּם שְׁנוֹהִי יָתִיב יָת
פּוּרְקָנֵיהּ׃

52 And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.

כִּשְׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ
לֹא־יִרְדֶּנּוּ בְּפָרֶךְ לְעֵינֶיךָ׃

כַּאֲגִיר שְׁנָא בְּשַׁנְיָא יְהֵי עִמֵּיהּ
לָא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקַשְׁיוּ לְעֵינָךְ׃

53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.

וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיָצָא
בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ׃

וְאִם לָא יִתְפְּרֵיק בְּאִלֵּין וְיִפּוֹק
בְּשַׁתָּא דְּיוֹבֵלָא הוּא וּבְנוֹהִי
עִמֵּיהּ׃

54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.

מפטיר כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים
עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃

אֲרֵי דִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִין
עַבְדַי אִנּוּן דְּאַפֵּיקִית יָתְהוֹן
מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן׃

55 For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the Lord your God.

XXVI לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפֶסֶל
וּמַצֵּבָה לֹא־תָקִימוּ לָכֶם וְאֶבֶן
מַשְׂכִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם
לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃

לָא תַעְבְּדוּן לְכוֹן טָעָן וְצֵילַם
וְקָמָא לָא תְקִימוּן לְכוֹן וְאֶבֶן
סְגִדָא לָא תִתְּנוּן בַּאֲרַעְכוֹן
לְמִסְגַּד עֲלַהּ אֲרֵי אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן׃

XXVI Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the Lord your God.

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעובדו עד היובל, שהרי ביובל יֵצֵא, כמו שנאמר למטה, וְיָצָא בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל, וכנכרי שאתה ידך הכמוב מדבר, ואף על פי כן לא תבא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (ב"ק קיג.), אלא כשבא ליגאל ידקדק במשקון לפי המגיע בכל שנה ושנה יכנה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמצא שקנה הנכרי עבודת שנה בנמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים ובא ליגאל יכנה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. משקון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה בנמנה, ויכנה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואתה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. באלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשם (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב במזונות בניו (קידושין כב.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודש: אני ה׳ אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the Lord.

אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָֹה׃ (פ)

יָת יוֹמֵי שַׁבַּיָּא דִּילִי תִּטְּרוּן וּלְבֵית מַקְדְּשִׁי תְּהוֹן דָּחֲלִין אֲנָא יְיָ׃

נז פסוקיס

The Haftara is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 155.

3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;

אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃

אִם בִּקְיָמַי תְּהָכוּן וְיָת פִּקּוֹדַי תִּטְּרוּן וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן׃

בחקתי כב

4 then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.

וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ׃

וְאֶתֵּין מִטְרֵיכוֹן בְּעִדָּנְהוֹן וְתִתֵּין אַרְעָא עֲלַלְתַּהּ וְאִילָן חַקְלָא יִתֵּין אִבֵּיהּ׃

4

5 And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.

וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׁבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם׃

וִיעָרַע לְכוֹן דְּיָשָׁא לִקְטָפָא וּקְטָפָא יְעָרַע לְאַפּוֹקֵי בַר זַרְעָא וְתֵיכְלוּן לַחְמְכוֹן לְמִשְׂבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחְצָן בַּאֲרַעְכוֹן׃

5

6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.

וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃

וְאֶתֵּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרוֹן וְלֵית דְּמַנִּיד וַאֲבַטֵּיל חַיְתָא בִּשְׁתָּא מִן אַרְעָא וּדְקָטְלִין בְּחַרְבָּא לָא יִעְדּוֹן בַּאֲרַעְכוֹן׃

שני

(1) לא תעשו לכם אלילם. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עובד עבודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד)לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לוה ברבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ.): ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשַׂכֹּתִי כַפִּי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע ברצפת אבנים: להשתחות עליה. אפילו לשמיס, לפי שהשתחואה בפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב.):

(2) אני ה׳. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקייס אם בחקותי, תלכו שתהיו עמלים בתורה: ואת מצותי תשמרו. הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקייס, כמו שנאמר (דברים ה, א) וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם:

(4) בעתם. בשעה שאין דרך בני אדם לצאת, כגון (בלילי רביעית. רש"י ישן) בלילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועתידין לעשות פירות (ת"כ שם ו):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים בו עד הבציר, ובבציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעא, והוא מתברך במעיו (שם ז):

(6) ונתתי שלום. שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום ובורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יבאו למלחמה, אלא אפילו לעבור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ב, ג):

7 וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃

7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.

וְתִרְדְּפוּן יָת בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן וְיִפְּלוּן קֳדָמֵיכוֹן לְחַרְבָּא׃

8 וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃

8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.

וְיִרְדְּפוּן מִנְּכוֹן חַמְשָׁא לִמְאָה וּמְאָה מִנְּכוֹן לְרִבּוֹתָא יְעָרְקוּן וְיִפְּלוּן בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן קֳדָמֵיכוֹן לְחַרְבָּא׃

9 וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם׃

9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.

וְאֶתְפְּנֵי בְּמֵימְרִי לְאֵיטָבָא לְכוֹן וְאַפֵּישׁ יָתְכוֹן וְאַסְגֵּי יָתְכוֹן וְאַקֵּים יָת קְיָמִי עִמְּכוֹן׃

10 וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ׃

שלישי (חמישי)

10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.

וְתֵיכְלוּן עַתִּיקָא דְּעַתִּיק וְעַתִּיקָא מִן קֳדָם חֲדַתָּא תְּפַנּוֹן׃

11 וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃

11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.

וְאֶתֵּין מַשְׁכְּנִי בֵּינֵיכוֹן וְלָא יְרַחֵיק מֵימְרִי יָתְכוֹן׃

12 וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם׃

12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.

וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִי בֵּינֵיכוֹן וְאֶהְוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ וְאַתּוּן תְּהוֹן קֳדָמַי לְעַם׃

(7) לפניכם לחרב. איש בחרב רעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שבכם, ולא מן הגבורים שבכם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדופו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י בפרשת בראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישובם, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא בת"כ (פרק ב, ה): והפריתי אתכם. בפריה ורביה (שם ה): והרביתי אתכם. בקומה זקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה, (ירמיה לא, ל־לא), לא כַבְּרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א ב"ב צא:): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לתוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה בכם. כל געילה לשון פליטת דבר הבלוע בדבר, כמו כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים (שמואל־ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור בְּחֵלֶב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוככם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

13 I am the Lord your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים וָאֶשְׁבֹּר מֹטֹת עֻלְּכֶם וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת׃ (פ)

ע"כ בחול

אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִלְּמִהְוֵי לְהוֹן עַבְדִּין וְתַבַּרִית נִיר עַמְמַיָּא מִנְּכוֹן וְדַבַּרִית יָתְכוֹן בְּחֵירוּתָא׃

14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;

וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה׃

וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְלָא תַעְבְּדוּן יָת כָּל פִּקּוֹדַיָּא הָאִלֵּין׃

15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;

וְאִם־בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ וְאִם אֶת־מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לְהַפְרְכֶם אֶת־בְּרִיתִי׃

וְאִם בִּקְיָמַי תְּקוּצוּן וְאִם יָת דִּינַי תְּרַחֵיק נַפְשְׁכוֹן בְּדִיל דְּלָא לְמֶעֱבַד יָת כָּל פִּקּוֹדַי לְאַשְׁנָיוּתְכוֹן יָת קְיָמִי׃

16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.

אַף־אֲנִי אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה אֶת־הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת־הַקַּדַּחַת מְכַלּוֹת עֵינַיִם וּמְדִיבֹת נָפֶשׁ וּזְרַעְתֶּם לָרִיק זַרְעֲכֶם וַאֲכָלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם׃

אַף אֲנָא אַעֲבֵיד דָּא לְכוֹן וְאַסְעַר עֲלֵיכוֹן בִּיהוּלְתָּא שַׁחֶפְתָּא וְקַדַּחְתָּא מַחְשְׁכָן עַיְנִין וּמַפְּחָן נְפַשׁ וְתִזְרְעוּן לְרֵיקָנוּ זַרְעֲכוֹן וְיֵיכְלוּנֵיהּ בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן׃

17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.

וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם וְנַסְתֶּם וְאֵין־רֹדֵף אֶתְכֶם׃

וְאֶתֵּין רוּגְזִי בְּכוֹן וְתִתַּבְרוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן וְיִרְדּוֹן בְּכוֹן שָׂנְאֵיכוֹן וְתִעְרְקוּן וְלֵית דְּרָדֵיף יָתְכוֹן׃

(13) אני ה׳ אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מטת. כמין יתד בשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תצא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֲשֵׂה לְךָ מוֹסֵרוֹת וּמֹטוֹת (ירמיה כז, ב), קביליי"א בלע"ז: קוממיות. בקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקייס ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רבונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גִּבֹּר צַיִד לִפְנֵי ה׳ (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום רָעִים וְחַטָּאִים לַה׳ מְאֹד (שם יג, יג), מכירים את רבונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עבירות (ת"כ פרשתא ב, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שבע עבירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמשחף את הבשר, אנפולי"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפיחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומבעירו, כמו כִּי אֵשׁ קָדְחָה בְּאַפִּי (דברים לב, כב): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים צופות וכלות לראות שֶׁיֵּקַל וְיֵרָפֵא, וסוף שלא ירפא, וידאבו הנפשות של משפחתו במותו. כל תאוה שאינה באה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תצמח, ואם תצמח, ואכלוהו אויביכם:

18 וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיָסַפְתִּי לְיַסְּרָה אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃

וְאִם עַד אִלֵּין לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְאוֹסֵיף לְמִרְדֵּי יָתְכוֹן שְׁבַע עַל חוֹבֵיכוֹן׃

18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.

19 וְשָׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת־אַרְצְכֶם כַּנְּחֻשָׁה׃

וְאֶתְבַּר יָת יְקָר תּוּקְפְכוֹן וְאֶתֵּין יָת שְׁמַיָּא דְעִלָּוֵיכוֹן תַּקִּיפִין כְּבַרְזְלָא מִלְאַחֲתָא מִטְרָא וְאַרְעָא דִתְחוֹתֵיכוֹן חַסִּינָא כִּנְחָשָׁא מִלְמֶעְבַּד פֵּירִין׃

19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.

20 וְתַם לָרִיק כֹּחֲכֶם וְלֹא־תִתֵּן אַרְצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ׃

וִיסוּף לְרֵיקָנוּ חֵילְכוֹן וְלָא תִתֵּין אַרְעֲכוֹן יָת עֲלַלְתַּהּ וְאִילָן חַקְלָא לָא יִתֵּין אִבֵּיהּ׃

20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא באף, וכן אַף אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אצלכם, אביא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המבהלת את הבריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אבל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא בעצמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור בעצמו שיחיה אבל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק זרעכם. זורעה ואינה מצמחת, ומעתה מה אויביכם באים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כילד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מצמחת, שנה שניה מצמחת ואויבים באים ומוצאים תבואה לימי המצור, ושבפנים מתים ברעב שלא לקטו תבואה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם, כנגד הבנים והבנות הכתוב מדבר, שאתה עמל בהם ומגדלן, והחטא בא ומכלה אותם, שנאמר אֲשֶׁר טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם (איכה ב, כב): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בטובה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מבפנים, ובעלי דְבָבֵיכוֹן מקיפין אתכם מבחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכם ובכם, שבשעה שאומות העולם עובדי אלילים עומדים על ישראל אינם מבקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וַעֲמָלֵק וּבְנֵי קֶדֶם וגו' (שופטים ו, ג), וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד), אבל בשעה שאעמיד עליכם מכם ובכם הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וַאֲשֶׁר אָכְלוּ שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מבלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם בעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שבע פורעניות על ז' העבירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושברתי את גאון עזכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיוּ שָׁמֶיךָ אֲשֶׁר עַל רֹאשְׁךָ נְחֹשֶׁת וגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הברזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אבל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הברזל מזיע, ויהא חורב בעולם, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאבדת פירותיה:

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין בכך כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ שם ד): ולא תתן ארצכם את יבולה. אף מה שאתה מוביל לה בשעת הזרע (שם): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שם): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אעץ ואפרי: לא יתן פריו. כשהוא מפרה מַשִּׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש כאן שבע פורעניות:

21 וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי וְלֹא תֹאבוּ
לִשְׁמֹעַ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה
שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃

וְאִם תְּהָכוּן קֳדָמַי בְּקַשְׁיוּ
וְלָא תֵיבוֹן לְקַבָּלָא לְמֵימְרִי
וְאוֹסֵיף לְאֵיתָאָה עֲלֵיכוֹן מַחָא
שְׁבַע כְּחוֹבֵיכוֹן׃

21 And if ye walk contrary unto Me,
and will not hearken unto Me; I will
bring seven times more plagues
upon you according to your sins.

22 וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת־חַיַּת
הַשָּׂדֶה וְשִׁכְּלָה אֶתְכֶם
וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם
וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשַׁמּוּ
דַּרְכֵיכֶם׃

וַאֲשַׁלַּח בְּכוֹן יָת חַיַּת בָּרָא
וְתַתְכֵּיל יָתְכוֹן וּתְשֵׁיצֵי יָת
בְּעִירְכוֹן וְתַזְעַר יָתְכוֹן וְיִצְדְּיָן
אוֹרְחָתְכוֹן׃

22 And I will send the beast of the field
among you, which shall rob you of
your children, and destroy your
cattle, and make you few in number;
and your ways shall become
desolate.

23 וְאִם־בְּאֵלֶּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי
וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃

וְאִם בְּאִלֵּין לָא תִתְרְדוֹן
לְמֵימְרִי וּתְהָכוּן קֳדָמַי
בְּקַשְׁיוּ׃

23 And if in spite of these things ye will
not be corrected unto Me, but will
walk contrary unto Me;

24 וְהָלַכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי
וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אָנִי שֶׁבַע
עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃

וַאֲהָךְ אַף אֲנָא עִמְּכוֹן בְּקַשְׁיוּ
וְאַלְקֵי יָתְכוֹן אַף אֲנָא שְׁבַע עַל
חוֹבֵיכוֹן׃

24 then will I also walk contrary unto
you; and I will smite you, even I,
seven times for your sins.

25 וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נֹקֶמֶת
נְקַם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־
עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דֶבֶר בְּתוֹכְכֶם
וְנִתַּתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב׃

וְאַיְתִי עֲלֵיכוֹן דְּקָטְלִין
בְּחַרְבָּא וְיִתְפַּרְעוּן מִנְּכוֹן
פּוּרְעָנוּתָא עַל דַּעֲבַרְתּוּן
עַל אוֹרָיְתָא וְתִתְכַּנְשׁוּן
לְקִרְוֵיכוֹן וַאֲגָרֵי מוֹתָנָא
בֵּינֵיכוֹן וְתִתְמַסְרוּן בְּיַד
שָׂנְאָה׃

25 And I will bring a sword upon you,
that shall execute the vengeance of
the covenant; and ye shall be
gathered together within your cities;
and I will send the pestilence among
you; and ye shall be delivered into
the hand of the enemy.

26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה־לֶחֶם וְאָפוּ
עֶשֶׂר נָשִׁים לַחְמְכֶם בְּתַנּוּר
אֶחָד וְהֵשִׁיבוּ לַחְמְכֶם בַּמִּשְׁקָל
וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ׃ (ס)

בִּדְאֶתְבַּר לְכוֹן סְעֵיד מֵיכְלָא
וְיֵיפְיָן עֲשַׂר נְשִׁין לַחְמְכוֹן
בְּתַנּוּרָא חַד וְיָתִיבוּן לַחְמְכוֹן
בְּמַתְקָלָא וְתֵיכְלוּן וְלָא
תִשְׂבְּעוּן׃

26 When I break your staff of bread,
ten women shall bake your bread in
one oven, and they shall deliver your
bread again by weight; and ye shall
eat, and not be satisfied.

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו ערא׳, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו ערא׳ במצות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הֹקֵר רַגְלְךָ (משלי כה, יז), וכן יְקַר רוּחַ (משלי יז, כז), וקרוב לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבם להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאתיכם. שבע פורעניות אחרים במספר שבע כחטאתיכם:

(22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה בכך, בהמה שאין דרכה בכך מנין, תלמוד לומר וְשֶׁן בְּהֵמֹת אֲשַׁלַּחְתָּם (דברים לב, כד), הרי שתים, ומנין שתהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עִם חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מבחוץ: והמעיטה אתכם. מבפנים: ונשמו דרכיכם. שבילים גדולים ושבילים קטנים, הרי שבע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת זוחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעיטה, ונשמו:

(23) לא תוסרו לי. לשוב אלי:

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו בברית, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של צדקיהו. דבר אחר נקם ברית, נקמת בריתי אשר עברתם. כל הבאת חרב שבמקרא, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המצור: ושלחתי דבר בתוככם. וע״י הַדֶּבֶר, ונתתם ביד האויבים הצרים עליכם, לפי שאין מליניס את המת בירושלים, וכשהם מוציאים את המת לקברו נתנים ביד אויב:

27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;

וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי בְּקֶרִי׃

וְאִם בְּדָא לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וּתְהָכוּן קֳדָמַי בְּקַשְׁיוּ׃

28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.

וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת־קֶרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף־אָנִי שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃

וַאֲהָךְ עִמְּכוֹן בִּתְקוֹף רְגַז וְאֶרְדֵּי יָתְכוֹן אַף אֲנָא שְׁבַע עַל חוֹבֵיכוֹן׃

29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.

וַאֲכַלְתֶּם בְּשַׂר בְּנֵיכֶם וּבְשַׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכֵלוּ׃

וְתֵיכְלוּן בְּסַר בְּנֵיכוֹן וּבְסַר בְּנָתְכוֹן תֵּיכְלוּן׃

30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.

וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בָּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חַמָּנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פִּגְרֵיכֶם עַל־פִּגְרֵי גִּלּוּלֵיכֶם וְגָעֲלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃

וַאֲשֵׁיצֵי יָת בָּמָתְכוֹן וַאֲקַצֵּיץ יָת חֲנִסְנְסֵיכוֹן וְאֶתֵּין יָת פִּגְרֵיכוֹן עַל פִּגּוּר טָעֲוָתְכוֹן וִירַחֵיק מֵימְרִי יָתְכוֹן׃

31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.

וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרְבָּה וַהֲשִׁמֹּתִי אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם׃

וְאֶתֵּין יָת קִרְוֵיכוֹן חָרְבָּא וַאֲצַדֵּי יָת מַקְדְּשֵׁיכוֹן וְלָא אֲקַבֵּיל בְּרַעֲוָא קוּרְבַּן כְּנֵישָׁתְכוֹן׃

32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.

וַהֲשִׁמֹּתִי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ׃

וַאֲצַדֵּי אֲנָא יָת אַרְעָא וְיִצְדּוֹן עֲלַהּ בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן דְּיָתְבִין בַּהּ׃

33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.

וְאֶתְכֶם אֱזָרֶה בַגּוֹיִם וַהֲרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חָרֶב וְהָיְתָה אַרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָּה׃

וְיָתְכוֹן אֲבַדַּר בֵּינֵי עַמְמַיָּא וַאֲגָרֵי בָּתְרֵיכוֹן דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וּתְהֵי אֲרַעְכוֹן צָדְיָא וְקִרְוֵיכוֹן יִהְוְיָן חָרְבָּא׃

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מַטֵּה עֹז (ירמיה מח, יז): בשברי לכם מטה לחם. אשבור לכם כל מסעד אוכל, והם חצי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עניס: והשיבו לחמכם במשקל. שתהא התבואה נרקבת ונעשית פת נפולה ומשתברת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השברים לחלקם ביניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה בתוך המעים בלחם. הרי ז' פורעניות, חרב, מצור, דבר, שבר מטה לחם, חוסר עניס, פת נפולה, מארה במעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרב:

(30) במתיכם. מִגְדָּלִים וּבִרָנִיּוֹת: חמניכם. מין עבודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין בחמה קרויין חמניס: ונתתי את פגריכם. תְּפוּחֵי רעב היו, ומוציאים ירחתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נבקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אמור, הא מה אני מקייס חרבה, מעובר ושב: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרבנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרבנות אמורים, הא מה אני מקייס והשימותי את מקדשיכם מן הַגְּדוּדִיּוֹת, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לבא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת בשר בניס ובנות, והשמדת במות הרי שתים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הבירניות יפלו החמנים שבראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן עריס, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרבנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם, שתהא שוממה מיושביה:

34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.

אָז֩ תִּרְצֶ֨ה הָאָ֜רֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶ֗יהָ כֹּ֤ל יְמֵ֣י הָשַּׁמָּ֔הּ וְאַתֶּ֖ם בְּאֶ֣רֶץ אֹיְבֵיכֶ֑ם אָ֤ז תִּשְׁבַּ֣ת הָאָ֔רֶץ וְהִרְצָ֖ת אֶת־שַׁבְּתֹתֶֽיהָ׃

בְּכֵין תִּרְעֵי אַרְעָא יָת שְׁמִטַּהָא כֹּל יוֹמִין דִּצְדִּיאַת וְאַתּוּן בַּאֲרַע בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן בְּכֵין תַּשְׁמֵיט אַרְעָא וְתִרְעֵי יָת שְׁמִטַּהָא׃

35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.

כָּל־יְמֵ֥י הָשַּׁמָּ֖הּ תִּשְׁבֹּ֑ת אֵ֣ת אֲשֶׁ֤ר לֹא־שָׁבְתָ֛ה בְּשַׁבְּתֹתֵיכֶ֖ם בְּשִׁבְתְּכֶ֥ם עָלֶֽיהָ׃

כָּל יוֹמִין דִּצְדִּיאַת תַּשְׁמֵיט יָת דְּלָא שְׁמַטַת בִּשְׁמִטֵּיכוֹן כַּד הֲוֵיתוֹן יָתְבִין עֲלַהּ׃

36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.

וְהַנִּשְׁאָרִ֣ים בָּכֶ֔ם וְהֵבֵ֤אתִי מֹ֙רֶךְ֙ בִּלְבָבָ֔ם בְּאַרְצֹ֖ת אֹיְבֵיהֶ֑ם וְרָדַ֣ף אֹתָ֗ם ק֤וֹל עָלֶ֣ה נִדָּ֔ף וְנָס֥וּ מְנֻסַת־חֶ֛רֶב וְנָפְל֖וּ וְאֵ֥ין רֹדֵֽף׃

וּדְיִשְׁתְּאַרוּן בְּכוֹן וְאַעֵיל תְּבָרָא בְּלִבְּהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשָׂנְאֵיהוֹן וְיִרְדּוֹף יָתְהוֹן קָל טַרְפָּא דְּשָׁקֵיף וְיִעְרְקוֹן מִעְרָק כִּד מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְיִפְּלוּן וְלֵית דְּרָדֵיף׃

37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.

וְיִתַּקְלוּן גְּבַר בַּאֲחוּהִי כִּד מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְרָדֵיף לָיִת וְלָא תְהֵי לְכוֹן תְּקוּמָה קֳדָם בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן׃

(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שבשעה שבני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כבמזרה, כאדם הזורה שעורים בנפה ואין אחת מהן דבוקה בחבירתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשוב לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שבשעה שאדם גולה מביתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וביתו חרבים, כך שנויה בת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שמטותיה: והרצת. למלך את שבתותיה:

(35) כל ימי השמה. לשון הֵעָשׂוֹת, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות בבל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויובל שהיו בשנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, ובני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל וְאַתָּה שְׁכַב עַל צִדְּךָ הַשְּׂמָאלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכִלִּיתָ אֶת אֵלֶּה וְשָׁכַבְתָּ עַל צִדְּךָ הַיְמָנִי שֵׁנִית אַרְבָּעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ אֶת עֲוֹן בֵּית יְהוּדָה (שם ו), ונבואה זו נאמרה ליחזקאל בשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושתים, כמו שאמרו באגדת חלק (סנהדרין קג.), ושל אמון שתים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. צא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות שבהם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וב' יובלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יובל שגלו שלא נגמר בעונם נחשב להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עַד רָצְתָה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתוֹתֶיהָ וגו', לְמַלְּאוֹת שִׁבְעִים שָׁנָה (דברים הימים־ב לו, כא):

(36) והבאתי מרך. פחד ורך לבב מ"ס של מרך יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קַל טַרְפָּא דְשַׁקִּיף, לשון חבטה, שְׁדוּפֹת קָדִים (בראשית מא, ו), שְׁקִיפָן קִדּוּם, לשון משקוף, מקום חבטת הדלת וכן תרגומו של חבורה (שמות כא, כה), מַשְׁקוֹפֵי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס יכשלו זה בזה, כי יבהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו בורחים מלפני הורגים, שיהא בלבבם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל

38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.

38 וַאֲבַדְתֶּם בַּגּוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם׃

וְתֵיבְדוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּתְגַמַּר יָתְכוֹן אֲרַע בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן׃

39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.

39 וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם בְּאַרְצֹת אֹיְבֵיכֶם וְאַף בַּעֲוֹנֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמָּקּוּ׃

וּדְיִשְׁתְּאַרוּן בְּכוֹן יִתְמְסוֹן בְּחוֹבֵיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסָנְאֵיכוֹן וְאַף בְּחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן בִּישַׁיָּא דַּאֲחִידִין בְּיַדְהוֹן יִתְמְסוֹן׃

40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.

40 וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֹנָם וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ־בִי וְאַף אֲשֶׁר־הָלְכוּ עִמִּי בְּקֶרִי׃

וִיוַדּוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן וְיָת חוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן בְּשִׁקְרְהוֹן דְּשַׁקַּרוּ בְּמֵימְרִי וְאַף דְּהַלִּיכוּ קֳדָמַי בְּקַשְׁיוּ׃

41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;

41 אַף־אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי וְהֵבֵאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ־אָז יִכָּנַע לְבָבָם הֶעָרֵל וְאָז יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם׃

אַף אֲנָא אֲהָךְ עִמְּהוֹן בְּקַשְׁיוּ וְאַעֵיל יָתְהוֹן בַּאֲרַע בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן אוֹ בְכֵין יִתְּבַר לִבְּהוֹן טַפְשָׁא וּבְכֵין יִרְעוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן׃

42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.

42 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃

וּדְכִירְנָא יָת קְיָמִי דְּעִם יַעֲקוֹב וְאַף יָת קְיָמִי דְּעִם יִצְחָק וְאַף יָת קְיָמִי דְּעִם אַבְרָהָם אֲנָא דְּכִיר וְאַרְעָא אֲנָא דְּכִיר׃

43 For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.

43 וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב מֵהֶם וְתֵרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בָּהְשַׁמָּה מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבְיַעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעֲלָה נַפְשָׁם׃

וְאַרְעָא תִּתְרְטֵישׁ מִנְּהוֹן וְתִרְעֵי יָת שְׁמִטַּהָא בְּדִצְדִּיאַת מִנְּהוֹן וְאִנּוּן יִרְעוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן לְוָטִין חֲלָף בִּרְכָאן אַיְתִי עֲלֵיהוֹן דִּבְדִינַי קַצּוּ וְיָת קְיָמַי רַחֵיקַת נַפְשְׁהוֹן׃

ערבין זה לזה (שבועות לט.):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אבודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאותזים מעשה אבותיהם בידיהם (שם פרק ח, ב סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו תִּמַּקְנָה בְּחֹרֵיהֶן (זכרי' יד, יב), נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֹלָה עַל רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה וגו' (יחזקאל כ, לב), חַי אָנִי וגו' אִם לֹא בְּיָד חֲזָקָה וגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא (שמות כא, לו), אם אז יכנע. לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לבבם וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונית, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר במשפטי מאסו:

44 And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the Lord their God.

וְאַף בְּרַם דָּא בְּמִהְוֵיהוֹן בַּאֲרַע בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן לָא אַרְטוֹשִׁנּוּן וְלָא אֲרַחֵיקִנּוּן לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן לְאַשְׁנָאָה קְיָמִי עִמְּהוֹן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲהוֹן׃

44 וְאַף־גַּם־זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא־מְאַסְתִּים וְלֹא־גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

45 But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the Lord.

וּדְכִירְנָא לְהוֹן קְיָם קַדְמָאֵי דְּאַפֵּיקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמְמַיָּא לְמִהְוֵי לְהוֹן לֶאֱלָהּ אֲנָא יְיָ׃

45 וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה׃

46 These are the statutes and ordinances and laws, which the Lord made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.

אִלֵּין קְיָמַיָּא וְדִינַיָּא וְאוֹרָיָתָא דִּיהַב יְיָ בֵּין מֵימְרֵיהּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי בִּידָא דְמֹשֶׁה׃

46 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהֹוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה׃ (פ)

רביעי (ששי)

כג

XXVII And the Lord spoke unto Moses, saying:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃

וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the Lord, according to thy valuation,

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן גְּבַר אֲרֵי יַפְרֵישׁ נְדַר בְּפוּרְסַן נַפְשָׁתָא קֳדָם יְיָ׃

2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַיהֹוָה׃

3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.

וִיהֵי פּוּרְסָנֵיהּ דִּדְכוּרָא מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וְעַד בַּר שִׁתִּין שְׁנִין וִיהֵי פּוּרְסָנֵיהּ חַמְשִׁין סִלְעִין דִּכְסַף בְּסִלְעֵי קוּדְשָׁא׃

3 וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃

4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.

וְאִם נוּקְבְתָא הִיא וִיהֵי פֻּרְסָנַהּ תְּלָתִין סִלְעִין׃

4 וְאִם־נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכְּךָ שְׁלֹשִׁים שָׁקֶל׃

5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.

וְאִם מִבַּר חֲמֵישׁ שְׁנִין וְעַד בַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וִיהֵי פּוּרְסָנֵיהּ דִּדְכוּרָא עַסְרִין סִלְעִין וְלִנוּקְבְתָא עֲסַר סִלְעִין׃

5 וְאִם מִבֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְלַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים׃

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתים לכלותם ולהפר בריתי אשר אתם:
(45) ברית ראשונים. של שבטים:
(46) והתורת. אחת בכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני:
(2) כי יפלא. יפריש בפיו: בערכך נפשת. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו׳. אין ערך זה לשון דמים, אלא בין שהוא יוקר בין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו בפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפי״ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.

6 וְאִם מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כָּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֶרְכְּךָ שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים כָּסֶף׃

7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.

7 וְאִם מִבֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וָמַעְלָה אִם־זָכָר וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שָׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שְׁקָלִים׃

8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.

8 וְאִם־מָךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל־פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ (ס)

9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the Lord, all that any man giveth of such unto the Lord shall be holy.

9 וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃

10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.

10 לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא־יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ־רַע בְּטוֹב וְאִם־הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃

11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the Lord, then he shall set the beast before the priest.

11 וְאִם כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהֶעֱמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃

וְאִם מִבַּר יַרְחָא וְעַד בַּר חֲמֵישׁ שְׁנִין וִיהֵי פּוּרְסָנֵיהּ דִּדְכוּרָא חֲמֵישׁ סִלְעִין דִּכְסַף וּלְנוּקְבְּתָא פּוּרְסָנַהּ תְּלָת סִלְעִין דִּכְסַף׃

וְאִם מִבַּר שִׁתִּין שְׁנִין וּלְעֵילָא אִם דְּכוּרָא וִיהֵי פּוּרְסָנֵיהּ חֲמֵישׁ עֲשַׂר סִלְעִין וּלְנוּקְבְּתָא עֲשַׂר סִלְעִין׃

וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפּוּרְסָנֵיהּ וִיקִימִנֵּיהּ קֳדָם כָּהֲנָא וְיִפְרוֹס יָתֵיהּ כָּהֲנָא עַל פּוֹם דְּתַדְבֵּיק יַד נָדְרָא יִפְרְסִנֵּיהּ כָּהֲנָא׃

וְאִם בְּעִירָא דִּיקָרְבוּן מִנַּהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ כֹּל דְּיִתֵּין מִנֵּיהּ קֳדָם יְיָ יְהֵי קוּדְשָׁא׃

לָא יְחַלְּפִנֵּיהּ וְלָא יַעְבַּר יָתֵיהּ טָב בְּבִישׁ אוֹ בִישׁ בְּטָב וְאִם חַלָּפָא יְחַלֵּיף בְּעִירָא בִּבְעִירָא וִיהֵי הוּא וְחִלּוּפֵיהּ יְהֵי קוּדְשָׁא׃

וְאִם כָּל בְּעִירָא מְסָאֲבָא דְּלָא יְקָרְבוּן מִנַּהּ קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ וִיקִים יָת בְּעִירָא קֳדָם כָּהֲנָא׃

(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין בדברי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:

(7) ואם מבן ששים שנה וגו׳. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.) סָבָא בְּבֵיתָא פַּחָא בְּבֵיתָא, סַבְתָּא בְּבֵיתָא סִימָא בְּבֵיתָא וְסִימָנָא טָבָא בְּבֵיתָא:

(8) ואם מך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג:):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר לצרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האבר:

(10) טוב ברע. תס בבעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב בטוב, ורע ברע (תמורה ט.):

(11) ואם כל בהמה טמאה. בבעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יוצאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לב: ת"כ פרשתא ד, א):

12 וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכְּךָ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃

12 וְיִפְרוֹס כָּהֲנָא יָתַהּ בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ כְּפוּרְסַן כָּהֲנָא כֵּן יְהֵי׃

12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.

13 וְאִם־גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה וְיָסַף חֲמִישִׁתְוֹ עַל־עֶרְכֶּךָ׃

13 וְאִם מִפְרָק יִפְרְקִנַּהּ וְיוֹסִיף חוּמְשֵׁיהּ עַל פּוּרְסָנֵיהּ׃

13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.

14 וְאִישׁ כִּי־יַקְדִּישׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃

14 וּגְבַר אֲרֵי יַקְדֵּישׁ יָת בֵּיתֵיהּ קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ וְיִפְרְסִנֵּיהּ כָּהֲנָא בֵּין טָב וּבֵין בִּישׁ כְּמָא דְיִפְרוֹס יָתֵיהּ כָּהֲנָא כֵּן יְקוּם׃

14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.

15 וְאִם־הַמַּקְדִּישׁ יִגְאַל אֶת־בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכְּךָ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃

15 וְאִם דְּאַקְדֵּישׁ יִפְרוֹק יָת בֵּיתֵיהּ וְיוֹסִיף חוּמְשׁ כְּסַף פּוּרְסָנֵיהּ עֲלוֹהִי וְיֵהֵי לֵיהּ׃

15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.

16 וְאִם מִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ לְפִי זַרְעוֹ זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כָּסֶף׃

חמישי (שניעי)

16 וְאִם מַחֲקַל אַחְסָנָתֵיהּ יַקְדֵּישׁ אִישׁ גְּבַר קֳדָם יְיָ וִיהֵי פּוּרְסָנֵיהּ לְפוּם זַרְעֵיהּ בֵּית זְרַע כּוֹר שְׂעָרִין בְּחַמְשִׁין סִלְעִין דְּכַסַף׃

16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.

17 אִם־מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכְּךָ יָקוּם׃

17 אִם מִשַּׁתָּא דְיוֹבִילָא יַקְדֵּישׁ חַקְלֵיהּ כְּפוּרְסָנֵיהּ יְקוּם׃

17 If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.

18 וְאִם־אַחַר הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ׃

18 וְאִם בָּתַר יוֹבִילָא יַקְדֵּישׁ חַקְלֵיהּ וְיַחֲשֵׁיב לֵיהּ כָּהֲנָא יָת כַּסְפָּא עַל פּוּם שְׁנַיָּא דְּאִשְׁתְּאַרָא עַד שַׁתָּא דְיוֹבִילָא וְיִתְמְנַע מִפּוּרְסָנֵיהּ׃

18 But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.

(12) כערכך הכהן כן יהיה. נשאר כל מדם הבא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל יגאלנה. בבעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הבעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל מדם (ת"כ שם ז):

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שבא לגאלה בחמלא היובל, ושם בא לגאלה בחמשע נותן לפי החשבון, שלש ופונדיון (ערכין כה.), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היובל, שאם נגאלה הרי טוב, ושם נלקו הגזבר מוכרה בדמים הללו לאחר ועומדת ביד הלוקח עד היובל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיובל פוגע בו ומחלקת ביניהם (שם כח:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. שם משעברה שנת היובל מיד הקדישה ובא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבל יקדיש. וכן שם הקדישה משנת היובל ואילך ובא זה לגאלה לאחר היובל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קנך דמיה של מרבעים ושתא שניה חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל מרבעים ושמנה פונדיונין, הרי שלש ופונדיון לשנה אלא שאסר פונדיון אחד לכולן,

19 And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.

וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל֙ אֶת־הַשָּׂדֶ֔ה הַמַּקְדִּ֖ישׁ אֹת֑וֹ וְיָסַ֨ף חֲמִשִׁ֤ית כֶּֽסֶף־עֶרְכְּךָ֙ עָלָ֔יו וְקָ֥ם לֽוֹ׃

וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק יָת חַקְלָא דְּאַקְדֵּישׁ יָתֵיהּ וְיוֹסֵיף חוֹמֶשׁ כְּסַף פּוּרְסָנֵיהּ עֲלוֹהִי וִיקוּם לֵיהּ׃

20 And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.

וְאִם־לֹ֤א יִגְאַל֙ אֶת־הַשָּׂדֶ֔ה וְאִם־מָכַ֥ר אֶת־הַשָּׂדֶ֖ה לְאִ֣ישׁ אַחֵ֑ר לֹ֥א יִגָּאֵ֖ל עֽוֹד׃

וְאִם לָא יִפְרוֹק יָת חַקְלָא וְאִם זַבֵּין יָת חַקְלָא לִגְבַר אָחֳרָן לָא יִתְפְּרֵיק עוֹד׃

21 But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the Lord, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.

וְהָיָ֨ה הַשָּׂדֶ֜ה בְּצֵאת֣וֹ בַיֹּבֵ֗ל קֹ֛דֶשׁ לַיהוָ֖ה כִּשְׂדֵ֣ה הַחֵ֑רֶם לַכֹּהֵ֖ן תִּהְיֶ֥ה אֲחֻזָּתֽוֹ׃

וִיהֵי חַקְלָא בְּמִפְּקֵיהּ בְּיוֹבֵילָא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ כַּחֲקַל חֶרְמָא לְכָהֲנָא תְּהֵי אַחְסָנְתֵיהּ׃

22 And if he sanctify unto the Lord a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;

ששי וְאִם֙ אֶת־שְׂדֵ֣ה מִקְנָת֔וֹ אֲשֶׁ֕ר לֹ֖א מִשְּׂדֵ֣ה אֲחֻזָּת֑וֹ יַקְדִּ֖ישׁ לַיהוָֽה׃

וְאִם יָת חֲקַל זְבִינוֹהִי דְּלָא מֵחֲקַל אַחְסָנְתֵיהּ יַקְדֵּישׁ קֳדָם יְיָ׃

23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the Lord.

וְחִשַּׁב־לֹ֣וֹ הַכֹּהֵ֗ן אֵ֤ת מִכְסַ֣ת הָֽעֶרְכְּךָ֔ עַ֖ד שְׁנַ֣ת הַיֹּבֵ֑ל וְנָתַ֤ן אֶת־הָעֶרְכְּךָ֙ בַּיּ֣וֹם הַה֔וּא קֹ֖דֶשׁ לַיהוָֽה׃

וִיחַשֵּׁיב לֵיהּ כָּהֲנָא יָת נְסִיב פּוּרְסָנֵיהּ עַד שַׁתָּא דְּיוֹבֵילָא וְיִתֵּין יָת פּוּרְסָנֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ׃

24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.

בִּשְׁנַ֤ת הַיּוֹבֵל֙ יָשׁ֣וּב הַשָּׂדֶ֔ה לַאֲשֶׁ֥ר קָנָ֖הוּ מֵאִתּ֑וֹ לַאֲשֶׁר־לֹ֖וֹ אֲחֻזַּ֥ת הָאָֽרֶץ׃

בְּשַׁתָּא דְּיוֹבֵילָא יְתוּב חַקְלָא לִדְזַבְנֵיהּ מִנֵּיהּ לִדְדִּילֵיהּ אַחְסָנַת אַרְעָא׃

25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.

וְכָ֨ל־עֶרְכְּךָ֔ יִהְיֶ֖ה בְּשֶׁ֣קֶל הַקֹּ֑דֶשׁ עֶשְׂרִ֥ים גֵּרָ֖ה יִהְיֶ֥ה הַשָּֽׁקֶל׃

וְכָל פּוּרְסָנֵיהּ יְהֵי בְּסִלְעֵי קוּדְשָׁא עַסְרִין מָעִין יְהֵי סִלְעָא׃

ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שאותו פונדיון קַלְבּוֹן לִפְרוֹטְרוֹט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היובל: ונגרע מערכך. מִנְיַן השנים שמשנת היובל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזבר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשוב ביד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזבר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ביובל: קדש לה׳. לא שישוב להקדש בדק הבית ליד הגזבר, אלא כשדה החרם הנתון לכהנים, שנאמר כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה (במדבר יח, יד), אף זו תתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יובל פוגע בו (ערכין כח:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו׳. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תתחלק לכהנים ביובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היובל, שהרי ביובל היתה עתידה לצאת מידו ולשוב לבעלים, לפיכך, אם בא לגאלה, יגאל בדמים הללו הקצובים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזבר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזבר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

26 אַךְ־בְּכֹ֫ור אֲשֶׁר־יְבֻכַּ֥ר לַיהוָ֖ה בִּבְהֵמָ֔ה לֹא־יַקְדִּ֥ישׁ אִ֖ישׁ אֹת֑וֹ אִם־שׁ֣וֹר אִם־שֶׂ֔ה לַיהוָ֖ה הֽוּא׃

בְּרַם בּוּכְרָא דְּיִתְבַּכַּר קֳדָם יְיָ בִּבְעִירָא לָא יַקְדֵּישׁ גְּבַר יָתֵיהּ אִם תּוֹר אִם אִמַּר דַּייָ הוּא׃

26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the Lord, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the Lord's.

27 וְאִ֨ם בַּבְּהֵמָ֤ה הַטְּמֵאָה֙ וּפָדָ֣ה בְעֶרְכֶּ֔ךָ וְיָסַ֥ף חֲמִשִׁת֖וֹ עָלָ֑יו וְאִם־לֹ֥א יִגָּאֵ֖ל וְנִמְכַּ֥ר בְּעֶרְכֶּֽךָ׃

וְאִם בִּבְעִירָא מְסָאֲבָא וְיִפְרוֹק בְּפוּרְסָנֵיהּ וְיוֹסֵיף חוּמְשֵׁיהּ עֲלוֹהִי וְאִם לָא יִתְפְּרֵיק וְיִזְדַּבַּן בְּפוּרְסָנֵיהּ׃

27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.

28 אַךְ־כָּל־חֵ֫רֶם אֲשֶׁ֣ר יַחֲרִ֗ם אִ֨ישׁ לַיהוָ֜ה מִכָּל־אֲשֶׁר־לֹ֗וֹ מֵאָדָ֤ם וּבְהֵמָה֙ וּמִשְּׂדֵ֣ה אֲחֻזָּת֔וֹ לֹ֥א יִמָּכֵ֖ר וְלֹ֣א יִגָּאֵ֑ל כָּל־חֵ֕רֶם קֹדֶשׁ־קָדָשִׁ֥ים ה֖וּא לַיהוָֽה׃

בְּרַם כָּל חֶרְמָא דְּיַחְרֵים גְּבַר קֳדָם יְיָ מִכָּל דְּלֵיהּ מֵאֲנָשָׁא וּבְעִירָא וּמֵחֲקַל אַחְסָנְתֵיהּ לָא יִזְדַּבַּן וְלָא יִתְפְּרֵיק כָּל חֶרְמָא קוֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הוּא קֳדָם יְיָ׃

28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the Lord of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the Lord.

29 כָּל־חֵ֫רֶם אֲשֶׁ֥ר יָחֳרַ֛ם מִן־הָאָדָ֖ם לֹ֣א יִפָּדֶ֑ה מ֖וֹת יוּמָֽת׃

כָּל חֶרְמָא דְּיִתַּחְרַם מִן אֲנָשָׁא לָא יִתְפְּרֵיק אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל׃

שביעי

29 None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.

30 וְכָל־מַעְשַׂ֨ר הָאָ֜רֶץ מִזֶּ֤רַע הָאָ֙רֶץ֙ מִפְּרִ֣י הָעֵ֔ץ לַיהוָ֖ה ה֑וּא קֹ֖דֶשׁ לַיהוָֽה׃

וְכָל מַעְשַׂר אַרְעָא מִזַּרְעָא דְּאַרְעָא מִפֵּירֵי אִילָנָא דַּייָ הוּא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ׃

30 And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the Lord's; it is holy unto the Lord.

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב בו שקליס יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שתות, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבהמה הטמאה וגו׳. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לבדק הבית (מנחות קא.): ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע״י בעלים (ת״כ פרק ב, ב): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו׳. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקייס כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לבדק הבית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיבואו ליד כהן, וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לבדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה׳, ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:) אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עבדיו ושפחותיו הכנעניים (שם כח.):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו׳. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת״כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש ויצהר: לה׳ הוא. קנאו השם ומשולחנו צוה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה׳ אֱלֹהֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וגו׳ (דברים יד, כג קידושין נג.):

31 וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעַשְׂרוֹ חֲמִשִׁתּוֹ יֹסֵף עָלָיו׃

31 And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.

וְאִם מִפְרָק יִפְרוֹק גְּבַר מִמַּעֲשַׂרֵיהּ חוּמְשֵׁיהּ יוֹסִיף עֲלוֹהִי׃

מפטיר

32 וְכָל־מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה׃

32 And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.

וְכָל מַעְשַׂר תּוֹרִין וְעָאן כֹּל דְּיִעְבַּר תְּחוֹת חוּטְרָא עֲשִׂירָאָה יְהֵי קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ׃

33 לֹא יְבַקֵּר בֵּין־טוֹב לְרָע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם־הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל׃

33 He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.

לָא יְבַקַּר בֵּין־טָב לְבִישׁ וְלָא יְחַלְפִנֵּיהּ וְאִם חַלָּפָא יְחַלְפִנֵּיהּ וְיֵהֵי הוּא וְחִלּוּפֵיהּ יְהֵי קוּדְשָׁא לָא יִתְפְּרֵיק׃

עמ פסוקים

34 אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי׃

34 These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.

אִלֵּין פִּקּוּדַיָּא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְּסִינָי׃

The Haftara is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 157. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

חזק חזק ונתחזק

(31) ממעשרו. ולא ממעשר מבירו, הפודה מעשר של מבירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להמירו בהכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וגו׳:

(32) תחת השבט. כשבא לעשרן מונין בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט בשעה שעוברת בסקרין להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נאמר עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו׳. לפי שנאמר וְלֹל מְבַקֵּר נְדָרֶיכֶ (שם יג, יח), יכול יהא בודק ומוצא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין שם בין בעל מום, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מום, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:):

	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:	במדבר AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:
2	שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם:	'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;
3	מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאֹתָם אַתָּה וְאַהֲרֹן:	from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.
4	וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמַּטֶּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:	And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.
	וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם לִרְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר:	נוי And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.
6	לְשִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:	Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.
7	לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב:	Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.
8	לְיִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר:	Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.
9	לִזְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן:	Of Zebulun, Eliab the son of Helon.
10	לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהُוד לִמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר:	Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.
11	לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:	Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.
12	לְדָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי:	Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.
13	לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן:	Of Asher, Pagiel the son of Ochran.
14	לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:	Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.
15	לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן:	Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'
16	אֵלֶּה (כ' קריאי)[ק' קְרוּאֵי] הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:	These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.
	וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז בְּשֵׁמוֹת)	יסרמל And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֶת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְיַלְּדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם 18
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְגֻלְגְּלֹתָם׃

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם 19
בְּמִדְבַּר סִינָי׃ (ס)

18 And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19 As the Lord commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftara is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 165. On Shabbat HaḤodesh read the Maftir and Haftara on page 173.

עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ׃ (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא־אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יָגַעְתָּ בִּי יִשְׂרָאֵל׃	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא־הֵבֵיאתָ לִּי שֵׂה עֹלֹתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הֶעֱבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בִּלְבוֹנָה׃	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנֶה וְחֵלֶב זִבָחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אַךְ הֶעֱבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאותֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הַזְכִּירֵנִי נִשְׁפְּטָה יָּחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי׃	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וַאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתְּנָה לַחֵרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים׃ (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי בּוֹ׃	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשְׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָּ אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְישֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בּוֹ׃	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצֹּק־מַיִם עַל־צָמֵא וְנוֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה אֶצֹּק רוּחִי עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֶאֱצָאֶיךָ׃	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצָמְחוּ בְּבֵין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יִבְלֵי־מָיִם׃	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמַר֙ לַיהוָ֔ה אֲנִ֖י וְזֶ֣ה יִקְרָ֑א בְּשֵׁ֤ם
יַעֲקֹב֙ וְזֶ֣ה יִכְתֹּ֤ב יָדוֹ֙ לַיהוָ֔ה וּבְשֵׁ֥ם יִשְׂרָאֵ֖ל
יְכַנֶּֽה׃ (פ)

כֹּה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֗ל וְגֹאֲלוֹ֙ יְהוָ֣ה
צְבָא֔וֹת אֲנִ֥י רִאשׁ֖וֹן וַאֲנִ֣י אַחֲר֑וֹן וּמִבַּלְעָדַ֖י
אֵ֥ין אֱלֹהִֽים׃

וּמִי־כָמ֣וֹנִי יִקְרָ֗א וְיַגִּידֶ֙הָ֙ וְיַעְרְכָ֣הּ לִ֔י
מִשּׁוּמִ֥י עַם־עוֹלָ֖ם וְאֹתִיּ֣וֹת וַאֲשֶׁ֑ר תָּבֹ֣אנָה
יַגִּ֖ידוּ לָֽמוֹ׃

אַל־תִּפְחֲד֥וּ וְאַל־תִּרְהֻ֖ו הֲלֹ֣א מֵאָ֣ז
הִשְׁמַעְתִּ֔יךָ וְהִגַּדְתִּי֙ וְאַתֶּ֣ם עֵדָ֔י הֵ֥יֶשׁ אֱלוֹהַ֖
מִבַּלְעָדַ֑י וְאֵ֣ין צ֔וּר בַּל־יָדָ֖עְתִּי׃

יֹצְרֵי־פֶ֙סֶל֙ כֻּלָּ֣ם תֹּ֔הוּ וַחֲמוּדֵיהֶ֖ם בַּל־
יוֹעִ֑ילוּ וְעֵדֵיהֶ֙ם֙ הֵ֣מָּה בַל־יִרְא֔וּ וּבַל־יֵדָ֖עוּ
לְמַ֥עַן יֵבֹֽשׁוּ׃

מִי־יָצַ֥ר אֵ֖ל וּפֶ֣סֶל נָסָ֑ךְ לְבִלְתִּ֖י הוֹעִֽיל׃

הֵ֣ן כָּל־חֲבֵרָ֣יו יֵבֹ֔שׁוּ וְחָרָשִׁ֖ים הֵ֣מָּה מֵאָדָ֑ם
יִתְקַבְּצ֤וּ כֻלָּם֙ יַעֲמֹ֣דוּ יִפְחֲד֔וּ יֵבֹ֖שׁוּ יָחַֽד׃

חָרַ֤שׁ בַּרְזֶל֙ מַעֲצָ֔ד וּפָעַ֖ל בַּפֶּ֑חָם וּבַמַּקָּבוֹת֙
יְצֻרֶ֔הוּ וַיִּפְעָלֵ֖הוּ בִּזְרוֹ֣עַ כֹּחֹ֑ו גַּם־רָעֵב֙ וְאֵ֣ין
כֹּ֔חַ לֹא־שָׁתָ֥ה מַ֖יִם וַיִּיעָֽף׃

חָרַ֤שׁ עֵצִים֙ נָטָ֣ה קָ֔ו יְתָאֲרֵ֖הוּ בַּשֶּׁ֑רֶד
יַעֲשֵׂ֙הוּ֙ בַּמַּקְצֻעֹ֔ות וּבַמְּחוּגָ֖ה יְתָאָרֵ֑הוּ
וַיַּעֲשֵׂ֙הוּ֙ כְּתַבְנִ֣ית אִ֔ישׁ כְּתִפְאֶ֥רֶת אָדָ֖ם
לָשֶׁ֥בֶת בָּֽיִת׃

לִכְרָת־לֹ֥ו אֲרָזִ֖ים וַיִּקַּ֣ח תִּרְזָ֑ה וְאַלּ֔וֹן
וַיְאַמֵּ֥ץ־לֹ֛ו בַּעֲצֵי־יָ֖עַר נָטַ֣ע אֹ֔רֶן וְגֶ֖שֶׁם יְגַדֵּֽל׃

וְהָיָ֤ה לְאָדָם֙ לְבָעֵ֔ר וַיִּקַּ֥ח מֵהֶ֖ם וַיָּ֣חֶם אַף־
יַשִּׁ֑יק וְאַ֣פָּה לֶ֔חֶם אַף־יִפְעַל־אֵ֖ל וַיִּשְׁתָּחוּ֙
עָשָׂ֣הוּ פֶ֔סֶל וַיִּסְגֻּד־לָ֑מוֹ׃

5 One shall say: 'I am the Lord's'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the Lord, And surname himself by the name of Israel.

6 Thus saith the Lord, the King of Israel, And his Redeemer the Lord of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ־אֵשׁ עַל־חֶצְיוֹ בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע אַף־יָחֹם וְיֹאמַר הֶאָח חַמּוֹתִי רָאִיתִי אוּר׃

16 He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה לְפִסְלוֹ (כ׳ יסגוד)[ק׳ יִסְגֹּד־] וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֶּל אֵלָיו וְיֹאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה׃

17 And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טָח מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לִבֹּתָם׃

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא־יָשִׁיב אֶל־לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא־תְבוּנָה לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ־אֵשׁ וְאַף אָפִיתִי עַל־גֶּחָלָיו לֶחֶם אָצְלָה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֶעֱשֶׂה לִבּוּל עֵץ אֶסְגּוֹד׃

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רֹעֶה אֵפֶר לֵב הוּתַל הִטָּהוּ וְלֹא־יַצִּיל אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שֶׁקֶר בִּימִינִי׃ (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכָר־אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי־אָתָּה יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנָּשֵׁנִי׃

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מָחֵיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ׃

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְהוָה הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ כִּי־גָאַל יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר׃ (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרת צו

The Haftara is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 165. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 169. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 178.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹלוֹתֵיכֶם סְפוּ עַל־זִבְחֵיכֶם וְאִכְלוּ בָשָׂר׃

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם (כ׳ הוציא)[ק׳ הוֹצִיאִי] אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וָזָבַח׃

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וַהֲלַכְתֶּם בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לְמַעַן יִיטַב לָכֶם׃

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹת בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים׃

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ׃

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם׃

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה׃

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹוא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוּסָר אָבְדָה הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם׃ (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גְּזִי נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שְׁפָיִם קִינָה כִּי מָאַס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דּוֹר עֶבְרָתוֹ׃

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינַי נְאֻם־יְהוָה שָׂמוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבָנוּ בָּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לִשְׂרֹף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי׃ (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֵאָמֵר עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הִנֹּם כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה וְקָבְרוּ בְתֹפֶת מֵאֵין מָקוֹם׃

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.

וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃

33 And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּי ו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמֵחֻצוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם
קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל
כַּלָּה כִּי לְחָרְבָּה תִּהְיֶה הָאָרֶץ׃

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.

בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה (כ׳ ויציאו)[ק׳
יוֹצִיאוּ] אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־ VIII:1
עַצְמוֹת־שָׂרָיו ׀ וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת ו
עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־
יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקִּבְרֵיהֶם׃

At that time, saith the Lord, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וּשְׁטָחוּם ׀ לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכֹל ו צְבָא 2
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֲהֵבוּם וַאֲשֶׁר עֲבָדוּם וְאַחֲרֵי וַאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וַאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וַאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ
לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים לְכֹל הַשְּׁאֵרִית 3
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים
שָׁם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ (ס)

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the Lord of hosts.

כֹּה ו אָמַר יְהוָה אַל־יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ IX:22
וְאַל־יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל־יִתְהַלֵּל
עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ׃

Thus saith the Lord: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל ׀ 23
וְיָדֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם־
יְהוָה׃ (ס)

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the Lord who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the Lord.

הפטרת שמיני

The Haftara is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 169. For Shabbat HaḤodesh the Maftir and Haftara are on page 173. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל VI:1
שְׁלֹשִׁים אָלֶף׃

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים עָלָיו׃

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיַּרְכִּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים אֶת־הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה׃

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחְיוֹ הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן׃

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים וּבִמְנַעֲנְעִים וּבִצֶלְצֵלִים׃

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּה אֶל־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּאֲחֹז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר׃

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּה וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל־הַשַּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּרָא דָוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה׃

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא־אָבָה דָוִד לְהָסִיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן יְהוָה עַל־עִיר דָּוִד וַיַּטֵּהוּ דָוִד בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם הַגִּתִּי׃

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ׃

11 And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר 12
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד
בְּשִׂמְחָה׃

And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שִׁשָּׁה 13
צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא׃

And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד 14
חָגוּר אֵפוֹד בָּד׃

And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן 15
יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר׃

So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־
שָׁאוּל נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־ 16
הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה
וַתִּבֶז לוֹ בִּלִבָּהּ׃

And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ 17
בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד
עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים׃

And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיְכַל דָּוִד מֵהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים 18
וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת׃

And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיְחַלֵּק לְכָל־הָעָם לְכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל 19
לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חַלַּת לֶחֶם אַחַת
וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־
הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ׃

And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא 20
מִיכַל בַּת־שָׁאוּל לִקְרַאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מַה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה
הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת
אַחַד הָרֵקִים׃

Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר 21
בָּחַר־בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לְצַוֹּת אֹתִי
נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל וְשִׂחַקְתִּי
לִפְנֵי יְהוָה׃

And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וּנְקַלֹּתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָי וְעִם־הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם אִכָּבֵדָה׃

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכַל בַּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ׃ (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי־יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיהוָה הֵנִיחַ־לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל־אֹיְבָיו׃

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה׃

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ לֵךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ׃

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־נָתָן לֵאמֹר׃

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד (ס) כֹּה אָמַר יְהוָה הַאַתָּה תִּבְנֶה־לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי׃

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְבַיִת לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֱהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן׃

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים׃

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־הַנָּוֶה מֵאַחַר הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל׃

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וָאֱהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ וָאַכְרֶתָה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה לְעַנּוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה׃

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַהֲנִיחֹתִי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה־לְּךָ יְהוָה׃

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ וַהֲכִינֹתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ׃

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם׃

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבִנְגְעֵי בְּנֵי אָדָם׃

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ׃

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּסְאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד׃ (פ)

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David.

הפטרת תזריע

The Haftara is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaḤodesh the Maftir and Haftara are on page 173. When Shabbat HaḤodesh is Rosh Ḥodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Ḥodesh on page 160.

וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים־לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלֹנוֹ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ׃

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָכֹל וְהוֹתֵר׃

43 And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֶּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְהוָה׃ (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צְבָא מֶלֶךְ־אֲרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וּנְשֵׂא פָנִים כִּי־בוֹ נָתַן־ V:1
יְהוָה תְּשׁוּעָה לַאֲרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִּבּוֹר
חַיִל מְצֹרָע׃

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל 2
נַעֲרָה קְטַנָּה וַתְּהִי לִפְנֵי אֵשֶׁת נַעֲמָן׃

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אַחֲלֵי אֲדֹנִי לִפְנֵי 3
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן אָז יֶאֱסֹף אֹתוֹ
מִצָּרַעְתּוֹ׃

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגֶּד לַאדֹנָיו לֵאמֹר כָּזֹאת וְכָזֹאת 4
דִּבְּרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לֵךְ־בֹּא וְאֶשְׁלְחָה סֵפֶר 5
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֲשֶׂר
כִּכְּרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אַלְפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים׃

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֵא הַסֵּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר 6
וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה
שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרַעְתּוֹ׃

And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִקְרֹא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֵּפֶר 7
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הַאֱלֹהִים אָנִי לְהָמִית
וּלְהַחֲיוֹת כִּי־זֶה שֹׁלֵחַ אֵלַי לֶאֱסֹף אִישׁ
מִצָּרַעְתּוֹ כִּי אַךְ־דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי׃

And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־ 8
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יָבֹא־נָא
אֵלַי וְיֵדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל׃

And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָו וּבְרִכְבּוֹ וַיַּעֲמֹד פֶּתַח־ 9
הַבַּיִת לֶאֱלִישָׁע׃

So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הָלוֹךְ 10
וְרָחַצְתָּ שֶׁבַע־פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשֹׁב בְּשָׂרְךָ
לְךָ וּטְהָר׃

And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

11 וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלַךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי אֵלַי יֵצֵא יָצוֹא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהָיו וְהֵנִיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמְצֹרָע׃

But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.

12 הֲלֹא טוֹב (כ' אבנה)[ק' אֲמָנָה] וּפַרְפַּר נַהֲרוֹת דַּמֶּשֶׂק מִכֹּל מֵימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אֶרְחַץ בָּהֶם וְטָהָרְתִּי וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה׃

Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

13 וַיִּגְּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלֹוא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רְחַץ וּטְהָר׃

And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

14 וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר׃

Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

15 וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדֶּךָ׃

And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

16 וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־אֶקָּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן׃

But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

17 וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וָלֹא יֻתַּן־נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד־פְּרָדִים אֲדָמָה כִּי לוֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה׃

And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

18 לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ בְּבוֹא אֲדֹנִי בֵית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא נִשָּׁעֵן עַל־יָדִי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי בֵּית רִמֹּן בְּהִשְׁתַּחֲוָיָתִי בֵּית רִמֹּן יִסְלַח־(כתיב ולא קרי נא)־יְהוָה לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה׃

In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

19 וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרֹת־אָרֶץ׃ (ס)

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftara is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesaḥ, read the Haftara on page 178. On Rosh Ḥodesh, read the Maftir and Haftara on page 160. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנוּ׃	VII:3	Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?
אִם־אָמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר וָמַתְנוּ שָׁם וְאִם־יָשַׁבְנוּ פֹּה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה וְאִם־יְמִיתֻנוּ וָמָתְנוּ׃	4	If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'
וַיָּקֻמוּ בַנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד־קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ׃	5	And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.
וַאדֹנָי הִשְׁמִיעַ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב קוֹל סוּס קוֹל חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחִתִּים וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ׃	6	For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'
וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בַנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר־הִיא וַיָּנֻסוּ אֶל־נַפְשָׁם׃	7	Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.
וַיָּבֹאוּ הַמְצֹרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קְצֵה הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמֻנוּ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמֻנוּ׃	8	And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשֹׂרָה הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים וְחִכֶּינוּ עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וּמְצָאָנוּ עָוֹן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ׃	9	Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ֙ וַיִּקְרְא֣וּ אֶל־שֹׁעֵ֣ר הָעִ֔יר וַיַּגִּ֥ידוּ לָהֶ֖ם
לֵאמֹ֑ר בָּ֣אנוּ אֶל־מַחֲנֵ֣ה אֲרָ֗ם וְהִנֵּ֤ה אֵין־
שָׁם֙ אִ֣ישׁ וְקֹ֣ול אָדָ֔ם כִּ֚י אִם־הַסּ֣וּס אָסוּר֔
וְהַחֲמֹ֖ור אָסֻ֑ור וְאׇהָלִ֖ים כַּאֲשֶׁר־הֵֽמָּה׃

וַיִּקְרָ֣א הַשֹּׁעֲרִ֔ים וַיַּגִּ֖ידוּ בֵּ֣ית הַמֶּ֑לֶךְ
פְּנִימָ֖ה׃

וַיָּ֥קׇם הַמֶּ֛לֶךְ לַ֥יְלָה וַיֹּ֖אמֶר אֶל־עֲבָדָ֑יו
אַגִּ֤ידָה־נָּא֙ לָכֶ֔ם אֶת֙ אֲשֶׁר־עָשׂ֣וּ לָ֔נוּ אֲרָ֖ם
יָדְע֣וּ כִֽי־רְעֵבִ֣ים אֲנַ֔חְנוּ וַיֵּצְא֥וּ מִן־הַמַּחֲנֶ֖ה
לְהֵחָבֵ֣ה (כ' בהשדה)[ק' בַּשָּׂדֶ֑ה] לֵאמֹ֗ר
כִּֽי־יֵצְא֤וּ מִן־הָעִיר֙ וְנִתְפְּשֵׂ֣ם חַיִּ֔ים וְאֶל־
הָעִ֖יר נָבֹֽא׃

וַיַּ֣עַן ׀ אֶחָ֣ד מֵעֲבָדָ֗יו וַיֹּ֙אמֶר֙ וְיִקְחוּ־נָ֣א
חֲמִשָּׁ֣ה מִן־הַסּוּסִ֗ים הַנִּשְׁאָרִים֙ אֲשֶׁ֣ר
נִשְׁאֲרוּ־בָ֔הּ הִנָּ֥ם כְּכׇל־(כ' ההמון)[ק'
הֲמ֖וֹן] יִשְׂרָאֵ֑ל אֲשֶׁ֥ר נִשְׁאֲרוּ־בָ֖הּ הִנָּ֥ם
כְּכׇל־הֲמ֖וֹן יִשְׂרָאֵ֑ל אֲשֶׁר־תָּ֣מּוּ וְנִשְׁלְחָ֔ה
וְנִרְאֶֽה׃

וַיִּקְח֗וּ שְׁנֵ֤י רֶ֙כֶב֙ סוּסִ֔ים וַיִּשְׁלַ֖ח הַמֶּ֑לֶךְ
אַחֲרֵ֣י מַחֲנֵה־אֲרָ֔ם לֵאמֹ֖ר לְכ֥וּ וּרְאֽוּ׃

וַיֵּלְכ֣וּ אַחֲרֵיהֶם֮ עַד־הַיַּרְדֵּן֒ וְהִנֵּ֣ה כָל־
הַדֶּ֗רֶךְ מְלֵאָה֙ בְּגָדִ֣ים וְכֵלִ֔ים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִ֥יכוּ אֲרָ֖ם (כ' בהחפזם)[ק' בְּחָפְזָ֑ם]
וַיָּשֻׁ֣בוּ הַמַּלְאָכִ֔ים וַיַּגִּ֖דוּ לַמֶּֽלֶךְ׃

וַיֵּצֵ֣א הָעָ֔ם וַיָּבֹ֖זּוּ אֶת־מַחֲנֵ֣ה אֲרָ֑ם וַיְהִי֙
סְאָה־סֹ֣לֶת בְּשֶׁ֔קֶל וְסָאתַ֥יִם שְׂעֹרִ֖ים בְּשֶׁ֑קֶל
כִּדְבַ֖ר יְהוָֽה׃

וְהַמֶּ֣לֶךְ ׀ הִפְקִ֣יד אֶת־הַשָּׁלִ֗ישׁ אֲשֶׁר־נִשָּׁ֤עַן
עַל־יָדֹו֙ עַל־הַשַּׁ֔עַר וַיִּרְמְסֵ֥הוּ הָעָ֖ם בַּשַּׁ֑עַר
וַיָּ֣מׇת כַּאֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֔ר אִ֖ישׁ הָאֱלֹהִ֑ים אֲשֶׁ֥ר
דִּבֶּ֛ר בְּרֶ֥דֶת הַמֶּ֖לֶךְ אֵלָֽיו׃

וַיְהִ֗י כְּדַבֶּ֤ר ׀ אִ֣ישׁ הָאֱלֹהִים֮ אֶל־הַמֶּ֣לֶךְ
לֵאמֹר֒ סָאתַ֨יִם שְׂעֹרִ֜ים בְּשֶׁ֗קֶל וְסָאָה־סֹ֙לֶת֙
בְּשֶׁ֣קֶל יִֽהְיֶ֔ה כָּעֵ֥ת מָחָ֖ר בְּשַׁ֣עַר שֹׁמְרֽוֹן׃

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

And the porters called, and they told it to the king's household within.

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבֹּת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה כַּדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃

19 and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת׃ (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftara is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesaḥ, read the Haftara on page 178. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הֲתִשְׁפֹּט הֲתִשְׁפֹּט אֶת־עִיר הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֵת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ׃

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה עִיר שֹׁפֶכֶת דָּם בְּתוֹכָהּ לָבוֹא עִתָּהּ וְעָשְׂתָה גִלּוּלִים עָלֶיהָ לְטָמְאָה׃

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדָמֵךְ אֲשֶׁר־שָׁפַכְתְּ אָשַׁמְתְּ וּבְגִלּוּלַיִךְ אֲשֶׁר־עָשִׂית טָמֵאת וַתַּקְרֵבִי יָמַיִךְ וַתָּבוֹא עַד־שְׁנוֹתָיִךְ עַל־כֵּן נְתַתִּיךְ חֶרְפָּה לַגּוֹיִם וְקַלְלָסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת׃

4 thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!

הַקְּרֹבוֹת וְהָרְחֹקוֹת מִמֵּךְ יִתְקַלְסוּ־בָךְ טְמֵאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה׃

5 Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.

הִנֵּה נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרֹעוֹ הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם׃

6 Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.

אָב וָאֵם הֵקַלּוּ בָךְ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֹשֶׁק בְּתוֹכֵךְ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ׃

7 In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.

קָדָשַׁי בָּזִית וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי חִלָּלְתְּ׃

8 Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.

אַנְשֵׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם וְאֶל־הֶהָרִים אָכְלוּ בָךְ זִמָּה עָשׂוּ בְתוֹכֵךְ׃

9 In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.

עֶרְוַת־אָב גִּלָּה־בָּךְ טְמֵאַת הַנִּדָּה עִנּוּ־בָךְ׃ 10 In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ עָשָׂה תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־כַּלָּתוֹ טִמֵּא בְזִמָּה וְאִישׁ אֶת־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו עִנָּה־בָּךְ׃ 11 And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

שֹׁחַד לָקְחוּ־בָךְ לְמַעַן שְׁפָךְ־דָּם נָשָׁךְ וְתַרְבִּית לָקַחְתְּ וַתְּבַצְּעִי רֵעַיִךְ בַּעֹשֶׁק וְאֹתִי שָׁכַחַתְּ נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃ 12 In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord God.

וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי אֶל־בִּצְעֵךְ אֲשֶׁר עָשִׂית וְעַל־דָּמֵךְ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכֵךְ׃ 13 Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

הֲתַעֲמֹד לִבֵּךְ אִם־תֶּחֱזַקְנָה יָדַיִךְ לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתָךְ אֲנִי יְהוָֹה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ 14 Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the Lord have spoken it, and will do it.

וַהֲפִיצוֹתִי אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִיךְ בָּאֲרָצוֹת וַהֲתַמּוֹתִי טֻמְאָתֵךְ מִמֵּךְ׃ 15 And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.

וְנָחַלְתְּ בָּךְ לְעֵינֵי גּוֹיִם וְיָדַעַתְּ כִּי־אֲנִי יְהוָֹה׃ (פ) 16 And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the Lord.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָֹה אֵלַי לֵאמֹר׃ 17 And the word of the Lord came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הָיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ' לסוג)[ק' לְסִיג] כֻּלָּם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוּר סִגִּים כֶּסֶף הָיוּ׃ (ס) 18 'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה יַעַן הֱיוֹת כֻּלְּכֶם לְסִגִּים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלִָם׃ 19 Therefore thus saith the Lord God: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftara is Amos 9:7 – 9:15. When Aḥarei Mot and Kedoshim are combined, read the Haftara for Aḥarei Mot on page 151.

הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וַאֲרָם מִקִּיר׃	IX:7	Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי יֱהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה׃	8	Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.
כִּי־הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנַעְתִּי בְכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכְּבָרָה וְלֹא־יִפֹּל צְרוֹר אָרֶץ׃	9	For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
בַּחֶרֶב יָמֻתוּ כֹּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא־תַגִּישׁ וְתַקְדֵּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה׃	10	All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי אֶת־פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם׃	11	In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;
לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׁאֵרִית אֱדוֹם וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה עֹשֶׂה זֹאת׃ (פ)	12	That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקֹּצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ ה�ֶהָרִים עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃	13	Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.
וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם וְעָשׂוּ גַּנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם׃	14	And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.
וּנְטַעְתִּים עַל־אַדְמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃	15	And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרת אמור

The Haftara is Ezekiel 44:15 – 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בִּתְעוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵעָלַי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתֵנִי וְעָמְדוּ
לְפָנַי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם נְאֻם אֲדֹנָי
יֱהוִֹה׃

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord GOD;

הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל־ 16
שֻׁלְחָנִי לְשָׁרְתֵנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי׃

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבוֹאָם אֶל־שַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית 17
בִּגְדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צֶמֶר בְּשָׁרְתָם בְּשַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית
וָבָיְתָה׃

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנְסֵי 18
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מָתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בַּיָּזַע׃

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הֶחָצֵר 19
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הֵמָּה מְשָׁרְתִם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא־יְקַדְּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם׃

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם 20
יְכַסְּמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם׃

Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וְיַיִן לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־הֶחָצֵר 21
הַפְּנִימִית׃

Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי 22
אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמָנָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה אַלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקָּחוּ׃

Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין־טָמֵא 23
לְטָהוֹר יוֹדִעֻם׃

And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הֵמָּה יַעַמְדוּ (כ' לשפט)[ק' 24
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטַי (כ' ושפטהו)[ק'
יִשְׁפְּטֻהוּ] וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקּוֹתַי בְּכָל־
מוֹעֲדַי יִשְׁמֹרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יְקַדֵּשׁוּ׃

And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטָמְאָה כִּי אִם־ 25
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֵן וּלְבַת לְאָח וּלְאָחוֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטַּמָּאוּ׃

And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ׃ 26

And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר 27
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יַקְרִיב חַטָּאתוֹ
נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִֹה׃

And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord God.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם וַאֲחֻזָּה 28
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם׃

And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם הֵמָּה יֹאכֵלוּם 29
וְכָל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה׃

The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בִּכּוּרֵי כֹל וְכָל־תְּרוּמַת כֹּל 30
מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בְּרָכָה
אֶל־בֵּיתֶךָ׃

And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נְבֵלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה 31
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים׃ (פ)

The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפטרת בהר

The Haftara is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי XXXII:6
לֵאמֹר׃

And Jeremiah said: 'The word of the Lord came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־שַׁלֻּם דֹּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ 7
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לִקְנוֹת׃

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמְאֵל בֶּן־דֹּדִי כִּדְבַר יְהוָה 8
אֶל־הַחָצֵר הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
נָּא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר ו בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִין כִּי־לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לָךְ וָאֵדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא׃

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the Lord, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the Lord.

וָאֶקְנֶה֙ אֶת־הַשָּׂדֶ֔ה מֵאֵ֖ת חֲנַמְאֵ֣ל בֶּן־דֹּדִ֑י אֲשֶׁ֣ר בַּעֲנָתֹ֔ות וָאֶשְׁקְלָה־לֹּ֥ו אֶת־הַכֶּ֖סֶף שִׁבְעָ֥ה שְׁקָלִ֛ים וַעֲשָׂרָ֥ה הַכֶּֽסֶף׃

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתֹּ֣ב בַּסֵּ֔פֶר וָאֶחְתֹּ֖ם וָאָעֵ֣ד עֵדִ֑ים וָאֶשְׁקֹ֥ל הַכֶּ֖סֶף בְּמֹאזְנָֽיִם׃

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאֶקַּ֞ח אֶת־סֵּ֣פֶר הַמִּקְנָ֗ה אֶת־הֶֽחָתוּם֙ הַמִּצְוָ֣ה וְהַחֻקִּ֔ים וְאֶת־הַגָּלֽוּי׃

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֶתֵּ֞ן אֶת־הַסֵּ֣פֶר הַמִּקְנָ֗ה אֶל־בָּרוּךְ֙ בֶּן־נֵרִיָּ֣הוּ בֶן־מַחְסֵיָ֔הוּ לְעֵינֵ֖י חֲנַמְאֵ֣ל דֹּדִ֑י וּלְעֵינֵ֗י הָעֵדִים֙ הַכֹּתְבִ֣ים בְּסֵ֣פֶר הַמִּקְנָ֔ה לְעֵינֵ֖י כָּל־הַיְּהוּדִ֑ים הַיֹּשְׁבִ֖ים בַּחֲצַ֥ר הַמַּטָּרָֽה׃

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֲצַוֶּ֥ה אֶת־בָּרוּךְ֙ לְעֵינֵיהֶ֔ם לֵאמֹֽר׃

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה צְבָאֹ֗ות אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵ֛ל לָקֹ֥וחַ אֶת־הַסְּפָרִ֖ים הָאֵ֑לֶּה אֵ֚ת סֵ֣פֶר הַמִּקְנָ֣ה הַזֶּ֔ה וְאֵ֖ת הֶֽחָתוּם֙ וְאֵ֣ת סֵ֔פֶר הַגָּלֽוּי הַזֶּ֑ה וּנְתַתָּ֥ם בִּכְלִי־חֶ֖רֶשׂ לְמַ֥עַן יַעַמְד֖וּ יָמִ֥ים רַבִּֽים׃ (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּ֣י כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָאֹ֔ות אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל עֹ֣וד יִקָּנ֥וּ בָתִּ֛ים וְשָׂדֹ֥ות וּכְרָמִ֖ים בָּאָ֥רֶץ הַזֹּֽאת׃ (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'

וָאֶתְפַּלֵּ֕ל אֶל־יְהוָ֖ה אַחֲרֵ֣י תִתִּ֑י אֶת־סֵ֣פֶר הַמִּקְנָ֔ה אֶל־בָּר֖וּךְ בֶּן־נֵרִיָּ֥ה לֵאמֹֽר׃

16 Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:

אֲהָהּ֙ אֲדֹנָ֣י יֱהוִ֔ה הִנֵּ֥ה אַתָּ֛ה עָשִׂ֥יתָ אֶת־הַשָּׁמַ֖יִם וְאֶת־הָאָ֑רֶץ בְּכֹחֲךָ֙ הַגָּדֹ֔ול וּבִזְרֹ֣עֲךָ֔ הַנְּטוּיָ֖ה לֹא־יִפָּלֵ֥א מִמְּךָ֖ כָּל־דָּבָֽר׃

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven and the earth by Thy great power and by Thy outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עֹשֶׂ֤ה חֶ֙סֶד֙ לָאֲלָפִ֔ים וּמְשַׁלֵּ֥ם עֲוֹ֛ן אָבֹ֖ות אֶל־חֵ֣יק בְּנֵיהֶ֑ם אַחֲרֵיהֶ֗ם הָאֵ֤ל הַגָּדֹול֙ הַגִּבֹּ֔ור יְהוָ֥ה צְבָאֹ֖ות שְׁמֹֽו׃

18 who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹ֤ל הָעֵצָה֙ וְרַ֣ב הָעֲלִילִ֔ה אֲשֶׁר־עֵינֶ֥יךָ פְקֻחֹ֖ות עַל־כָּל־דַּרְכֵ֣י בְנֵי־אָדָ֑ם לָתֵ֤ת לְאִישׁ֙ כִּדְרָכָ֔יו וְכִפְרִ֖י מַעֲלָלָֽיו׃

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה׃ 20

who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתּוֹצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל׃ 21

and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;

וַתִּתֶּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ 22

and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלֶךָ (כ' ובתרותך)[ק' וּבְתוֹרָתְךָ] לֹא־הָלָכוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃ 23

and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדֶּבֶר וַאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנְּךָ רֹאֶה׃ 24

behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יֱהוִה קְנֵה־לְךָ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃ (ס) 25

Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ 26

Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הֲמִמֶּנִּי יִפָּלֵא כָּל־דָּבָר׃ 27

'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפטרת בחקתי

The Haftara is Jeremiah 16:19 – 17:14. On Erev Rosh Ḥodesh, read the Haftara on page 163.

יְהוָה עֻזִּי וּמָעוּזִּי וּמְנוֹסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי־אָרֶץ וְיֹאמְרוּ אַךְ־שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאֵין־בָּם מוֹעִיל׃ XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הֲיַעֲשֶׂה־לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים׃ 20

Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לָכֵן֙ הִנְנִ֣י מוֹדִיעָ֔ם בַּפַּ֥עַם הַזֹּ֖את אוֹדִ֑יעֵם
אֶת־יָדִ֥י וְאֶת־גְּבוּרָתִ֖י וְיָדְע֥וּ כִֽי־שְׁמִ֖י
יְהוָֹֽה׃ (ס)

חַטַּאת֙ יְהוּדָ֣ה כְּתוּבָ֔ה בְּעֵ֥ט בַּרְזֶ֖ל בְּצִפָּ֣רֶן
שָׁמִ֑יר חֲרוּשָׁ֗ה עַל־לֻ֚וַח לִבָּ֔ם וּלְקַרְנ֖וֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶֽם׃

כִּזְכֹּ֥ר בְּנֵיהֶ֖ם מִזְבְּחוֹתָ֑ם וַאֲשֵׁרֵיהֶ֗ם עַל־עֵ֚ץ
רַעֲנָ֔ן עַ֖ל גִּבְעֹ֥ות הַגְּבֹהֽוֹת׃

הַ֠רִּי בַּשָּׂדֶ֨ה חֵילֵ֜ךְ כָּל־אוֹצְרוֹתַ֗יִךְ לָבַ֤ז
אֶתֵּן֙ בָּמֹתַ֣יִךְ בְּחַטָּ֔את בְּכָל־גְּבוּלָֽיִךְ׃

וְשָׁמַטְתְּ֗ה וּבָךְ֙ מִנַּחֲלָתֵ֔ךְ אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לָ֑ךְ
וְהַעֲבַדְתִּ֙יךְ֙ אֶת־אֹֽיְבַ֔יִךְ בְּאֶ֖רֶץ אֲשֶׁ֣ר לֹא־
יָדָ֑עְתְּ כִּ֣י־אֵ֔שׁ קְדַחְתֶּ֖ם בְּאַפִּ֑י עַד־עוֹלָ֖ם
תּוּקָֽד׃ (ס)

כֹּה֩ אָמַ֨ר יְהוָ֜ה אָר֣וּר הַגֶּ֗בֶר אֲשֶׁ֤ר יִבְטַח֙
בָּאָדָ֔ם וְשָׂ֥ם בָּשָׂ֖ר זְרֹעֹ֑ו וּמִן־יְהוָ֖ה יָסֽוּר
לִבֹּֽו׃

וְהָיָ֙ה֙ כְּעַרְעָ֣ר בָּעֲרָבָ֔ה וְלֹ֥א יִרְאֶ֖ה כִּי־יָבֹ֑וא
טֹ֚וב וְשָׁכַ֣ן חֲרֵרִ֔ים בַּמִּדְבָּ֖ר אֶ֣רֶץ מְלֵחָ֔ה
וְלֹ֥א תֵשֵֽׁב׃ (ס)

בָּר֣וּךְ הַגֶּ֔בֶר אֲשֶׁ֥ר יִבְטַ֖ח בַּיהוָ֑ה וְהָיָ֖ה
יְהוָ֥ה מִבְטַחֹֽו׃

וְהָיָ֞ה כְּעֵ֣ץ׀ שָׁתוּל֮ עַל־מַ֣יִם וְעַל־יוּבַל֒
יְשַׁלַּ֣ח שָׁרָשָׁ֔יו וְלֹ֥א (כ׳ ירא)[ק׳ יִרְאֶ֖ה] כִּֽי־
יָבֹ֣א חֹ֑ם וְהָיָ֤ה עָלֵהוּ֙ רַעֲנָ֔ן וּבִשְׁנַ֥ת בַּצֹּ֖רֶת
לֹ֣א יִדְאָ֑ג וְלֹ֥א יָמִ֖ישׁ מֵעֲשׂ֥וֹת פֶּֽרִי׃

עָקֹ֥ב הַלֵּ֛ב מִכֹּ֖ל וְאָנֻ֣שׁ הֽוּא֑ מִ֖י יֵדָעֶֽנּוּ׃

אֲנִ֣י יְהוָ֔ה חֹקֵ֖ר לֵ֑ב בֹּחֵ֥ן כְּלָיֹ֛ות וְלָתֵ֖ת
לְאִ֥ישׁ כִּדְרָכֹ֖ו כִּפְרִ֥י מַעֲלָלָֽיו׃ (ס)

קֹרֵ֣א דָגַ֔ר וְלֹ֥א יָלָ֖ד עָשָׂ֑ה עֹשֶׁ֤ר וְלֹא־
בְמִשְׁפָּט֙ בַּחֲצִ֣י יָמָ֔ו יַעַזְבֻ֖נוּ וּבְאַחֲרִיתֹ֥ו
יִהְיֶ֖ה נָבָֽל׃

21 Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

2 Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

3 O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

9 The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

11 As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ׃ 12 Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֶיךָ יֵבֹשׁוּ (כ' יסורי)[ק' וְסוּרַי] בָּאָרֶץ יִכָּתֵבוּ כִּי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה׃ (פ) 13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters.

רְפָאֵנִי יְהוָה וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה׃ 14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Ḥodesh is Numbers 28:9 – 15.

וּבְיוֹם֙ הַשַּׁבָּ֔ת שְׁנֵי־כְבָשִׂ֥ים בְּנֵי־שָׁנָ֖ה תְּמִימִ֑ם וּשְׁנֵ֨י עֶשְׂרֹנִ֜ים סֹ֣לֶת מִנְחָ֗ה בְּלוּלָה֙ בַּשֶּׁ֔מֶן וְנִסְכּ֖וֹ׃	XXVIII:9	And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.
עֹלַ֥ת שַׁבַּ֖ת בְּשַׁבַּתּ֑וֹ עַל־עֹלַ֥ת הַתָּמִ֖יד וְנִסְכָּֽהּ׃ (פ)	10	This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.
וּבְרָאשֵׁ֣י חָדְשֵׁיכֶ֗ם תַּקְרִ֨יבוּ עֹלָ֜ה לַיהוָ֗ה פָּרִ֤ים בְּנֵי־בָקָר֙ שְׁנַ֔יִם וְאַ֥יִל אֶחָ֖ד כְּבָשִׂ֑ים בְּנֵי־שָׁנָ֥ה שִׁבְעָ֖ה תְּמִימִֽם׃	11	And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;
וּשְׁלֹשָׁ֣ה עֶשְׂרֹנִ֗ים סֹ֚לֶת מִנְחָ֣ה בְּלוּלָ֔ה בַּשֶּׁ֖מֶן לַפָּ֣ר הָאֶחָ֑ד וּשְׁנֵ֨י עֶשְׂרֹנִ֜ים סֹ֣לֶת מִנְחָ֗ה בְּלוּלָה֙ בַּשֶּׁ֔מֶן לָאַ֖יִל הָאֶחָֽד׃	12	and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;
וְעִשָּׂרֹ֤ן עִשָּׂרוֹן֙ סֹ֣לֶת מִנְחָ֣ה בְּלוּלָ֔ה בַּשֶּׁ֖מֶן לַכֶּ֣בֶשׂ הָאֶחָ֑ד עֹלָ֤ה רֵֽיחַ־נִיחֹ֙חַ֙ אִשֶּׁ֔ה לַיהוָֽה׃	13	and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.
וְנִסְכֵּיהֶ֗ם חֲצִ֤י הַהִין֙ יִהְיֶ֣ה לַפָּ֔ר וּשְׁלִישִׁ֥ת הַהִ֖ין לָאַ֑יִל וּרְבִיעִ֥ת הַהִ֛ין לַכֶּ֖בֶשׂ יָ֥יִן זֹ֣את עֹלַ֤ת חֹדֶשׁ֙ בְּחָדְשׁ֔וֹ לְחָדְשֵׁ֖י הַשָּׁנָֽה׃	14	And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.
וּשְׂעִ֤יר עִזִּים֙ אֶחָ֔ד לְחַטָּ֖את לַיהוָ֑ה עַל־עֹלַ֤ת הַתָּמִיד֙ יֵעָשֶׂ֔ה וְנִסְכּֽוֹ׃ (ס)	15	And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Ḥodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כֹּ֚ה אָמַ֣ר יְהוָ֔ה הַשָּׁמַ֥יִם כִּסְאִ֖י וְהָאָ֣רֶץ הֲדֹ֣ם רַגְלָ֑י אֵ֣י־זֶ֤ה בַ֨יִת֙ אֲשֶׁ֣ר תִּבְנ֣וּ־לִ֔י וְאֵי־זֶ֖ה מָקֹ֥ום מְנוּחָתִֽי׃	LXVI:1	Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?
וְאֶת־כָּל־אֵ֨לֶּ֜ה יָדִ֣י עָשְׂתָ֗ה וַיִּהְיוּ֙ כָּל־אֵ֣לֶּה נְאֻם־יְהוָ֔ה וְאֶל־זֶ֥ה אַבִּ֖יט אֶל־עָנִ֣י וּנְכֵה־ר֑וּחַ וְחָרֵ֖ד עַל־דְּבָרִֽי׃	2	For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מַכֵּה־אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֹּלֵב מַעֲלֵה מִנְחָה דַּם־חֲזִיר מַזְכִּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם־הֵמָּה בָּחֲרוּ בִּדְרָכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה׃

3 He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

גַּם־אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלֻלֵיהֶם וּמְגוּרֹתָם אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא־חָפַצְתִּי בָּחָרוּ׃ (ס)

4 Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל־דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה וְנִרְאֶה בְשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ׃

5 Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו׃

6 Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה בְּטֶרֶם יָבוֹא חֶבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר׃

7 Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

מִי־שָׁמַע כָּזֹאת מִי רָאָה כָּאֵלֶּה הֲיוּחַל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אֶחָת כִּי־חָלָה גַּם־יָלְדָה צִיּוֹן אֶת־בָּנֶיהָ׃

8 Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ (ס)

9 Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל־אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל־הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ׃

10 Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

לְמַעַן תֵּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשְּׁד תַּנְחֻמֶיהָ לְמַעַן תָּמֻצּוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ׃ (ס)

11 That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֵלֶיהָ כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וִינַקְתֶּם עַל־צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל־בִּרְכַּיִם תְּשָׁעֲשָׁעוּ׃

12 For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְנַחֲמֶנּוּ כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֲמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תְּנֻחָמוּ׃

13 As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

14 וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה אֶת־עֲבָדָיו וְזָעַם אֶת־אֹיְבָיו׃ (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

15 כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי־אֵשׁ׃

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

16 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה׃

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

17 הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְּטַהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר (כ׳ אחד)[ק׳ אַחַת] בַּתָּוֶךְ אֹכְלֵי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יָסֻפוּ נְאֻם־יְהוָה׃

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

18 וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי׃

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

19 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם ׀ פְּלֵיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תֻּבַל וְיָוָן הָאִיִּים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

20 וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם ׀ מִנְחָה ׀ לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפִּרְדִּים וּבַכִּרָכֹרוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

21 וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר יְהוָה׃

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

22 כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

23 וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה׃

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר׃ והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר־לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפָּקֵד מוֹשָׁבֶךָ׃ XX:18

18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תֵּרֵד מְאֹד וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָּׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וְיָשַׁבְתָּ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאָזֶל׃ 19

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וַאֲנִי שְׁלֹשֶׁת הַחִצִּים צִדָּה אוֹרֶה לְשַׁלַּח־לִי לְמַטָּרָה׃ 20

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֶשְׁלַח אֶת־הַנַּעַר לֵךְ מְצָא אֶת־הַחִצִּים אִם־אָמֹר אֹמַר לַנַּעַר הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וָהֵנָּה קָחֶנּוּ וּבָאָה כִּי־שָׁלוֹם לְךָ וְאֵין דָּבָר חַי־יְהוָה׃ 21

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם־כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וָהָלְאָה לֵךְ כִּי שִׁלַּחֲךָ יְהוָה׃ 22

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וָאָתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם׃ (ס) 23

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסָּתֵר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ (כ' על)[ק' אֶל־]הַלֶּחֶם לֶאֱכוֹל׃ 24

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשָׁבוֹ כְּפַעַם וּ בְּפַעַם אֶל־מוֹשַׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מִצַּד שָׁאוּל וַיִּפָּקֵד מְקוֹם דָּוִד׃ 25

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דִבֶּר שָׁאוּל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר מִקְרֶה הוּא בִּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר׃ (ס) 26

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

27 וַיְהִי מִמָּחֳרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֵד מְקוֹם דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מַדּוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשַׁי גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלָּחֶם׃

And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

28 וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֹל נִשְׁאַל דָּוִד מֵעִמָּדִי עַד־בֵּית לָחֶם׃

And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

29 וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי נָא כִּי זֶבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צִוָּה־לִי אָחִי וְעַתָּה אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמָּלְטָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־אֶחָי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ׃ (ס)

and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

30 וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן־נַעֲוַת הַמַּרְדּוּת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בֹחֵר אַתָּה לְבֶן־יִשַׁי לְבָשְׁתְּךָ וּלְבֹשֶׁת עֶרְוַת אִמֶּךָ׃

Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

31 כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשַׁי חַי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת הוּא׃ (ס)

For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

32 וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוּמַת מֶה עָשָׂה׃

And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

33 וַיָּטֶל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הִיא מֵעִם אָבִיו לְהָמִית אֶת־דָּוִד׃ (ס)

And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

34 וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם הַשֻּׁלְחָן בָּחֳרִי־אָף וְלֹא־אָכַל בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו׃ (ס)

So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

35 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנַעַר קָטֹן עִמּוֹ׃

And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

36 וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֻץ מְצָא נָא אֶת־הַחִצִּים אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנַּעַר רָץ וְהוּא־יָרָה הַחֵצִי לְהַעֲבְרוֹ׃

And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

37 וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד־מְקוֹם הַחֵצִי אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחֵצִי מִמְּךָ וָהָלְאָה׃

And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

38 וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה אַל־תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת־(כ' החצי)[ק' הַחִצִּים] וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו׃

And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

39 וְהַנַּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אַךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר׃ (ס)

But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

40 וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כֵּלָיו אֶל־הַנַּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הָבֵיא הָעִיר׃

And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

41 הַנַּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל׃

And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

42 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה׀ בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֶךָ עַד־עוֹלָם׃ (פ)

And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

XXV:17 זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃

Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

18 אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים׃

how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

19 וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ׀ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא תִּשְׁכָּח׃ (פ)

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂם לוֹ בַּדֶּרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם׃	XV:2	Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.
עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת־עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֵמַתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׂה מִגָּמָל וְעַד־חֲמוֹר׃ (ס)	3	Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .
וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בַּטְּלָאִים מָאתַיִם אֶלֶף רַגְלִי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה׃	4	And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.
וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עֲמָלֵק וַיָּרֶב בַּנָּחַל׃	5	And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקֵּינִי לְכוּ סֻרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי פֶּן־אֹסִפְךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסַר קֵינִי מִתּוֹךְ עֲמָלֵק׃	6	And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.
וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת־עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם׃	7	And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.
וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ־עֲמָלֵק חָי וְאֶת־כָּל־הָעָם הֶחֱרִים לְפִי־חָרֶב׃	8	And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.
וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אֲגַג וְעַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכָּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבְּזָה וְנָמֵס אֹתָהּ הֶחֱרִימוּ׃ (פ)	9	But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר׃	10	Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:
נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרַי לֹא הֵקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה כָּל־הַלָּיְלָה׃	11	'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיַּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכַּרְמֶלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃

12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בָּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר יְהוָה׃

13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמֶה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃

14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת־הַיּוֹתֵר הֶחֱרַמְנוּ׃ (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הֶרֶף וְאַגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלָּיְלָה (כ' ויאמרו)[ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דַּבֵּר׃ (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלָחֲךָ יְהוָה בְּדָרֶךְ וַיֹּאמֶר לֵךְ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת־הַחַטָּאִים אֶת־עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כַּלּוֹתָם אֹתָם׃

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְקוֹל יְהוָה וַתַּעַט אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְקוֹל יְהוָה וָאֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי יְהוָה וָאָבִיא אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי׃

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית הַחֵרֶם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל׃ (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֵלֶב אֵילִים׃

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מֶרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצֵר
יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ
מִמֶּלֶךְ׃ (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יָרֵאתִי אֶת־הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם׃

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה׃

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה
מֶהְיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ (ס)

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף־מְעִילוֹ
וַיִּקָּרַע׃ (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם
וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ׃ (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם׃

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה כַּבְּדֵנִי נָא נֶגֶד
זִקְנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל
לַיהוָה׃ (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ
עֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אֲגַג מַעֲדַנֹּת וַיֹּאמֶר אֲגָג
אָכֵן סָר מַר־הַמָּוֶת׃ (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ
כֵּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל
אֶת־אֲגַג לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל׃ (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וְשָׁאוּל עָלָה
אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל׃

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃	XIX:1	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:
זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דַּבֵּר׀ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל׃	2	This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.
וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו׃	3	And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.
וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים׃	4	And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.
וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פִּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף׃	5	And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.
וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלָעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה׃	6	And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.
וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד־הָעָרֶב׃	7	Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.
וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃	8	And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.
וְאָסַף׀ אִישׁ טָהוֹר אֶת אֵפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הִוא׃	9	And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.
וְכִבֶּס הָאֹסֵף אֶת־אֵפֶר הַפָּרָה אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם׃	10	And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.
הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים׃	11	He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הַוּא יִתְחַטָּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהָר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהָר׃

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא׃

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחֲלַל־חֶרֶב אוֹ בְמֵת אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם אוֹ בְקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כֶּלִי׃

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים וְעַל־הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם אוֹ בֶחָלָל אוֹ בַמֵּת אוֹ בַקָּבֶר׃

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל־הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר בָּעָרֶב׃

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה טִמֵּא מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא הוּא׃

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמַזֵּה מֵי־הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנֹּגַעַת תִּטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ (פ)	22	And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃	XXXVI:16	Moreover the word of the LORD came unto me, saying:
בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל ׀ יֹשְׁבִים עַל־אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בִּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃	17	'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.
וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי ׀ עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טִמְּאוּהָ׃	18	Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;
וָאָפִיץ אֹתָם ׀ בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת כִּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפַטְתִּים׃	19	and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.
וַיָּבֹוא אֶל־הַגּוֹיִם ׀ אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם ׀ עַם־יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ׃	20	And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.
וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֻהוּ ׀ בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה׃ (פ)	21	But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.
לָכֵן אֱמֹר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר ׀ אֲדֹנָי יֱהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קָדְשִׁי ׀ אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם׃	22	Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.
וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדֹול הַמְחֻלָּל ׀ בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נְאֻם ׀ אֲדֹנָי יֱהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם לְעֵינֵיהֶם׃	23	And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.
וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם ׀ מִן־הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃	24	For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃ 25

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר׃ 26

A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃ 27

And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃ 28

And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב׃ 29

And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרִי הָעֵץ וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעָב בַּגּוֹיִם׃ 30

And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וּזְכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקֹטֹתֶם בִּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃ 31

Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה יְוֻדַע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ (ס) 32

Not for your sake do I this, saith the Lord God, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה בְּיוֹם טַהֲרִי אֶתְכֶם מִכֹּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הֶעָרִים וְנִבְנוּ הֶחָרְבוֹת׃ 33

Thus saith the Lord God: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָּל־עוֹבֵר׃ 34

And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלָּזוּ הַנְּשַׁמָּה הָיְתָה כְּגַן־עֵדֶן וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת וְהַנְּשַׁמּוֹת וְהַנֶּהֱרָסוֹת בְּצוּרוֹת יָשָׁבוּ׃ 35

And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשָּׁאֲרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי הַנֶּהֱרָסוֹת נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ (ס) 36

Then the nations that are left round about you shall know that I the Lord have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the Lord have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִֹה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹתָם כַּצֹּאן אָדָם׃ 37

Thus saith the Lord God: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ (פ) 38

As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the Lord.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaḤodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃ XII:1

And the Lord spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחׇדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ 2

'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֶל־כׇּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית־אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת׃ 3

Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תְּכַסּוּ עַל־הַשֶּׂה׃ 4

and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׂה תָמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן־הַכְּבָשִׂים וּמִן־הָעִזִּים תִּקָּחוּ׃ 5

Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ 6

and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם׃ 7

And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

8 וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

9 אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו וְעַל־קִרְבּוֹ׃

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

10 וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

11 וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים נַעֲלֵיכֶם בִּרְגְלֵיכֶם וּמַקֵּלְכֶם בְּיֶדְכֶם וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה׃

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

12 וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה׃

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

13 וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

14 וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וַחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תָּחָגֻּהוּ׃

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

15 שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָּל־אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם הַשְּׁבִעִי׃

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

16 וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא־יֵעָשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם׃

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

17 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמַּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב׃ 18

In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי כָּל־אֹכֵל מַחְמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃ 19

Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל־מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת׃ (פ) 20

Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaḤodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כֹּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃ XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחַגִּים וּבֶחָדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃ (ס) 17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פַּר־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃ 18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת וְנָתַן אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ 19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבִעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם אֶת־הַבָּיִת׃ 20

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפָּסַח חַג שָׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ 21

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד כָּל־עַם הָאָרֶץ פַּר חַטָּאת׃ 22

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וְשִׁבְעַת יְמֵי־הֶחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר עִזִּים לַיּוֹם׃	23	And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.
וּמִנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃	24	And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.
בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֶּחָג יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחַטָּאת כָּעֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃ (ס)	25	In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.
כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ׃	XLVI:1	Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.
וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שַׁלְמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל־מִפְתַּן הַשַּׁעַר וְיָצָא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעָרֶב׃	2	And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.
וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃	3	Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.
וְהָעֹלָה אֲשֶׁר־יַקְרֵב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה כְבָשִׂים תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃	4	And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;
וּמִנְחָה אֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחָה מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ (ס)	5	and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.
וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימִם וְשִׁשָּׁה כְבָשִׂים וָאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃	6	And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;
וְאֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃	7	and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.
וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃	8	And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

וּבְבוֹא עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים
הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא 9
דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֶגֶב יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נֹכְחוֹ (כ' יצאו)[ק' יֵצֵא]׃

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבְצֵאתָם 10
יֵצֵאוּ׃

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

וּבַחַגִּים וּבַמּוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה 11
לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מַתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ (פ)

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים 12
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפּוֹנֶה
קָדִים וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְיָצָא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ׃

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

וְכֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם 13
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר 14
שִׁשִּׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהִין לָרַסֵּךְ
אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֻקּוֹת עוֹלָם
תָּמִיד׃

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

(כ' ועשו)[ק' יַעֲשׂוּ] אֶת־הַכֶּבֶשׂ 15
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עוֹלַת תָּמִיד׃ (ס)

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מַתָּנָה 16
לְאֵישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תִּהְיֶה
אֲחֻזָּתָם הִיא בִּנְחֻלָּה׃ (ס)

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מַתָּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד מֵעֲבָדָיו 17
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אַךְ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה׃

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֹתָם 18
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יַנְחִיל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יָפֻצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ׃

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

III:4 וְעָרְבָה֙ לַיהוָ֔ה מִנְחַ֥ת יְהוּדָ֖ה וִירוּשָׁלָ֑ם
כִּימֵ֣י עוֹלָ֔ם וּכְשָׁנִ֖ים קַדְמֹנִיֹּֽת׃

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the Lord, as in the days of old, and as in ancient years.

5 וְקָרַבְתִּ֣י אֲלֵיכֶם֮ לַמִּשְׁפָּט֒ וְהָיִ֣יתִי׀ עֵ֣ד
מְמַהֵ֗ר בַּֽמְכַשְּׁפִים֙ וּבַמְנָאֲפִ֔ים וּבַנִּשְׁבָּעִ֖ים
לַשָּׁ֑קֶר וּבְעֹשְׁקֵ֣י שְׂכַר־שָׂכִ֔יר אַלְמָנָ֖ה וְיָת֑וֹם
וּמַטֵּי־גֵר֙ וְלֹ֣א יְרֵא֔וּנִי אָמַ֖ר יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the Lord of hosts.

6 כִּ֛י אֲנִ֥י יְהוָ֖ה לֹ֣א שָׁנִ֑יתִי וְאַתֶּ֥ם בְּנֵֽי־יַעֲקֹ֖ב
לֹ֥א כְלִיתֶֽם׃

For I the Lord change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

7 לְמִימֵ֨י אֲבֹתֵיכֶ֜ם סַרְתֶּ֤ם מֵֽחֻקַּי֙ וְלֹ֣א
שְׁמַרְתֶּ֔ם שׁ֥וּבוּ אֵלַי֙ וְאָשׁ֣וּבָה אֲלֵיכֶ֔ם אָמַ֖ר
יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת וַאֲמַרְתֶּ֖ם בַּמֶּ֥ה נָשׁ֖וּב׃

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the Lord of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

8 הֲיִקְבַּ֨ע אָדָ֜ם אֱלֹהִ֗ים כִּ֤י אַתֶּם֙ קֹבְעִ֣ים
אֹתִ֔י וַאֲמַרְתֶּ֖ם בַּמֶּ֣ה קְבַעֲנ֑וּךָ הַֽמַּעֲשֵׂ֖ר
וְהַתְּרוּמָֽה׃

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

9 בַּמְּאֵרָה֙ אַתֶּ֣ם נֵאָרִ֔ים וְאֹתִ֖י אַתֶּ֣ם קֹבְעִ֑ים
הַגּ֖וֹי כֻּלּֽוֹ׃

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

10 הָבִ֨יאוּ אֶת־כָּל־הַֽמַּעֲשֵׂ֜ר אֶל־בֵּ֣ית הָאוֹצָ֗ר
וִיהִ֥י טֶ֙רֶף֙ בְּבֵיתִ֔י וּבְחָנ֖וּנִי נָא֙ בָּזֹ֔את אָמַ֖ר
יְהוָ֣ה צְבָאֽוֹת אִם־לֹ֣א אֶפְתַּ֣ח לָכֶ֗ם אֵ֤ת
אֲרֻבּ֣וֹת הַשָּׁמַ֔יִם וַהֲרִיקֹתִ֥י לָכֶ֛ם בְּרָכָ֖ה
עַד־בְּלִי־דָֽי׃

Bring ye the whole tithe into the store-house, that there may be food in My house, and try Me now herewith, Saith the Lord of hosts, if I will not open you the windows of heaven, and pour you out a blessing, that there shall be more than sufficiency.

11 וְגָעַרְתִּ֤י לָכֶם֙ בָּאֹכֵ֔ל וְלֹא־יַשְׁחִ֥ת לָכֶ֖ם
אֶת־פְּרִ֣י הָאֲדָמָ֑ה וְלֹא־תְשַׁכֵּ֨ל לָכֶ֤ם הַגֶּ֙פֶן֙
בַּשָּׂדֶ֔ה אָמַ֖ר יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃

And I will rebuke the devourer for your good, and he shall not destroy the fruits of your land; Neither shall your vine cast its fruit before the time in the field, Saith the Lord of hosts.

12 וְאִשְּׁר֥וּ אֶתְכֶ֖ם כָּל־הַגּוֹיִ֑ם כִּֽי־תִהְי֤וּ אַתֶּם֙
אֶ֣רֶץ חֵ֔פֶץ אָמַ֖ר יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃ (פ)

And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightsome land, Saith the Lord of hosts.

13 חָזְק֥וּ עָלַ֛י דִּבְרֵיכֶ֖ם אָמַ֣ר יְהוָ֑ה וַאֲמַרְתֶּ֕ם
מַה־נִּדְבַּ֖רְנוּ עָלֶֽיךָ׃

Your words have been all too strong against Me, Saith the Lord. Yet ye say: 'Wherein have we spoken against thee?'

14 אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עֲבֹד אֱלֹהִים וּמַה־בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת׃

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully because of the LORD of hosts?

15 וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־נִבְנוּ עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ׃

And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are built up; yea, they try God, and are delivered.'

16 אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ׃

Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

17 וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ׃

And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

18 וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ׃ (פ)

Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

19 כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל־זֵדִים וְכָל־עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף׃

For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

20 וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק׃

But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

21 וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ (פ)

And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

22 זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתוֹ בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים׃

Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

23 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃

Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

24 וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם׃הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יהוה הגדול והנורא

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]